

PLAN URZĄDZENIA LASU

Sporządzony na lata 2009-2018

dla

NADLEŚNICTWA JABŁONNA

*w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie
na podstawie stanu lasu w dniu 1 stycznia 2009 r.*

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Wykonawca:

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Warszawie
Wydział Produkcyjny w Łodzi

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	7
2. CEL PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY	10
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA JABŁONNA	11
3.1. Przynależność lasów Nadleśnictwa Jabłonna do jednostek administracji państwowej .	11
3.2. Podział administracyjny Nadleśnictwa Jabłonna	13
3.3. Charakterystyka powiatów i gmin.....	13
3.3.1. Powiat legionowski	13
3.3.2. Powiat nowodworski	19
3.3.3. Powiat sochaczewski.....	24
3.3.4. Miasto stołeczne Warszawa	25
3.3.5. Powiat warszawski-zachodni	31
3.3.6. Powiat wołomiński.....	33
4. WARUNKI I WALORY PRZYRODNICZE WYSTĘPUJĄCE W GRANICACH TERYTORYALNEGO ZASIĘGU NADLEŚNICTWA	34
4.1. Podział nadleśnictwa na jednostki fizyczno-geograficzne.....	34
4.2. Podział nadleśnictwa na jednostki przyrodniczo-leśne.....	34
4.3. Klimat.....	35
4.3.1. Warunki termiczne	35
4.3.2. Opady atmosferyczne	36
4.3.3. Wiatr.....	37
4.4. Rzeźba terenu	38
4.5. Budowa geologiczna	38
4.6. Typy gleb.....	41
4.7. Sieć hydrograficzna i stosunki wodne.....	42
4.7.1. Wody powierzchniowe.....	42
4.7.2. Wody podziemne.....	43
4.7.3. Stosunki wodne na terenach leśnych.....	44
4.7.4. Mała retencja	45
4.7.5. Mała retencja w lasach nadleśnictwa	48
4.8. Funkcje lasu.....	48
5. FORMY OCHRONY PRZYRODY	49
5.1. Rezerваты przyrody na terenie nadleśnictwa.....	49
5.1.1. Rezerwat Bukowiec Jabłonnowski.....	50
5.1.2. Rezerwat Jabłonna.....	51
5.1.3. Rezerwat Pomiechówek	53
5.1.4. Rezerwat Zegrze.....	54
5.1.5. Rezerwat Dolina Wkry.....	55
5.2. Rezerваты w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.....	58
5.2.1. Rezerwat Jadwisin.....	58
5.2.2. Rezerwat Jezioro Kiełpińskie.....	59
5.2.3. Rezerwat Kalinowa Łąka	60
5.2.4. Rezerwat Kępy Kazuńskie	62
5.2.5. Rezerwat Ławice Kępińskie.....	63
5.2.6. Rezerwat Łosiowe Błota	65
5.2.7. Rezerwat Wąwóz Szaniawskiego.....	66
5.2.8. Rezerwat Wieliszewskie Łęgi	67
5.2.9. Rezerwat Wikliny Wiślane.....	69
5.2.10. Rezerwat Zakole Zakroczymskie	70
5.3. Kampinoski Park Narodowy	71

5.4. Obszary chronionego krajobrazu.....	71
5.4.1. Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu.....	71
5.5. Obszary Natura 2000.....	72
5.5.1. Dolina Środkowej Wisły (kod obszaru PLB 140004).....	72
5.5.2. Puszcza Biała(kod obszaru 1400007).....	73
5.5.3 Puszcza Kampinoska (kod obszaru PLC 140001).....	74
5.5.4. Dolina Wkry (kod obszaru PLH 140005)	74
5.5.5. Forty Modlińskie (kod obszaru PLH 140020)	75
5.5.6. Ostoja Nowodworska (kod obszaru PLH 140033)	75
5.5.7. Łąki Kazuńskie (kod obszaru PLH 140048)	76
5.5.8. Świetliste dąbrowy i grądy w Jabłonnej (kod obszaru PLH 140045)	77
5.5.9. Las Bielański (kod obszaru PLH 140041).....	78
5.5.10 Kampinowska Dolina Wisły (PLH 140029).....	79
5.7. Pomniki przyrody	80
5.8. Użytki ekologiczne.....	80
5.9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.....	81
5.9.1. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy w Dębem	81
5.10. Ochrona gatunkowa.....	81
6. WALORY PRZYRODNICZE I LEŚNE	86
6.1. Flora	86
6.2. Typy siedlisk przyrodniczych	87
6.3. Siedliskowe typy lasu.....	94
6.3.1. Warianty uwilgotnienia siedlisk.....	94
6.4.2. Aktualny stan siedliska.....	96
6.5. Charakterystyka drzewostanów.....	99
6.5.1. Bogactwo gatunkowe	99
6.5.2. Struktura pionowa	100
6.5.3. Zgodność składu gatunkowego z gospodarczym typem drzewostanu.....	101
6.5.4. Drzewostany stuletnie i starsze	103
6.6. Powierzchnie o małej przydatności produkcyjnej, ale ważne przyrodniczo.....	104
6.6.1. Grunty przewidziane do naturalnej sukcesji	104
6.6.2. Grunty objęte szczególnymi formami ochrony.....	105
6.6.3. Ekosystemy wodno-błotne	105
7. FORMY DEGRADACJI EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH	108
7.1. Borowacenie.....	109
7.2. Monotypizacja.....	110
7.3. Neofityzacja	111
8. INNE WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE.....	112
8.1. Parki podworskie.....	112
8.2. Obiekty archeologiczne.....	115
8.3. Obiekty kultury materialnej	116
8.4. Miejsca pamięci narodowej.....	121
9. ZAGROŻENIA.....	124
9.1. Zagrożenia biotyczne	125
9.2. Zagrożenia abiotyczne.....	126
9.3. Zagrożenia antropogeniczne	126
9.3.1. Zanieczyszczenia powietrza.....	127
9.3.2. Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych.....	128
9.3.3. Gospodarka ściekami bytowymi oraz odpadami komunalnymi i przemysłowymi ..	131
9.3.4. Dzikie wysypiska na terenie nadleśnictwa.....	133

9.3.5. Inne zagrożenia antropogeniczne	133
10. PROWADZENIE GOSPODARKI LEŚNEJ OPARTEJ NA PODSTAWACH EKOLOGICZNYCH	133
10.1. Ochrona siedlisk przyrodniczych	135
10.2. Ochrona gatunkowa roślin	139
10.3. Użytkowanie lasu	140
10.4. Przebudowa drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym z gospodarczym typem drzewostanu	141
10.5. Wyspy ekologiczne	143
10.6. Zalesienia	143
10.7. Kształtowanie strefy ekotonowej	144
10.8. Korytarze i węzły ekologiczne	147
10.8. Bariery ekologiczne	150
11. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU TWORZENIE NOWYCH FORM OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU	152
11. 1. Projektowane rezerwaty	152
11.1.1. Wyspy Smoszewskie	152
11.1.2. Kępa Kikolska	152
11.1.3. Parowy Zakroczymskie	152
11.1.4. Kępy Śladowskie	153
11.2. Drzewa zasługujące na ochronę	153
12. PROMOCJA I EDUKACJA EKOLOGICZNA	154
12.1. Piesze szlaki turystyczne	156
12.1.1. Czarny	156
12.1.2. Czerwony	156
12.1.3. Niebieski	157
12.1.4. Zielony	157
12.1.5. Żółty	157
12.2. Rowerowe szlaki turystyczne	158
12.2.1. Trasa Liwecka	158
12.2.2. Trasa Nadwiślańska Prawobrzeżna	158
12.2.3. Trasa Narwiańska	158
12.2.4. Trasa Pułtуска	159
12.2.5. Trasa Obwodowa	159
12.2.6. Szlak Nieporęcki	159
12.2.7. Szlak Południowy	160
12.2.8. Szlak Serocki	160
12.2.9. Szlak Wieliszewski	160
12.2.10. Szlak po Łachach (wschodni)	161
12.2.11. Szlak Zachodni	161
12.2.12. Szlak krosowy	161
12.2.13. Szlak Drugiej Linii Obrony	161
12.3. Obiekty edukacji przyrodniczo-leśnej	162
12.3.1. Ścieżka przyrodniczo-leśna "Skierdy"	162
12.3.2. Leśna ścieżka edukacyjna "Pomiechówek"	163
12.3.3. Ścieżka edukacyjna „Droga Zgubka”	164
12.4. Zagospodarowanie turystyczne	165
12.5. Parkingi śródleśne i miejsca postojowe	165
13. WYKAZY	168
Wykaz drzewostanów stuletnich i starszych wg stanu na 01.01. 2007 r.	168

Wzór nr 5a. Wykaz istniejących pomników przyrody w granicach terytorialnego zasięgu nadleśnictwa	174
14. LITERATURA	205
15. KRONIKA	212

Wstęp

Program ochrony przyrody wykonany został w ramach prac nad planem urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Jabłonna. Jest on integralną częścią tego planu, obowiązującego na lata 2009–2018. Celem programu jest opisanie walorów przyrodniczych, zinwentaryzowanych na terenie nadleśnictwa.

W programie ochrony przyrody przedstawiono kierunkowe wytyczne mające na celu poprawę lub zachowanie w odpowiednim stanie cennych zasobów przyrodniczych. Celem opracowania jest również przedstawienie podstawowych założeń umożliwiających prowadzenie na terenie nadleśnictwa racjonalnej gospodarki leśnej w powiązaniu z potrzebami ochrony przyrody.

Program ochrony przyrody ma spełniać również rolę edukacyjną, zwłaszcza w odniesieniu do lokalnych społeczności oraz osób zainteresowanych ochroną przyrody.

W programie zawarto opis warunków przyrodniczych w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa. Oprócz charakterystyki form ochrony przyrody i innych obiektów cennych przyrodniczo, opisano walory historyczne i kulturowe, które również wymagają określonych działań ochronnych.

Wszechstronna charakterystyka walorów przyrodniczych, kulturowych, krajobrazowych i wypoczynkowych nadleśnictwa, pozwoli określić możliwości i kierunki rozwoju turystyki na tym terenie.

W programie opisano również podstawowe zagrożenia ze strony czynników abiotycznych, biotycznych, a zwłaszcza antropogenicznych, mogące mieć wpływ na stan środowiska przyrodniczego.

Niniejsze opracowanie, zgodnie z postanowieniami I KTG, jest aktualizacją istniejącego programu ochrony przyrody, wzbogaconego o nowe elementy dotyczące form ochrony przyrody, walorów przyrodniczych rozpoznanych podczas prac nad planem urządzenia lasu, oraz innych informacji uzyskanych z literatury, od pracowników nadleśnictwa itp. Poprzedni program ochrony przyrody wykonano w 2000 r.

Merytoryczną podstawę do wykonania Programu ochrony przyrody stanowiły:

- Instrukcja Urządzania Lasu (2003 r.),
- Instrukcja Sporządzania Programu Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie (1996 r.).

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Jabłonna wykonano na podstawie następujących aktów prawnych i dokumentów:

- Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (z późniejszymi zmianami),

- Ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. (z późniejszymi zmianami),
- Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. Nr 220, poz. 2237),
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764),
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1765),
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U. Nr 94 poz. 795),
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 179 poz. 1274 i 1275) (z późniejszymi zmianami),
- Krajowej strategii ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej, zatwierdzonej przez Radę Ministrów 25 lutego 2003 r.,
- Strategii ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z planem działań na lata 2006–2013,
- Krajowego programu zwiększania lesistości. Aktualizacja w 2003 r.

Nie mniej ważne są dokumenty i konwencje, przyjęte przez organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Polska. Są to:

- Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja Waszyngtońska – CITES) ratyfikowana przez Polskę w 1989 r.,
- Konwencja o różnorodności biologicznej (Konwencja z Rio de Janeiro) ratyfikowana przez Polskę w 1995 r., która wniosła nowe elementy do dotychczasowej filozofii i praktyki ochrony środowiska przyrodniczego m.in.: określiła poziomy organizacji ochrony przyrody (genetyczny, gatunkowy, krajobrazowy),
- Konwencja o obszarach wodno-błotnych (Konwencja Ramsarska) ratyfikowana przez Polskę w 1977 r.; zobowiązuje ona do ochrony obszarów podmokłych oraz tworzenia międzynarodowej sieci takich obszarów,

- Konwencja o ochronie gatunków europejskich dzikich zwierząt i roślin oraz siedlisk naturalnych (Konwencja Berneńska) ratyfikowana przez Polskę w 1995 r.; zobowiązuje ona do ochrony dzikiej fauny i flory oraz obszarów ważnych dla określonych gatunków wędrownych,
- Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Konwencja Bońska) ratyfikowana przez Polskę w 1995 r.; na podstawie tej konwencji podjęto m.in. porozumienie o ochronie nietoperzy w Europie,
- Konwencja o ochronie światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (Konwencja Paryska),
- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków, (Dyrektywa Ptasia),
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa),
- Protokół z Kioto do ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 11 grudnia 2007 r.,
- Europejska Karta Ochrony Wód uchwalona w Strasburgu w 1968 r.

Na terenie Lasów Państwowych, w oparciu o § 4 zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 19 lipca 2006 r. w sprawie ustalenia systemu okresowej, powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt, innych organizmów i siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów oraz prognozowaniu ekosystemów leśnych (ZO-732-2-18/2006), zarządzono przeprowadzenie inwentaryzacji. Podstawą inwentaryzacji jest Decyzja nr 61 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 25 lipca 2006 r. w sprawie przeprowadzenia w roku 2006 i 2007 powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny, o których mowa w Dyrektywie Rady Europejskiej nr 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz 92/62/WE z 27 października 1997 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także uzupełnienia inwentaryzacji bociana czarnego, orła bielika, orlika krzykliwego, puchacza, żurawia i cietrzewia.

Zarządzenie Nr 22 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 1 kwietnia 2005 r. w sprawie Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Warszawskie” (ZO-731-1/23/05) ustanowiło LKP o powierzchni 48 572 ha położone na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie.

W skład LKP wchodzi: Nadleśnictwo Drewnica, w tym obręby leśne: Drewnica, Tłuszcz; Nadleśnictwo Jabłonna, w tym obręby leśne: Jabłonna, Pomiechówek; Nadleśnictwo Celestynów, Nadleśnictwo Chojnów oraz Nadleśnictwo Zielonka.

Celem działania LKP „Lasy Warszawskie” jest promocja trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, ochrona zasobów przyrody w lasach oraz edukacja leśna społeczeństwa.

LKP „Lasy Warszawskie jest obszarem funkcjonalnym o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym.

2. CEL PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY

Niniejszy Program ochrony przyrody, sporządzany dla Nadleśnictwa Jabłonna, obrazuje aktualny stan ochrony przyrody w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. W Programie tym, w oparciu o Ustawę z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz 880 z późn. zm), przedstawiono zadania mające na celu zachowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na wszystkich poziomach organizacji (genowym, gatunkowym, populacyjnym, ekosystemowym i krajobrazowym) poprzez:

- opisanie walorów przyrodniczych nadleśnictwa oraz przedstawienie czynników, które zagrażają ekosystemom leśnym,
- ustalenie hierarchii grup funkcji poszczególnych całych lub części kompleksów leśnych,
- przedstawienie charakterystyki obiektów, które ze względu na swoje walory przyrodnicze zostały bądź powinny zostać objęte formami ochrony przyrody wraz z określeniem dla nich celów ochrony,
- wskazanie technologii prac leśnych mających na celu utrzymanie lub poprawę obecnego stanu środowiska leśnego nadleśnictwa,
- przedstawienie zagrożeń obszarów leśnych, krajobrazu, fauny i flory na tym terenie,
- umożliwienie wykonania w przyszłości prac porównawczych, dotyczących zmian ekosystemów leśnych i środowiska przyrodniczego,
- ochronę zabytków kultury materialnej w lasach,
- opracowanie propozycji do planów zagospodarowania przestrzennego.

Niniejszy Program ochrony przyrody jest częścią planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Jabłonna i zawiera kompleksowy opis stanu przyrody oraz zadania z zakresu jej ochrony i sposoby ich realizacji.

Program ochrony przyrody opracowany został zgodnie z § § 110, 111 „Instrukcji Sporządzania Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa” (CILP Warszawa 2003). Niniejszy Program jest aktualizacją Programu ochrony przyrody Nadleśnictwa Jabłonna opracowanego w roku 2001 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie.

Wszystkie wskazane w w/w instrukcji problemy i zagadnienia zostały opisane i przedstawione w treści programu. Niektóre tabele i wykazy zostały zmodyfikowane i dostosowane do specyfiki posiadanych danych. W programie wykorzystano dostępne publikacje dotyczące przyrody opisywanego terenu.

3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA JABŁONNA

3.1. Przynależność lasów Nadleśnictwa Jabłonna do jednostek administracji państwowej

Lasy Nadleśnictwa Jabłonna położone są w województwie mazowieckim na obszarze powiatów: legionowskiego, nowodworskiego, warszawskiego zachodniego, wołomińskiego i sochaczewskiego oraz na terenie dzielnic: Bemowo, Białołęka, Bielany, Targówek, Wola, Praga Północ i Żolibórz m.st. Warszawy.

Zasięg działania nadleśnictwa obejmuje łącznie 1552,60 km², w tym Obręb Pomiechówek 340,70 km² i Obręb Jabłonna 1211,90 km². W poniższej tabeli przedstawiono przynależność administracyjną gruntów nadleśnictwa, z dokładnością do 1 ara, zgodnie z tabelą nr I elaboratu.

Zestawienie powierzchni gruntów nadleśnictwa wg powiatów i gmin

Gmina (nr)	Lasy (ha)	Grunty nie zaliczone do lasów (ha)	Razem (ha)
1	2	3	4
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE (14)			
POWIAT LEGIONOWSKI (08)			
m. Legionowo (011)	39,70	0,24	39,94
m. Serock (044)	4,96		4,96
Jabłonna (022)	2467,71	38,22	2505,93
Nieporęt (032)	2404,43	43,78	2448,21
Serock (045)	1291,10	12,93	1304,03
Wieliszew (052)	1826,35	67,89	1894,24
Razem powiat	8035,74	163,06	8198,80

Gmina (nr)	Lasy (ha)	Grunty nie zaliczone do lasów (ha)	Razem (ha)
1	2	3	4
POWIAT NOWODWORSKI (14)			
m. Nowy Dwór Mazowiecki (011)	198,52	6,92	205,44
m. Zakroczym (064)	61,99		61,99
Czosnów (022)	67,10	2,97	70,07
Leoncin (032)	7,25		7,25
Pomiechówek (052)	3055,16	51,18	3106,34
Zakroczym (065)	607,63	35,95	643,58
Razem powiat	3997,65	97,02	4094,67
POWIAT SOCHACZEWSKI (28)			
Brochów (022)	9,20		9,20
Razem powiat	9,20		9,20
POWIAT WARSZAWSKI ZACHODNI (32)			
m. Łomianki (054)	1,33		1,33
Izabelin (022)	1,49	0,04	1,53
Stare Babice (072)	1,74		1,74
Razem powiat	4,56	0,04	4,60
POWIAT WOŁOMIŃSKI (34)			
m. Radzymin (094)	346,21	5,32	351,53
Radzymin (095)	92,16	0,97	93,13
Razem powiat	438,37	6,29	444,66
MIASTO STOŁECZNE WARSZAWA (65)			
Bemowo (28)	49,91	0,47	50,38
Białołęka (38)	89,43		89,43
Razem m. stołeczne	139,34	0,47	139,81
Ogółem N-ctwo	12624,86	266,88	12891,74

Oprócz wyżej wymienionych dzielnic położonych na terenie miasta stołecznego Warszawy, w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajdują się dzielnice nie posiadające lasu. Są to: Praga Północ, Wola oraz Żoliborz.

Powierzchnia lasów wymieniona w kolumnie 2 powyższej tabeli obejmuje: grunty leśne zalesione, grunty leśne nie zalesione i grunty związane z gospodarką leśną.

Powierzchnia gruntów nie zaliczonych do lasów, wymienione w kolumnie 3, obejmują: grunty zadrzewione i zakrzewione, użytki rolne, grunty pod wodami, tereny różne, grunty zabudowane i zurbanizowane oraz nieużytki.

Największa część powierzchni ogólnej nadleśnictwa (63,59%) przypada na powiat legionowski. Najmniejsza powierzchnia lasów i gruntów nieleśnych znajduje się w powiatach: warszawskim zachodnim (0,04%) i sochaczewskim (0,07%).

Najwięcej lasów, pozostających w zarządzie nadleśnictwa znajduje się w gminie Pomiechówek. Stanowią one 24,1% powierzchni lasów nadleśnictwa.

3.2. Podział administracyjny Nadleśnictwa Jabłonna

Nadleśnictwo Jabłonna o powierzchni ogólnej 12 891,74 ha podzielone jest na dwa obręby leśne i dziewięć leśnictw w tym jedno z nich obejmujące gospodarstwo szkółkarsko-selekcyjne.

1. Obręb Jabłonna o powierzchni 7 637,82 ha, w skład, którego wchodzi 5 leśnictw: Białobrzegi, Poniatów, Kąty Węgierskie, Bagno i Bukowiec.

2. Obręb Pomiechówek o powierzchni ogólnej 5 253,92 ha, w skład, którego wchodzi 4 leśnictwa: Zegrze, Kolonia, Pomiechówek i Szczypiorno.

Lasy nadleśnictwa składają się z 184 kompleksów leśnych i podzielone zostały na 568 oddziały. Średnia wielkość kompleksu leśnego wynosi 70,06 ha, a oddziału 22,69 ha.

3.3. Charakterystyka powiatów i gmin

3.3.1. Powiat legionowski

Powiat legionowski zamieszkały przez ok. 95 tys. mieszkańców - utworzono w 1999 r., w ramach reformy administracyjnej. Obejmuje on swoim zasięgiem powierzchnię 377,20 km². W skład powiatu, którego siedzibą jest Legionowo, wchodzi: gmina miejska Legionowo, gmina miejsko-wiejska Serock i gminy wiejskie: Jabłonna, Nieporęt i Wieliszew.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajdują się wszystkie wyżej wymienione gminy.

Głównym atutem turystycznym powiatu jest Jezioro Zegrzyńskie, zbiornik retencyjny na rzece Narwi o powierzchni 33 km² utworzony w roku 1963. Jezioro służy celom rekreacyjnym, wokół niego zlokalizowanych jest wiele ośrodków wczasowych. W okresie zimowym organizowane są tu zielone szkoły.

Znaczna część powierzchni powiatu wchodzi w skład Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który obejmuje gminy Wieliszew i Serock. Na terenie powiatu istnieje osiem rezerwatów przyrody, z których trzy: Bukowiec Jabłonnowski, Jabłonna i Zegrze znajdują się na gruntach nadleśnictwa.

Lasy na omawianej części powiatu zajmują 11 350,26 ha, lesistość tego terenu wynosi 30,09%. Lasy nadleśnictwa zajmują 8 035,74 ha (70,79%), inne lasy Skarbu Państwa usytuowane są na 551,00 ha (4,86%). Lasy położone na 2 575,00 ha stanowią własność osób fizycz-

nych (22,69%), własność osób prawnych to 188,00 ha (1,66%). Niewielką powierzchnię (0,52 ha) stanowią lasy będące współwłasnością Skarbu Państwa i osób fizycznych. Nadzór nad lasami niepaństwowymi na terenie powiatu (2 575,00 ha), sprawuje Nadleśnictwo Jabłonna.

Gmina miejska Legionowo

Legionowo to miasto o powierzchni 13,51 km² liczące niewiele ponad 50 tys. mieszkańców. Prawa miejskie otrzymało na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 maja 1952 roku.

Historia Legionowa rozpoczyna się w roku 1877, gdy na terenie ówczesnych dóbr hrabiego Augusta Potockiego powstała stacja Kolei Nadwiślańskiej Jabłonna. W miejscu tym trasa kolejowa przecinała się z jedną z pierwszych dróg bitych na ziemiach Polski – Traktem Kowieńskim. W ciągu kolejnych kilku lat przy stacji powstało lotnisko zwane Gucinem. W roku 1892 utworzono przy stacji carski garnizon wojskowy, który wyznaczał dalsze dzieje osady. Garnizon, jeden z ważniejszych obszarów stacjonowania wojsk rosyjskich w czasie I wojny światowej, zlikwidowany został w roku 1915 z chwilą wkroczenia Niemców.

14 listopada 1918 roku po raz pierwszy w koszarach zaczęła stacjonować polska załoga. 3 maja 1919 roku - oficjalnie nadano osadzie nazwę Legionowo, na pamiątkę zawiązania się tutaj Legionów Piłsudskiego.

W okresie międzywojennym miejscowość zaczęła się rozwijać, równocześnie rosła liczba mieszkańców. Rozwój Legionowa przerwał wybuch II wojny światowej, po której miasto liczyło w 1947 r. 9 860 mieszkańców. 17 marca 1947 roku nastąpiło w Legionowie rozwiązanie kawalerii polskiej - połączone z ostatnią defiladą. W roku 1987 liczba ludności miasta Legionowa przekroczyła 50 tys.

Zabytkami z XIX w. na terenie miasta są: drewniany budynek koszar przy ul. Zegrzyńskiej, wybudowany w stylu wielkoruskim i wpisany do rejestru zabytków w 1999 r. Ponadto zabytkiem jest również kompleks budynków koszarowych dawnego garnizonu rosyjskiego, zbudowany z czerwonej cegły w roku 1897. Zabytkowym jest również cmentarz „kolejowy”, na którym znajdują się groby z napisami w języku rosyjskim. Najstarszy niezniszczony grób pochodzi z roku 1915.

Zabytki architektury XX-lecia międzywojennego tzw. stylu dworkowego, nawiązują do dawnych dworków szlacheckich, reprezentowane są między innymi, przez wille: „Orawka” przy ul. Jagiellońskiej i „Bratki” przy ul. Mickiewicza 23, będącą obecnie siedzibą Muzeum Historycznego Legionowa.

Do najcenniejszych zabytków związanych z ochroną przyrody, należy zaliczyć zespół willowo-parkowy „Kozłówka” przy ul. Smreka - składający się z drewnianej willi wzniesionej w 1897 r. i otaczającego ją parku krajobrazowego.

Lasy zajmują łącznie 188,70 ha, a lesistość wynosi 13,97%. Lasy nadleśnictwa zajmują 39,70 ha (21,04%), inne lasy Skarbu Państwa 22,00 ha (11,66%), własność osób fizycznych 104,00 ha (55,10%) i własność osób prawnych 23,00 ha (12,20%).

Gmina wiejska Jabłonna

Gmina leży w południowej części powiatu legionowskiego, zajmując powierzchnię 64,74 km² i liczy ok. 12 tys. mieszkańców. Na gminę składa się 10 sołectw: Boża Wola, Chotomów, Dąbrowa Chotomowska, Jabłonna, Janówek, Rajszew, Skierdy, Suchocin, Trzciany i Wólka Górska. Gmina istnieje od 1975 r., a jej siedzibą jest Jabłonna.

Początek osadnictwa na terenie obecnej gminy Jabłonna sięga XIV w. Miejscowość Jabłonna nosiła wówczas nazwę Jabłonowo - pochodzącą od licznych na tym terenie sadów jabłoniowych. W roku 1418 wieś otrzymała prawa magdeburskie i pełniła funkcje rezydencji biskupów płockich. W roku 1774, Jabłonnę odziedziczył biskup Michał Jerzy Poniatowski i dzięki niemu Jabłonna stała się rezydencją pałacowo-ogrodową. W roku 1939 Jabłonna była siedzibą Kwatery Głównej Armii „Modlin”. W roku 1944 pałac i kościół w Jabłonie zostały wysadzone w powietrze, po wojnie zostały odbudowane.

Obecnie gmina Jabłonna pełni funkcje usługowo-handlowe, a rozwój swój zawdzięcza bliskiemu sąsiedztwu Miasta Warszawy.

Gmina posiada wysokie walory przyrodnicze, z czego wynika, że na jej terenie zlokalizowanych jest szereg form ochrony przyrody. Na terenie gminy znajdują się cztery rezerваты: Jabłonna, Bukowiec Jabłonnowski, Ławice Kiełpińskie i Kępy Kazuńskie o łącznej powierzchni 564,61 ha, co stanowi 31,46% powierzchni wszystkich rezerwatów powiatu Legionowo.

Blisko 50% powierzchni gminy leży w zasięgu Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Na obszarze gminy Jabłonna znajduje się również 85 pomników przyrody, w tym 50 na terenie zespołu pałacowo-parkowego w Jabłonie przy ul. Modlińskiej. Obiekt, którego powstanie datuje się na rok 1827, znajduje się w rejestrze zabytków. Park charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi i dużą wartością przyrodniczą.

Na terenie gminy zlokalizowane są trzy gniazda bociana białego we wsiach: Wólka Górská, Rajszew i Skierdy.

Łączna powierzchnia lasów w gminie Jabłonna wynosi 2 811,20 ha, a lesistość gminy 43,42%. Lasy nadleśnictwa zajmują 2 469,20 ha (87,83%), inne lasy Skarbu Państwa 53,00 ha (1,89%), własność osób fizycznych 249,00 ha (8,87%), własność osób prawnych 40,00 ha (1,41%).

Gmina wiejska Nieporęt

Gmina Nieporęt obejmuje obszar 99,84 km², a w zasięgu terytorialnego nadleśnictwa 83,44 km² i liczy ok. 12 tys. ludności. W gminie znajduje się 14 sołectw, a mianowicie: Aleksandrów, Beniaminów, Białobrzegi, Izabelin, Kąty Węgierskie, Michałów-Grabina, Nieporęt, Rembelszczyzna, Rynia, Stanisławów Pierwszy, Stanisławów Drugi, Wola Aleksandra, Wólka Radzymińska i Zegrze Południowe.

Gmina istnieje od 1975 r., jej siedzibą jest miejscowość Nieporęt.

Pierwsze zapiski o tej, położonej w widłach Wisły i Narwi miejscowości, pochodzą z roku 1387, kiedy erygowano parafię w Wieliszewie. Na przełomie XIV i XV wieku Nieporęt był znaczącą osadą bartniczą. W latach 1526-1668 był własnością królewską i właśnie w Nieporęcie w roku 1661 król Jan Kazimierz kazał wybudować (zachowany do dzisiaj), kościół będący wotum za zwycięstwo nad Szwedami. We wnętrzu kościoła znajduje się herb Wazów – snop.

W latach 1806-1807 w okresie wojen napoleońskich, w Nieporęcie zlokalizowane były magazyny żywności dla wojsk francuskich.

Do znaczących wydarzeń w historii Nieporętu należy: nabycie w roku 1881 całości obszarów leśnych - przez Berlińskie Towarzystwo Handlu Drewnem. W następnym roku wieś została zniszczona przez wielki pożar.

Przez Nieporęt i okolice przetoczyło się wiele wydarzeń związanych z okresem I i II wojny światowej oraz wojną polsko-bolszewicką z 1920 r. 12 sierpnia 1920 r., w czasie walk pod Nieporętem, zginął wraz z kilkoma żołnierzami, porucznik Stefan Pogonowski - dowódca 1 baonu 28 pp. Strzelców Kaniowskich. W miejscu ich śmierci, znajduje się skromny pomnik.

W roku 1947 ludność Nieporętu liczyła 104 osoby, a w roku 2006 – 3 194 osoby.

Ponad 80% powierzchni gminy obejmuje Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu, ponadto na terenie gminy znajdują się trzy rezerваты przyrody: Łęgi Czarnej Strugi, Wieliszewskie Łęgi i Puszcza Słupecka.

Łączna powierzchnia lasów w gminie Nieporęt wynosi 3 168,12 ha, a lesistość gminy w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa 37,97%. Lasy nadleśnictwa zajmują 2 403,12 ha (75,86%), inne lasy Skarbu Państwa 201,00 ha (6,34%), własność osób fizycznych 540,00 ha (17,04%), własność osób prawnych 24,00 ha (0,76%).

Gmina miejsko-wiejska Serock

Obszar gminy obejmuje 109,45 km², a zamieszkuje go ok. 11 tys. mieszkańców. Na terenie gminy znajduje się 28 sołectw i osiedle Zegrze.

Sołectwami na terenie gminy są: Bolesławowo, Borowa Góra, Cypel, Dębe, Dębniaki, Dosin, Gąsiorowo, Guty, Izbica, Jachranka, Jadwisin, Kania Nowa, Kania Polska, Karolino, Ludwinowo Dębskie, Ludwinowo Zegrzyńskie, Łacha, Marynino, Nowa Wieś, Skubianka, Stanisławowo, Stasi Las, Szadki, Wierzbica, Wola Kiełpińska, Wola Smolana, Zabłocie, Zalesie Borowe.

Miasto Serock, siedziba gminy położone jest nad Jeziorem Zegrzyńskim, naprzeciw połączenia Narwi i Bugu i liczy 3 760 mieszkańców. Gmina istnieje od 1975 roku.

Pierwsze wzmianki o Serocku pochodzą z roku 1065, natomiast prawa miejskie po raz pierwszy Serock otrzymał w roku 1417, po raz drugi Serock został miastem w 1923 roku. W roku 1806 rozpoczęto z rozkazu Napoleona I, budowę fortyfikacji, których pozostałości stanowią obiekt zabytkowy.

Innymi zabytkami kultury materialnej, na terenie gminy, są: obserwatorium astronomiczne w Borowej Górze - Jadwisinie, zespół kościoła parafialnego w Serocku oraz również położony w Serocku dawny zajazd (poczta) z 1 połowy XIX w., grodzisko Barbarka z XI-XII w. i pozostałości cmentarza żydowskiego.

Na terenie gminy, poza Jeziorem Zegrzyńskim, znajdują się dwa rezerваты przyrody: Zegrze i Wąwóz Szaniawskiego i dwa zespoły parkowe w Jadwisinie oraz jeden w Zegrzynku.

Łączna powierzchnia lasów w gminie Serock wynosi 2 276,06 ha, a lesistość gminy 20,80%. Lasy nadleśnictwa zajmują 1 296,06 ha (56,94%), inne lasy Skarbu Państwa 176,00

ha (7,73%), własność osób fizycznych 768,00 ha (33,75%), własność osób prawnych 36,00 ha (1,58%).

Gmina wiejska Wieliszew

Gmina Wieliszew w zbliżonym do obecnego kształtu, istnieje od roku 1973. Do końca 1993 r. gmina nazywała się Skrzyszew, a jej siedzibą była Stara Olszewnica. Wieliszew stał się siedzibą gminy od 1 stycznia 1994 r., ale nadal gmina nazywała się Skrzyszew. Dopiero 1 stycznia 1996 r. gmina zmieniła nazwę na Wieliszew.

Obecnie gmina liczy 13 sołectw: Góra, Janówek Pierwszy, Kałuszyn, Komornica, Krubin, Łajski, Michałów Reginów, Olszewnica Nowa, Olszewnica Stara, Poddębnie, Sikory, Skrzyszew, Topolina, Wieliszew, a jej powierzchnia obejmuje 106,73 km². Ludność gminy liczy ok. 10 tys. mieszkańców.

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy pochodzą sprzed 8000 lat p.n.e. i zlokalizowane są na terenie wsi Komornica. Szereg odkrytych stanowisk archeologicznych określanych jest jako „kultura komornicka”, jedno z najstarszych odkryć archeologicznych na kontynencie europejskim. Kultura ta obejmowała swoim zasięgiem część Polski, Niemiec, Danii oraz południowej Szwecji. Szereg innych stanowisk archeologicznych z różnych epok, odkrytych na terenie gminy, zlokalizowana jest we wsiach: Łajski, Olszewnica Stara, Skrzyszew, Kałuszyn oraz w samym Wieliszewie.

Najstarszy dokument pisany na temat ziem obecnej gminy pochodzi z 1254 roku i wymienia wśród posiadłości klasztoru w Czerwińsku wieś Wieliszew. Z kolei 20 lipca 1387 roku biskup płocki Ścibor z Radzymina, wydał akt fundacyjny, nakazujący wzniesienie kościoła w Wieliszewie w dobrach klasztoru Kanoników Regularnych z Czerwińska nad Wisłą, w którym oprócz Wieliszewa widnieją nazwy wsi: Skrzyszew, Kałuszyn, Łaziska, Turczyn i Nieporęt.

W wieku XV, jako część dóbr rodziny Nałęczów, wspomniana była wieś Góra. O dawnej świetności tych terenów świadczą także starania biskupa Andrzeja Stanisława Kostki Załuskiego, który w 1745 r. starał się bezskutecznie o uzyskanie przywileju lokacyjnego miasta dla wsi Wieliszew.

W roku 1864, zgodnie z ukazem cara, mieszkańcy wsi Wieliszew, Łajski, Komornica, Poddębnie, Skrzyszew i Kałuszyn - stanowiących do tej pory własność hr. Augusta Potockiego, zostali uwłaszczeni.

Biorąc pod uwagę okres I wojny światowej, wojny 1920 roku i II wojny światowej, wszystkie te wojny nie ominęły terenu gminy, jednak największe zniszczenia spowodowała ofensywa Armii Czerwonej w 1944 roku.

Cenne zbiorowiska roślinne oraz cechy geomorfologiczne terenu zdecydowały, że 2/3 powierzchni gminy znajduje się w zasięgu Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Najbardziej cenne tereny mają status obszarów Szczególnej ochrony ekologicznej. Są to:

- Rzeka Narew w granicach wałów przeciwpowodziowych,
- Obszar łąkowo-wodny i leśny: Jezioro Klucz i las Sikory,
- Zespół torfowo-leśny Kałuszyn, zespół torfowo-leśny Poddębie.

W zasięgu Warszawskiego OCHK tuż przy granicy z Jeziorem Zegrzyńskim, znajduje się rezerwat Łęgi Wieliszewskie - zwany Storczykowym Gajem, jedno z najbogatszych stanowisk storczyków w województwie mazowieckim.

Na terenie gminy zarejestrowanych jest 17 pomników przyrody, a w rejestrze konserwatora zabytków znajduje się zespół dworsko- parkowy we wsi Góra.

Łączna powierzchnia lasów w gminie Wieliszew wynosi 2 906,18 ha, a lesistość gminy wynosi 27,40%. Lasy nadleśnictwa zajmują 1 827,66 ha (62,88%), inne lasy Skarbu Państwa 99,00 ha (3,41%), własność osób fizycznych 914,00 ha (31,45%), własność osób prawnych 65,00 ha (2,24%) oraz lasy będące współwłasnością Skarbu Państwa i osób fizycznych - 0,52 ha (0,02%).

3.3.2. Powiat nowodworski

Powiat nowodworski utworzono w 1999 r., w ramach reformy administracyjnej i obejmuje swoim zasięgiem powierzchnię 335,21 km² i zamieszkały jest przez ok. 75 tys. mieszkańców. W skład powiatu, którego siedzibą jest Nowy Dwór Mazowiecki, wchodzi: gmina miejska Nowy Dwór Mazowiecki, gminy miejsko-wiejskie Nasielsk i Zakroczym oraz gminy wiejskie Czostnów, Leoncin i Pomiechówek.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajdują się: miasto Nowy Dwór Mazowiecki i gminy: Czostnów, Leoncin Pomiechówek, obejmujące łącznie powierzchnię 335,21 km².

Najważniejszą formą ochrony przyrody na terenie powiatu jest Kampinoski Park Narodowy - uznany przez UNESCO w roku 2000 za Światowy Rezerwat Biosfery i zajmujący na terenie powiatu 15 604,50 ha w gminach Czostnów i Leoncin.

Istnieje tu pięć rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 1 354,10 ha, z których dwa znajdują się na terenach nadleśnictwa.

Znaczna część powierzchni powiatu zajmują: Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmujący swoją powierzchnią gminy: Czosnów, Leoncin, Nowy Dwór Mazowiecki, Pomiechówek i Zakroczym oraz Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu w gminie Nasielsk. Łączna powierzchnia zajmowana przez te obszary chronionego krajobrazu w granicach powiatu wynosi 26 188,20 ha.

Użytki ekologiczne zlokalizowane w gminie Nasielsk zajmują 9,10 ha.

Łącznie ochroną prawną objęte jest na terenie gminy 43 155,90 ha, co stanowi 62,40% jej powierzchni.

Na terenie powiatu znajduje się 80 pomników przyrody, w tym 74 pojedyncze drzewa i grupy drzew oraz 6 głazów narzutowych.

Lasy na omawianym terenie części powiatu zajmują 5 001,15 ha, lesistość tego terenu wynosi 14,92%. Lasy nadleśnictwa zajmują 3 997,65 ha (79,93%), inne lasy Skarbu Państwa 25,50 ha (0,51%), własność osób fizycznych 912,00 ha (18,24%), własność osób prawnych 66,00 ha (1,32%). Nadzór nad lasami niepaństwowymi na terenie powiatu sprawuje Starostwo w Nowym Dworze Mazowieckim.

Gmina miejska Nowy Dwór Mazowiecki

Nowy Dwór Mazowiecki jest miastem powiatowym położonym przy ujściu Narwi do Wisły i zajmuje powierzchnię 28,16 km² licząc ok. 28 tys. mieszkańców. Od roku 1962 w skład miasta wchodzi Modlin.

Pierwsze ślady bytności człowieka na terenie miasta pochodzą z epoki neolitu (4-2 tys. lat p.n.e.), natomiast pierwsze ślady osadnictwa z około 1,7 tys. lat p.n.e.

Za założyciela późniejszego miasta uważa się księcia Konrada I Mazowieckiego około 1233, a pierwsza wzmianka o osadzie pochodzi z roku 1294 jako o własności wojewody mazowieckiego Jana herbu Nałęcz.

29 czerwca 1374 roku Książę Ziemowit II Mazowiecki nadał osadzie prawa miejskie chełmińskie. Prawa te odnowił w roku 1544 król Zygmunt Stary.

W wieku XVII głównie w wyniku potopu szwedzkiego (1655-1660), miasto utraciło prawa miejskie. Wojska szwedzkie założyły w Modlinie obóz warowny, otoczony ziemnymi

umocnieniami, w którym przebywał król Karol X Gustaw.

Ponownie prawa miejskie otrzymał Nowy Dwór Mazowiecki od króla Stanisława Poniatowskiego 20 czerwca 1782 roku.

Po III rozbiorze Polski, miasto znalazło się w zaborze pruskim a po kongresie wiedeńskim w zaborze rosyjskim. W roku 1807, z rozkazu Napoleona Bonaparte, rozpoczęła się budowa Twierdzy Modlin, która była wielokrotnie oblegana i broniona przez różne armie. Twierdza swoje znaczenie obronne straciła dopiero po roku 1939.

Łączna powierzchnia lasów w mieście Nowy Dwór Mazowiecki wynosi 209,52 ha, a lesistość gminy wynosi 7,44%. Lasy nadleśnictwa zajmują powierzchnię 198,52 ha (94,75%), własność osób fizycznych 9,00 ha (4,30%), własność osób prawnych 2,00 ha (0,95%).

Gmina wiejska Czosnów

Gminę Czosnów w obecnych granicach utworzono w 1974 r. Obejmuje ona swoim obszarem 128,34 km², z czego 70,45 km² leży w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Gmina zamieszкана jest przez ok. 9 tys. mieszkańców i składa się z 33 sołectw: Adamówek, Aleksandrów, Augustynówek, Brzozówka, Cybulice, Cybulice Duże, Cybulice Małe, Cząstków Mazowiecki, Cząstków Polski, Czeczotki, Czosnów, Dąbrówka, Dębina, Dobrzyń, Izabelin-Dziekanówek, Janów-Mikołajówka, Janówek, Jesionna, Kaliszki, Kazuń-Bielany, Kazuń Nowy, Kazuń Polski, Kiścienne, Łomna, Łomna Las, Łosia Wólka, Małocice, Palmiry, Pieńków, Sady, Sowia Wola, Sowia Wola Folwarczna, Truskawka, Wiersze, Wrzosówka i Wólka Czosnowska.

Najstarszą miejscowością gminy jest Łomna, o której pierwsza informacja pochodzi z 1155 roku, kiedy wieś była własnością kanoników z Czerwińska. Do wiekowych miejscowości zalicza się również, Kazuń (dawniej Kadzom, Kaszom lub Kazom) wspominany w dokumentach już w roku 1447, przypuszczalnie założony w XV wieku przez książęta mazowieckie.

Specyficzną kulturę materialną stworzyli, na terenie gminy w XVII i XVIII w., osadnicy niemieccy i holenderscy, zagospodarowując obszary zalewowe w dolinie Wisły, są to obecne miejscowości Kazuń Nowy i Cząstków Mazowiecki.

Łączna powierzchnia lasów w gminie Czosnów wynosi 3 566,88 ha. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa lasy zajmują 433,10 ha, a lesistość tego fragmentu gminy wynosi 6,15

% Lasy nadleśnictwa zajmują powierzchnię 67,10 ha (15,49%), własność osób fizycznych, 362,00 ha (83,59%), własność osób prawnych 4,00 ha (0,92%).

Gmina wiejska Leoncin

Gmina zajmuje powierzchnię 158,84 km² i liczy ok. 5 tys. mieszkańców. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, położona jest część gminy o powierzchni 62,38 km². Na terenie gminy są 32 miejscowości, a obszar gminy podzielony jest na 18 sołectw: Gać, Gniewniewice Folwarczne, Górki, Leoncin, Nowa Dąbrowa, Nowa Mała Wieś, Nowe Grochale, Nowe Polesie, Nowy Secymin, Nowy Wilków, Ośniki, Rybitwa, Secymin Polski, Stanisławów, Stara Dąbrowa, Stare Polesie, Wilków nad Wisłą, Wilków Polski.

Łączna powierzchnia lasów leżących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa wynosi 257,25 ha, a lesistość gminy 4,12%. Lasy nadleśnictwa zajmują powierzchnię 7,25 ha (2,82%), własność osób fizycznych 248,00 ha (96,40%), własność osób prawnych 2,00 ha (0,78%).

Gmina wiejska Pomiechówek

Gmina Pomiechówek położona jest nad rzeką Wkrą, a siedzibą gminy jest wieś Brody-Parcele.

Powierzchnia gminy obejmuje 102,50 km², a ludność jej liczy ok. 9 tys. mieszkańców. Gmina składa się z 26 sołectw: Błędowo, Błędówko, Brody, Brody-Parcele, Bronisławka, Cegielnia-Kosewo, Czarnowo, Falbogi Borowe, Gosławice Drugie, Gosławice Pierwsze, Kikoły, Kosewko, Kosewo, Nowe Orzechowo, Nowy Modlin, Pomiechowo, Pomiechówek, Pomocnia, Stanisławowo, Stare Orzechowo, Szczypiorno, Śniadówko, Wola Błędowska, Wójtostwo, Wólka Kikolska, Wymysły, Zapiecki.

Teren gminy był w przeszłości świadkiem wielu wydarzeń historycznych. Najstarszą miejscowością na tym terenie jest Pomiechówek, który nosząc wtedy nazwę Pomnychów został nadany w roku 1065 zakonowi benedyktynów z Mogilna.

Przez Pomnychów w roku 1410 ciągnęły pod Grunwald wojska litewsko-ruskie i posiłki tatarskie, w czasie potopu szwedzkiego w pobliskim Modlinie był obóz warowny wojsk szwedzkich. Podczas kampanii napoleońskiej 23 grudnia 1806 roku pod Czarnowem rozegrała się bitwa między wojskami francuskimi i rosyjskimi. W odwet za pomoc udzielaną powstańcom w powstaniu styczniowym, rząd carski wysiedlił na Syberię wsie: Stanisławowo,

Kosewko, Szczypiorno, Błędowo, Wola Błędowska i Nowy Modlin - osiedlając na tym miejscu kolonistów rosyjskich i niemieckich.

15 sierpnia 1920 roku, w czasie wojny polsko-rosyjskiej, w pobliżu Kosewka rozegrała się zwycięska dla Polaków bitwa z udziałem 67 i 68 pułku piechoty z Twierdzy Modlin.

Podczas II wojny światowej na terenie Fortu III w Pomiechówku, od 1939 roku do końca wojny istniał założony przez Niemcy obóz, którego więźniami było blisko 100 tys. osób. O istnieniu obozu przypomina pomnik wzniesiony koło szkoły w 1972 roku.

Na terenie gminy utworzono dwa rezerваты: Pomiechówek i Dolina Wkry. 80% powierzchni gminy leży w granicach zasięgu Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Poza tym zasięgiem znajdują się jedynie grunty w sołectwach: Wymysłów, Cegielnia-Kosewo, Kosewo, Modlin Nowy, Wójtostwo, Zapiecki i zachodnia część sołectwa Wola Błędowska.

Na liście chronionych obiektów przyrodniczych znajduje się również otoczenie kościoła p.w. św. Anny Sendek w Pomiechowie.

Łączna powierzchnia lasów w gminie Pomiechówek wynosi 3 251,16 ha, a lesistość gminy 31,72%. Lasy nadleśnictwa zajmują powierzchnię 3 055,16 ha (93,97%), własność osób fizycznych 184,00 ha (5,66%), własność osób prawnych 12,00 ha (0,37%).

Gmina miejsko-wiejska Zakroczym

Siedziba gminy miejsko-wiejskiej Zakroczym, zajmuje powierzchnię 71,72 km², a jej ludność liczy niewiele ponad 6 tys. mieszkańców. Miasto leży na prawym brzegu Wisły poniżej ujścia Narwi.

Poza Zakroczymiem gmina obejmuje swoim zasięgiem 16 sołectw: Błogosławie, Czarna, Emplinek, Henrysin, Jaworowo-Trębki Stare, Smoły, Strubiny, Swobodnia, Śniadowo, Trębki Nowe, Wojszczyce, Wólka Smoszeńska, Wygoda Smoszeńska, Zaręby.

Zakroczym, jak wiele miejscowości na terenie powiatu, po raz pierwszy wzmiankowany jest w roku 1065 jako gród i osada na uposażeniu klasztoru benedyktynów z Mogilna. Oficjalne prawa miejskie chełmińskie Zakroczymowi nadał Książę Janusz I w roku 1422, a potwierdzone one zostały w roku 1488 przez Księcia Bolesława IV.

W latach 1883-1888 wybudowano w Zakroczymiu Fort nr 1 pierwszego pierścienia fortów Twierdzy Modlin. Na terenie tego fortu w 1944 roku hitlerowcy utworzyli obóz dla 30 tys. deportowanych z Powstania Warszawskiego.

Na terenie gminy leży część rezerwatu faunistycznego „Wikliny Wiślane”.

Łączna powierzchnia lasów w gminie Zakroczym wynosi 850,12 ha, a lesistość gminy wynosi 11,85%. Lasy nadleśnictwa zajmują powierzchnię 669,62 ha (78,77%), pozostałe lasy stanowiące własność Skarbu Państwa 25,50 ha (3,00%), własność osób fizycznych 109,00 ha (12,82%), własność osób prawnych 46,00 ha (5,41%).

3.3.3. Powiat sochaczewski

Powiat sochaczewski utworzono w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej i obejmuje swoim zasięgiem powierzchnię 731,02 km², z czego 64,39 km² położonych jest w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Powiat zamieszkały jest przez ok. 83 tys. mieszkańców. W skład powiatu, z siedzibą w Sochaczewie wchodzi miasto i gmina Sochaczew oraz gminy: Brochów, Iłów, Młodzieszyn, Nowa Sucha, Rybno i Teresin.

W granicach omawianego zasięgu terytorialnego nadleśnictwa znajduje się jedynie gmina Brochów.

Gmina wiejska Brochów

Gmina Brochów, do końca 1995 roku nosiła nazwę Tułowice i miała siedzibę w tej miejscowości. 1 stycznia 1996 roku zmieniono jej nazwę na Brochów, pozostawiając jednak do 30 grudnia 1999 roku jej siedzibę w Tułowicach.

Obecnie gmina z siedzibą w Brochowie obejmuje swoim zasięgiem obszar 116,76 km², a na jej terenie zamieszkuje ok. 4 tys. mieszkańców. W skład gminy wchodzi 22 sołectwa: Andrzejów-Brochocin, Bieliny-Sianno, Brochów, Brochów-Kolonia-Malanowo, Famułki Brochowskie, Famułki Królewskie, Górki, Hilarów, Janów, Konary, Kromnów-Gorzewnica, Lasocin, Łasice, Miszory, Nowa Wieś-Ślądów, Olszewiec, Piaski Duchowne-Piaski Królewskie, Plecewice, Przęsławice, Tułowice, Wilcze Tułowskie, Wilcze Ślądowskie, Wólka Smolna.

Historia gminy Brochów sięga, co najmniej II poł. XII w., gdzie wymieniana jest w ówczesnych dokumentach jako własność niejakiego Żyronia. W XVII w. właścicielami wsi byli, Lasoccy, którzy w roku 1667 próbowali przeprowadzić lokalizację miejską, niestety nieuda-

ną. W zabytkowym kościele parafialnym z XVI w., w 1806 roku wzięli ślub rodzice Fryderyka Chopina, który również tutaj był chrzczony.

Na terenie gminy znajduje się 21 pomnikowych drzew oraz dwa, pochodzące z XIX w. parki zabytkowe w Brochowie i Tułowicach.

Łączna powierzchnia lasów w gminie Brochów wynosi 511,20 ha, a lesistość gminy 7,94%. Lasy nadleśnictwa zajmują powierzchnię 9,20 ha (1,80%), inne lasy będące własnością Skarbu Państwa 2,00 ha (0,39%), własność osób fizycznych 497,00 ha (97,22%), własność osób prawnych 3,00 ha (0,59%). Nadzór nad lasami niepaństwowymi na terenie powiatu sprawuje Starostwo w Sochaczewie.

3.3.4. Miasto stołeczne Warszawa

W mieście stołecznym Warszawa, w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa leżą dzielnice: Białołęka, Targówek, Bielany, Bemowo, Praga Północ, Wola i Żoliborz.

Lasy na omawianej części miasta zajmują 1860,34 ha, lesistość tego terenu wynosi 12,05%.

Dzielnica Warszawa-Białołęka

Białołęka będąca jedną z dzielnic Warszawy, położona w północnej części miasta na prawym brzegu Wisły i zajmuje powierzchnię 72,77 km², a liczba jej mieszkańców wnosi ok. 65 tys. Dzielnica zajmuje ok. 11% powierzchni Warszawy.

Do 27 października 2002 r. Białołęka była gminą, kiedy to zmieniono podział terytorialny Warszawy, w wyniku czego zlikwidowano gminy i zastąpiono je dzielnicami.

Funkcjonalnie dzielnica dzieli się na cztery części:

- przemysłową znajdującą się w części centralnej południowej i południowo-zachodniej,
- osiedla mieszkaniowe o dużej gęstości zabudowy z wyraźnie dominującą zabudową wysoką w części południowo zachodniej,
- osiedla mieszkaniowe o przeważającej zabudowie jednorodzinnej obejmujące północ i środkową-północ,
- osiedla mieszkaniowe wplecione w tereny wsi i grunty uprawne w części wschodniej.

Na terenie Białołęki leży częściowo, obejmując 88,26 ha, rezerwat faunistyczny Ławice Kiełpińskie oraz otulina rezerwatu Łęgi Czarnej Strugi.

Część obszaru dzielnicy obejmuje Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Na terenie dzielnicy znajduje się 88 pomników przyrody, głównie dębów, które występują pojedynczo lub w skupiskach. Duże skupiska pomnikowych dębów szypułkowych występują przy ul. Modlińskiej 199 (12 szt.), w parku Wiśniewo (14 szt.) i przy ul. Leśnej Polanki (9 szt.).

Opieką konserwatora zabytków objętych jest pięć parków o różnym charakterze: w Buchinku przy ul. Stasinek, przy ul. Dębowej, przy ul. Mehoffera 2, w Choszczówce i w Białoleńce Dworskiej.

Ponadto szczególną ochroną objęte są porośnięte lasem wydmy w Nowodworach i Tarchominie.

Łączna powierzchnia lasów w dzielnicy Białoleńka wynosi 900,43 ha, a lesistość dzielnicy 12,37%. Lasy nadleśnictwa zajmują powierzchnię 89,43 ha (10,33%), inne lasy będące własnością Skarbu Państwa 182,00 ha (20,12%), własność osób fizycznych 482,00 ha (53,29%), własność osób prawnych 147,00 ha (16,26%).

Na terenie dzielnicy zlokalizowane są cztery kompleksy leśne - Wydma Żerańska (16,90 ha), Henryków (49,80 ha), Białoleńka (44,88 ha), oraz Dąbrówka (27,29 ha) wchodzące w skład Obwodu Leśnego „Las Sobieskiego” należącego do Lasów Miejskich – Warszawa. Łączna powierzchnia tych kompleksów wynosi 138,87 ha.

Dzielnica Warszawa-Bemowo

Nazwa dzielnicy pochodzi od nazwiska generała Józefa Bema. Bemowo zostało przyłączone do Warszawy w 1951 roku i weszło w skład dzielnicy Wola, wraz z reformą administracyjną miasta w 1993 roku stało się jedną z dzielnic. Najstarsze osiedle mieszkalne na terenie Bemowa powstało na Bernerowie, do którego w 1934 zbudowano linie tramwajową (dziś kursuje tu linia 20).

W 1951 roku otwarto Wojskową Akademię Techniczną. Dziś Bemowo to przede wszystkim sypialnia miasta - zdecydowana większość mieszkańców Bemowa mieszka w blokowiskach.

Najważniejszymi zabytkami dzielnicy są: Polskie Centrum Akredytacji oraz forty – „Bema”, „Wawrzyszew”, „Blizne”, „Chrzanów”.

Miejszem godnym uwagi jest również Park Leśny Bemowo, którego właścicielem są Lasy Miejskie Miasta Stołecznego Warszawy. Powierzchnia tego kompleksu wynosi 513,54 ha. Teren parku leży na obrzeżach Warszawy pomiędzy Warszawą a uroczyskiem Klaudyna, będącym częścią Puszczy Kampinoskiej. Las otacza lotnisko wojskowe i dwie strzelnice, a w centrum uroczyska znajduje się stacja radarowa oraz zajmowany również przez wojsko Fort "Babice" - najlepiej zachowany fragment zbudowanego za czasów cesarskich zewnętrznego pasa umocnień Warszawy. Na terenie parku istnieje rezerwat „Łosiowe Błota”, utworzony w 1980 roku w celu zachowania, charakterystycznych niegdyś dla Kotliny Warszawskiej, zbiorowisk torfowisk niskich wraz ze stanowiskami rzadkich i chronionych roślin. Drugim rezerwatem Lasu Bemowskiego jest "Kalinowa Łąka". Utworzono go w 1989 roku na niewielkiej powierzchni 3,47 ha obejmującej pojedyncze otwarte torfowisko wraz z przyległymi zbiorowiskami łąkowymi.

Łączna powierzchnia lasów w dzielnicy Bemowo wynosi 262,91 ha, a lesistość dzielnicy 10,60%. Lasy nadleśnictwa zajmują powierzchnię 49,91 ha (18,98%), inne lasy Skarbu Państwa 213,00 ha (81,02%).

Dzielnica Warszawa-Targówek

Położona na prawym brzegu Wisły dzielnica Warszawy zajmuje teren o powierzchni 24,19 km², czyli ok. 5% powierzchni Warszawy. Liczba mieszkańców dzielnicy wynosi ok. 124 tys. Na terenie dzielnicy można wyróżnić podział na dwie części:

- mieszkaniową (Bródno, Targówek mieszkaniowy i Zacisze),
- przemysłową (Targówek Fabryczny).

Historia osadnictwa na terenie dzielnicy sięga przełomu IX i X wieku, gdy na terenach dzisiejszego Starego Bródna powstał gród. Pierwsza historyczna wzmianka o wsi Targowe Małe pochodzi z XV wieku.

W roku 1780 powstał cmentarz żydowski, w roku 1884 Cmentarz Bródnowski, a 7 kwietnia 1916 r., tereny Targówka i Bródna włączono w granice Warszawy. W roku 1994 utworzono gminę Warszawa Targówek przekształconą w roku 2002 w dzielnicę.

Okolo 30% powierzchni dzielnicy zajmują tereny zielone, między innymi: Lasek Bródnowski, Park Bródnowski i Park Wiecha oraz liczne ogródki działkowe zlokalizowane we wschodniej części dzielnicy.

Łączna powierzchnia lasów w dzielnicy Targówek wynosi 13,00 ha. Są to lasy wyłącznie stanowiące własność osób fizycznych. Lesistość gminy wynosi 0,54%.

Dzielnica Warszawa-Bielany

Bielany dzielnicą m.st. Warszawy, zostały w 2002 r. Dzielnica zajmująca obszar 32,30 km², położona jest w północnej części miasta w sąsiedztwie Kampinoskiego Parku Narodowego.

Najstarsze ślady działalności człowieka na tym terenie pochodzą z epoki kamiennej (znaleziska na terenie Wólki Węglowej) oraz epoki brązu (osada w rejonie Placówki). Na pograniczu puszczy żyzne gleby brunatne sprzyjały rozwojowi rolnictwa, lecz wraz z wycinką lasów, wzrastał także obszar piaszczystych nieużytków (stąd dzisiejsza nazwa osiedla Piaski). Erem kamedulski, ufundowany przez króla Władysława IV w roku 1639 - dał początek obecnej nazwie gminy, bowiem od białych habitów nazywano klasztor Bielanami. W czasie zaborów na terenie Bielan Rosjanie wybudowali dwa forty: Fort I "Bielany" (zachowany w postaci szczątkowej na tyłach Cmentarza Włoskiego) oraz Fort II "Wawrzyszew" (przy obecnej ul. Księżycowej).

W czasie II wojny światowej 21 września 1939 r. 30 pułk strzelców kaniowskich stoczył na terenach pomiędzy Młocinami a wsią Placówka krwawy bój z Niemcami. Podczas powstania warszawskiego północne tereny dzisiejszej dzielnicy Bielany znalazły się w zasięgu działania Grupy "Kampinos" Armii Krajowej. W 1951 ponownie poszerzono granicę miasta, włączając do Bielan Wawrzyszew, Chomiczówkę, Radiowo, Wólkę Węglową, Placówkę i Młociny. Od tej pory Bielany należały do dzielnicy Żoliborz, a następnie (od 16 czerwca 1994) stanowiły odrębną, samorządną gminę.

Znaczna część terenu dzielnicy to obszary zieleni, które zajmują ponad 28% jej powierzchni. Charakterystycznymi elementami bielańskiego krajobrazu są: m.in. Lasek Bielański, Park i Las Młociński oraz Las Bemowo. Lasek Bielański o powierzchni 130 ha jest rezerwatem krajobrazowym. Chroni on cenny starodrzew oraz bogaty świat owadów i ptaków. Pierwotnie Las Bielański był fragmentem ogromnej Puszczy Mazowieckiej. W XIX wieku las zyskał ważną funkcję rekreacyjną dla mieszkańców Warszawy. W 1929 roku na jego skraju powstała Akademia Wychowania Fizycznego. Po II wojnie światowej wszedł w granice Warszawy, powstał w nim park kultury. Ze względu na niszczenie środowiska naturalnego na terenie lasu, w 1973 roku podjęto decyzję o likwidacji parku kultury i utworzeniu tutaj rezerwatu.

Łączna powierzchnia lasów w dzielnicy Bielany wynosi 684,00 ha, a lesistość dzielnicy wynosi 21,18%. Lasy stanowiące własność inną własność Skarbu Państwa zajmują 423,00 ha (61,84%), własność osób fizycznych 211,00 ha (30,85%) a własność osób prawnych 50,00 ha (7,31%).

Dzielnica Warszawa -Wola

W dzisiejszych granicach dzielnica Wola istnieje od 1992 roku, kiedy z niej zostało wyłączone jako samodzielna dzielnica Warszawy Bemowo.

Wola jest dawną dzielnicą przemysłową, która obecnie nabiera charakteru ogólnomiejskiego i słynną z elekcji polskich królów oraz silnego ruchu robotniczego. Na Woli znajduje się wiele obiektów i terenów przemysłowych, często zaniedbanych, które obecnie są burzone, sporadycznie remontowane i przebudowywane w nowoczesne centra biurowe lub luksusowe powierzchnie mieszkalne. Trzy z takich obiektów zamieniono w muzea związane z przemysłem – Muzeum Przemysłu w Fabryce Norblina, Muzeum Gazownictwa w Starej Gazowni, a stara elektrownia tramwajowa stała się siedzibą Muzeum Powstania Warszawskiego.

Powierzchnia dzielnicy liczy 19,26 km², a zamieszkuje ją ok. 138 500 mieszkańców.

Pierwsza wzmianka o wsi Wielka Wola jako o własności książąt mazowieckich pochodzi 1367 roku. W XVI wieku Wola staje się własnością królewską. W 1575 roku na polach Wielkiej Woli dokonuje się pierwsza elekcja króla polskiego, na którego wybrano Stefana Batorego. W czasie powstania w 1831 r., w obronie Warszawy na polach Woli walczyli Józef Sowiński i Józef Bem.

W okresie II wojny światowej powstaje na terenie dzielnicy Getto Warszawskie, zlikwidowane w 1943 roku, a w czasie walk w okresie Powstania warszawskiego ginie około 60 tys. mieszkańców. Po roku 1945 następuje w dzielnicy rozbudowa przemysłu – powstaje tzw. Zachodnia Dzielnica Przemysłowa.

Do najważniejszych zabytków dzielnicy oprócz wcześniej wymienionych obiektów należą: pałacyki - Bogusławskiego i Biernackich, reduta Ordona, fort Sowińskiego oraz liczne kościoły i cmentarze, w tym cmentarz Powązkowski i Powstańców Warszawy.

Dzielnica Warszawa-Praga Północ

Praga jest jedną z najstarszych dzielnic Warszawy, której obszar włączony został formalnie do miasta u schyłku XVIII w. Dopiero w 1945 nastąpił podział na Pragę Południe i Pragę Północ. Jako jedna z nielicznych dzielnic Warszawy zachowała swój historyczny cha-

rakter. A jej nazwa *Praga* pochodzi od członu, który występuje także w wyrazie *prażyć*. Nazwa odnosiła się pierwotnie do miejsca wypalonego, wyprażonego.

W 1994 roku ustawa warszawska w miejsce dotychczasowych 8 dzielnic utworzyła 11 gmin warszawskich. Z dzielnicy Praga Północ wydzielono gminy: Warszawa-Białołęka i Warszawa-Targówek, zaś pozostała część została włączona do gminy Warszawa-Centrum jako jej dzielnica.

W 2002 uchwalono nową ustawę, zgodnie z którą Praga Północ stała się jedną z 18 dzielnic m.st. Warszawy.

Powierzchnia dzielnicy wynosi 11,23 km² i liczy ok. 72 000 mieszkańców.

Większa część zabudowy pochodzi z początku XX wieku i okresu międzywojennego i jest rzadkim w stolicy zespołem dobrze zachowanej przedwojennej substancji miejskiej. Centralnym punktem dzielnicy jest plac Wileński, w okolicy którego znajduje się dworzec Warszawa Wileńska, monumentalny budynek dyrekcji kolei państwowych, cerkiew Świętej Równiej Apostołów Marii Magdaleny, będąca cerkwią metropolitalną Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz pomnik poświęcony braterstwu broni żołnierzy polskich i radzieckich – Pomnik Braterstwa Broni. Na starej Pradze mieści się również neogotycki kościół świętego Michała i świętego Floriana – katedra diecezji warszawsko-praskiej. W starych praskich kamienicach oraz opuszczonych murach fabryk obecnie powstają galerie, centra sztuki a także pracownie autorskie.

Dzielnica Warszawa-Żolibórz

Dzielnica Warszawy położona jest w północno-zachodniej części miasta na lewym brzegu Wisły. W latach 1951-1994 w skład Żoliborza wchodziły Bielany, obecnie będące odrębną dzielnicą. Żolibórz jest najmniejszą pod względem powierzchni dzielnicą warszawską, której wynosi 9,1 km² i zamieszkała jest przez ok. 48 500 mieszkańców.

Współczesny Żolibórz powstał w latach 20. XX wieku. Po odzyskaniu niepodległości niezabudowane tereny wokół Cytadeli dawały możliwość budowy zupełnie od zera. Dzielnicę zaprojektowano według koncepcji stworzonej przez Tony Garniera – osiowych założeń urbanistycznych i monumentalnych obiektów przy głównych ulicach. Założenie urbanistyczne stworzył Antoni Jawornicki, nadając dzielnicy kształt trapezu zawarty pomiędzy Wisłą, ulicą Potocką, Zajęczka i Popiełuszki.

Nazwa Żoliborz pojawia się w XVIII wieku. Wcześniej używano nazw Polikowo, Polików, Polków i Fawory. Obecna nazwa dzielnicy pochodzi od francuskiej nazwy Joli Bord (wym. żoli bor) - Piękny Brzeg - ogrodów założonych przez konwikt księży pijarów wokół letniej siedziby Collegium Nobilium, którą zbudowano w latach 1774-1775 w południowej, najwyższej, malowniczo położonej części skarpy wiślanej. Po 1831 teren zajęto pod budowę cytadeli. Przed II wojną światową na Żoliborzu powstała nowoczesna dzielnica mieszkaniowa.

Na Żoliborzu, w rejonie ul. Suzina, stoczono pierwsze walki powstania warszawskiego.

Do najważniejszych zabytków dzielnicy należą: Kościół parafialny MB Królowej Polski na Marymoncie, groby członków Szarych Szeregów na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach, odbudowana kaponiera cytadeli oraz Twierdza Warszawa z jej fortami.

3.3.5. Powiat warszawski-zachodni

Powiat zlokalizowany jest w zachodniej części województwa mazowieckiego i utworzony został w roku 1999 w ramach reformy administracyjnej. Do 31 grudnia 2005 roku siedzibą władz powiatu była Warszawa, obecnie jego siedzibą jest miasto Ożarów Mazowiecki.

Powierzchnia powiatu obejmuje 532,99 km², w tym powierzchnia będąca w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa wynosi 96,46 km². Powiat zamieszkały jest przez ok. 100 tys. mieszkańców. W jego skład wchodzi gminy miejsko-wiejskie: Błonie, Łomianki, Ożarów Mazowiecki i gminy wiejskie: Izabelin, Kampinos, Leszno, Stare Babice.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się gmina miejsko-wiejska Łomianki i gminy wiejskie: Izabelin i Stare Babice.

Lasy na omawianym terenie części powiatu zajmują 1 550,22 ha, lesistość tego terenu wynosi 16,07%. Nadzór nad lasami niepaństwowymi na terenie powiatu sprawuje starostwo powiatowe.

Gmina wiejska Izabelin

Gmina swoimi granicami obejmuje powierzchnię 65,01 km². W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa leży część gminy o powierzchni 9,34 km². Gmina zamieszkała jest przez ok. 10 tys. mieszkańców i składa się z 7 sołectw: Hornówek, Izabelin B, Izabelin C, Laski, Mościska, Sieraków, Truskaw.

Najstarszą wsią gminy jest Truskaw - wieś powstała w 1419 r. z nadania Władysława

Jagiełły. Laski, Sieraków i Mościska powstały w XVIII wieku, natomiast dzisiejsza siedziba gminy Izabelin, powstała na początku XX w.

Łączna powierzchnia lasów leżących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa wynosi 743,50 ha, a lesistość tego fragmentu gminy wynosi 79,60%. Lasy nadleśnictwa zajmują powierzchnię 1,49 ha (0,20%), inne lasy Skarbu Państwa zajmują powierzchnię 423,60 ha (56,97%), własność osób fizycznych 318,00 ha (42,77%) a własność osób prawnych 0,41 ha (0,06%).

Gmina miejsko-wiejska Łomianki

Gmina zajmuje powierzchnię 38,10 km² i zamieszkuje ją ok. 21 tys. osób, z czego ok. 15 tys. przypada na miasto Łomianki będące siedzibą gminy. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa położony jest fragment gminy o powierzchni 33,31 km².

Miasto Łomianki zostało utworzone 1 stycznia 1989 roku. Miasto składa się z 14 osiedli, a ponadto w skład gminy wchodzi 9 sołectw. Są to sołectwa: Dziekanów Bajkowy, Dziekanów Leśny, Dziekanów Nowy, Dziekanów Polski, Kiełpin, Kępa Kiełpińska, Łomianki Chopina, Łomianki Dolne i Sadowa.

Na terenie gminy leży rezerwat wodny Jezioro Kiełpińskie. Jest to naturalny zbiornik wodny stanowiący obiekt badań nad biologicznym samooczyszczaniem wód stojących.

Łączna powierzchnia lasów leżących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa wynosi 225,63 ha, a lesistość tego fragmentu gminy – 6,77%. Lasy nadleśnictwa zajmują powierzchnię 1,33 ha (0,59%), inne lasy Skarbu Państwa 115,67 ha (51,26%), własność osób fizycznych 106,00 ha (46,98%), a własność osób prawnych 2,63 ha (1,17%).

Gmina wiejska Stare Babice

Gmina Stare Babice położona jest na powierzchni 63,49 km², z czego 53,81 km² leży w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Gmina zamieszkała jest przez ok. 15 tys. osób i składa się z 23 sołectw: Babice Nowe, Blizne Jasieńskiego, Blizne Łaszczyńskiego, Borzęcin Duży, Borzęcin Mały, Buda, Janów, Koczargi Stare, Koczargi Nowe, Klaudyn, Kwirynów, Latchorzew, Lipków, Lubiczów, Mariew, Stanisławów, Stare Babice. Topolin, Wierzbina, Wojcieszyn, Zalesie, Zielonki-Wieś, Zielonki-Parcele.

Węzłowym punktem komunikacyjnym na terenie gminy jest Lipków znany z pojedynku

Wołodziejowskiego z Bohunem opisanego w „Trylogii” Sienkiewicza.

Pierwsze udokumentowane ślady osadnictwa na terenie gminy odkryto w Babicach, gdzie odkryto między innymi grób z młodszej epoki kamienia (neolitu).

Najstarsze źródła pisane pochodzące z 1254 roku dotyczą kościoła w Borzęcinie, natomiast same Babice wymieniane są w dokumencie Siemowita II z 1313 roku.

Łączna powierzchnia lasów leżących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa wynosi 581,09 ha, a lesistość tego fragmentu gminy równa się 10,80%. Lasy nadleśnictwa zajmują powierzchnię 1,74 ha (0,30%), inne lasy Skarbu Państwa położone są na 440,35 ha (75,78%). Własność osób fizycznych stanowią lasy leżące na powierzchni 139,00 ha (23,92%).

3.3.6. Powiat wołomiński

Powiat wołomiński z siedzibą w Wołominie leży w centralnej części województwa mazowieckiego i zajmuje powierzchnię 955,37 km², a w zasięgu nadleśnictwa leży jego fragment o powierzchni 40,58 km². Ludność powiatu liczy ok. 204 tys., a w jego skład wchodzi 12 gmin: cztery gminy miejskie, trzy gminy miejsko-wiejskie i pięć gmin wiejskich. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się jedynie część gminy miejsko-wiejskiej Radzymin.

Gmina miejsko-wiejska Radzymin

Gmina z siedzibą w mieście Radzymin składa się z 26 sołectw: Arciechów, Borki, Cegielnia, Ciemne, Dybów-Kolonia, Emilianów, Łąki, Łosie, Mokre, Nadma, Nowe Załubice, Nowy Janków, Popielarze, Ruda, Rżyska, Sieraków, Słupno, Stare Załubice, Stary Dybów, Stary Janków, Wiktorów, Zawady, Zwierzyniec.

Powierzchnia gminy wynosi 130,93 km², z czego 40,58 km² leży w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Gminę zamieszkuje ok 19 tys. osób. Miasto Radzymin zajmuje powierzchnię 23,32 km² a ludnością wynosi ok. 8 tys.

Teren gminy obejmuje swoim zasięgiem Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu. Łączna powierzchnia lasów w gminie miejsko-wiejskiej Radzymin, położonych w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa wynosi 707,52 ha, a lesistość gminy w na obszarze zasięgu nadleśnictwa - 17,44%. Lasy nadleśnictwa występują na powierzchni na 438,37 ha (62,00%), a własność osób fizycznych zajmuje powierzchnię 269,15 ha (38,00%).

Nadzór nad lasami niepaństwowymi na terenie powiatu sprawuje Starostwo Powiatowe.

4. WARUNKI I WALORY PRZYRODNICZE WYSTĘPUJĄCE W GRANICACH TERYTORIALNEGO ZASIĘGU NADLEŚNICTWA

Położenie geograficzne zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Jabłonna określają współrzędne 18⁰21' i 18⁰59' długości geograficznej wschodniej oraz 51⁰21' i 51⁰48' szerokości geograficznej północnej.

W poniższym rozdziale przedstawiono charakterystykę ogółu warunków przyrodniczych Nadleśnictwa Jabłonna. Takie elementy krajobrazu jak ukształtowanie terenu, sieć hydrograficzna są jednocześnie dużymi walorami przyrodniczymi tego obszaru, dlatego ich opis nie będzie powtarzany przy omówieniu walorów przyrodniczych. Poniższy rozdział został napisany w oparciu o następujące pozycje: Kondracki J. „Geografia regionalna Polski”, Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych, Operat glebowo-siedliskowy, arkusze map geologicznych i mapę hipsometryczną.

4.1. Podział nadleśnictwa na jednostki fizyczno-geograficzne

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego cały obszar w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa należy do:

- Obszaru Europy Zachodniej,
- Podobszaru Pozaalpejskiej Europy Zachodniej,
- Prowincji Nizy Środkowoeuropejskiego,
- Podprowincji Nizin Środkowoeuropejskich.

Obreby Jabłonna i Pomiechówek leżą w przeważającej części na terenie Makroregionu Niziny Północno-mazowieckiej, w zasięgu trzech mezoregionów:

- Dolina Dolnej Narwi,
- Wysoczyzna Ciechanowska,
- Wysoczyzna Płońska.

Pozostała część powierzchni zasięgu terytorialnego nadleśnictwa leży w granicach Makroregionu Niziny Południowo-mazowieckiej również w granicach trzech mezoregionów:

- Dolina Dolnego Bugu,
- Kotlina Warszawska,
- Równina Wołomińska.

4.2. Podział nadleśnictwa na jednostki przyrodniczo-leśne

Mając na względzie regionalizację przyrodniczo-leśną wg „Siedliskowych podstaw hodowli lasu” z 2002 r., obszar zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Jabłonna położony jest

w granicach IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej, na terenie trzech dzielnic:

- Dzielnic Niziny Północno-Mazowieckiej (1), Mezoregionu Wysoczyzny Ciechanowsko-Płońskiej (b),
- Dzielnic Puszczy Kampinoskiej (2),
- Dzielnic Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej (5), Mezoregionu Doliny Dolnej Narwi (a).

4.3. Klimat

Zgodnie z powszechnie stosowaną charakterystyką klimatyczną J. Stachy, ego (Atlas hydrologiczny Polski 1987 r.), Nadleśnictwo Jabłonna znajduje się w regionie mazowiecko-podlaskim w zasięgu klimatu kontynentalnego. Obszar ten jest uprzywilejowany pod względem ciepłym, gdyż sięga tu jeszcze Prąd Zatokowy. Prąd ten niesie przez wielkie nizinne obszary masy ciepłego powietrza. Zjawisko to powoduje dużą zmienność pogody na tym obszarze, lecz jednocześnie łagodzi jej wahania. Jest to obszar o średniej wielkości opadów atmosferycznych 500 – 550 mm. Najwyższe miesięczne opady przypadają na miesiące letnie. Średnia roczna wysokość temperatury wynosi od 7 do 8°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec. Najniższe temperatury odnotowuje się w styczniu. Liczba dni z przymrozkami waha się od 60 do 70. Pokrywa śnieżna zalega przez ok. 60 dni w roku. Okres wegetacyjny trwa od 210 do 220 dni. Wilgotność względna powietrza wynosi od ok. 78% do 82%. Średnie roczne zachmurzenie notuje się poniżej 6,6 w skali pokrycia nieba 0 - 10. Przeciętnie 65% czasu w roku nad omawianym obszarem zalegają masy morskiego powietrza polarnego. Świadczy to o przewadze cyrkulacji z kierunków zachodnich. Najmniej wiatrów wieje z północy i północnego – wschodu, a także z kierunku południowego.

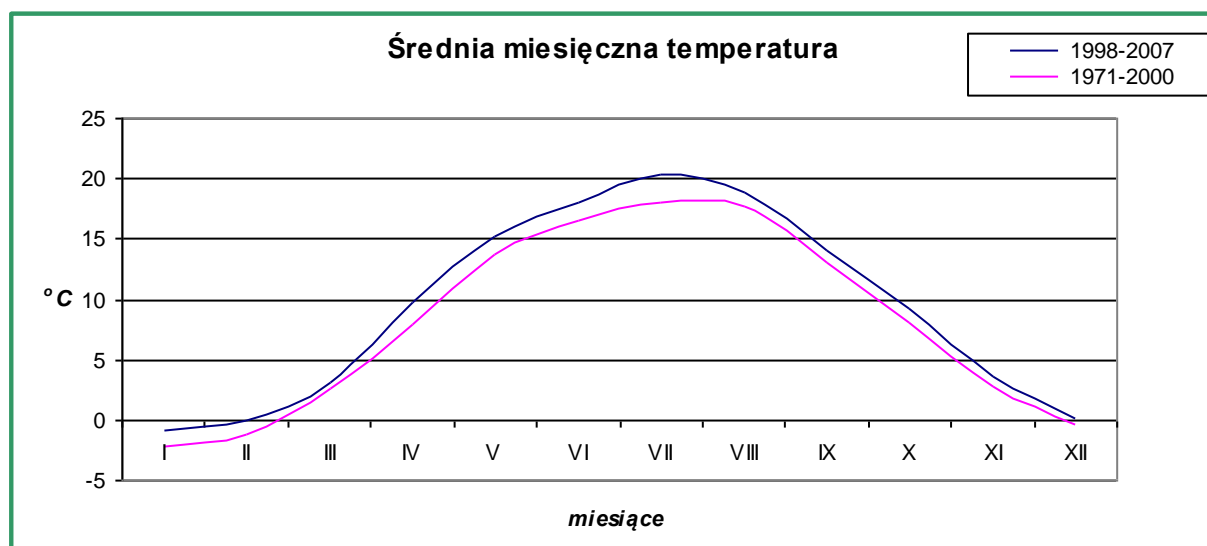
Szczegółową charakterystykę klimatu podano w oparciu o materiały obserwacyjne zebrane ze stacji meteorologicznej Warszawa-Okęcie oraz posterunku meteorologicznego Warszawa-Bielany.

4.3.1. Warunki termiczne

Zmienność klimatu najwyraźniej ilustruje średnia roczna temperatura powietrza. Według danych stacji meteorologicznej wynosi ona 8,1°C (za lata 1971-2000) i 9,3°C (za lata 1998-2007). Dane te potwierdzają stały wzrost średniej rocznej temperatury powietrza.

Wieloletnie średnie temperatury powietrza (w °C) w poszczególnych miesiącach przedstawiono poniżej.

Lata	Miesiące												Rok
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
1998-2007	-0,9	0,0	3,2	9,8	15,2	18,0	20,4	18,9	14,1	9,3	3,6	0,1	9,3
1971-2000	-2,2	-1,2	2,6	7,9	13,7	16,5	18,1	17,7	13,0	8,1	2,8	-0,4	8,1

Zmiany klimatyczne wynikające ze wzrostu średniej rocznej temperatury powietrza wskazują na obserwowane w ostatnich dekadach globalne ocieplenie. Czwarty Raport Międzyrządowego Zespołu do spraw Zmian Klimatu (IPCC) przewiduje, że w skali światowej globalne ocieplenie w okresie 1990 - 2100 wyniesie od 1,1 do 6,4 °C.

Czułym wskaźnikiem zróżnicowania termicznego, mającym wpływ na wegetację roślin, jest długość pór roku charakteryzujących się średnią temperaturą dobową w określonych przedziałach oraz brak przymrozków.

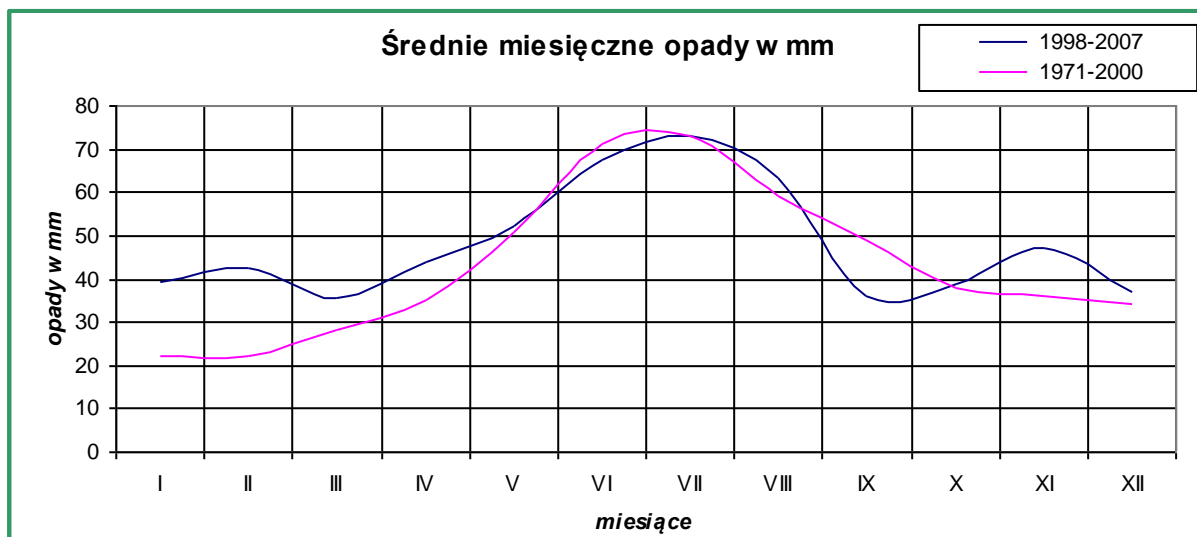
4.3.2. Opady atmosferyczne

Wysokość opadu atmosferycznego, parowanie z powierzchni gruntu, retencja wody w glebie i jej dynamika w ciągu roku, łącznie z wilgotnością powietrza, wywierają wpływ na występowanie i rozwój różnych gatunków roślin.

Średnie roczne sumy opadów wg danych stacji meteorologicznej są następujące: 577,5 mm (za lata 1998-2007) i 518 mm (za lata 1971-2000). Wielkość opadu atmosferycznego (w mm) w poszczególnych miesiącach roku przedstawia się następująco:

Lata	Miesiące												Rok
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
1998-2007	39,4	42,6	35,7	43,9	52,1	67,7	73,2	63,5	36,2	38,7	47,3	37,2	577,5
1971-2000	22,0	22,0	28,0	35,0	51,0	71,0	73,0	59,0	49,0	38,0	36,0	34,0	518,0

Suma opadów w poszczególnych porach roku jest bardzo zróżnicowana. Na najcieplejsze miesiące letnie (VI-VIII) przypadało w latach 1998-2007 – 35,4%, a w latach 1971-2000 – 39,2% opadów. Opady okresu letniego są dwukrotnie większe od opadów w miesiącach zimowych (XII – II).

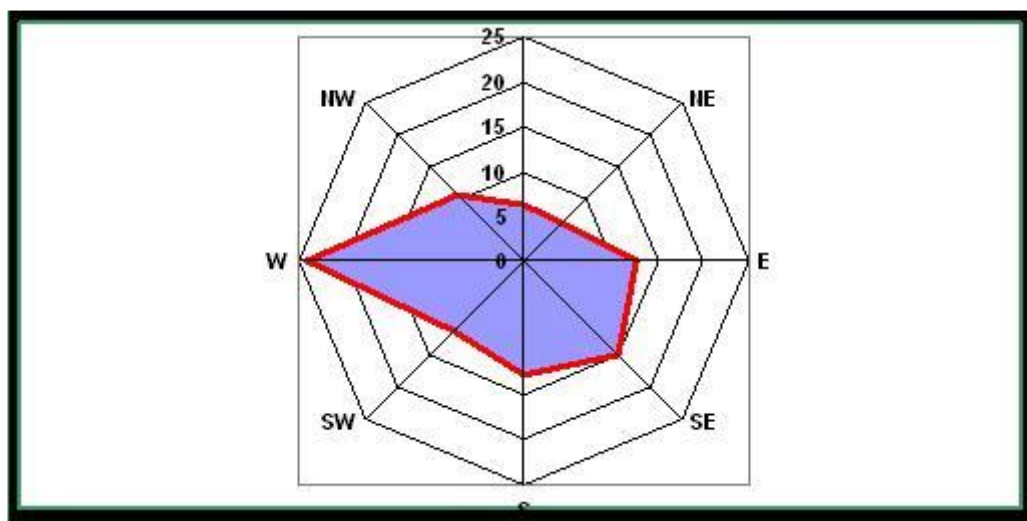

Odływ wody opadowej do głębszych warstw gleby ma miejsce głównie w miesiącach zimowych (XII-III). Największe ujemne zmiany retencyjne wody w gruncie występują w maju i czerwcu. Dopiero na początku grudnia zapas wody osiąga stan zbliżony do stanu notowanego w kwietniu.

4.3.3. Wiatr

Na omawianym terenie (w latach 1998-2007) przeważały wiatry zachodnie (24,2% częstości) i południowo-wschodnie 14,8% częstości. Względnie często powietrze napływało z południa i wschodu (12,8% i 12,4% częstości). Istnieją wyraźne prawidłowości sezonowej zmienności warunków cyrkulacji, które znajdują wyraz w postaci charakterystycznego rytmu zmian w biegu rocznym. Zaznacza się to wzrostem częstości wiatrów z sektora północnego w miesiącach wiosennych, a spadkiem w jesieni. Wiatry wschodnie najczęściej zdarzają się wiosną i jesienią, ale występują również w ciągu całego roku. Spowodowane są one zazwyczaj istnieniem wyżu nad Europą wschodnią sięgającego klinem aż po obszar Polski. Wiatry z tego sektora są najczęściej słabe. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 3,9 m/s. Istotną cechą anemometryczną jest niezbyt częste występowanie bardzo silnych wiatrów. Prędkości wiatrów powyżej 20 m/s zdarzają się rzadko. Znacznie częściej występowały duże prędkości w porywach a wyjątkowo zdarzały się nawet trąby powietrzne, związane z chmurami burzowymi. Okresy ciszy najczęściej występują latem. Częstość występowania wiatrów była naj-

większa zimą i wiosną, w tym okresie również osiągały one największą prędkość. Częstość występowania wiatrów z poszczególnych kierunków na stacji pomiarowej Warszawa-Okęcie (w latach 1998-2007) przedstawiono na wykresie.

4.4. Rzeźba terenu

Współczesna rzeźba terenu w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Jabłonna została ukształtowana w okresie czwartorzędu. Na omawianym obszarze wyróżniono pięć zasadniczych form rzeźby terenu:

- pochodzenia lodowcowego,
- wodnolodowcowe tj. powstałe w wyniku akumulacji i erozji,
- pochodzenia eolicznego,
- pochodzenia rzecznoego również powstałe w wyniku akumulacji i erozji,
- utworzone przez roślinność.

Wysokość terenu waha się od 80 do 112 m n.p.m., a na ostańcach wzgórz morenowych dochodzi nawet do 157 m. W Uroczysku Pomiechówek w oddz. 77 w środkowej części Obrębu Pomiechówek leży punkt o wysokości 203,8 m n.p.m., jest to najwyższa wysokość na tym terenie. Wynika z tego, że zróżnicowanie wysokości na omawianym terenie wynosi 124 m.

4.5. Budowa geologiczna

Teren Nadleśnictwa Jabłonna położony jest w obrębie dwóch makroregionów fizyczno-geograficznych: Niziny Północno-mazowieckiej oraz Niziny Środkowo-mazowieckiej.

Najstarszymi utworami występującymi na powierzchni są miceńskie mułki i pyły oraz ily i mułki pliocenu. W głębokich do 2 675,5 m i 2 371,0 m otworach wykonanych w Dębem, nawiercono osady syluru wykształcone jako iłowce, iłowcowe osady syluru, osady permu

reprezentowane przez iłowce z anhydrytem, triasowe iłowce, anhydryty, wapienie i gipsy. Na osadach triasu leżą utwory jury wykształcone w postaci piaskowców zlepieńcowatych z konkrecjami pirytów, iłowce i mułowce z wkładkami margli i wapieni. Na dość wyrównanej powierzchni osadów jurajskich leżą utwory kredy – piaskowce, mułowce i iłowce oraz margle i opoki. Nad utworami kredy zalegają osady trzeciorzędowe reprezentowane przez osady oligoceńskie, mioceńskie i plioceniczne. Najstarszymi osadami trzeciorzędowymi są tutaj zielone kwarcowe mułki i piaski glaukonitowe oligocenu. Osiągają one miąższość kilkudziesięciu metrów, a ich strop zalega na głębokości ok. 185 m. Są to osady morskie powstałe w strefie przybrzeżnej. W piaskach oligoceńskich występuje zasobny poziom wodonośny - stanowiący źródło bardzo dobrej jakości wody dla mieszkańców Warszawy i jej okolic. Tereny niecki warszawskiej po ruchach warmijskich i po erozji stały się ponownie obszarem akumulacji. Powstała w trzeciorzędzie rozległa depresja sięgająca poza granice niecki warszawskiej, wypełniona jest detrytycznymi osadami od eocenu po pliocen. Strop utworów trzeciorzędowych występuje tutaj na głębokości 80-97 m. Reprezentowany jest on przez żwiry kwarcowe, piaski glaukonitowe i mułki oligocenu, piaski i mułki z wkładkami węgla brunatnych miocenu (miąższość ok. 37 m) oraz różnobarwne ły i mułki pliocenu (miąższość ok. 35 m – Zegrze). Strop osad pliocenu wykazuje tutaj duże deniwelacje.

Osady czwartorzędu charakteryzują się zmienną budową i miąższością – wzrastającą ku południowi. Najstarszymi osadami czwartorzędu są plejstocenne gliny zwałowe i ły warwowe stadiału starszego oraz ły, mułki warwowe, gliny zwałowe, piaski żwiry wodnolodowcowe i rzeczne, stadiału młodszego zlodowaceń południowo polskich. Nad nimi występuje gdzieś cienka warstwa bruku morenowego oraz glina zwałowa tego zlodowacenia. Osady interstadiału trudno jest wyróżnić. O istnieniu okresu interstadialnego świadczyć może zorsztyniczowana powierzchnia gliny zwałowej oraz warstwy odwapnionych piasków drobnoziarnistych (krawędź Bugo-Narwi, Nasielsk). Stadiał Mazowiecko-Podlaski, reprezentują na tym obszarze piaski pylaste, mułki i ły warwowe, gliny zwałowe, silnie zwietrzałe i odwapnione osady moren czołowych (piaski, żwiry, głązy, głązowiska ze żwirem), piaski i żwiry kemów i osady wodnolodowcowe. W interstadiale emskim osadziły się gytie i torfy, niewielkiej miąższości, przykryte na ogół warstwą piasku. W okresie interglacjału emskiego, a także w czasie zlodowacenia bałtyckiego, dawnymi dolinami odpływu wód sprzed czoła lądolodu płynęły wody opadowe, osadzając niesiony materiał piaszczysty. Są to piaski drobno- i średnio ziarniste, warstwowane ukośnie lub faliście. Na powierzchni bywają one przewiewane

przez wiatr. Na zboczach starych dolin (Popowo-Borowe, Krogule), zachowały się osady peryglacialne, poziomo warstwowane, naprzemianległe osady piaszczyste i mułkowate.

W zachodniej części nadleśnictwa na glinie zwałowej oraz osadach zastoiskowych osadziły się piaski różnoziarniste z dużą domieszką pyłów. Są to eluwia piaszczyste czwartorzędu nierozdzielonego. Występujące w suchych dolinach piaski stożków napływowych i eoliczne – zaliczono również do czwartorzędu nierozdzielonego. Holocen reprezentują piaski i mułki wypełniające doliny rzeczne, kredy jeziorne, silnie humusowe namuły piaszczyste zagłębień bezodpływowych z domieszką mułków. W dolinach Wisły i Narwi w całym profilu osadów plejstocenijskich dominują osady piaszczyste o genezie rzecznej lub wodnolodowcowej, prawie brak jest glin zwałowych. Powierzchnię pokrywają osady plejstocenijskie i holocenijskie małej miąższości: piaski i mady tarasów rzecznych, piaski eoliczne (często tworzące wydmy), oraz podrzędne torfy i namuły torfiaste.

Taka budowa geologiczna sprzyja występowaniu złóż kopalin pospolitych (piasków i żwirów) wykorzystywanych przede wszystkim w budownictwie i drogownictwie.

Rzeźba omawianego terenu ukształtowana została w schyłkowym okresie zlodowacenia środkowo-polskiego. Po ustąpieniu lodowca ulegała ona przeobrażeniom w wyniku procesów akumulacji wodnej, eolicznej i organicznej oraz denudacji peryglacialnej. Głównym czynnikiem wpływającym na ukształtowanie omawianego terenu była Prawisła, która zmieniając wielokrotnie koryto rozmywała i przemieszczała duże ilości materiału lodowcowego. Cechą charakterystyczną w morfologii omawianego obszaru są rozległe płaskie terasy wznoszące się nad korytem Wisły i Narwi. Daje się tu wyróżnić dwa poziomy terasów:

- najniższy teras zwany zalewowym uformowany w okresie współczesnym wzdłuż Wisły i Narwi ciągnący się pasem szerokości od kilkuset metrów do trzech kilometrów. Powstał w holocenie, jako obszar akumulacji wodnej Wisły. Od strony północnej odgraniczony jest krawędzią erozyjną tarasu nadzalewowego, natomiast od strony południowej przechodzi w miarę łagodnie w teras korytowy. Przez teras ten przebiega ułożony równoległe do koryta Wisły wał przeciwpowodziowy wznoszący się na wysokość 4-5 m. Na tarasie tym położona jest Kępa Kikolska oraz częściowo ur. Klucz i Poddębie.
- teras korytowy, który jest istotnie niższym terasem zalewowym, położonym w bezpośrednim sąsiedztwie Wisły. Występują tutaj liczne, niewielkie starorzecza, przypominające swoim kształtem małe i kręte jeziorka.

- wyższy teras nadzalewowy zwany akumulacyjnym, uformowany w schyłkowym okresie zlodowacenia środkowo-polskiego. Jest to dość wyrównany teren wznoszący się na wysokość 80-95 m. Teras ten zajmuje obszar między Wisłą i Narwią oraz teren na południe od Wisły. Położone są tutaj wszystkie większe kompleksy leśne Obrębu Jabłonna. Wzdłuż Wisły i Narwi wykształciły się terasy erozyjne i akumulacyjne. Generalnie jest to obszar o słabo urozmaiconej powierzchni terenu. Jedynymi wzniesieniami są plejstoceńskie lub holocenijskie wydmy osiągające do kilkunastu metrów wysokości.

Na północ od Narwi znajduje się obszar Obrębu Pomiechówek. Odbiega on swoją budową od terasowego charakteru opisanego powyżej Obrębu Jabłonna. W mezoregionie Wysoczyzny Ciechanowskiej, w zdecydowanej większości występują wysoczyzny morenowe: faliste i płaskie. Wzdłuż dolin rzek: Wkra i Nasielna występują obniżenia erozyjne. Najmłodszymi, a jednocześnie najniższymi formami morfologicznymi są terasy zalewowe Wkry i Nasielnej. Mezoregion Wysoczyzny Płońskiej jest równiną morenową urozmaiconą łańcuchem kemów i moren ciągnących się równolegle do doliny Wisły. Wysokości bezwzględne wynoszą tu 90-112 m. Dominuje rzeźba niskofalista bardziej urozmaicona wzdłuż granicy południowej. Południowy skraj wysoczyzny tworzy wysoką i stromą krawędź podmywaną przez Wisłę. Krawędź ta porozcinana jest przez liczne dolinki i parowy o znacznych różnicach wysokości względnych w stosunku do otaczającego terenu. W mezoregionie Kotliny Warszawskiej, teren wykazuje stosunkowo małe zróżnicowanie. Formy zaznaczające się dość wyraźnie w krajobrazie powstały w wyniku procesów fluwialnych oraz holocenijskich faz wydmotwórczych z udziałem akumulacji rzecznej – terasy zalewowe łąkowe i terasy wydmore. Terasy te ciągną się wzdłuż Wisły i Narwi, a ich powierzchnia pochylona jest zgodnie zbiegiem obu rzek.

4.6. Typy gleb

Prace glebowo-siedliskowe w lasach Nadleśnictwa Jabłonna wykonano w 2008 r.

Dominującym pod względem zajmowanej powierzchni typem gleb są gleby rdzawe występujące na 7 031,56 ha (57,18%). Znacznie mniejszą powierzchnię zajmują gleby bielcowe, które pojawiają się na 2 918,84 ha, co stanowi 23,74 % pow. Następne miejsca pod względem występowania, zajmują gleby: płowe (9,48%), arenosole (2,73%), opadowoglejowe (2,39%), mady rzeczne (1,17%), oraz gleby gruntowo-glejowe (1,14%). Pozostałe typy gleb (indrustoziemne, brunatne, czarne ziemie, deluwialne, murszowate, murszowe oraz torfowe) zajmują niewielkie powierzchnie, nie przekraczające 1% powierzchni nadleśnictwa. Wyniki prac gle-

bowo-siedliskowych, wykorzystane zostały w trakcie prac taksacyjnych, które szczegółowo opisano w elaboracie.

4.7. Sieć hydrograficzna i stosunki wodne

Woda jest ważnym czynnikiem glebotwórczym warunkującym wzrost i rozwój roślin. O stosunkach wodnych na określonym terenie decyduje całokształt różnorodnych czynników, wśród których główną rolę odgrywa sieć cieków wodnych, ilość opadów atmosferycznych, budowa geologiczna i ukształtowanie terenu.

4.7.1. Wody powierzchniowe

Największym naturalnym ciekim wodnym jest rzeka Wisła, która przecina teren nadleśnictwa prawie równoleżnikowo. Wisła jest w skali Polski unikatowym obiektem przyrodniczym. Decyduje o tym przede wszystkim jej wielkość i niewielki stopień uregulowania. Jest jedna z ostatnich w Europie dzikich rzek i chyba ostatnia z dużych rzek o pięknej i bogatej przyrodzie występującej tu w stanie niezmienionym lub zmienionym w nieznacznym stopniu. Na wysokości miasta Nowy Dwór Mazowiecki do Wisły uchodzi jej prawobrzeżny dopływ Narew. Wisła w tym rejonie ma charakter rzeki z licznymi zakolami i starorzeczami. Na północny – wschód od miasta, do Narwi uchodzi Wkra, płynąca meandrującym korytem, podcinającym zbocza doliny. Na Zachodzie w okolicy Stare Trębki (gmina Zakroczym) do Wisły wpada rzeka Struga. W północno – zachodniej części Zakroczymia i wschodniej części gminy Nasielsk płynie Naruszewka, która w okolicy miejscowości Dobra Wola uchodzi do Wkry. Przez północną część Puszczy Kampinoskiej przepływa Kanał Kromnowski, a w południowo wschodniej części gminy Czosnów płynie Łasica. W północnej części główną rzeką jest Nasielna, która jest lewobrzeżnym dopływem Wkry i uchodzi do niej w okolicach miejscowości Ciekosyn.

Teren gminy Serock odwadniany jest przez rzekę Narew oraz wpadający do niej na wysokości Serocka – Bug. Obie rzeki spiętrzone zostały w 1963 r. przez zapórę ziemną w Dębem, tworząc Jezioro Zegrzyńskie. Zajmuje ono powierzchnię 3 030 ha i ciągnie się na długości 41 km. Maksymalna jego szerokość wynosi 3,5 km, a głębokość 8 m. Wody jeziora mają złą jakość, pod względem bakteriologicznym należą do III klasy czystości. Zły stan wód jeziora wynika przede wszystkim z nieuporządkowanej gospodarki ściekowej w rejonie tego zbiornika. Jezioro Zegrzyńskie wykorzystywane jest w sposób różnorodny: jako zbiornik retencyjny, przeciwpowodziowy, energetyczny (elektrownia wodna w Dębem o mocy 20 MW) oraz do celów żeglugowych i rekreacyjnych. Od południa i wschodu jezioro otaczają zapory

boczne i rowy opaskowe (chroniące i odwadniające tereny depresyjne u ujścia Rządzy oraz w rejonie Białobrzegów i Zegrza Południowego), z których woda przepompowywana jest do zalewu. Łączna powierzchnia terenów depresyjnych wynosi 127 km², co stanowi blisko 50% całej zlewni bezpośredniej jeziora. Do jeziora uchodzi rzeka Bug, na jej terasie zalewowym tworzą się liczne starorzecza i podmokłości. Z Jeziora Zegrzyńskiego wypływa Kanał Żerański, a poniżej zapory w Dębem, do Narwi dochodzi koryto sztucznie utworzonego Kanału Bródnowskiego. Na północ od Wierzbicy w rejonie wsi Zabłocie, wpada do Narwi mała rzeczka – Klasówka, w rejonie Moczydła znajduje się jeziorko.

Ponadto w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa występują liczne jeziorka. Największe z nich to: Jezioro Dolne i Jezioro Górne w okolicy Kazunia Nowego, Jezioro Dziekanowskie, Jezioro Kiełpińskie w okolicy Łomianek, Jezioro Góra, Jezioro Olszewskie, Jezioro Klucz i Jezioro Drżazewo na północ od Krubina. Na północ od wsi Okunin znajduje się Jezioro Okońskie. Na północny wschód od miejscowości Pomocnia (gmina Pomiechówek), powstało jezioro o tej samej nazwie. Na terenie gminy Leoncin występuje kilka niewielkich jezierek. Do największych należą: Jezioro Secemińskie Małe, i Secemińskie Duże. Na terenie lasów Obrębu Jabłonna w oddz.: 1-2, 6 zlokalizowane jest Jezioro Zapadliska w oddz.: 18-20 Jezioro Parów Karski.

Poza tym na omawianym terenie występują dość licznie stawy oraz okresowe, bezodpływowe ciek wodne zasilane bezpośrednio przez opady atmosferyczne.

4.7.2. Wody podziemne

Wody podziemne w granicach terytorialnego zasięgu nadleśnictwa odgrywają zasadniczą rolę w magazynowaniu opadów atmosferycznych, zasilają źródła, rzeki, jeziora i bagna.

W obrębie trzeciorzędowego piętra wodonośnego występuje jeden poziom wodonośny, Są to mioceńskie piaski z wkładkami lignitu. Wody trzeciorzędowe stanowią główne źródło zaopatrzenia w wodę na obszarach pozbawionych czwartorzędowego poziomu użytkowego lub złej ich jakości. W okolicach Nowego Dworu Mazowieckiego w poziomie oligoceńskim zlokalizowany jest „Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP 215A” – Subniecka Warszawska. Jest to zbiornik porowy, obejmuje rozległy obszar niecki mazowieckiej, ale charakteryzuje się słabą odnawialnością zasobów wody, a więc wysokość eksploatacji jest ograniczona. Zbiornik ten w latach 50-tych i 60-tych był intensywnie eksploatowany (szczególnie w Warszawie), co doprowadziło do wytworzenia się regionalnego leja depresji. Z tego wzglę-

du z rozporządzenia b. Wojewody Warszawskiego przez następne ok. 30 lat był zbiornikiem chronionym. Ochrona polegała przede wszystkim na administracyjnym limitowaniu budowy ujęć wody. Obecnie poziom eksploatacji obniżył się a lej depresyjny na przeważającym obszarze został wypełniony. W okolicach Nowego Dworu Mazowieckiego, poziom oligoceński występuje na głębokości 200-220 m. Wody oligoceńskie są dobrej jakości i mogą być wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę do picia po zastosowaniu prostych metod uzdatniania.

W obrębie osadów czwartorzędowych stwierdzono występowanie wielu warstw wodonośnych o różnej genezie i ograniczonym na ogół rozprzestrzenianiu, występującym piętrowo. Największa miąższość warstwy wodonośnej występuje w obrębie GZWP 214 – Zbiornik Działdowo. Wody z tego zbiornika eksploatowane są w Zakroczmie i Pomiechówku. Swobodne zwierciadło tych wód utrzymuje się na głębokościach 3,5 do 25 m pod poziomem terenu. Drugi główny zbiornik wód podziemnych GZWP 222 – Dolina Środkowej Wisły, obejmuje prawie cały powiat legionowski i częściowo nowodworski. Statyczne zwierciadło wody występuje na głębokości od 3 do 11 m. Charakteryzuje się dużą zasobnością i łatwą odnawialnością wód podziemnych. W przeważającej większości, wody te są dobrej jakości, należą do drugiej klasy czystości. Są to wody wymagające prostego uzdatniania ze względu na zawartość żelaza, manganu i barwy.

Odmienne warunki hydrologiczne panują w rejonie terasu kampinoskiego i terasów zalewowych Wisły i Narwi. Woda podziemna występuje w osadach piaszczystych rzadziej piaszczysto-żwirowych. Zwierciadło wody najczęściej o charakterze swobodnym na głębokości od 1 m. (na terasach zalewowych) do ponad 5 m. (na terenach wydmowych terasu kampinoskiego). Miąższość poziomu wodonośnego jest zmienna i wynosi od 10 do 60 m.

4.7.3. Stosunki wodne na terenach leśnych

Najlepszym wskaźnikiem wilgotności, jaka panuje na danym terenie jest roślinność. W zależności od średniej głębokości, na jakiej w ciągu roku na danym obszarze występuje lustro wody gruntowej, wykształcają się odpowiednie zespoły (zbiorowiska) roślinne. Występowanie siedlisk świeżych, silnie świeżych, wilgotnych i bagiennych najlepiej charakteryzuje stosunki wodne panujące w lasach nadleśnictwa. Ich lokalizacja została przedstawiona na mapach przeglądowych siedlisk dla poszczególnych obrębów.

Do siedlisk znajdujących się pod słabym wpływem wody gruntowej lub opadowej zaliczone zostały: bory suche oraz wariant świeży siedlisk świeżych (Bśw, BMśw, LMśw

i Lśw). Siedliska te łącznie zajmują 8 680,29 ha, tj. 70,58% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Wariant silnie świeży tych siedlisk występuje na 2 962,11 ha – 24,08% tej powierzchni.

Grupa wilgotnościowa siedlisk wilgotnych reprezentowana jest przez: bór wilgotny, bór mieszany wilgotny, las mieszany wilgotny, las wilgotny oraz las łęgowy. Siedliska te występują na 529,37 ha, czyli na 4,30% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Na siedlisku boru mieszanego wilgotnego, lasu mieszanego wilgotnego oraz lasu wilgotnego wyróżniono trzy warianty uwilgotnienia, natomiast na siedlisku lasu łęgowego – cztery, a na siedlisku boru wilgotnego – dwa. Przeważającym typem siedliskowym w tej grupie wilgotnościowej jest las łęgowy, który występuje na 143,99 ha, wśród których przeważa wariant zalewowy – 91,45 ha.

Na najbardziej wilgotnych obszarach leśnych wykształcają się zbiorowiska bagienne. Siedliska bagienne charakteryzują się bardzo silnym, wpływem wód gruntowych lub opadowych. Na siedliskach tych, woda może okresowo występować na powierzchni, a średnio w ciągu roku lustro wody powinno znajdować się na głębokości od 0 do 40 cm. Siedliska bagienne na terenie nadleśnictwa reprezentowane są przez trzy typy siedliskowe lasu, a mianowicie: las mieszany bagienny, ols i ols jesionowy. Ta grupa siedlisk występuje na 125,94 ha, czyli 1,02% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Największą powierzchnię - 78,35 ha zajmuje ols.

4.7.4. Mała retencja

Do małej retencji umownie zalicza się działania mające na celu poprawę bilansu wodnego danej zlewni i zwiększające zasoby wodne, głównie na skutek zmiany szybkiego spływu powierzchniowego na powolny odpływ gruntowy. Za małą retencję uznaje się wszelkie rodzaje magazynowania wody bez możliwości bieżącej regulacji objętości retencyjnej. Wyróżnione są następujące rodzaje retencji:

Retencja krajobrazowa

Wynika ona z ukształtowania danej zlewni rzecznej, jej zagospodarowania i użytkowania. Zwiększenie tej formy retencji polega na ograniczeniu wielkości spływu powierzchniowego wód roztopowych i po opadach atmosferycznych.

Retencja leśna

Obszary leśne powodują wyrównanie odpływu przez akumulację wody do momentu całkowitej intercepcji i nasycenia runa i ściółki. Dopiero potem następuje niepohamowany spływ powierzchniowy.

Retencja glebowa

Wynika z magazynowania wody w strefie nienasyconej, tj. powyżej poziomu wód gruntowych. Część wody z roztopów i opadów magazynowana jest w porach gleby a następnie wykorzystywana przez rośliny. Wielkość tej retencji zależy od składu mechanicznego i struktury gleby.

Retencja gruntowa

Jest to zdolność magazynowania wody przez skałę macierzystą zalegającą na danym obszarze, na różnej głębokości. Retencja ta jest obserwowana przez tzw. Poziom wód gruntowych.

Retencja wód powierzchniowych

Ten typ retencji rozumiany jest jako zdolność do magazynowania wody przez sztuczne, bądź naturalne zbiorniki wodne. Do retencji powierzchniowej oprócz stawów, zalewów, rzek, można zaliczyć: bagna, oczka wodne, rowy i kanały.

Retencja powierzchni nieprzepuszczalnych

Pod tym pojęciem rozumie się ograniczanie występowania powierzchni nieprzepuszczalnych (asfalt) i zastępowanie ich nawierzchniami szutrowymi. Zabiegi te muszą być zaplanowane w już w fazie projektowej danego przedsięwzięcia (np. droga dojazdowa do parkingu leśnego nie musi być wyasfaltowana).

Retencja roślinna

Są to zabiegi mające na celu zalesianie gleb marginalnych i zachowanie lasów łągowych i olsów w dolinach rzek.

Całkowita retencja zlewni jest sumą wymienionych powyżej składowych. Zdolność magazynowania przez zlewnie zależy od wielu czynników. Obszary o dużych spadkach terenu, zbudowane z gleb zwięzłych, mają mniejszą zdolność retencyjną niż obszary piaszczyste porośnięte lasami, zabudowane zbiornikami ograniczającymi swobodny odpływ wody. W zlewniach o dużych zdolnościach magazynowania wody, odpływ następuje wolniej, większa objętość wody przesącza się do podłoża zasilając warstwy wodonośne.

Celem zwiększania zdolności magazynowania wody na danym terenie jest przetrzymanie wody z okresów jej nadmiaru i wykorzystanie jej w okresach deficytowych.

W celu zwiększenia retencyjności zlewni należy:

- zmniejszyć szybkość reakcji zlewni na zasilanie – obniżenie odpływu bezpo-

średniego,

- zwiększyć składową podziemnego odpływu całkowitego,
- obniżyć wartość prędkości przepływu wody w ciekach i zbiornikach naturalnych.

Podstawowymi metodami pozwalającymi na zwiększenie retencji zlewni są:

- gromadzenie wody w ciekach i zbiornikach powierzchniowych (stawy, zalewy, nieduże stopnie wodne, zastawki na rowach melioracyjnych),
- magazynowanie wody w profilu glebowym i w warstwach wodonośnych dzięki ułatwieniu procesu przesiąkania wód roztopowych i opadowych,
- ograniczenie spływu powierzchniowego przez zwiększenie osłony wierzchniej warstwy gleby (zadrzewienia, zakrzewienia), stosowanie zabiegów antyerozyjnych, takich jak zmniejszanie spadków terenu przez tworzenie tarasów.

W celu poprawy zdolności magazynowania wody dla różnych regionów Polski zostały opracowane programy małej retencji. Celem takich opracowań jest pokazanie konieczności odbudowy, budowy i modernizacji urządzeń wodnych, które umożliwiają zwiększenie zasobów wodnych danego terenu, przy uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych i możliwości retencjonowania wód powierzchniowych w zlewni rzek.

Wskazane jest budowanie niewielkich stopni wodnych, które miałyby na celu niewielkie spiętrzenia wody (spowoduje to zwolnienie odpływu). Muszą one być usytuowane w takich miejscach, aby spiętrzona woda zalała tereny nieprzydatne funkcjonalnie, tj. przesuszone olsy, stare nie użytkowane stawy rybne i wszelkiego rodzaju niefunkcjonalne obniżenia terenu.

Ważną rzeczą jest uwzględnienie, w fazie projektowania nowych i odbudowie starych zbiorników wodnych, tzw. „cofki”. Jest to początkowa część zbiornika, na obszarze, którego przy spiętrzonej wodzie tworzy się charakterystyczne rozlewisko. Zbiornik winien być tak zaprojektowany, aby woda w tym miejscu mogła się rozlać. Stworzy to, oprócz zwiększenia retencji, miejsce żerowania i rozrodu wielu gatunkom ptaków wodno-błotnych.

Ponadto wzrost retencyjności obszarów leśnych można osiągnąć przez:

- fitomelioracyjne zabiegi pielęgnacyjne, przywracające naturalne procesy glebo-we, poprawną strukturę i osłonę gleby,
- właściwe melioracje systemem regulowanego odpływu, powodujące polepszenie warunków rozrastania się korzeni w glebie,

- polepszenie warunków rozwoju grzybów mikoryzowych, rozkładających ściółkę i wytwarzających warstwę próchniczną,
- przebudowę drzewostanów,
- przechodzenie na sterowane systemy wodno-gospodarcze (sieć niedużych zbiorników połączonych rowami); racjonalny rozrząd wody spowoduje, uniknięcie niekorzystnego podtapiania drzewostanów w okresach nadmiaru wody, a w okresach niżówkowych zapewni nawodnienie.

4.7.5. Mała retencja w lasach nadleśnictwa

Przeważająca część lasów nadleśnictwa spełnia ważne funkcje retencyjne. Lasy nadleśnictwa o powierzchni 530,47 ha (4,36%) zostały uznane jako wodochronne. Oprócz tego wiele powierzchni leśnych, usytuowanych na stokach, zapobiega spływom powierzchniowym. Lasy położone wzdłuż dolin rzecznych hamują odpływ i akumulują wodę.

Ponadto ważne funkcje retencyjne, w lasach nadleśnictwa, spełniają występujące tam bagna, torfowiska i oczka wodne, które powodują zahamowanie spływu wód dzięki zatrzymaniu wody w porach gleby i na jej powierzchni. Jednocześnie w lasach Nadleśnictwa Jabłonna występuje wiele systemów rowów odwadniających, które przyspieszają odpływ wód powierzchniowych, zmniejszając tym samym zdolność retencyjną obszarów leśnych. Systemy te powinny być kontrolowane, by odpływ w nich był w miarę możliwości regulowany. Stosunkowo najprostszym sposobem likwidacji zbędnych rowów jest wykonanie kilku poprzecznych przegród z faszyny lub drewna. Spowoduje to zatrzymanie odpływu wody i stopniowe zarastanie rowu roślinnością bagienną. Można zastosować w takich przypadkach worki z piaskiem. Jest to dobry sposób na zorientowanie się, jaki zasięg będzie miał właściwy zalew, daje to również możliwość jego regulacji. Należy również dobrze rozpoznać teren i wytypować lokalne zagłębienia terenu, w których po ustawieniu zapór faszynowych, będzie można w okresie wiosennym zmagazynować spływającą lub opadową wodę.

4.8. Funkcje lasu

Ze względu na pełnione funkcje lasy dzielimy na 3 główne grupy lasów: lasy rezerwatowe, lasy ochronne oraz lasy gospodarcze. Jednak zarówno lasy ochronne jak i lasy gospodarcze są lasami wielofunkcyjnymi, spełniającymi poza funkcjami gospodarczymi funkcje ekologiczne, dydaktyczne i rekreacyjno-turystyczne.

Lasy rezerwatowe, zajmują łącznie 160,51 ha (w tym 156,11 ha gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych).

Granice lasów ochronnych określa Decyzja Ministra Środowiska z dnia 7.09.2001 r.

Po uszczegółowieniu, w niniejszym planie urządzania lasu Nadleśnictwa Jabłonna na lata 2009-2018, powierzchnia lasów ochronnych, do których zaliczono lasy wodochronne, glebochronne, obronne oraz lasy położone w miastach i w odległości 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców wnosi łącznie 7 566,50 ha, co stanowi 61,53 % gruntów leśnych nadleśnictwa.

Pozostałą powierzchnię gruntów leśnych nadleśnictwa tworzą lasy gospodarcze, których powierzchnia wynosi 4 572,80 ha.

5. FORMY OCHRONY PRZYRODY

W granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Jabłonna (na terenach leśnych i nieleśnych) utworzono wiele różnorodnych form ochrony przyrody. Formy te można podzielić na powierzchniowe (rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe) oraz indywidualne formy ochrony przyrody (pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów). Wszystkie powierzchniowe formy ochrony przyrody oraz lokalizację pomników przyrody oznaczono na załączonej mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych. Ponadto wszystkie wydzielenia leżące w granicach poszczególnych powierzchniowych form ochrony przyrody, odpowiednio z podaniem nazwy tej formy, oznaczone są w opisach taksacyjnych.

Wykaz istniejących form ochrony przyrody

Rodzaj obiektu	Liczba	Powierzchnia ha	
		w zasięgu terytorialnym	w zarządzie nadleśnictwa
1	2	3	4
Rezerваты	15	2 400,76	160,51
Obszary chronionego krajobrazu	1	14 1192,00	7 217,00
Pomniki przyrody	609	576	33
Powierzchniowe pomniki przyrody	1	wyspy na rzece	
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	1	2,54	
Strefy ochronne	3		274,62
Obszary Natura 2000 (istniejące)	5	121 661,00	27,10
Obszary Natura 2000 (projektowane)	5	22 996,00	1 868,41

Powierzchnie części obiektów wymienionych w tabelce, pokrywają się ze sobą.

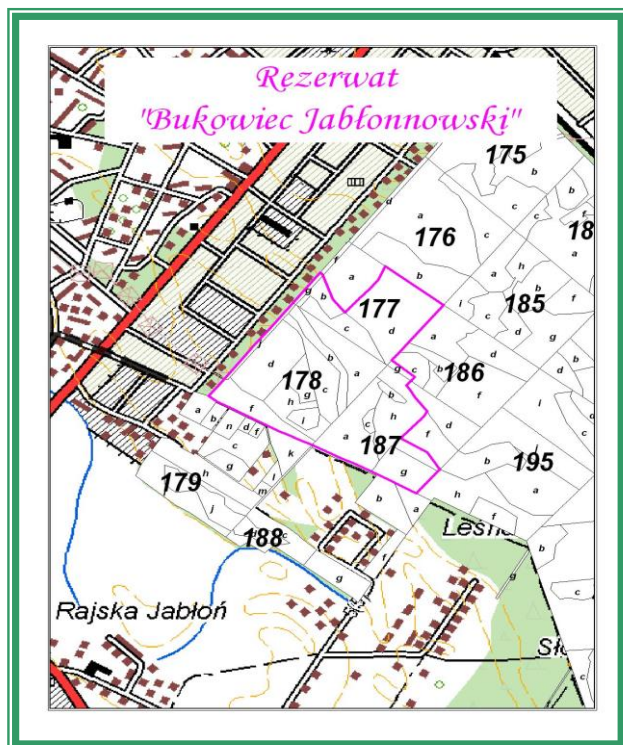
5.1. Rezerваты przyrody na terenie nadleśnictwa

Rezerваты przyrody obejmują obszary zachowane w stanie zbliżonym do naturalnego lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej – wyróżniające się

szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Wszystkie rezerваты przyrody położone na terenie nadleśnictwa i jego terytorialnego zasięgu, posiadają nieaktualne już plany ochrony albo też nie posiadają ich w ogóle.

5.1.1. Rezerwat Bukowiec Jabłonnowski

Rezerwat przyrody Bukowiec Jabłonnowski został utworzony Zarządzeniem MOŚZNiL z dnia 25 czerwca 1990 r. (M.P. z 1990 r. Nr 31, poz. 248). Rezerwat obejmuje obszar lasu o powierzchni 37,74 ha w Leśnictwie Jabłonna, położony w gminie Jabłonna w powiecie legionowskim województwa mazowieckiego.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie zróżnicowanych wiekowo zbiorowisk leśnych o charakterze naturalnym z fragmentami drzewostanów buka zwyczajnego i stanowiskami brzozy czarnej. Największe

walory rezerwatu to zróżnicowanie drzewostanów i zbiorowisk leśnych od borów po grądy, przewaga starych drzewostanów zarówno iglastych jak i liściastych, a także wyspowa rozmieszczenie odnawiającego się buka poza jego naturalnym zasięgiem oraz obecność dorodnych egzemplarzy brzozy czarnej. Wiek pojedynczych dębów i buków sięga 150 lat, niektóre z nich zwłaszcza buki, osiągają wymiary pomnikowe.

Według głównego przedmiotu ochrony jest to rezerwat fitocenotyczny – zbiorowisk leśnych (Fi-zl), natomiast wg głównego typu środowiska jest to rezerwat lasów i borów - lasów mieszanych nizinnych (L - lmn). W niniejszym planie urządzenia lasu, obszar ten oznaczony został jako oddz. 177b-d, g, ~a, ~d, 178a-j, ~a, ~b, 186g, ~b, 187a-c, g, h ~a, ~c.

W rezerwacie zachowany jest cel ochrony rezerwatu, dla którego został on powołany i nie stwierdzono żadnych zagrożeń, które by zagrażały temu celowi.

Dla rezerwatu do tej pory nie sporządzono planu ochrony. Powierzchnia rezerwatu wykazana powyżej, jest zgodna z powierzchnią zawartą w Zarządzeniu.

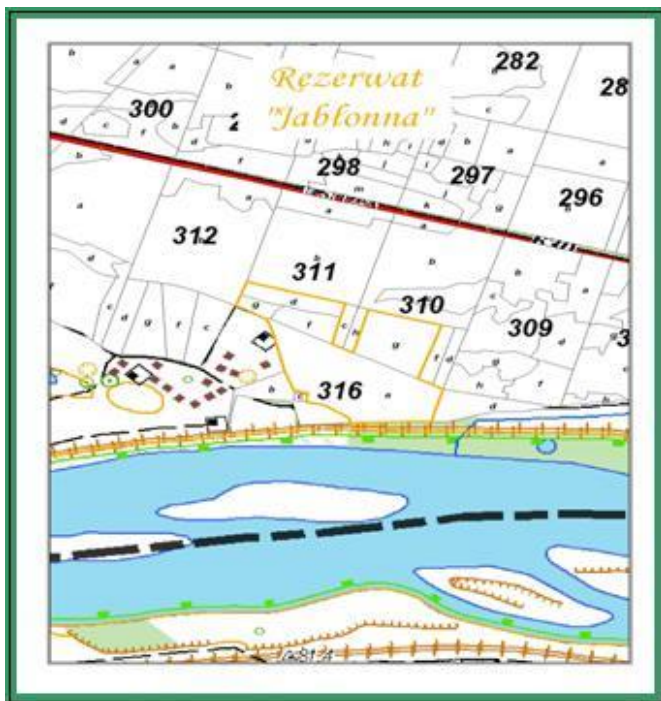

Drzewostan w rezerwacie na siedlisku grądowym

5.1.2. Rezerwat Jabłonna

Rezerwat przyrody Jabłonna został utworzony Zarządzeniem MLiPD z dnia 15 grudnia 1980 r. (M.P. z 1980 r. Nr 30, poz. 171 z późn. zm.). Powierzchnia rezerwatu w momencie powołania wynosiła 21,66 ha. Aktualna powierzchnia rezerwatu różni się o 0,61 ha od podanej w zarządzeniu. Różnica ta wynika z nowych, dokładniejszych pomiarów powierzchni wydzieleń wchodzących w jego skład. Nadleśnictwo winno wystąpić do RDOŚ w Warszawie w celu dokonania zmiany powierzchni rezerwatu.

Obecnie rezerwat obejmuje obszar lasu o powierzchni 22,27 ha w Nadleśnictwie Jabłonna położony w gminie Jabłonna w powiecie legionowskim w województwie mazowieckim. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie resztek naturalnych zbiorowisk leśnych o dużym zróżnicowaniu typologicznym i siedliskowym, z fragmentami świetlistej dąbrowy. Teren rezerwatu urozmaicony jest zarówno pod względem siedliskowym jak i geomorfologicznym. W kierunku z północy na południe teren rezerwatu stopniowo się obniża, tworząc wąwozy erozyjne. W tej części występują zbiorowiska grądowe z drzewostanami dębowo-sosnowymi i dębowymi, drugie piętro tworzy grab z domieszką lipy drobnolistnej, dębu szypułkowego, klonu i wiązu, w podszyciu występuje czeremcha zwyczajna i kruszyna. W części północnej występują uboższe siedliska borowe i fragmenty świetlistej dąbrowy. Dominują tu 140-letnie drzewostany sosnowe z udziałem dębu. W warstwie podszytu wystę-

puje tu jałowiec, kruszyna, oraz berberys i dąb szypułkowy. W warstwie runa do najliczniejszych gatunków należą: koniczyna dwukłosa, gorysz pagórkowaty, dzwonek brzoskwinio-listny i pięciornik biały.

Obszar rezerwatu to najlepiej zachowany fragment Lasów Chotomowskich w Kotlinie Warszawskiej. Według głównego przedmiotu ochrony jest to rezerwat fitocenotyczny-zbiorowisk leśnych (Fi-zl), natomiast według głównego typu środowiska jest to rezerwat

lasów i borów – lasów mieszanych nizinnych (L-lmn).

Zgodnie z niniejszym planem urządzenia lasu, w skład rezerwatu wchodzi obszar lasu oznaczony jako oddz. 310g, ~a, ~h, 311d-g, ~a, ~f, 316a ~a, ~c, ~d, ~f, ~g, ~j.

W rezerwacie zachowany jest cel ochrony rezerwatu, dla którego został on powołany i nie stwierdzono żadnych zagrożeń, które by zagrażały temu celowi.

Rezerwat posiada nieaktualny plan ochrony, opracowany na lata 01.01.1989-31.12.1998.

Rezerwat „Jabłonna” - drzewostan dębowy z piętrem bukowym

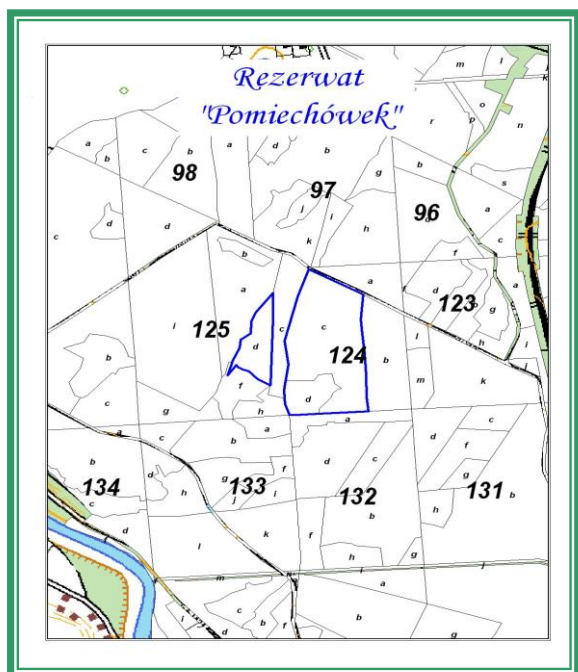

Rezerwat Jabłonna” - drzewostan sosnowy z piętrem bukowym

5.1.3. Rezerwat Pomiechówek

Rezerwat przyrody Pomiechówek został utworzony Rozporządzeniem MLiPD z dnia 3 grudnia 1981 r. (M.P. z 1981 r. Nr 29, poz. 271).

Rezerwat o powierzchni 18,86 ha utworzono w gminie Pomiechówek w powiecie nowodworskim w województwie mazowieckim, w celu zachowania drzewostanów brzoźowo-sosnowo-dębowych w wieku 150-170 lat, rosnących na grądzie. Pomnikowe egzemplarze drzew osiągają wysokość 30 metrów i 350 cm obwodu. Bujny podszyt tworzą: grab leszczy-

na, dereń, trzmielina, kruszyna, jarzębina i głóg. W runie występuje: konwalijka dwulistna, żan-kiel, jastrzębiec leśny, i inne. Obiekt obejmuje powierzchnię lasów w oddz. 124c,d, 125d w Leśnictwie Pomiechówek, Obrębu Pomiechówek. Rezerwat składa się z dwóch części oddzielonych od siebie pasem młodszego drzewostanu.

Na obszarze rezerwatu, w stanie zbliżonym do naturalnego, zachowany został fragment drzewostanu z dębem szypułkowym i sosną pospolitą. Na terenie rezerwatu jest także gniazdo bociana czarnego.

Według głównego przedmiotu ochrony rezerwat jest rezerwatem fitocenotycznym zbiorowisk leśnych (Fi-zl), natomiast wg głównego typu środowiska jest rezerwatem lasów i borów – lasów mieszanych nizinnych (L-lmn). Rezerwat w planie urządzenia lasu Nadleśnictwa Jabłonna na lata 2009 -2018 został oznaczony jako oddz.:124c,d, 125d.

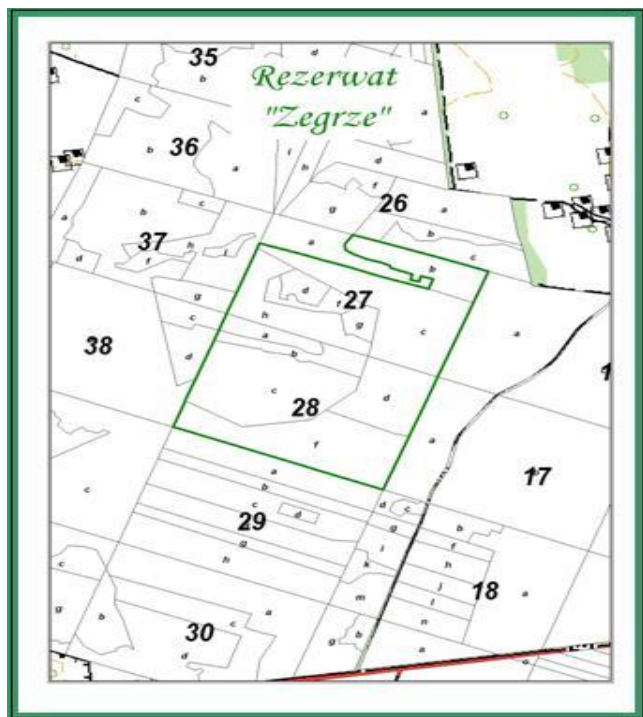
W rezerwacie zachowany jest cel ochrony rezerwatu, dla którego został on powołany i nie stwierdzono żadnych zagrożeń, które by zagrażały temu celowi.

Rezerwat posiada nieaktualny plan ochrony, opracowany na lata 01.01.1989-31.12.1998. Powierzchnia rezerwatu wykazanego powyżej, jest zgodna z powierzchnią zawartą w Rozporządzeniu.

5.1.4 Rezerwat Zegrze

Rezerwat przyrody Zegrze o powierzchni 64,29 ha został utworzony Zarządzeniem MLiPD z dnia 16 października 1979 r. (M.P. z 1979 r. Nr 26, poz. 141), w celu ochrony pozostałości dawnej Puszczy Serockiej. Rezerwat położony jest na terenie gminy Serock powiatu legionowskiego w województwie mazowieckim w pobliżu prawego brzegu Narwi po północnej stronie drogi Serock - Nowy Dwór Mazowiecki.

Jest to rezerwat leśny, który stanowi pozostałość po tzw. „Puszczy Serockiej”, z której przetrwało jedynie kilka kompleksów. Dominującym zespołem roślinnym na terenie rezerwatu jest subborealny bór mieszany. Około 68% powierzchni rezerwatu stanowią drzewostany

w wieku od 100 do 190 lat. W ich składzie gatunkowym dominuje dąb szypułkowy i bezszypułkowy, sosna pospolita oraz brzoza brodawkowata, domieszkę stanowią występujące grupowo i kępowo: modrzew, lipa drobnolistna, osika i świerk. W drugim piętrze miejscami występują dąb, brzoza, pojedynczo świerk w wieku 40-80 lat, w podroście i nalotach dominuje dąb. Podszyt stanowią głównie: kruszyna, jarząb, osika, dąb, brzoza, jałowiec. Drzewostany młodsze w wieku od 20 do 60 lat, tworzy przeważnie sosna z udziałem dębu i domieszką brzozy. Bo-

gate runo tworzy 110 gatunków roślin naczyniowych oraz 30 gatunków mchów. Najcenniejszymi roślinami są: lilia złotogłów, turówka leśna, miodownik melisowaty, naparstnica żółta, pięciornik biały i rozchodnik wielki.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie naturalnych lasów mieszanych z udziałem dębu bezszypułkowego. Według głównego przedmiotu ochrony rezerwat jest rezerwatem fitocenotycznym zbiorowisk leśnych (Fi-zl), natomiast wg głównego typu środowiska jest rezerwatem lasów i borów – lasów mieszanych nizinnych (L-lmn).

Na terenie rezerwatu bytuje szereg zwierząt chronionych m. in.: bocian czarny, dzięcioł czarny, dudek, mysz zaroślowa, smużka, orzesznica i kilka gatunków nietoperzy.

Do rezerwatu prowadzi żółty szlak serocki i czarny szlak pułtuski. W planie urzędzenia lasu, obszar tego rezerwatu został oznaczony jako oddz.: 27b-h, oraz 28a-f.

W rezerwacie zachowany jest cel ochrony rezerwatu, dla którego został on powołany i nie stwierdzono żadnych zagrożeń, które by zagrażały temu celowi.

Rezerwat posiada nieaktualny plan ochrony, opracowany na lata 01.01.1982-31.12.1991. Powierzchnia rezerwatu wykazanego powyżej, jest zgodna z powierzchnią zawartą w Zarządzeniu.

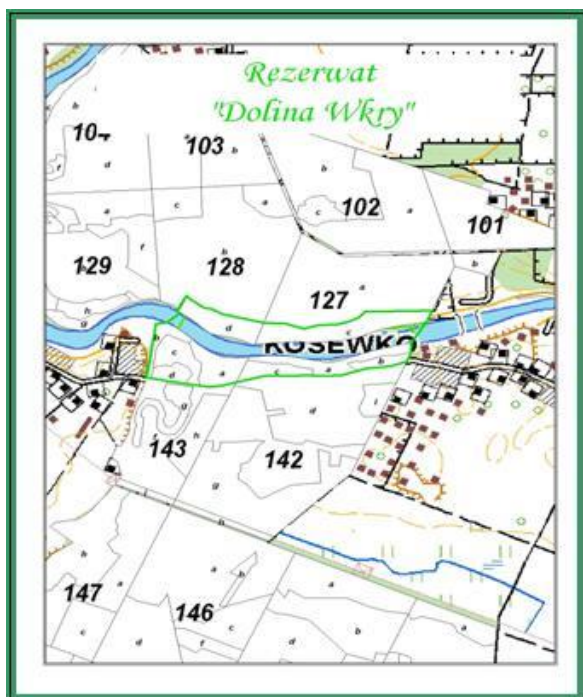

Rezerwat „Zęgrze”

5.1.5. Rezerwat Dolina Wkry

Rezerwat przyrody Dolina Wkry o powierzchni 23,78 ha, został utworzony Zarządzeniem MOŚZNiL z dnia 8 lipca 1991 r. (M.P. z 1991 r Nr 25, poz. 172), w celu ochrony przełomowego odcinka Wkry przez wysoczyznę zalesionego urwistego brzegu o wysokości 20 m i pozostałości lasów łągowych, rosnących na zalewanych wiosną terenach. Wkra ma tutaj unikatowy, roztopowy charakter, brzegi są z jednej strony urwiste z drugiej płaskie. Strone zbocza rozcinają miniaturowe jary i wąwozy. Spoglądając z mostu w Kosewku w kierunku zalesionych zboczy rezerwatu, możemy odnieść wrażenie, że znajdujemy się gdzieś na pogórzu.

Dolina Wkry została objęta ochroną w ramach sieci obszarów Natura 2000 ze względu na występujące tu cenne siedliska.

Rezerwat obejmuje obszar lasu oraz odcinek rzeki Wkry o łącznej powierzchni 23,78 ha, położony w gminie Pomiechówek powiatu nowodworskiego w województwie mazowieckim.

W skład rezerwatu wchodzi:

1. Obszar lasu o powierzchni 17,35 ha położony na terenie Leśnictwa Po-

miechówek ,

2. Odcinek rzeki Wkry, pomiędzy wsiami Szczypiorno i Kosewko, o długości 1,1 km i powierzchni 6,43 ha.

Szczególnie licznie występują w rezerwacie łągi. Pokrywa zielna jest w nich na ogół mało zmieniona. Jedyne starsze drzewostany na tym siedlisku, położone są w pradolinie bezimiennego strumyka wpadającego do rzeki Wkry. Występują tutaj 65-85-letnie drzewostany olszowo-jesionowe z domieszką wiązu szypułkowego i świerka. Najcenniejszym krajobrazowo jest ok. 70-letni drzewostan z panującym jesionem wyniosłym z domieszką wiązu szypułkowego i świerka, występujący w pradolinie małego strumienia wpadającego do Wkry.

W runie dominuje pokrzywa, tojeść pospolita, rzepicha ziemnowodna oraz łoboda oszczepowa.

Drugim zbiorowiskiem są potencjalne lasy grądowe *Tilio-Carpinetum* w odmianach typowej, zboczowej i niskiej. Skład drzewostanów grądowych jest zdominowany przez sztuczne odnowienia sosnowe z domieszką dębu. Na stokach spotyka się grąd zboczowy (*Tilio-Carpinetum campanuletosum*), który prawdopodobnie powstał z kserotermicznych zarośli, o czym świadczy brak w runie typowych dla grądu gatunków, pozostał natomiast bogaty skład krzewów z poprzednio panującego zbiorowiska. W runie występuje świerząbek gajowy, jaskier różnolistny oraz przytulie: leśna, Shultesa i wiosenna.

Wierzchowina jest rozkopana, dość znaczne jest tu zarastanie sosną i aktualnie występuje tu zespół *Pinio-Quercetum*.

Odcinek rzeki Wkry jest porośnięty szuwarami, zaś wysepki i częściowo plaże zbiorowiskami wiklinowymi.

Brzegi Wkry zamieszkują ssaki bóbr i wydra, dwa priorytetowe gatunki, objęte szczególną ochroną.

W niniejszym planie urządzenia lasu, obszar ten oznaczony został jako oddz.:127c, 128d, ~d, 142a-c, 143a-d, ~a, ~b.

Stan rezerwatu w chwili obecnej spełnia warunki, dla których został on powołany i nie stwierdzono żadnych zagrożeń, które by zagrażały stanowi cennych siedlisk przyrodniczych.

Dla rezerwatu do tej pory nie sporządzono planu ochrony. Powierzchnia rezerwatu wykazana powyżej, jest zgodna z powierzchnią zawartą w Zarządzeniu.

Rezerwat „Dolina Wkry” - las na siedlisku gądownym

Rezerwat „Dolina Wkry”

5.2. Rezerваты położone w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa na gruntach poza Lasami Państwowymi.

5.2.1. Rezerwat Jadwisin

Rezerwat przyrody Jadwisin został utworzony Zarządzeniem MOŚZNiL z dnia 14 czerwca 1996 r. (M.P. z 1996 r. Nr 41, poz. 401), celem ochrony fragmentu kompleksu leśne-

czyzny Ciechanowskiej i doliny Narwi. Występują tu bogate siedliska grądów i lasów mieszanych z dużą ilością pomnikowych dębów szypułkowych i sosen pospolitych. Na terenie rezerwatu znajduje się zabytkowy, XIX-wieczny, neoklasycystyczny pałac należący kiedyś do Radziwiłłów.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych kompleksu leśnego położonego na wysokiej skarpie doliny Narwi, stanowiącego pozostałość dawnej Puszczy Serockiej.

Do rezerwatu można dotrzeć żółtym szlakiem serockim i czerwonym szlakiem narwiańskim.

go położonego na skarpie doliny Narwi w pobliżu Serocka, stanowiącego pozostałość dawnej Puszczy Serockiej.

Rezerwat obejmuje obszar lasu o powierzchni 93,39 ha, położony w gminie Serock, w powiecie legińskim, w województwie mazowieckim. W skład rezerwatu wchodzi obszar oznaczony w ewidencji obrębów Jadwisin jako działka 1/1.

Rezerwat stanowi uroczysko leśne położone na pograniczu Wyso-

XIX-wieczny, neoklasycystyczny pałac Radziwiłłów.

5.2.2. Rezerwat „Jezioro Kiełpińskie”

Rezerwat przyrody Jezioro Kiełpińskie został utworzony Zarządzeniem MOŚiZN z dnia 1 lipca 1988 r. (M.P. z 1988 r. Nr 21, poz. 193).

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie starorzecza Wisły z charakterystyczną florą i fauną stanowiącego cenny obiekt do badań nad procesami samooczyszczania się wód stojących.

Rezerwat obejmuje obszar starorzecza Wisły wraz z przyległymi do niego terenami - pas szerokości 50 m od brzegów jeziora, o łącznej powierzchni 20,54 ha, położony w gminie Łomianki w powiecie warszawskim zachodnim, województwie mazowieckim.

W skład rezerwatu wchodzi grunty niestanowiące własności Skarbu Państwa, położone we wsiach Kiełpin Stary oraz Kiełpin Poduchowy. Są to: starorzecze Wisły zwane Jeziorem

Kiełpińskim o powierzchni 6,90 ha oraz łąki, pastwiska i grunty orne pasa przybrzeżnego o powierzchni 13,64 ha.

Jeziorno zasilane jest bezimienną okresowo wysychającą strugą, zasilającą też inne jeziora w gminie Łomianki, jest przykładem doskonale zachowane-

go starorzecza. Jezioro jest długą wąską rynną o długości około 700 metrów, otoczone pasem roślinności szuwarowej. Dzięki bogatej roślinności i faunie bezkręgowców, posiada zdolność samooczyszczania, co daje możliwości prowadzenia wielu prac badawczych.

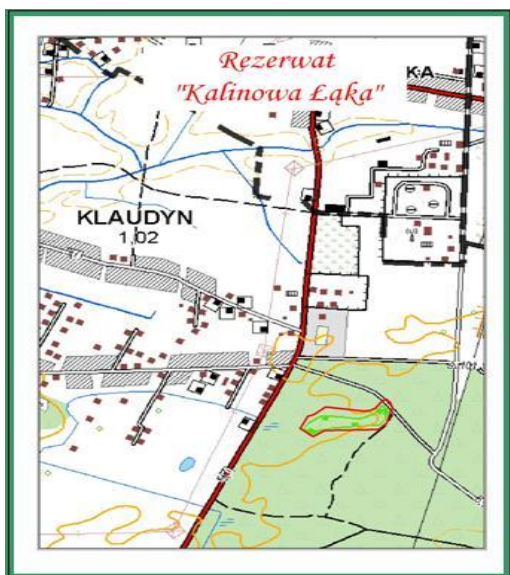

Rezerwat „Jezioro Kiełpińskie”

5.2.3. Rezerwat „Kalinowa Łąka” im. Kazimierza Łepczyńskiego

Rezerwat przyrody Kalinowa Łąka został utworzony Zarządzeniem MOŚiZN z dnia 8 grudnia 1989 r. (M.P. z 1989 r. Nr 44, poz. 357).

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie śródleśnej podmokłej łąki ze stanowiskiem pełnika europejskiego oraz wielu innych rzadkich oraz chronionych gatunków roślin.

Rezerwat obejmuje teren podmokłych łąk i torfowisk o powierzchni 3,47 ha na terenie Lasów Komunalnych Miasta Stołecznego Warszawy, Obwód Bemowo - Koło, położony w gminie Stare Babcie w powiecie warszawskim zachodnim w województwie mazowieckim. Na łąkę wkraczają liczne krzewy z przewagą łązy i kaliny koralowej. Znajdują się tu stanowiska pełnika europejskiego, goździka pysznego, goryczki wąskolistnej, goryczki tojeście-

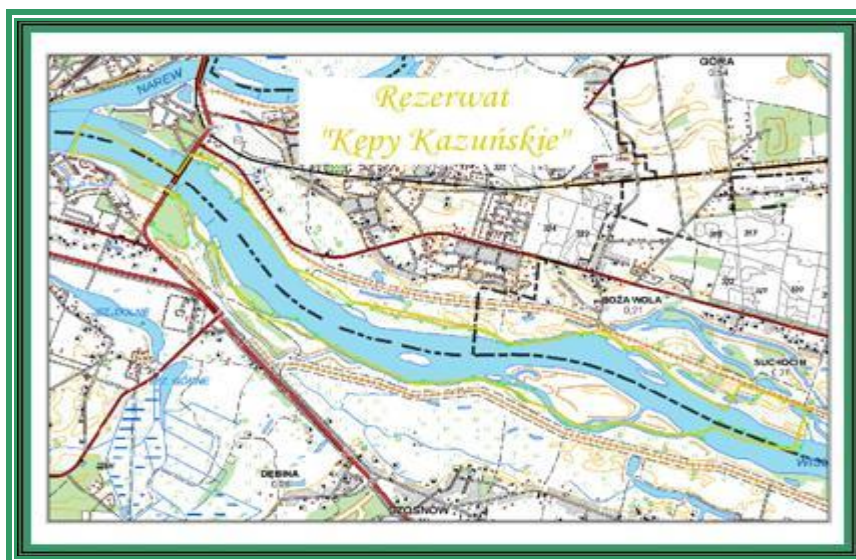
wej, mieczyka dachówkowatego, storczyka krwistego, storczyka szerokolistnego czy storczyka plamistego. Charakterystycznym elementem przyrodniczym i krajobrazowym rezerwatu są różnorodne zbiorowiska łąkowe, powstałe w skutek świadomej gospodarki człowieka. Wśród nich najbardziej efektowne są płaty z licznie występującym ostrożniem warzywnym i rdestem wężownikiem. Na niewielkich, uboższych gatunkowo płatach łąki trzęślicowej występują gatunki roślin objęte ochroną, takie jak nasiężał pospolity i goździk pyszny. Niżej sytuowane obszary, charakteryzujące się wysokim poziomem wód gruntowych, porośnięte są różnorodnymi zbiorowiskami szuwarowymi, których podstawowym składnikiem jest trzcina pospolita bądź turzyce. Zbiorowiska łąkowe są bardzo wrażliwe i podatne na procesy zarastania przez wierzby szerokolistne: szarą i pięciopęcikową. Spośród ptaków odwiedzających ten rejon warto wymienić myszołowa, dzięcioła czarnego i dużego. Ciekawostką jest fakt zimowania na tym terenie grupy czapli siwych. W rezerwacie prowadzona jest ochrona czynna polegająca na cięciu zarośli wierzbowych, usuwaniu samosiewów brzoź, topoli i olszy, które zagrażają światłolubnym gatunkom roślin łąkowych i torfowiskowych.

Rezerwat „Kalinowa Łąka”

5.2.4. Rezerwat „Kępy Kazuńskie”

Rezerwat przyrody Kępy Kazuńskie został utworzony Rozporządzeniem MOŚZNiL z dnia 23 grudnia 1998 r. (Dz.U. z 1998 r. Nr 166, poz. 1224).

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych ostoi lęgowych rzadkich i ginących gatunków ptaków występujących na obszarze rzeki Wisły. Rezerwat obejmuje wyspy, piaszczyste łachy oraz wody płynące Wisły o łącznej powierzchni 544,28 ha, położone w gminie Jabłonna w powiecie legionowskim, oraz w gminie Czosnów i w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w powiecie nowodworskim w województwie mazowieckim.

Wisła na terenie rezerwatu tworzy liczne wyspy i starorzecza. Występuje tu roślinność w różnych formach sukcesji, od wodnej poprzez szuwarową i bagienną do lasów olszowych. Na łachach występują zbiorowiska *Limosella squatica* i *Cerperus fuscus* oraz lepiężnika kutnerowatego (*Potasites spurius*). Wyspy starsze porośnięte są głównie wierzbami krzaczastymi. Najczęstsze są: wierzba wiciowa i wierzba trójpręcikowa, świadczące o przekształcaniu środowiska w łęg topolowy.

Występuje tu ok. 30 gatunków ptaków lęgowych i ok. 40 gatunków ptaków zalatujących. Na terenie rezerwatu regularnie przebywają stada krzyżówek do 200 sztuk, mew śmieszek i mew pospolitych. Do najliczniejszych ptaków lęgowych należą: mewa pospolita, rybitwa zwyczajna i rybitwa białoczelna. Z ptaków drapieżnych regularnie obserwowany jest krogulec.

Występuje tu również szereg gatunków płazów: traszka zwyczajna, ropucha zielona, ropucha szara i ropucha paskówka oraz liczne żaby.

5.2.5. Rezerwat „Ławice Kiełpińskie”

Rezerwat przyrody Ławice Kiełpińskie został utworzony Rozporządzeniem MOŚZNiL

z dnia 23 grudnia 1998 r. (Dz.U. z 1998 r. Nr 166, poz. 1224).

Przedmiotem ochrony są miejsca gniazdowania ptactwa wodno-błotnego, szczególnie kolonie gniazdowe rybitwy białoczelnej, a także miejsca lęgowe mewy śmieszki, mewy popolitej, rybitwy rzecznej, sieweczki rzecznej, sieweczki obrożnej, brodziec piskliwego, tracza nurogęsia i zimorodka.

Rezerwat obejmuje wyspy, piaszczyste łachy oraz wody płynące Wisły o łącznej powierzchni ok. 803,00 ha, położone w gminach: Łomianki w powiecie warszawskim zachodnim, Jabłonna w powiecie legionowskim i dzielnicy Warszawa-Białołęka w powiecie warszawskim w województwie mazowieckim.

Cały rezerwat obejmuje przeszło 7 kilometrowy odcinek Wisły, na którym rzeka utworzyła liczne wyspy. Ławice stanowią miejsca lęgowe kilku gatunków ptaków wodno-błotnych oraz bazę dla około 100 gatunków zarówno ptaków wodno-błotnych jak lądowych a także licznych innych zwierząt w ich stałych wędrówkach wzdłuż Wisły. Ławice są naturalnymi tworami rzeki. Porasta je unikatowa, naturalnie powstała i odnawiająca się roślinność lasu nadrzecznego-lęgowego. Obszary te charakteryzuje urozmaiconą, corocznie zmienną rzeźbą terenu, które stanowią małe i duże wyspy z urwiskami, ławice oraz mozaika siedlisk od lasu lęgowego po pozbawione roślinności kilku hektarowe powierzchnie piasków oraz pływizny. Na pływiznach i poza nurtem rzeki odkładają się żyzne namuły, stanowiące doskonałe żerowiska dla siewkowców. Wartość szaty roślinnej polega na występowaniu tu różnych

zbiorowisk, zależnych od położenia ponad lustrem rzeki - wysokopiennego lasu łągowego wierzbowo-topolowego z domieszką wiązów, olszy szarej oraz klonu jesionolistnego, wiklinisk z podrostami drzew, wierzbami i wysoką roślinnością zielną z przewagą nawłoci. Roślinność wysoka przerośnięta jest pnączami i mnóstwem ziół. Cała roślinność na tych obszarach jest naturalnym szeregiem sukcesyjnym ponad 100-letnich lasów łągowych. Ssaki łągowe tego rezerwatu to: bóbr, wydra, karczownik ziemnowodny i kilka innych drobnych z różnych rzędów. Z innych gromad jest tu zaskroniec i wiele płazów. Z bezkręgowców należy wymienić pazia królowej, wonnicę wierzbowką, trociniarkę czerwicę i szczezuje.

Rezerwat „Ławice Kiepińskie” z lotu ptaka

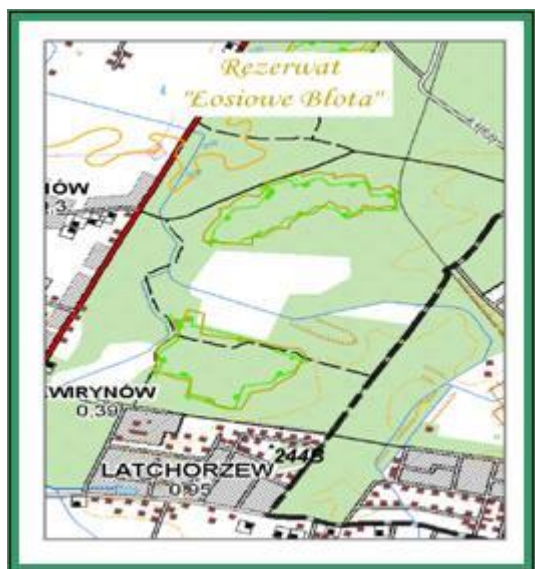
5.2.6. Rezerwat „Łosiowe Błota”

Rezerwat przyrody Łosiowe Błota został utworzony Zarządzeniem MLIpD z dnia 11 sierpnia 1980 r. (M.P. z roku 1980 Nr 19, poz. 94), w celu zachowania charakterystycznych niegdyś dla Kotliny Warszawskiej zbiorowisk torfowisk niskich wraz ze stanowiskami

rzadkich i chronionych roślin.

Rezerwat o powierzchni 30,67 ha znajduje się w gminie Stare Babice w powiecie warszawskim zachodnim w województwie mazowieckim.

Rezerwat znajduje się w Lesie Bemowskim

i składa się z dwóch, różnej wielkości, torfowisk niskich z roślinnością charakterystyczną dla tego typu zbiorowisk, oddalonych od siebie o 500 m.

Ponad dwie trzecie powierzchni rezerwatu zajmują tereny bagienne, które z powodu obniżania się poziomu wód gruntowych zarastają obecnie łożą z domieszką wierzby laurowej, kaliny koralowej, kruszyny i karłowatej olszy. Na terenie rezerwatu znajdują się cztery torfowiska,

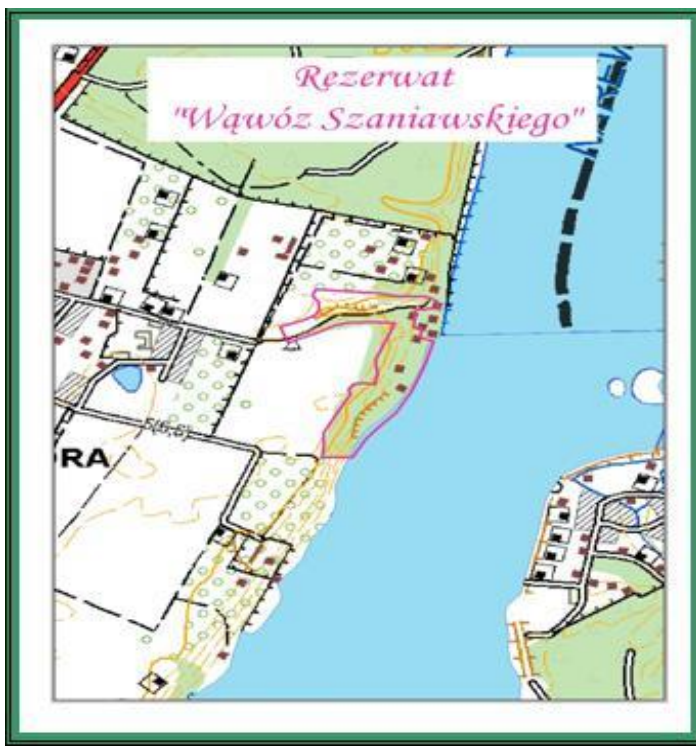
w których okresowo stagnuje woda. Ich głównym zbiorowiskiem roślinnym jest zespół turzycy sztywnej, a z ciekawych gatunków roślin można wymienić: storczyka plamistego, goździka pysznego, mieczyka dachówkowatego, goryczkę wąskolistną i wierzbę rokitę.

Rezerwat „Łosiowe Błota”

5.2.7. Rezerwat Wąwóz Szaniawskiego

Rezerwat przyrody Wąwóz Szaniawskiego został utworzony Zarządzeniem MLiPD z dnia 21 lipca 1977 r. (M.P. z 1977 r. Nr 19, poz. 107), w celu zachowania lasów po-

chodzenia naturalnego, porastających skarpe rzeki Narew.

Rezerwat o powierzchni 11,50 ha leży w gminie Serock powiatu legionowskiego w województwie mazowieckim nieopodal wsi Jadwisin.

Jest zabytkiem kultury narodowej, bowiem w dworku (spalonym w 1977 roku), mieszkał i tworzył dramaturg Jerzy Szaniawski, co dokumentuje pamiątkowa tablica.

Rezerwat ten ma bardzo urozmaiconą rzeźbę terenu powstałą w wyniku procesów erozyjnych Narwi oraz wód do niej spływających. Znaczną jego część pokrywa las grądowy, tzw. zboczowy. W drzewostanie wyróżnia się dąb osiągnący wiek 350 lat, klon, lipa, stare sosny i grab. Podszyt tworzy: leszczyna, porzeczką alpejską i głóg dwuszyjkowy. Urozmaicenie stanowi resztkę drzewostanu parkowego, złożonego z żywotników zachodnich, topoli kanadyjskich i robinii. Ogółem wyróżniono tu 34 pomniki przyrody (w tym dwa głazy granitowe). Na stromych zboczach wąwozu, można spotkać rośliny charakterystyczne dla terenów podgórskich. Rosną tu również chronione grzyby smardze. Niezapomniane wrażenie sprawia zjazd stromą leśną drogą biegnącą dnem wąwozu nad sam brzeg jeziora Zegrzyńskiego. Na terenie rezerwatu występuje chroniona żmija zygzakowata. Walory rezerwatu podnosi obecność ruin dworku rodziny Szaniawskich, otoczonego resztkami drzewostanu parkowego. Do rezerwatu można dotrzeć szlakiem turystycznym oznaczonym kolorem żółtym.

Rezerwat „Wąwóz Szaniawskiego”

5.2.8. Rezerwat Wieliszewskie Łęgi

Rezerwat przyrody Wieliszewskie Łęgi został utworzony Zarządzeniem MOŚZNiL

z dnia 25 czerwca 1990 r. (M.P. z 1990 r. Nr 31, poz. 248), w celu zachowania zróżnicowanych, naturalnych zbiorowisk roślinnych z licznymi gatunkami roślin storczykowych.

Rezerwat obejmuje obszar lasu, zadrzewień, pastwisk i wód o łącznej powierzchni 18,58 ha położonych w gminach Wieliszew i Nieporęt w powiecie legionowskim w województwie mazowieckim.

W skład rezerwatu wchodzi:

1. Obszar lasów i gruntów zadrzewionych o powierzchni 12,99 ha, oznaczonych w ewidencji PGR Wieliszew, gmina Wieliszew jako działka nr 3 (część).

2. Obszar lasów, terenów zadrzewionych i pastwisk o łącznej powierzchni 5,39 ha nie stanowiących własności państwowej, oznaczonych w ewidencji gruntów wsi Zegrze Południowe-Rybaki w gminie Nieporęt.

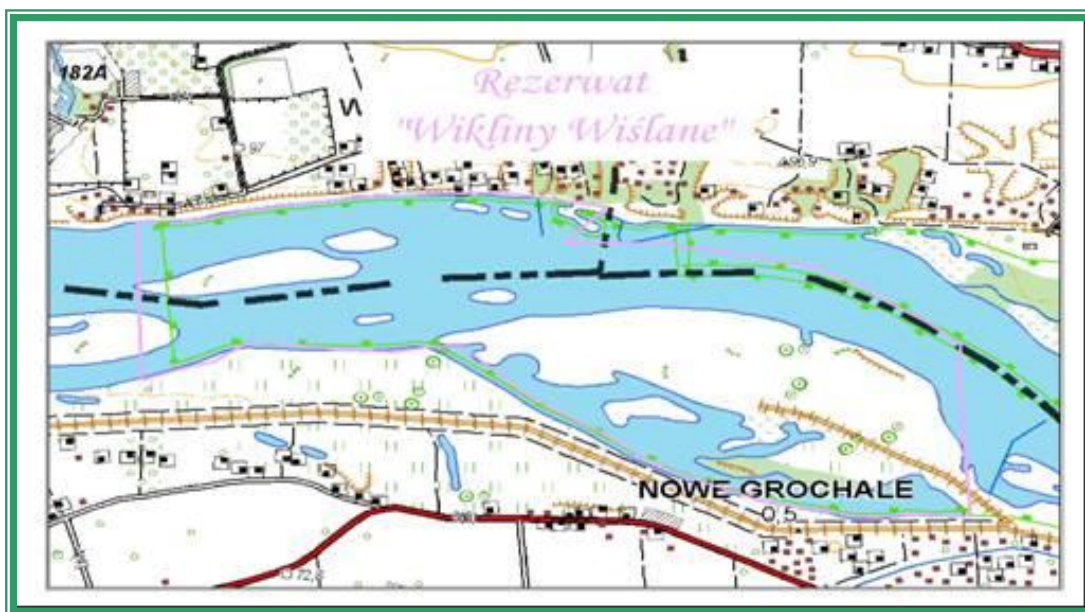
3. Rów o powierzchni 0,20 ha, stanowiący własność Państwa, oznaczony w ewidencji gruntów wsi Zegrze Południowe-Rybaki w gminie Nieporęt jako działka nr 124.

Rezerwat florystyczny, zwany też „Storczykowym Gajem”, położony jest nad brzegami Narwi. Oprócz licznych stanowisk storczyka, rośnie to około 300 gatunków innych roślin naczyniowych (m.in. kruszczyk błotny, listera jajowata). Teren rezerwatu jest urozmaicony, składają się nań wydmy otoczone bagnami, starorzecza i strumyk (przeciek z wału). Rosną tu młode drzewostany z udziałem brzozy gruczołkowatej, osiki, topoli czarnej, ponadto stare dęby szypułkowe. W podsyciu dominuje: dereń, szakłak, kruszyna i łoża. Najciekawszym ptakiem lęgowym jest remiz, można tu również spotkać czaplę siwą i wilgę.

Rezerwat Wieliszewskie Łęgi

5.2.9. Rezerwat Wikliny Wiślane

Rezerwat przyrody Wikliny Wiślane został utworzony Rozporządzeniem MOŚNiL z dnia 23 grudnia 1998 r. (Dz.U. z 1998 r. Nr 166, poz. 1224), w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych ostoi lęgowych rzadkich i ginących gatunków ptaków występujących na obszarze rzeki Wisły.

Rezerwat obejmuje wyspy, piaszczyste łachy oraz wody płynące Wisły o łącznej po-

wierzchni 340,48 ha, położone w gminach: Leoncin i Zakroczym w powiecie nowodworskim w województwie mazowieckim.

Wśród ptaków lęgowych najliczniej reprezentowane są: mewa pospolita, rybitwa zwyczajna, i rybitwa białoczelna, natomiast z rzadkich gatunków zalatujących wymienić należy gatunki takie jak: sieweczka obrożna, siewka żółta, biegus zmienny, brodziec leśny, mewa mała i rybołów.

Rezerwat „Wikliny Wiślane”

5.2.10. Rezerwat „Zakole Zakroczymskie”

Rezerwat przyrody „Zakole Zakroczymskie” został utworzony Rozporządzeniem MOŚZNiL z dnia 23 grudnia 1998 r. (Dz.U. Nr 166, poz. 1224 z 1998 r.), w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych ostoi lęgowych rzadkich i giną-

cych gatunków ptaków występujących na obszarze rzeki Wisły.

Rezerwat obejmuje wyspy, piaszczyste łachy oraz wody płynące Wisły o łącznej powierzchni 528,42 ha, położone w gminach: Czosnów, Leoncin i mieście Zakroczym w powiecie nowodworskim w województwie mazowieckim.

5.3. Kampinoski Park Narodowy

Podstawą prawną utworzenia Parku jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 września 1997 roku w sprawie Kampinoskiego Parku Narodowego. (Dz.U. z 1997 r. Nr 132, poz. 876).

Zgodnie z tym rozporządzeniem, Park obejmuje obszar 38 544,33 ha, w tym 38 476,08 ha gruntów położonych w województwie mazowieckim i 68,25 ha leżących w województwie łódzkim.

Wokół Parku utworzono strefę ochronną, zwaną otuliną o powierzchni 37 756,49 ha, położoną w całości w województwie mazowieckim.

Obszar Parku został uznany przez Parlament Europejski za ostoję ptaków o randze europejskiej. W roku 2000 Kampinoski Park Narodowy wraz z otuliną został wpisany na listę rezerwatów biosfery jako Rezerwat Biosfery „Puszcza Kampinowska”.

Strefę centralną rezerwatu tworzą obszary ochrony ścisłej Parku, strefę buforową obszary ochrony częściowej i krajobrazowej, zaś strefę przejściową otulina Parku.

W otulinie Kampinoskiego Parku Narodowego położone są oddz.: 244A, B, C, 325A, B, C, F, G, H należące do Obrębu Jabłonna o łącznej powierzchni 141,50 ha. Na powierzchni 56,33 ha zaplanowano cięcia pielęgnacyjne (CW, CP, TW, TP) oraz odnowienie zrębu (przelegującego) na 0,65 ha. Pozostałą powierzchnię pozostawiono bez wskazań gospodarczych. Wskazania te zostaną uzgodnione z Dyrekcją Kampinoskiego Parku Narodowego.

5.4. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach.

5.4.1. Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu

Podstawą prawną utworzenia OCHK jest Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego

z dnia 29 sierpnia 1997 roku w sprawie utworzenia Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Powierzchnia WOCHK wynosi 148 409,10 ha.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, powierzchnia Warszawskiego OCHK wynosi ok. 7 213,00 ha.

Najcenniejsze tereny Warszawskiego OCHK mają status obszarów szczególnej ochrony ekologicznej i są to:

- rzeka Narew w granicach wałów przeciwpowodziowych,
- obszar łąkowo-wodny i leśny: Jezioro Klucz i las Sikory,
- zespół torfowo-leśny Kałuszyn,
- zespół torfowo-leśny Poddębie.

5.5. Obszary Natura 2000

Obszarem Natury 2000 jest obszar specjalnej ochrony ptaków tzw. „ptasi”, specjalny obszar ochrony siedlisk tzw. „siedliskowy” lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych, lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. Wg ustaleń Ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. (art. 5 pkt 2c), obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty jest projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk, zatwierdzony przez Komisję Europejską w drodze decyzji, który w regionie biogeograficznym, do którego należy, w znaczący sposób przyczynia się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

W obszarach Natura 2000 obowiązuje generalnie jeden zakaz, tj. - zabrania się podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogarszać stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpływać negatywnie na gatunki, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogarszać integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

5.5.1. Dolina Środkowej Wisły (kod obszaru PLB 140004)

Obszar specjalnej ochrony ptaków Doliny Środkowej Wisły powołany został dla ochrony występujących tu 23 gatunków ptaków rzadkich w skali Europy, wśród nich 9 gatunków znajdujących się w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt.

Obszar obejmuje odcinek Wisły od Dębłina do Płocka, gdzie zachował się naturalny charakter rzeki roztokowej, tzw. płynącej rozdzielającymi się i ponownie łączącymi korytami, tworzącej liczne starorzecza, boczne kanały i wyspy. Wyspy te to zarówno piaszczyste łachy, jak i dobrze ukształtowane wyspy porośnięte łągami wierzbowymi i topolowymi.

Na omawianym terenie Wisła płynie szerokim łukiem, rozległą doliną o niskich brzegach. Na brzegach i terasach zalewowych obserwujemy zarośla wiklinowe, łąki i pastwiska, a gdzieniegdzie niewielkie powierzchnie lasów łągowych.

W obrębie omawianego obszaru znajduje się 14 rezerwatów faunistycznych w tym: Kępy Kazuńskie, Ławice Kieleńskie, Wikliny Wiślane, Zakole Zakroczymskie, które w części lub w całości leżą w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Jabłonna. Powierzchnia omawianego obszaru pokrywa się również częściowo z zasięgiem Warszawskiego OCHK.

Na gruntach nadleśnictwa znajduje się tylko 0,34 ha obszaru specjalnej ochrony ptaków – Dolina Środkowej Wisły, zlokalizowanego w oddz. 182c (Obręb Pomiechówek). Jest to 80-cio letni drzewostan dębowy w zmieszaniu z lipą, dla którego w planie na bieżące 10-lecie nie zaprojektowano zabiegów pielęgnacyjnych.

5.5.2. Puszcza Biała (kod obszaru PLB 140007)

Obszar Natura 2000 jest obszarem specjalnej ochrony ptaków. Powierzchnia ostoi liczy 83 779,70 ha, a położona jest w jednym z największych kompleksów leśnych Mazowsza, usytuowanego między Bugiem a Narwią. Lasy w postaci kilku oddzielnych, dużych kompleksów pokrywają większość ostoi. Lasy o znaczeniu w większości przypadków gospodarczym, porastają suche siedliska, a przeważającym gatunkiem są drzewostany sosnowe w wieku 50 – 70 lat. Lokalnie można spotkać drzewostany dębowo-grabowe, jesionowo-olszowe i olszowe. W dolinach potoków występują łąki, zarośla wierzbowe oraz dwa nie duże kompleksy stawów rybnych.

Na terenie ostoi zlokalizowane zostały 3 rezerваты przyrody.

Obszar ten w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa występuje na nie wielkiej powierzchni, w jego skład wchodzi część oddz. 1A należącego do Obrębu Pomiechówek o powierzchni 8,89 ha. Oddział ten składa się z pojedynczych działek leżących wśród lasów będących własnością prywatną. Są to drzewostany sosnowe z niewielką domieszką brzozy w wieku od 22 do 60 lat, dla których w obecnym planie urządzania lasu nie zaplanowano cięć pielęgnacyjnych.

5.5.3. Puszcza Kampinoska (kod obszaru PLC 140001)

Obszar specjalnej ochrony ptaków i specjalnej ochrony siedlisk Puszcza Kampinoska jest obszarem, w którym granice ochrony całkowicie pokrywają się ze sobą.

Obszar obejmuje powierzchnię 37 640,50 ha.

Projekt planu urządzenia lasu i zadania z zakresu gospodarki leśnej, o których mowa w art. 19 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, w części dotyczącej otuliny parku narodowego, wymaga uzgodnienia z dyrektorem parku narodowego w zakresie ustaleń tego planu - mogącego mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody parku narodowego (art. 1 pkt 3 ust. 7 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw).

5.5.4. Dolina Wkry (kod obszaru PLH 140005)

Teren obszaru specjalnej ochrony siedlisk Dolina Wkry stanowi własność Skarbu Państwa (lasy w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Jabłonna, wody płynące pod zarządem RZGW w Warszawie). Łączna jego powierzchnia obejmuje 24,00 ha w tym 17,35 ha gruntów należących do Nadleśnictwa Jabłonna.

Przedmiotem ochrony jest obszar obejmujący przełomowy odcinek Wkry z rzeką o naturalnym, roztopowym charakterze oraz rosnące tutaj lasy na grądach i lasach łęgowych. Pokrywa zielna jest mało zmieniona.

Na terenie obszaru 60% powierzchni zajmują siedliska wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Są to siedliska o kodach:

9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),

91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe).

Wierzchowina jest rozkopana i występuje tu zespół *Pinio-Quercetum*. Odcinek Wkry jest porośnięty szuwarami, zaś wysepki i częściowo plaże są zbiorowiskami wiklinowymi.

W rzece występują podwodne, przybrzeżne zbiorowiska rdestowe i dość bogata ichtiofauna. Ze zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej występują jedynie: bóbr (*Castor fiber*) i wydra (*Lutra lutra*).

Bogata jest również awifauna, jednak bez gatunków z Załączników I i II Dyrektywy Rady 79/409/EWG.

Obszar w całości położony jest na terenie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w granicach rezerwatu przyrody Dolina Wkry.

5.5.5. Forty Modlińskie (kod obszaru PLH 140020)

Obszar o powierzchni 157,20 ha (w tym 0,52 ha gruntów nadleśnictwa położonych w oddz. 104Ba), obejmuje forty i inne obiekty fortyfikacyjne wchodzące w skład pierścienia fortecznego wokół Twierdzy Modlin i stanowi jedno z największych zimowisk mopka (*Barbastella barbastellus*) w Polsce północno-wschodniej.

Obszar obejmuje następujące obiekty będące zimowiskami nietoperzy: Fort IV – Janówek, Fort V – Dębina, Fort XIb – Strubiny, Fort XIII – Błogosławie, Fort XIVa – Goławice i 6 schronów koło Cybulic. Ponadto w jego skład wchodzi kazamaty, sąsiadujące od północy z Twierdzą Modlin, stanowiące kolonie rozrodczą nocka dużego (*Myotis myotis*).

Na terenie obszaru stwierdzono 3 gatunki nietoperzy występujące w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, są to: mopek (*Barbastella barbastellus*), nocek łydkowłosy (*Myotis dasycneme*), nocek duży.

Drzewostan występujący na tym fragmencie obszaru jest drzewostanem sosnowym w wieku 50 lat z domieszką sosny 40-to letniej występującym na BMśw. W planie urządzenia lasu zostało zaprojektowano cięcie pielęgnacyjne – trzebież późna.

5.5.6. Ostoja Nowodworska (kod obszaru PLH 140043)

Obszar położony w Obrębie Jabłonna w oddz. 323j, j, k, l, m, ~a, ~b, ~d i 324a, b, c, d, ~a, ~b, ~c zajmuje powierzchnię 51,10 ha. Jest to odizolowany kompleks leśny składający się z dwóch oddziałów. Powołany został dla ochrony występującego tu zgniotka cynobrowego (*Cucujus cinnaberinus*). Owad ten, uważany jest za relikwyt lasów pierwotnych, obje-

ty ścisłą ochroną gatunkową, umieszczony został na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w grupie LC (najmniejszej troski). Ten niewielki chrząszcz, mierzący od 11 do 15 mm występuje w różnych zbiorowiskach roślinnych, ale ze względu na swój rozwój pod korą, wymaga drzew martwych w ostatnim stadium rozkładu. Gatunkami żywicielskimi są martwe okazy gatunków liściastych – przede wszystkim osik oraz dębów, klonów, jesionów i wiązów. Zagrożeniem dla tego gatunku jest usuwanie tych drzew, co skutkuje zmniejszeniem jego bazy pokarmowej. Natomiast z uwagi na wielkość i skryty tryb życia osobników dorosłych, owad ten nie jest narażony na wyłapywanie jak i nie stanowi obiektu handlu kolekcjonerskiego. Zginiotek największe szanse na przetrwanie ma na terenach objętych ochroną konserwatorską. W drzewostanach użytkowanych gospodarczo powinno się pozostawiać pewien procent drzew martwych do czasu ich całkowitego rozkładu.

Drzewostany sosnowe bądź dębowe, z domieszkami wielu gatunków występują na grądach (Lśw i LMśw), a ich wiek waha się od 65 do 115 lat. Jeden drzewostan - dębowy - w oddz. 324 jest drzewostanem II-piętrowym w wieku 180 lat, drugie piętro tworzy grab z domieszką sosny. W ramach cięć pielęgnacyjnych, trzebież późna została zaplanowana na powierzchni 35,74 ha, natomiast w oddz. 323i na powierzchni 0,96 ha zaprojektowano rębnię IVd. Na pozostałej powierzchni nie zaplanowano wskazań gospodarczych.

5.5.7. Łąki Kazuńskie (kod obszaru PLH 140048)

Obszar Natury 2000 – Łąki Kazuńskie

Obszar o powierzchni ok. 340 ha położony jest w gminie Czosnów w otulinie Kampinoskiego Parku Narodowego na terasie zalewowej w zakolu Wisły. Obejmuje kompleks gruntów wchodzących niegdyś skład PGR, obecnie w większości sprzedanych czy też wdzierżawionych prywatnym właścicielom. Teren ten ze starorzeczem składającym się z dwóch jezior, (zwanym Jeziorem Dolnym i Jeziorem Górnym o łącznej powierzchni ok. 30 ha), tworzy kompleks podmokłych łąk, turzycowisk i trzcinowisk wraz z zaroślami wierzbowymi i pasami olch. Jeziora połączone są przez wylewającą wiosną rzeczką Sosnowianką z korytem Wisły.

Ostoja ta wyznaczona jest ze względu na dobrze wykształcone i zachowane duże płyty łąk świeżych z towarzyszącymi im zbiorowiskami łąk wilgotnych i starorzeczem. Flora roślin naczyniowych liczy ponad 100 gatunków, jest to również miejsce bytowania wielu gatunków ptaków, z tego też powodu w przyszłości planowana jest ostoja ptasia. Teren ten też jest korytarzem ekologicznym łączącym Kampinoski Park Narodowy z brzegiem Wisły.

Do potencjalnych zagrożeń zaliczyć należy intensyfikację lub poniechanie i zarzucenie gospodarki łąkarskiej, jak też zmiany stosunków wodnych, szczególnie osuszenie terenu. Obecnie najważniejszym jednak zagrożeniem jest postępująca urbanizacja w okolicach granic ostoi. Występujące tu podmokłe łąki stara się przekształcić w tereny do zabudowy poprzez zasypywanie ich ziemią i gruzem z wykopów z placów budowy warszawskiego metra. Silny wzrost zabudowy i zmiana sposobu użytkowania łąk może w niedługim czasie spowodować utratę walorów, dla których obszar ten podlega ochronie.

5.5.8. Świetliste dąbrowy i grądy w Jabłonnej (kod obszaru PLH 140045)

Teren obszaru specjalnej ochrony siedlisk świetlistej dąbrowy i grądów obejmuje grunty leśne stanowiące własność Skarbu Państwa będące w zarządzie Nadleśnictwa Jabłonna. Łączna jego powierzchnia wynosi około 1816 ha, z czego 1617,72 ha stanowią grunty leśne (zalesione i niezalesione). Ostoja obejmuje cztery fragmenty rozczłonkowanego kompleksu leśnego położonego - wg podziału fizyczno-geograficznego Polski – na Wyżynie Ciechanowskiej, a wg podziału geobotanicznego – w podokręgu Serockim okręgu Wysoczyzny Ciechanowskiej podkrainy Wkry. Obszar ten charakteryzuje się występowaniem stosunkowo dużych, dobrze wykształconych fragmentów zbiorowisk grądów i świetlistej dąbrowy. Zbiorowiska te występują na podłożu morenowym z wyróżniającymi się ostańcami wzgórz morenowych i kemowych z recesji stadiału Wkry zlodowacenia warciańskiego. Dominującymi typami gleb są gleby rdzawe, płowe i brunatne, a typami siedliskowymi lasu - LMśw i Lśw.

Główną warstwę drzewostanów tworzą dąb i sosna w różnych klasach wieku z przewagą IV-tej. Jako gatunek domieszkowy najczęściej występuje brzoza. W drzewostanach tych zaplanowano cięcia pielęgnacyjne oraz rębnie częściowe (III, IV).

Poważnym zagrożeniem dla tych zbiorowisk jest ogólnopolski proces zanikania świetlistej dąbrowy i sukcesja w stronę grądu – obecnie na tym obszarze można już obserwować różne stadia pośrednie między świetlistymi dąbrowami, grądami i borami mieszanymi. Zagrożenia zewnętrzne są niewielkie, a wiążą się właściwie tylko ze zwiększoną penetracją ludności, zbiorem owoców runa leśnego czy rozbudową lub poprawą jakości sieci dróg publicznych.

W jednym z kompleksów wchodzących w skład ostoi, położony jest rezerwat leśny Ze-grze powołany w 1979 roku o powierzchni 64,29 ha.

5.5.9. Las Bielański (kod obszaru PLH 140041)

Las Bielański zlokalizowany w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa (poza jego gruntami), położony jest w granicach miasta stołecznego Warszawy, w dzielnicy Bielany, w Lasach Miejskich – Warszawa, i stanowi pozostałość Puszczy Mazowieckiej. Obiekt ten o powierzchni 129,80 ha, położony na czterech terasach lewobrzeżnej skarpy wiślanej jest doskonale rozpoznany pod względem florystycznym, fitocenologicznym i faunistycznym. Obszar ten posiada wyjątkowe znaczenie ze względu na wartość szaty roślinnej i bogactwo fauny. Miejsce to jest ostoją zwierząt na trasie ich wędrówek wzdłuż Wisły oraz między miastem a Puszcą Kampinoską.

Na terasach schodzących w stronę Wisły występują dwa naturalne typy zbiorowisk leśnych – łągi i grądy oraz zbiorowiska zastępcze, wykształcone w wyniku działalności człowieka. Urozmaicona rzeźba terenu z wysoką skarpią, i z wyraźnie zaznaczonymi terasami (najwyższy z nich tzw. Bielański stanowi fragment Równiny Warszawskiej) to kolejny walor tego unikatowego miejsca, a przepływająca przez las rzeczka Rudawka podwyższa jeszcze jego wartości estetyczne i widokowe, będąc jednocześnie miejscem wodopoju lub życia wielu gatunków zwierząt.

Na obszarze tym stwierdzono występowanie około 400 gatunków roślin naczyniowych, tym 34 gatunki drzewiaste. Najliczniej występującym gatunkiem drzewiastym jest dąb, a rosnące obok niego stare wiązy, olsze czy graby nadają lasowi dodatkowego uroku, będąc jednocześnie cennym rezerwuarem genów.

Najcenniejszymi zbiorowiskami roślinnymi jest łąg wiązowo-jesionowy *Ficario-Ulmetum campestris* występujący na terasie zalewowej i grądy: niski *Tilio-Carpinetum corydaletosum* pojawiający się wyżej, na terasie nadzalewowej oraz wysoki *Tilio-Carpinetum* umiejscowiony na terasie bielańskim.

Na terenie tym można spotkać około 60 gatunków ptaków, kilka gatunków motyli, w tym rzadkie i piękne: paż żeglarz (*Iphyclides podalirius*) i paż królowej (*Papilio machano*) oraz jeden z największych motyli nocnych o rozpiętości skrzydeł do 11 cm zawisak tawulec (*Sphinx ligustri*). Wśród występujących tu ssaków trzeba wymienić sarny, dziki, przechodnie łosie oraz bytujące tu nietoperze.

Jako główne zagrożenia dla tego obszaru i istniejącego tu od 1973 r. rezerwatu należy wymienić wzrost nacisku urbanizacyjnego otoczenia, czego konsekwencją będzie osłabienie łączności z systemem korytarzy ekologicznych i podmiejskimi ostojami, a także wzrost penetracji lasu przez ludzi, ekspansja gatunków obcych do tej pory nie występujących na terenie lasu, zanieczyszczenie powietrza i wód rzeczki Rudawki, czy też pogorszenie się stosunków wodnych.

5.5.10. Kampinoska Dolina Wisły (kod obszaru PLH 140029)

Obszar obejmuje odcinek doliny Wisły pomiędzy Warszawą a Płockiem. Wisła na tym odcinku płynie swoim naturalnym korytem o charakterze roztokowym z licznymi łachami i namuliskami. Koryto kształtowane jest dynamicznymi procesami erozyjno-akumulacyjnymi, warunkującymi powstawanie naturalnych fitocenozy leśnych i nieleśnych w swoistym układzie przestrzennym. W dolinie zachowały się liczne starorzecza tworzące charakterystyczne ciągi otoczone mozaiką zarośli wierzbowych, lasów łągowych oraz ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk. Północna krawędź doliny osiąga wysokość względną dochodzącą do ok. 35m. Od strony południowej rozciąga się szeroki teras zalewowy.

Obszar w dużej części położony w obrębie OSO "Dolina Środkowej Wisły" oraz obszarów chronionego krajobrazu - Nadwiślańskiego i Warszawskiego. Ponad połowa powierzchni obszaru objęta jest ochroną rezerwatową jako istniejące rezerваты przyrody: Ławice Kiełpińskie, Zakole Zakroczymskie, Wikliny Wiślane, Wyspy Biało-brzeskie, Ławice Troszyńskie, Wyspy Zakrzewskie oraz rezerваты projektowane - Wyspy Smoszewskie i Kępy Śladowskie. Ponadto odcinek położony w sąsiedztwie Kampinoskiego Parku Narodowego wchodzi w skład międzynarodowego rezerwatu biosfery o nazwie "Puszcza Kampinoska". W skład chronionego obszaru wchodzi oddz. 315h (Obręb Jabłonna) o powierzchni 1,35 ha. Jest to 55-

cio letni drzewostan dębowy z domieszką sosny, położony na grądzie (Lw). W planie urządzania lasu na bieżące 10-lecie w ramach cięć pielęgnacyjnych została zaprojektowana trzebież późna.

5.7. Pomniki przyrody

Na omawianym terenie jest jeden powierzchniowy pomnik przyrody – wyspa na rzece Narwi, położona między wsiami Wierzbicą i Gąsiorowem.

Zestawienie pozostałych pomników przyrody znajduje się w wykazie Wzór nr 5a zamieszczonym w części tabelarycznej.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Jabłonna zlokalizowanych jest 607 pomników przyrody, w tym na gruntach nadleśnictwa znajduje się 33 z nich. Pomnikami przyrody na gruntach nadleśnictwa jest: 21 dębów szypułkowych, 1 dąb bezszypułkowy, 3 sosny zwyczajne, 2 lipy drobnolistne, 1 jesion wyniosły, 2 buki (1 buk złamany i martwy) oraz 2 wiązy. W oddz. 137i znajduje się głąz narzutowy – gnejs biotytowy.

Wśród 19 gatunków drzew stanowiących pomniki przyrody, 4 z nich to gatunki obcego pochodzenia. Gatunki te, to często spotykany w naszej florze kasztanowiec zwyczajny (*Aesculus hippocastanum*) czy rzadko występująca iglicznia (glediczia) trójcierniowa (*Gleditsia triacanthos*). Dwa pozostałe z nich to żywotnik zachodni (*Thuja occidentalis*.) i rzadko spotykana topola kanadyjska (*Populus canadensis*).

Najczęstszym gatunkiem będącym pomnikiem przyrody jest dąb szypułkowy. Są to stare drzewa, których wiek nierzadko osiąga 200 lat i więcej, a obwód często przekracza 300 cm. Rzadszym gatunkiem, ale często występującym jest lipa drobnolistna. Największe osobniki tego gatunku mają obwód przekraczający 400 cm.

Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu (art. 40 ustawy o o. p.).

5.8. Użytki ekologiczne

Na gruntach nadleśnictwa jak i w jego zasięgu terytorialnym brak jest użytków ekologicznych. Niektóre grunty przewidziane do naturalnej sukcesji, można w przyszłości przekwalifikować na użytki ekologiczne.

5.9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa leży w całości jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

5.9.1. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy w Dębem

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy o powierzchni 2,54 ha zlokalizowany jest w Dębem w powiecie legionowskim na terenie Centralnego Ośrodka Doskonalenia Kadr Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (poza gruntami nadleśnictwa).

Przedmiotem ochrony jest grąd zboczowy porastający skarpę nad rzeką Narwią ze stanowiskami klonu polnego (*Acer campestre*). Zespół powołany został przez Wojewodę Mazowieckiego dnia 29.02.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z dnia 23.03.1996 r. Nr 8, poz. 67).

W stosunku do pomników przyrody lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, mogą być wprowadzone zakazy wymienione w art. 45 ust. 1 ustawy o o. p. Zakazy te nie dotyczą:

- prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- realizacji inwestycji celu publicznego po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- zadań z zakresu obronności kraju, w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

5.10. Ochrona gatunkowa

Zgodnie z Art. 46 obowiązującej Ustawy o ochronie przyrody ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów. Natomiast w celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową oraz miejsc przebywania i rozrodu chronionych zwierząt mogą być ustalone strefy ochronne.

Fauna i flora w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa została szerzej omówiona w następnym punkcie niniejszego Programu.

Wykaz chronionych i rzadkich grzybów, roślin zarodnikowych i naczyniowych (Wzór nr 11) obejmuje gatunki z 6. gromad. Układ gromad, rodzin i gatunków grzybów we wzorze nr 11, jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie

gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną. We wzorze tym wyszczególniono w takim samym układzie, wymienione w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną, rośliny rosnące na gruntach nadleśnictwa. Obydwa wymienione powyżej Rozporządzenia Ministra Środowiska opublikowane zostały w Dzienniku Ustaw Nr168, poz. 1765 z dnia 28 lipca 2004 r.

Omawiane Rozporządzenia w sprawie gatunków dziko występujących grzybów i roślin w poszczególnych czterech załącznikach wymieniają gatunki:

Załącznik Nr 1 – objęte ochroną ścisłą, z wyszczególnieniem w przypadku roślin gatunków wymagających ochrony czynnej,

Załącznik Nr 2 – objęte ochroną częściową,

Załącznik Nr 3 – objęte ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane, oraz sposoby ich pozyskiwania,

Załącznik Nr 4 – wymagające ustalenia stref ochronnych ich ostoi lub stanowisk oraz wielkość tych stref.

Ponadto rozporządzenia określają zakazy właściwe dla poszczególnych gatunków lub grup gatunków grzybów i roślin oraz odstępstwa od zakazów. W rozporządzeniach określono również sposoby ochrony gatunków grzybów i roślin.

W kolumnie 10 załączonego do niniejszego Programu Wzoru nr 11 wykazano rodzaj ochrony poszczególnych gatunków grzybów i roślin.

Lista chronionych i rzadkich gatunków roślin oparta została o wycinkowe opracowania rezerwatów z tego terenu oraz obserwacji poczynionych w czasie prac terenowych przez pracowników BULiGL o/Warszawa, a także informacji udzielonych przez pracowników administracji Lasów Państwowych.

Zwierzęta chronione

Spośród gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku Nr 5 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną. (Dz. U. Nr 220, poz. 2237), jeden gatunek - bocian czarny (*Ciconia nigra*), ma wyznaczone 3 strefy ochronne wokół istniejących gniazd. Łączna ich powierzchnia wynosi 278,74 ha, a ochrona całoroczna rozciąga się na powierzchni 20,70 ha.

Pierwsza strefa zlokalizowana w Lesnictwie Pomiechówek została wyznaczona Decyzją nr 86 Wojewody Mazowieckiego z dnia 18 marca 2004 roku. Łączna powierzchnia strefy obejmuje 82,63 ha, w tym powierzchnia ochrony całorocznej wynosi ok. 9,00 ha.

Druga strefa zlokalizowana w Lesnictwie Białobrzegi została wyznaczona Decyzją nr 89 Wojewody Mazowieckiego z dnia 14 kwietnia 2005 roku. Łączna powierzchnia strefy obejmuje 100,75 ha, w tym powierzchnia ochrony całorocznej wynosi 3,00 ha.

Trzecia strefa zlokalizowana w Lesnictwie Zegrze została wyznaczona Decyzją nr 95 Wojewody Mazowieckiego z dnia 1 sierpnia 2005 roku. Łączna powierzchnia strefy obejmuje 95,36 ha, w tym powierzchnia ochrony całorocznej wynosi ok. 8,70 ha.

Wykaz innych chronionych zwierząt (zamieszczony również w załączniku) obejmuje gatunki z pięciu gromad. Układ gromad, rodzin i gatunków jest zgodny Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną. (Dz. U. Nr 220, poz 2237).

Powyższe Rozporządzenie zawiera pięć załączników określających formy ochrony poszczególnych gatunków dziko występujących:

Załącznik Nr 1 - zwierząt objętych ochroną ścisłą, z wyszczególnieniem gatunków wymagających ochrony czynnej,

Załącznik Nr 2 - zwierząt objętych ochroną częściową,

Załącznik Nr 3 - zwierząt objętych ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane, oraz sposoby ich pozyskania,

Załącznik Nr 4 - ptaków, które mogą być sprzedawane, transportowane i przetrzymywane w celach handlowych, jeżeli zostały legalnie upolowane,

Załącznik Nr 5 - zwierząt wymagających ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania.

„*Polska czerwona księga zwierząt – Bezkręgowce*” wydana w 2004 roku zawiera listę 236 gatunków ginących zwierząt bezkręgowych występujących w Polsce, we Wzorze 12 znalazły się dwa takie gatunki. Gatunki te to mrówka północna i mrówka smętница, które zgodnie z nomenklaturą Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN) określono jako gatunki narażone na wyginięcie.

Listę zwierząt kręgowych, narażonych na wyginięcie, występujących w Polsce zawiera „*Polska czerwona księga zwierząt – Kręgowce*” wydana w 2001 roku. Lista ta zawiera 130 gatunków, z których 21 występuje w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.

**Wykaz chronionych, rzadkich i łownych gatunków zwierząt stwierdzonych na obszarze
zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Jabłonna**

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona prawna	Polska Czerwona Księga Zwierząt	Natura 2000	Uwagi
Bezkręgowce						
1	zgniotek cynobrowy	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	CH	LC	+	SDF
2	czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>	CH	LC	+	N-ctwo
3	modraszek telejus	<i>Maculinea teleius</i>	CH	LC	+	WOCHK
4	trzmieł ziemny	<i>Bombus terrestris</i>	CH			WOCHK
5	tygrzyk paskowany	<i>Argiope bruennichi</i>	CH			WOCHK
Mięczaki						
1	szczeżuja wielka	<i>Anodonta cygnea</i>	CH			WOCHK
2	ślimak winniczek	<i>Helix pomatia</i>	CZ			WOCHK
Ryby						
1	kiełb	<i>Gobio gobio</i>				WOCHK
2	piekielnica	<i>Alburnoides bipunctatus</i>	CH	VU		WOCHK
Płazy i gady						
1	grzebiuszka ziemna	<i>Pleobates fuscus</i>	CH			WOCHK
2	jaszczurka zwinka	<i>Lacerta agilis</i>	CH			Rezerwat Ja- błonna
3	jaszczurka żyworodna	<i>Lacerta vivipara</i>	CH			WOCHK
4	kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	CH	DD		WOCHK
5	padalec zwyczajny	<i>Anguis fragilis</i>	CH			WOCHK
6	ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>	CH			N-ctwo
7	rzekotka drzewna	<i>Hyla arborea</i>	CH		+	SDF, N-ctwo
8	traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	CH	NT		N-ctwo
9	traszka zwyczajna	<i>Triturus vulgaris</i>	CH		+	SDF, N-ctwo
10	zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix natrix</i>	CH			WOCHK
11	żaba moczarowa	<i>Rana arvalis</i>	CH		+	SDF, N-ctwo
12	żaba trawna	<i>Rana temporaria</i>	CH		+	SDF, Rezerwat Jabłonna
13	żaba wodna	<i>Rana esculenta</i>	CH		+	SDF, N-ctwo
14	żmija zygzakowata	<i>Vipera berus</i>	CH			WOCHK
Ptaki						
1	bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>	CH	VU	+	SDF
2	blotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	CH		+	SDF
3	bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	CH		+	SDF, N-ctwo
4	czajka	<i>Vanellus vanellus</i>	CH		+	SDF
5	czapla biała	<i>Egretta alba</i>	CH		+	SDF
6	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	CZ		+	SDF, N-ctwo
7	derkacz	<i>Crex crex</i>	CH		+	SDF
8	dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	CH		+	SDF, Rezerwat Zegrze
9	dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	CH		+	SDF
10	gągoł	<i>Bucephala clangula</i>	CH		+	SDF

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona prawna	Polska Czerwona Księga Zwierząt	Natura 2000	Uwagi
11	gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	CH		+	SDF
12	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	Ł		+	SDF
13	kulik wielki	<i>Numenius arquata</i>	CH	LC	+	SDF
14	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	CH		+	SDF
15	mewa mała	<i>Larus minutus</i>	CH	LC	+	SDF
16	mucholówka mała	<i>Ficedula parva</i>	CH		+	SDF
17	mucholówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	CH			Rezerwat Jabłonna
18	nurogęś	<i>Mergus merganser</i>	CH		+	SDF
19	podróżniczek	<i>Luscinia svecica</i>	CH	LC	+	SDF
20	rybitwa czarna	<i>Chlidonias niger</i>	CH		+	SDF
21	rycyk	<i>Limosa limosa</i>	CH		+	SDF
22	sieweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>	CH		+	SDF
23	sowa błotna	<i>Asio flammeus</i>	CH	LC	+	Dolina Wkry
24	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	CH			Rezerwat Jabłonna
25	świergotek polny	<i>Anthus campestris</i>	CH		+	SDF
26	uszatka	<i>Asio otus</i>	CH		+	Dolina Wkry
27	zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	CH		+	SDF
Ssaki						
1	smużka	<i>Sicista betulina</i>	CH	LC		Rezerwat Ze-grze
2	gacek brunatny	<i>Plecotus auritus</i>	CH		+	SDF
3	gacek szary	<i>Plecotus austriacus</i>	CH		+	SDF
4	mopek	<i>Barbastella barbastellus</i>	NT		+	SDF
5	jeż wschodni	<i>Erinaceus concolor</i>	CH			Rezerwat Jabłonna
6	mroczek późny	<i>Eptesicus serotinus</i>	CH	LC	+	SDF
7	nocek duży	<i>Myotis myotis</i>	CH	LC	+	SDF
8	nocek wąsatek	<i>Myotis mystacinus</i>	CH	LC	+	Forty Modlińskie
9	nocek rudy	<i>Myotis daubentonii</i>	CH	LC	+	SDF
10	nocek Brandta	<i>Myotis brandtii</i>	CH	LC	+	SDF
11	nocek łydkowłosy	<i>Myotis dasycneme</i>	CH	NT		Forty Modlińskie
12	nocek Natterera	<i>Myotis nattereri</i>	CH	LC	+	SDF
13	orzysznicza	<i>Muscardinus avellanarius</i>	CH	LC		Rezerwat Ze-grze
14	bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	CZ		+	N-ctwo

Objaśnienia:

CH – gatunek objęty ochroną ścisłą,

CZ – gatunek objęty ochroną częściową,

Ł – gatunek chroniony łownie,

EX – gatunek wymarły, jako lęgowy,

CR – krytycznie zagrożone,
EN – zagrożone,
VU – narażone,
NT – gatunki bliskie zagrożenia,
LC – gatunki niskiego ryzyka,
DD – gatunki, o których dane są niepełne,
BULiGL – obserwacje zebrane w trakcie prac terenowych,
N-ctwo – dane z nadleśnictwa na podstawie obserwacji,
SDF – Standardowe Formularze Danych Obszarów Natura 2000

6. WALORY PRZYRODNICZE I LEŚNE

Podstawą do wykonania tej inwentaryzacji były: Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych Nr 31 z dnia 19 lipca 2006 r. (zn. spr. ZO-732-2-18/2006) w sprawie ustalenia systemu okresowej powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt, innych organizmów i siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie wskaźników przy ocenie stanu lasów oraz prognozowania zmian ekosystemów leśnych oraz §2 Decyzji Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych Nr 61 z dnia 25 lipca 2006 r. (zn. spr. ZO-732-2-19/2006) w sprawie przeprowadzenia w roku 2006-2007 powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz w sprawie uzupełnienia inwentaryzacji bociana czarnego, orla bielika, orlika krzykliwego, puchacza, żurawia i cietrzewia.

Inwentaryzacja leśnych i nieleśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000 oraz gatunków roślin oparta była na metodyce określonej w Decyzji Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych Nr 5 z dnia 30 stycznia 2007 r. (zn. spr. Zo-732-6-5/2007) w sprawie metodyki inwentaryzacji siedlisk i roślin.

Niniejszy Program uwzględnia ostateczne wyniki tej inwentaryzacji zakończonej w 2008 roku..

6.1. Flora

Większość zbiorowisk roślinnych, znajdujących się w stanie naturalnym bądź zbliżonym do naturalnego, występujących na terenie nadleśnictwa (opisanych przy charakterystyce rezerwatów), charakteryzuje się składem florystycznym odpowiednim dla danego zbiorowiska. Ponadto występuje na tym terenie wiele zbiorowisk roślinnych wyróżniających się florystycznie i krajobrazowo, stanowiących kompilację kilku zespołów roślinnych.

Na gruntach należących do nadleśnictwa znajduje się wiele stanowisk roślin chronionych. Dane źródłowe nie w każdym przypadku podają dokładną lokalizację ich stanowisk.

Wszystkie rośliny chronione i częściowo chronione zostały przedstawione w tabeli wzór nr 11 ze wskazaniem oddziału, a rośliny posiadające dokładną lokalizację z dokładnością do pododdziału. Dane wymienione we wspomnianej tabeli zostały opracowane na podstawie Referatu nadleśniczego na I KTG oraz wyników waloryzacji przyrodniczej przeprowadzonej w nadleśnictwie 2007 roku. Korzystano również z danych zebranych w czasie prac urzędniowych wykonanych w 2008 roku, a także wykorzystano informacje zawarte w Standardowych Formularzach Danych dotyczących Obszarów Natura 2000. Wykazane w tej tabeli gatunki roślin są zgodne z Ustawą z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. (Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880).

6.2. Typy siedlisk przyrodniczych

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U. Nr 94, poz. 795) w załączniku nr 1, wyszczególnia 76, leśnych i nieleśnych, typów siedlisk przyrodniczych, w tym 12 o znaczeniu priorytetowym

Poszczególne typy siedlisk przyrodniczych oznaczone są kodem zgodnie z poradnikiem „Podręcznik interpretacji siedlisk przyrodniczych” wydanym przez Komisję Europejską w 2003 r.

W poniższym wykazie przedstawiono wykaz siedlisk przyrodniczych zinwentaryzowanych na gruntach nadleśnictwa w trakcie inwentaryzacji przeprowadzonej w roku 2007, przez nadleśnictwo.

Spośród wymienionych siedlisk, dwa siedliska leśne są siedliskami priorytetowymi. Siedliska te to: ciepłolubne dąbrowy określane także jako „światliste dąbrowy” występujące na powierzchni 668,13 ha oraz łągi olszowo-jesionowe o powierzchni 69,94 ha.

Łącznie zinwentaryzowane siedliska przyrodnicze Natura 2000 zajmują 29,43% powierzchni nadleśnictwa.

Wykaz typów siedlisk przyrodniczych Natura 2000 na gruntach nadleśnictwa

Lp.	Adres leśny	Kod typu siedliska przyrodniczego	Pow. siedliska ha	%
1	2	3	4	5
SIEDLISKA NIELEŚNE				
Śródlądowe wydmy z murawami napiaskowymi				
1		2330	1,50	4,72
Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne				
2		3150	6,45	20,30
Naturalne zbiorniki wodne				
3		3160	15,12	47,58
Suche wrzosowiska				
4		4030	2,00	6,29
Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie				
5		6510	3,53	11,10
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska				
6		7140	3,18	10,01
Razem siedliska nieleśne			31,78	100,00
SIEDLISKA LEŚNE				
Grąd środkowoeuropejski lub subkontynentalny				
1		9170	2932,79	77,95
Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe*				
2		91E0	69,94	1,86
Łęgowe lasy dębowo-wiązowo- jesionowe				
3		91F0	15,14	0,40
Cieplolubne dąbrowy*				
4		91I0	668,13	17,76
Sosnowy bór chrobotkowy				
5		91T0	76,47	2,03
Razem siedliska leśne			3 762,47	100,00
Razem powierzchnia siedlisk przyrodniczych objętych inwentaryzacją			3 794,25	

* siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

a. Leśne siedliska przyrodnicze

Grąd środkowoeuropejski lub subkontynentalny – 9170

Grądy, są to silnie zróżnicowane, wielogatunkowe lasy liściaste i mieszane, wykształcające się na żyznych siedliskach Lśw, Lw rzadziej LMśw i LMw. Drzewostan jest zróżnicowany warstwowo: górne piętro tworzy zazwyczaj dąb szypułkowy, lipa, klon, grab. W dolnym piętrze dominują gatunki z drzewostanu, głównie grab. Bogato rozwinięty jest podszyt złożony z: kruszyny, leszczyny, trzmieliny i in. Warstwa runa to przede wszystkim wczesne geofity wiosenne: zawilec gajowy, miodunka éma, przylaszczka pospolita, kokorycze, ziarnopłon wiosenny. Później kwitną: gwiazdnica wielkokwiatowa, czworolist pospolity, szczyr

trwały, marzanka wonna i in. Fitosocjologicznie siedlisko odpowiada zespołowi *Tilio-Carpinetum*.

Na terenie nadleśnictwa jest to najliczniej reprezentowane siedlisko przyrodnicze z listy „siedlisk naturalnych”. Zajmuje ono powierzchnię 2932,79 ha.

Największym zniekształceniem siedlisk 9170 na terenie nadleśnictwa jest powszechna pinetyzacja objawiająca się dominacją sosny w I piętrze drzewostanu. W drugim piętrze dość licznie występuje grab i lipa. Runo bardzo często jest zubożone w gatunki żywnych lasów, występują natomiast licznie gatunki borowe: borówka czernica, kosmatka owłosiona. Częstym zjawiskiem jest również słaby rozwój runa, związany z grubą warstwą ściółki, której rozkład jest utrudniony ze względu na zwiększone zakwaszenie gleby.

W wyniku wcześniej wspomnianej inwentaryzacji, siedliska te zostały zlokalizowane w następujących poddziałach lub ich fragmentach:

Obręb Jabłonna

- 87k, n, 88d, 139b, 140d, g, i, j, 143g, i, 144c, 145d, 146c, d, 147a-c, 148a, 177c, 178a-d, g-i, 243f, i, k-n, 279a, 295a, c, 296b, 300a, 308a, c, d, 309d, 313d, 315g, 319b, 320a, b, 321g, 322d, 323i-m, 324a-c, 325b,

Obręb Pomiechówek

- 1b, 2a, 3f, j, 8b, 10d, 11a-c, f, 12a, b, 16c, 18a, f, I, 20a, 22b, c, 28a, b, d, 32c, d, 34c, 47a-c, 48a, b, 49b, d, f, h, 50a, b, 51a, 52a-c, 53a, c, d, 54a, b, d, g, 55a, b, 56a-c, 57a, 58a, 59a, 60a, 61a, c, 62a, d, 63a-c, 64a, c-g, 65a-g, i, j, 66a, c-i, 67a-i, 68a-c, g, 69a, 70a, b, 71a-f, 72a, 73a, b, d, f, 74b-d, g, n, 75a-d, 76a, b, 77a-c, 78a, b, 79a, 79Ai, j, m, 80a, 81a-d, f, g, 82b, 83a-d, g, 84a, c, 85a, b, 86a-f, 87a, b, 88a, b, d, 89a, 90a, b, 91a, b, 93c, 95c, d, g, 96c-f, 97a-d, h-k, 98a-d, 99a-f, h, 100c, 101a, f, 102a, 105a, c, 107b, c, 108a, 109a, 110a-f, i, 111c, d, 112a, 113a, b, 114a, 115a, b, 116a-i, 118a, 119a-c, 120a-d, 121a-c, 122a-c, 123a-i, k, l, m, 124a-d, 125a-d, g, 126a, c, 130a, c, f, h, j-n, 131c, f, g, 132a, b, d, f, 133d-l, 134b, 135a-d, i, j, m, 136c, 137a, h-k, 138b-f, j, 139b, c, 140c, 141a, 142b-g, 143a, d, f, h, 144a-g, 145a-i, 146a-h, 147a-c, 148a-g, 149a-h, 150a-c, 151a-c, 152a, 153a, 154a-d, 156b-j, 157a, b, d, 158a, b, d, 159c-h, 161a, b, g, 162a-f, 163b, c, 164a, 165a, b, 166a, b, 167a-f, 168a-c, 169a, b, 171a, b, 172a, 175a, 176a-d, 179a-c, g, 180a, 182Aa-c, d, g, h, 183a, 184a, b, d, f, 188f,

Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe 91E0 – siedlisko priorytetowe

Siedlisko zajmujące doliny cieków wodnych, zwykle wykształcające się na glebach mułowych, torfowo-mułowych, murszowych bądź madach rzecznych, na typach siedliskowych lasu OIJ, L1 lub OI (na glebach nietorfowych). Od olsów odróżnia je przede wszystkim typ gospodarki wodnej, charakteryzujący się licznymi zalewami powierzchniowymi lub ruchomymi wodami gruntowymi. W drzewostanie powinien dominować jesion ze współudziałem olszy czarnej i dębu szypułkowego, jednak obecnie, w wyniku panującej choroby jesionów, są to praktycznie lite drzewostany olszowe. W runie rosną wysokie zioła i trawy: pokrzywa zwyczajna, wiązówka błotna, a także inne rośliny: podagrycznik pospolity, czartawa pospolita, bodziszek cuchnący, śledziennica skrętolistna, ziarnopłon wiosenny, kuklik zwisły. Bujnie rozwinięta może być warstwa krzewów. Tworzą ją wówczas: czeremcha zwyczajna, porzeczka czarna, kalina, leszczyna pospolita, trzmielina zwyczajna, bez czarny.

Siedliska te występują w nadleśnictwie na powierzchni 69,94 ha.

Typowo wykształcone łągi występują wzdłuż cieków wodnych. Są to najczęściej lite olszyny na siedliskach OIJ z bogatym zestawem gatunków łągowych w runie, podszytem tworzoną głównie przez czeremchę. Wiosną są to siedliska silnie uwodnione, czasami zalewane.

Brak zalewów jest najczęstszym zniekształceniem siedliska. Dość częste są płyty siedlisk silnie zmienione wskutek przesuszenia, co w dość szybkim tempie prowadzi do ich grądowienia.

Z drugiej strony dość dużo siedlisk łągowych, powstało w wyniku przesuszenia i ponownego zabagnienia w olsach. O ich „olsowym-bagiennym” pochodzeniu świadczy struktura kępkowa olch rosnących na wywyższeniach. W runie natomiast wybitnie dominują gatunki łągowe, zwłaszcza nitrofilne: pokrzywa zwyczajna, bodziszek cuchnący, wiązówka błotna, przytulia czepna, jasnota plamista oraz roślinność zielna: śledziennica skrętolistna, ziarnopłon wiosenny, piżmaczek wiosenny.

Siedliska te występują:

Obręb Jabłonna

- oddz.: 59f, 71d, i, l, m, 72c, d, 73b, 77b, 78b, 82k, 83b, 87b, 88b, 95b, d, h,

Obręb Pomiechówek

- oddz.: 3g, 11g, 21a, b, 22a, c, 22Aa, b, 127c, 128d, 129d, h, g, 142a, 143c, g,

Cieplolubne dąbrowy 91I0 – siedlisko priorytetowe

Są to cieplolubne lasy dębowe, stanowiące kresowe postacie kserotermicznych dąbrów o kontynentalnym i śródziemnomorskim typie zasięgu. W Polsce występują one w zasadzie poza zwartym zasięgiem geograficznym, w specyficznych warunkach mikrosiedliskowych i mikroklimatycznych. Powierzchnia tego siedliska w lasach nadleśnictwa wynosi 668,13 ha.

Lasy te tworzą drzewostany sosnowo-dębowe, lub tylko dębowe, o rzadkim zwarciu z niezwykle bogatym runem. Geneza tego siedliska jest najprawdopodobniej antropogeniczna. Bogaty skład gatunkowy roślinności runa, a przede wszystkim znaczny udział gatunków cieplolubnych, okrajkowych, wykształcił się w efekcie umiarkowanego użytkowania drzewostanu oraz ekstensywnego wypasu, niedopuszczającego do zarastania żyznego siedliska podszycem.

Runo stanowi mozaikę gatunków borowych, grądowych i licznych gatunków cieplolubnych, charakterystycznych dla świetlistych dąbrów: pięciornik biały, miodownik melisowaty, miodunka wąskolistna, dzwonek brzoskwiniolistny, sierpik barwierski, dziurawiec skąpolistny, kokoryczka wonna, konwalia majowa. Siedliska te występują:

Obręb Jabłonna

- oddz.:178f, 299a, 309b, 313d, f, 317i, 318a, b,

Obręb Pomiechówek

- oddz.:1a, b, d, 2a, b, 3a-c, f-h, j, 6b, c, 8a, b, 10b, 11d, 12d, h, 13f, 14a, 15a, 17a, b, 18a, b, d, g, h, j, 19b, d, 21a, b, 22a, i, 24d, 25d, 26c-f, 27b, c, g, h, 28c, f, 29a, c, h, 30a, c, d, 31a, 32d, g, 33a, f, 34a, b, d, 35a, c, d, 36c, 37g, 38c, 39a, c, 40g, 47b, 49g, 52b, 53b, g, 54a, c, f, 58b, 59b, 60a, 61b, 62c, 64b, 65h, 66b, 82b, g, 83d, f, 86g, 91a, 95f, 102b, 105b, 106a, b, 107a, d, g, 108b, 109c, 111a, b, 118b, 130g-i,

Łęgowe lasy dębowo-wiązowo- jesionowe (91F0)

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje lasy okazjonalnie zalewane wodami rzeczynymi lub pozostające pod wpływem okresowych spływów wód powierzchniowych albo ruchomych wód gruntowych. Są charakterystyczne dla krajobrazu roślinnego dużych rzek nizinnych. Na siedliska tych występują lasy liściaste, budowane przez dąb, jesion lub wiąz. Są one nieco mniej wilgotne niż łągi jesionowo-olszowe i z spośród wszystkich łągów są najbardziej zbliżone do grądów. Pod względem fitosocjologii, siedlisko to odpowiada zespołowi roślinnemu *Ficario-Ulmetum*. W nadleśnictwie występują w następujących oddz.: 74d, 109a, 110a, 138h, 141d, 182Ag, h na łącznej powierzchni 15,14 ha.

Sosnowy bór chrobotkowy 91T0

Występuje na skrajnie ubogich, piaszczystych glebach, określanych typologicznie, jako Bs lub uboga forma Bśw. Drzewostan tworzy sosna niskiej bonitacji, z nieznaczną domieszką brzozy brodawkowatej. Podszyt jest bardzo nieliczny, zazwyczaj składa się z sosny, jałowca i brzozy. Pokrywa ma charakter mszysto-chrobotkowy, z dominacją gajnika lśniącego, rokitu pospolitego oraz różnych gatunków chrobotków. Z roślin zielnych spotykamy borówkę brusznicę i czernicę, śmiałka pogiętego, kostrzewę owczą i in. Fitosocjologicznie siedlisko odpowiada zespołowi *Cladonio-Pinetum*.

Niektórzy autorzy uważają, że bór chrobotkowy nie jest zbiorowiskiem naturalnym, ale powstałym w wyniku długotrwałego wpływu działalności człowieka, polegającego na wygrabianiu ścioly oraz przebiegowym użytkowaniu pojedynczych drzew. Zapewne część siedlisk boru chrobotkowego powstała na nie użytkowanych glebach rolniczych słabej, jakości jako stadium przejściowe w kierunku sukcesji do boru świeżego. Prawdopodobnie również bór suchy jest degeneracyjną postacią boru świeżego (Poradnik ochrony siedlisk i gatunków tom 5).

W Nadleśnictwie Jabłonna siedliska boru chrobotkowego zajmują powierzchnię 76,47 ha. Bory chrobotkowe rzadko zajmują znaczne powierzchnie. Na ogół wykształcają się na obrzeżach drzewostanów, zajmując wąskie pasy wzdłuż dróg leśnych, występują także w rozluźnionych partiach drzewostanów rolniczych.

W obrębie Jabłonna bory te występują w oddz.: 8c, 22b, 35b, 53b, f-g, 60c, f, 61c, j, k, 74b, 116c, 120a, 123c, 124d, 152f-h, k, 159h, 160h, 161d-g, 167f, 168b, 180a, 246a, c, 247d, 248b, c, g, 249a-d, 251b-d, 252d, 254a, natomiast w Obrębie Pomiechówek w oddz. 1Ab-f, 177a, d, g.

b. Nieleśne siedliska przyrodnicze

Śródlądowe wydmy z murawami napiaskowymi (2330)

Siedliska wydm śródlądowych porośnięte luźnymi murawami szczotlichowymi występują na piaszczystych glebach będących w początkowym stadium rozwoju. Murawy te złożone są głównie z niskich traw wąskolistnych o wzroście kępowym. Siedliska te występują tylko na terenie Obrębu Jabłonna w oddz.: 180a, 246a, 249c, 251c, 254a, a ich łączna powierzchnia wynosi 1,50 ha.

Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne (3150)

Zbiorowiska te występują na nie wielkiej powierzchni 6,45 ha. Są to nie duże mezo-eutroficzne lub eutroficzne zbiorniki wodne, wykazujące pod względem hydrologicznym duże zróżnicowanie. Zaopatrywane w wodę mogą być ze źródeł powierzchniowych (np. opadów atmosferycznych) lub ze źródeł podziemnych – tzw. dopływ gruntowy. Wzrastający udział obszarów przekształconych przez człowieka w zlewni, szczególnie pól uprawnych, powoduje wzrost eutrofizacji. Ze względu na dużą koncentrację związków biogenych, w wodzie może pojawiać się masowy rozkwit fitoplanktonu, powodującego zabarwienia się wody na kolor zielonkawy.

Na terenie obrębu Jabłonna zbiorniki te występują w oddz.: 73b, 77b, 84f, 160f, zaś w Obrębie Pomiechówek w oddz. 155k.

Naturalne zbiorniki wodne (3160)

Naturalne zbiorniki wodne należą do grupy siedlisk ekstremalnych. Są to z reguły niewielkie bezodpływowe zbiorniki wodne, powstające w niewielkich zagłębieniach terenu, z dużą zawartością dopływających kwasów humusowych. Woda w takich zbiornikach odznacza się małą alkalicznością, małym stężeniem jonów oraz podatnością na zakwaszenie. Brunatna barwa wody i kwaśny jej odczyn, mała dostępność światła, oraz nie wielka zasobność w substancje pokarmowe powodują, że obfitość glonów w strefie otwartej wody jest odmienna niż w innych jeziorach, występowanie roślinności wodnej jest uzależnione od składu chemicznego wody i jej kwasowości.

Zbiorniki te występują tylko na terenie Obrębu Jabłonna w oddz.: 1d, 18d, 19g, 20d, 21h na powierzchni 15,12 ha.

Suche wrzosowiska (4030)

Suche wrzosowiska to bezdrzewne zbiorowiska krzewinkowe, zdominowane przez krzewinki z rodziny wrzosowatych, wśród których dominuje wrzos pospolitej. Mają postać niskich, barwnych zbiorowisk krzewinkowych, o zróżnicowanej florze naczyniowej i bogatej florze roślin zarodnikowych i porostów. Charakteryzując się dużą różnorodnością florystyczną są miejscem występowania bogatej fauny bezkręgowców - chrząszczy, mrówek czy błonkówek.

Siedliska te są najprawdopodobniej w całości są pochodzenia antropogenicznego, występują na ubogich, kwaśnych glebach bielcowych o odczynie pH 4,0-5,0 wytworzonych

zwykle z piasków luźnych z niskim poziomem wód gruntowych. Na terenie nadleśnictwa siedliska te występują tylko w Obrębie Jabłonna na powierzchni 2,00 ha w oddz.: 155a, 160f, 246c, d, 249a, c, d.

Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (6510)

Siedlisko to występuje tylko na terenie Obrębu Pomiechówek w oddz.: 20c, d, 43a na łącznej powierzchni 3,53 ha. Jest to zbiorowisko użytków zielonych na żyznych, świeżych glebach mineralnych bez śladów zabagnienia. Łąki te charakteryzują się wieloproduktywnymi, wielokośnymi zbiorowiskami rozwijającymi się na niżu lub w niższych partiach gór. Siedliska te powstały w wyniku wycięcia lasów liściastych i zagospodarowania takich terenów jako łąki kośne.

Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140)

Torfowiska przejściowe i trzęsawiska pod względem warunków hydrologicznych, troficznych i charakteru roślinności mają cechy pośrednie między torfowiskami niskimi a wysokimi. Rozwijają się w miejscach, miejscach, których wskutek zaawansowania procesu akumulacji torfu nastąpiła częściowa izolacja powierzchni torfowiska od wpływu wód mineralotroficznych. Wody te mają odczyn umiarkowanie bądź silnie kwaśny, trofia jest niska lub bardzo niska. Pochodną takich warunków jest dalsze pogłębianie się deficytu soli mineralnych i wzrost zakwaszenia podłoża torfowego. Siedliska te charakteryzują się bardzo wysokim stopniem uwilgotnienia. Na terenie nadleśnictwa, siedliska te występują w Obrębie Jabłonna w oddz.: 6a, d, 105h, 203b, a łączna ich powierzchnia wynosi 3,18 ha.

6.3. Siedliskowe typy lasu

Operat glebowo-siedliskowy obejmujący lasy nadleśnictwa - opracowany został przez BULiGL Oddział Warszawa w roku 2008, a przekazany został do nadleśnictwa w roku 2009.

Wyniki prac glebowo-siedliskowych zostały wykorzystane przy sporządzaniu niniejszego planu urządzania lasu. W trakcie prac terenowych w Obrębie Jabłonna opisano 13 typów siedliskowych lasu, a w Obrębie Pomiechówek 9 typów siedliskowych lasu.

6.3.1. Warianty uwilgotnienia siedlisk

W poniższej tabeli zostały przedstawione powierzchnie poszczególnych typów siedliskowych z uwzględnieniem wariantów uwilgotnienia łącznie dla powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej.

Zestawienie powierzchni leśnej siedliskowych typów lasu wg wariantów uwilgotnienia

Typ siedliskowy lasu	Wariant uwilgotnienia	Obręby		Nadleśnictwo	
		Jabłonna	Pomiechówek		
		ha		%	
1	2	3	4	5	6
Bs	SU	30,50		30,50	0,25
Bśw	Ś	3 088,31	94,62	3 182,93	25,89
	SŚ	208,24	0,71	208,95	1,70
Bw	WO	55,21		55,21	0,45
	WW	72,22		72,22	0,59
BMśw	Ś	1 984,65	328,73	2313,38	18,81
	SŚ	316,25	9,08	325,33	2,65
BMw	WO	29,76		29,76	0,24
	WW	23,28	7,00	30,28	0,25
	WSW	4,18		4,18	0,03
LMśw	Ś	687,17	1718,14	2405,31	19,56
	SŚ	233,16	733,51	966,67	7,86
LMw	WO	26,36	4,66	31,02	0,25
	WW	38,20	6,64	44,84	0,36
	WSW	3,17	2,44	5,61	0,05
LMb	BO	1,27		1,27	0,01
Lśw	Ś	134,94	610,93	745,87	6,07
	SŚ	82,91	1 378,25	1 461,16	11,88
Lw	WO	1,43	16,85	18,28	0,15
	WW	17,16	75,25	92,41	0,75
	WSW	0,44	1,13	1,57	0,01
OI	BO	8,08		8,08	0,07
	BM	46,35	2,21	48,56	0,39
	BBM	12,84	8,87	21,71	0,18
OIJ	BO	9,13		9,13	0,07
	BM	29,70		29,70	0,25
	BBM	7,49		7,49	0,06
Lł	ŁN	22,52	26,36	48,88	0,40
	ŁZ	88,22	5,46	93,68	0,76
	ŁP	1,43		1,43	0,01
Razem		7 264,57	5 030,84	12 295,41	100,00

Symbole literowe w kolumnie 2 powyższej tabeli, uwidocznione również w opisach taksacyjnych, oznaczają następujące warianty uwilgotnienia dla poszczególnych grup wilgotnościowych wymienionych powyżej siedlisk:

- siedliska suche – suche SU,
- siedliska świeże – świeże Ś, silnie świeże SŚ,
- siedliska wilgotne – odwodnione WO, wilgotne WW, silnie wilgotne WSW,
- siedliska bagienne – bagienne odwodnione BO, bagienne mokre BM, bagienne bardzo mokre BBM,

- siedliska łągowe – nie zalewane ŁN, zalewane ŁZ, zalewane i podtapiane ŁP

Z powyższej tabeli wynika, że zdecydowanie przeważającymi typami siedliskowymi lasów w nadleśnictwie są cztery z nich, a mianowicie bór świeży (Bśw), zajmujący 27,59% powierzchni leśnej nadleśnictwa, las mieszany świeży (LMśw) – 27,42%, bór mieszany świeży (BMśw) – 21,46%, i las świeży (Lśw), który występuje na 17,95% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Powierzchnia żadnego z pozostałych typów siedliskowych nie przekracza 10% sumy powierzchni leśnej.

Przedstawione powyżej dane świadczą, że na omawianym terenie występuje duża dominacja siedlisk świeżych, które w sumie występują na 94,42% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Siedliska wilgotne pojawiają się na 4,31%, siedliska bagienne na 1,02%, a suche na 0,25% powierzchni leśnej nadleśnictwa.

W sumie na gruntach nadleśnictwa występuje 13 siedlisk, czyli większość z gamy 15 siedlisk nizinnych.

6.4.2. Aktualny stan siedliska

Zgodnie z Instrukcją wyróżniania i kartowania siedlisk leśnych (Instrukcja urządzania lasu część II) aktualny stan siedlisk leśnych określa ich żyzność i produktywność. Niekorzystnie działające czynniki na tereny leśne, które powodują ich degradację, działają czasowo i z różnym natężeniem, dlatego stan siedlisk powinien być, co jakiś czas aktualizowany. Do czynników powodujących niekorzystne zmiany w drzewostanach zaliczamy:

- zubożenie naturalnej żyzności siedliska,
- obniżenie się poziomu wód gruntowych,
- źle dobrany skład gatunkowy drzewostanu do potencjalnych możliwości siedliska,
- erozję wietrzną,
- czynniki antropogeniczne (zanieczyszczenie powietrza i gleby).

Wyróżniono trzy grupy stanów siedlisk:

- siedliska w stanie naturalnym i zbliżonym do naturalnego,
- siedliska zniekształcone lub przekształcone,
- siedliska zdegradowane.

Na terenie Nadleśnictwa Jabłonna pierwsza i druga grupa stanu siedlisk obejmuje po dwa rodzaje stanów, a siedliska zdegradowane reprezentowane są przez jeden rodzaj – silnie

zdegradowane. W poniższej tabeli przedstawiono aktualny stan siedlisk leśnych stwierdzony w trakcie prac glebowo-siedliskowych, uszczegółowiony dla powierzchni leśnej zalesionej w trakcie prac taksacyjnych.

Zestawienie powierzchni leśnej zalesionej wg grup siedliskowych typów lasu i stanu siedliska

Grupa siedlisk	Grupa stanów siedliska	Jednostka	Wiek (lata)			Ogółem	Ogółem (%)
			do 40	41-80	>80		
1	2	3	4	5	6	7	8
Obwód Jabłonna							
Bory	naturalne	ha	468,22	1 397,94	361,77	2 227,93	31,10
	zbliżone do naturalnego	ha	40,14	269,26	39,39	348,79	4,87
	zniekształcone	ha	167,02	639,70	44,83	851,55	11,89
	Razem	ha	675,38	2 306,90	445,99	3 428,27	47,86
Bory mieszane	naturalne	ha	82,66	252,95	253,82	589,43	8,23
	zbliżone do naturalnego	ha	101,33	549,42	207,77	858,52	11,99
	zniekształcone	ha	100,35	661,43	124,48	886,26	12,37
	silnie zdegradowane	ha		2,72		2,72	0,04
Razem	ha	284,34	1 466,52	586,07	2 336,93	32,63	
Lasy mieszane	naturalne	ha	8,70	74,66	9,32	92,68	1,29
	zbliżone do naturalnego	ha	16,37	175,58	146,85	338,80	4,73
	zniekształcone	ha	79,08	362,78	107,02	548,88	7,67
	Razem	ha	104,15	613,02	263,19	980,36	13,69
Lasy	naturalne	ha	7,46	30,03	6,59	44,08	0,62
	zbliżone do naturalnego	ha	9,19	85,60	38,17	132,96	1,85
	zniekształcone	ha	33,05	200,39	6,59	240,03	3,35
	Razem	ha	49,70	316,02	51,35	417,07	5,82
Razem	naturalne	ha	567,04	1 755,58	631,50	2 954,12	41,26
	zbliżone do naturalnego	ha	167,03	1 079,86	432,18	1 679,07	23,40
	zniekształcone	ha	379,50	1 864,30	282,92	2 526,72	35,30
	silnie zdegradowane	ha		2,72		2,72	0,04
	Łącznie	ha	1 113,57	4 702,46	1 346,60	7 162,63	100,00
Obwód Pomiechówek							
Bory	naturalne	ha	6,65	23,13	3,64	33,42	0,67
	zbliżone do naturalnego	ha	1,97	47,82		49,79	1,00
	zniekształcone	ha		12,02		12,02	0,24
	Razem	ha	8,62	82,97	3,64	95,23	1,91
Bory mieszane	naturalne	ha	2,49	35,65	18,19	56,33	1,13
	zbliżone do naturalnego	ha	18,30	60,05	29,05	107,40	2,15
	zniekształcone	ha	10,78	141,12	28,46	180,36	3,62
	Razem	ha	31,57	236,82	75,70	344,09	6,90

Grupa siedlisk	Grupa stanów siedliska	Jednostka	Wiek (lata)			Ogółem	Ogółem (%)
			do 40	41-80	>80		
1	2	3	4	5	6	7	8
Lasy mieszane	naturalne	ha	7,79	92,44	75,60	175,83	3,52
	zbliżone do naturalnego	ha	46,78	580,83	326,70	954,31	19,13
	zniekształcone	ha	66,44	1 102,34	157,94	1 326,72	26,59
	silnie zniekształcone	ha		1,50		1,50	0,03
	Razem	ha	121,01	1 777,11	560,24	2 458,36	49,27
Lasy	naturalne	ha	5,50	67,57	31,38	104,45	2,09
	zbliżone do naturalnego	ha	77,84	560,82	319,38	958,04	19,20
	zniekształcone	ha	92,30	618,19	318,69	1029,18	20,63
	Razem	ha	175,64	1 246,58	669,45	2 091,67	41,92
	Razem	naturalne	ha	22,43	218,79	128,81	370,03
Razem	zbliżone do naturalnego	ha	144,89	1 249,52	675,13	2 069,54	41,48
	zniekształcone	ha	169,52	1 873,67	505,09	2 548,28	51,07
	silnie zniekształcone	ha		1,50		1,50	0,03
	Łącznie	ha	336,84	3 343,48	1 309,03	4 989,35	100,00
	Nadleśnictwo						
Razem	naturalne	ha	589,47	1 974,37	760,31	3 324,15	27,35
	zbliżone do naturalnego	ha	311,92	2 329,38	1 107,31	3 748,61	30,85
	zniekształcone	ha	549,02	3 737,97	788,01	5 075,00	41,77
	silnie zniekształcone	ha		1,50		1,50	0,01
	silnie zdegradowane	ha		2,72		2,72	0,02
	Ogółem	ha	1 450,41	8 045,94	2 655,63	12 151,98	100,00

Patrząc pod kątem stanu na powierzchniowy układ siedlisk, należy stwierdzić, że łącznie największą powierzchnię zajmują siedliska z grupy siedlisk w stanie naturalnym. Ich łączna powierzchnia wynosi 7 072,76 ha, tj. 58,20% powierzchni. Dominującą rolę pełnią siedliska zbliżone do naturalnych występujące na 3 748,61 ha powierzchni leśnej. Dużą powierzchnię zajmują siedliska zniekształcone, które występują się na 41,77% powierzchni nadleśnictwa. Siedliska silnie zniekształcone i zdegradowane zajmują zaledwie 0,03% ogólnej powierzchni.

6.5. Charakterystyka drzewostanów

6.5.1. Bogactwo gatunkowe

Grunty leśne zalesione o powierzchni 12 151,98 ha stanowią, 94,26% powierzchni nadleśnictwa, w tym drzewostany o powierzchni 12 105,96 ha (99,62% powierzchni gruntów leśnych zalesionych) i odpowiednio plantacje drzew 46,02 ha tj. 0,38%.

Drzewostany Obrębu Jabłonna tworzy 15 gatunków panujących. Są to: sosna pospolita (*Pinus silvestris*), sosna Banksa (*Pinus banksiana*), sosna smołowa (*Pinus rigida*), modrzew (*Larix decidua*), świerk pospolity (*Picea excelsa*), dąb sp. (*Quercus spp.*), dąb szypułkowy (*Quercus robur*), dąb czerwony (*Quercus rubra*), klon pospolity (*Acer platanoides*), jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), brzoza brodawkowata (*Betula verrucosa*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*), robinia akacjowa (*Robinia pseudoacacia*), osika (*Populus tremula*) i lipa sp. (*Tilia spp.*). Jako gatunki domieszkowe i biocenotyczne występują także: buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*), klon jesionolistny (*Acer negundo*), wiąz sp. (*Ulmus spp.*), grab (*Carpinus betulus*) oraz topola (*Populus spp.*). W drzewostanach Obrębu Pomiechówek gatunkami panującymi jest 13 gatunków. Są nimi: sosna pospolita (*Pinus sylvestris*), modrzew (*Larix decidua*), świerk pospolity (*Picea excelsa*), buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*), dąb sp. (*Quercus spp.*), dąb szypułkowy (*Quercus robur*), dąb czerwony (*Quercus rubra*), jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), brzoza brodawkowata (*Betula verrucosa*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*), robinia akacjowa (*Robinia pseudoacacia*), osika (*Populus tremula*) i lipa sp. (*Tilia spp.*).

Ponadto w składzie drzewostanów można spotkać jeszcze 10 innych gatunków drzewiastych. Są nimi sosna smołowa (*Pinus rigida*), jodła pospolita (*Abies alba*), dąb bezszypułkowy (*Quercus petraea*), klon pospolity (*Acer platanoides*), klon jawor (*Acer pseudoplatanus*), klon jesionolistny (*Acer negundo*), wiąz sp. (*Ulmus spp.*), grab pospolity (*Carpinus betulus*), orzech czarny (*Juglans nigra*), oraz wierzba sp. (*Salix spp.*).

Bogactwo gatunkowe, pod względem ilości gatunków tworzących drzewostany, w ramach poszczególnych obrębów przedstawiono poniżej.

Wzór nr 13. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

Obręb, nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Jednostka	Wiek (lata)			Ogółem	Ogółem (%)
			do 40	41-80	>80		
1	2	3	4	5	6	7	8
Jabłonna	Jednogatunkowe	ha	463,69	2 392,42	720,72	3 576,83	49,94
	Dwugatunkowe	ha	426,81	1 443,56	437,52	2 307,89	32,22
	Trzygatunkowe	ha	153,03	695,53	129,37	977,93	13,65
	Cztero i więcej gatunkowe	ha	70,04	170,95	58,99	299,98	4,19
	Razem	ha	1 113,57	4 702,46	1 346,60	7 162,63	100,00
Pomiechówek	Jednogatunkowe	ha	53,90	941,56	396,28	1 391,74	27,89
	Dwugatunkowe	ha	74,91	1 305,62	368,66	1 749,19	35,06
	Trzygatunkowe	ha	106,55	717,95	217,86	1 042,36	20,89
	Cztero i więcej gatunkowe	ha	101,48	378,35	326,23	806,06	16,16
	Razem	ha	336,84	3 343,48	1 309,03	4 989,35	100,00
Nadleśnictwo	Jednogatunkowe	ha	517,59	3 333,98	1 117,00	4 968,57	40,89
	Dwugatunkowe	ha	501,72	2 749,18	806,18	4 057,08	33,39
	Trzygatunkowe	ha	259,58	1 413,48	347,23	2 020,29	16,62
	Cztero i więcej gatunkowe	ha	171,52	549,30	385,22	1 106,04	9,10
	Ogółem	ha	1 450,41	8 045,94	2 655,63	12 151,98	100,00

Wśród gruntów leśnych zalesionych nadleśnictwa przeważają drzewostany jednogatunkowe, zajmujące 40,89% powierzchni wszystkich drzewostanów. Drzewostany dwugatunkowe zajmują 33,39%, a pozostałe 25,72% stanowią drzewostany trzy i więcej gatunkowe. Drzewostany jednogatunkowe w przeważającej części to monolity sosnowe.

W poszczególnych obrębach, występują drzewostany o znacznie rozbudowanym składzie gatunkowym. W Obrębie Jabłonna występują drzewostany o składzie siedmiogatunkowym, natomiast w Obrębie Pomiechówek drzewostany nawet ośmiogatunkowe.

6.5.2. Struktura pionowa

Wzór nr 14. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury

Obręb, nadleśnictwo	Struktura pionowa	Jednostka	Wiek (lata)			Ogółem	Ogółem (%)
			do 40	41-80	>80		
1	2	3	4	5	6	7	8
Jabłonna	Jednopiętrowe	ha	1 113,57	4 677,13	1 060,19	6 850,89	95,66
	Dwupiętrowe	ha		14,89	219,40	234,29	3,27
	KDO	ha			7,63	7,63	0,11
	KO	ha		10,44	59,38	69,82	0,96
	Razem	ha	1 113,57	4 702,46	1 346,60	7 162,63	100,00

Obwód, nadleśnictwo	Struktura pionowa	Jednostka	Wiek (lata)			Ogółem	Ogółem (%)
			do 40	41-80	>80		
1	2	3	4	5	6	7	8
Pomiechówek	Jednopiętrowe	ha	336,84	3 033,22	7 30,19	4 100,25	82,23
	Dwupiętrowe	ha		260,17	321,28	581,45	11,65
	KDO	ha		18,73	53,00	71,73	1,43
	KO	ha		31,36	204,56	235,92	4,69
	Razem	ha	336,84	3 343,48	1 309,03	4 989,35	100,00
Nadleśnictwo	Jednopiętrowe	ha	1 450,41	7 710,35	1 790,38	10 951,14	90,15
	Dwupiętrowe	ha		275,06	540,68	815,74	6,71
	KDO	ha		18,73	60,63	79,36	0,65
	KO	ha		41,80	263,94	305,74	2,49
	Ogółem	ha	1 450,41	8 045,94	2 655,63	12 151,98	100,00

Na gruntach leśnych zalesionych nadleśnictwa przeważają drzewostany jednopiętrowe zajmujące 90,15% powierzchni wszystkich drzewostanów, drzewostany dwupiętrowe zajmują 6,71%, a drzewostany w KO i KDO łącznie 3,14%. Drzewostany o innej strukturze pionowej nie występują.

6.5.3. Zgodność składu gatunkowego z gospodarczym typem drzewostanu

Ocena stopnia zgodności składu gatunkowego z przyjętym gospodarczym typem drzewostanu (GTD) jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnych siedliska. W celu oceny stopnia zgodności odróżnia się dwie grupy drzewostanów:

1. uprawy i młodniki, które porównuje się z orientacyjnym składem gatunkowym upraw, przyjętym w poprzednim planie urządzenia lasu;
2. pozostałe drzewostany, które porównuje się z gospodarczymi typami drzewostanów ustalonymi podczas I KTG.

W obydwu grupach drzewostanów wyróżnia się trzy stopnie zgodności z gospodarczym typem drzewostanu. W niniejszym planie u.l. ocena tej zgodności wykonana jest zgodnie z metodyką zawartą w § 40 Instrukcji sporządzania planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa z 2003 roku. Łączne wyniki oceny, dla poszczególnych typów siedliskowych lasu, przedstawiono w poniższej tabeli.

Wzór nr 20. Zestawienie powierzchni drzewostanów według zgodności składu gatunkowego z siedliskiem

Siedliskowy typ lasu	Gospodarczy typ drzewostanu wg I KTG	Ogółem (ha)	Drzewostany o składzie gatunkowym					
			Zgodnym		Częściowo zgodnym		Niezdonym	
			ha	%	ha	%	ha	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Obwód Jabłonna								
Bs	So	30,50	30,50	0,43				
Bśw	So	3 272,77	3 213,68	44,87	46,56	0,65	12,53	0,17
Bw	So	125,00	111,56	1,56	10,89	0,15	2,55	0,04
BMśw	So DbbSo	2 280,37	2 008,96	28,04	264,84	3,70	6,57	0,09
BMw	So	56,56	46,61	0,65	4,34	0,06	5,61	0,08
LMśw	DbSo SoDb	912,07	339,72	4,74	552,29	7,72	20,06	0,28
LMw	SoDb	67,02	17,06	0,24	26,58	0,37	23,38	0,33
LMb	Ol	1,27	1,27	0,02				
Lśw	Db	217,85	114,49	1,60	85,96	1,20	17,40	0,24
Lw	Db	19,03	1,54	0,02	8,89	0,12	8,60	0,12
Ol	Ol	40,09	38,76	0,54	1,33	0,02		
OIJ	OIJ _s	43,36	0,34	0,00	43,02	0,60		
Lł	Db	96,74	7,73	0,11	89,01	1,24		
Razem		7 162,63	5 932,22	82,82	1 133,71	15,83	96,70	1,35
Obwód Pomiechówek								
Bśw	So	95,23	95,23	1,91				
BMśw	So DbbSo	337,09	255,14	5,11	81,95	1,64		
BMw	So	7,00	5,18	0,10	1,82	0,04		
LMśw	DbSo SoDb	2 444,62	693,73	13,91	1 701,67	34,12	49,22	0,99
LMw	SoDb	13,74	1,00	0,02	9,50	0,19	3,24	0,06
Lśw	Db	1 969,94	517,69	10,38	1 208,10	24,21	244,15	4,89
Lw	Db	90,59	36,03	0,72	39,11	0,78	15,45	0,31
Ol	Ol	11,08	7,99	0,16	3,09	0,06		
Lł	Db	20,06			5,96	0,12	14,10	0,28
Razem		4 989,35	1 611,99	32,31	3 051,20	61,15	326,16	6,54
Nadleśnictwo								
Bs	So	30,50	30,50	0,25				
Bśw	So	3 368,00	3 308,91	27,24	46,56	0,38	12,53	0,10
Bw	So	125,00	111,56	0,92	10,89	0,09	2,55	0,02
BMśw	So DbbSo	2 617,46	2 264,10	18,63	346,79	2,85	6,57	0,05
BMw	So	63,56	51,79	0,43	6,16	0,05	5,61	0,05
LMśw	DbSo SoDb	3 356,69	1 033,45	8,50	2 253,96	18,55	69,28	0,57
LMw	SoDb	80,76	18,06	0,15	36,08	0,30	26,62	0,22
LMb	Ol	1,27	1,27	0,01				
Lśw	Db	2 187,79	632,18	5,20	1 294,06	10,65	261,55	2,15
Lw	Db	109,62	37,57	0,31	48,00	0,40	24,05	0,20
Ol	Ol	51,17	46,75	0,38	4,42	0,04		

Siedlis- kowy typ lasu	Gospodarczy typ drzewostanu wg I KTG	Ogółem (ha)	Drzewostany o składzie gatunkowym					
			Zgodnym		Częściowo zgodnym		Nie zgodnym	
			ha	%	ha	%	ha	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
OIJ	OIJ's	43,36	0,34	0	43,02	0,35		
Lł	Db	116,80	7,73	0,06	94,97	0,78	14,10	0,12
Ogółem N-ctwo		12 151,98	7 544,21	62,08	4 184,91	34,44	422,86	3,48

Jak wynika z powyższej tabeli 422,86 ha, tj. 3,48% drzewostanów nadleśnictwa posiada skład gatunkowy niezgodny z przyjętym typem gospodarczym lasu.

Szczegółowo przebudowa drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym z gospodarczym typem drzewostanu omówiona jest w rozdziale 10.4.

6.5.4. Drzewostany stuletnie i starsze

Szczegółowa lokalizacja drzewostanów 100-letnich i starszych zawarta jest w wykazie zamieszczonym części tabelarycznej niniejszego programu. Sumaryczne zestawienie powierzchni tych drzewostanów wg gatunków i wieków panujących przedstawiono poniżej:

Lp.	Gatunek panujący	Obręby		Nadleśnictwo	
		Jabłonna	Pomiechówek		
		ha		%	
1	2	3	4	5	6
1	Sosna	867,92	451,80	1 319,72	89,90
2	Dąb	39,26	97,16	136,42	9,29
3	Klon	1,32		1,32	0,09
4	Grab	9,40		9,40	0,64
5	Brzoza		1,20	1,20	0,08
Razem		917,90	550,16	1 468,06	100,00

W lasach nadleśnictwa znajduje się 1 468,06 ha drzewostanów w wieku stu i więcej lat, z czego na Obręb Jabłonna przypada 917,90 ha, a na Obręb Pomiechówek 550,16 ha. W tym przedziale wiekowym znajdują się drzewostany jednopiętrowe, dwupiętrowe, KO oraz KDO.

W przeważającej większości są to drzewostany z sosną, jako gatunkiem panującym. Podlegają one planowej gospodarce leśnej, część z nich w obecnym dziesięcioleciu przewidziana jest do wycięcia. Takie stare, dziuplaste drzewostany rosnące wśród drzewostanów młodszych, również przeważnie sosnowych, są swoistego rodzaju „oazami”, na ich powierzchni znacznie bogatsza jest fauna niż w sąsiednich drzewostanach.

W odniesieniu do powierzchni leśnej zalesionej nadleśnictwa, drzewostany 100-letnie i starsze zajmują 12,08%. Największą powierzchnię omawiane drzewostany zajmują w Leśnictwie Bagno – 350,16 ha, natomiast najmniejsza powierzchnia takich drzewostanów występuje w Leśnictwie Poniatów – 25,85 ha. Leśnictwa te położone są na terenie Obrębu

Jabłonna. W obrębie Pomiechówek największą powierzchnię zajmują drzewostany położone na terenie Leśnictwa Szczypiorno. Ich powierzchnia wynosi 191,10 ha.

6.6. Powierzchnie o małej przydatności produkcyjnej, ale ważne przyrodniczo

6.6.1. Grunty przewidziane do naturalnej sukcesji

W trakcie prac taksacyjnych wyodrębniono, w uzgodnieniu z nadleśnictwem lokalizację 47,92 ha gruntów leśnych przewidzianych do naturalnej sukcesji. W części są to grunty będące pod znaczącym wpływem wody gruntowej będące miejscem potencjalnego bytowania zwierząt. Poprzez swoją odmienność od otoczenia, grunty te cechuje znaczne bogactwo florystyczne, a naturalna sukcesja roślin pozwoli na dalsze wzbogacenie środowiska leśnego przez podniesienie jego walorów krajobrazowych.

Wykaz gruntów przewidzianych do naturalnej sukcesji

Lp.	Lokalizacja		Typ siedliskowy lasu	Pow. ha
	Oddz. Poddz.	Leśnictwo		
1	2	3	4	5
Obręb Jabłonna				
1	40f	Białobrzegi	Bśw	1,06
2	47c		BMśw	0,87
3	51p		Ol	0,72
4	86h	Poniatów	LMśw	0,31
5	86i		LMśw	0,43
6	86j		LMśw	0,49
7	90d		Lł	0,49
8	96c		Lł	6,71
9	96k		Lł	6,80
10	326c		Bśw	1,26
11	131c	Kąty Węgierskie	BMśw	1,98
12	131f		BMśw	0,37
13	131g		BMśw	1,63
14	131i		BMśw	0,23
15	325As	Bagno	BMśw	1,67
Razem				25,02
Obręb Pomiechówek				
16	100b	Pomiechówek	LMśw	0,37
17	126d		LMśw	0,44
18	130d		Lśw	0,67
19	138h		Lł	5,24
20	138s		Lł	0,18
21	141d		Lł	5,39

Lp.	Lokalizacja		Typ siedliskowy lasu	Pow. ha
	Oddz. Poddz.	Leśnictwo		
1	2	3	4	5
22	143b	Szczypiorno	Lł	0,95
23	157c		LMśw	3,24
24	158c		Lśw	5,19
25	174g		Lśw	0,73
26	177h	Zegrze	BMśw	0,50
Razem				22,90
Ogółem N-ctwo				47,92

6.6.2. Grunty objęte szczególnymi formami ochrony *

Grunty objęte szczególną ochroną występują tylko na terenie Obrębu Jabłonna. Grunty te będące pod dużym wpływem wód gruntowych, stanowią potencjalne tereny, by po ich przekwalifikowaniu, utworzyć z nich użytki ekologiczne. Wielkość poszczególnych pododdziałów waha się w granicach od 0,09 ha do 3,74 ha.

Wykaz gruntów objętych szczególnymi formami ochrony

Lp.	Lokalizacja		Typ siedliskowy lasu	Pow. ha
	Oddz. Poddz.	Leśnictwo		
1	2	3	4	5
1	73b	Poniatów	Ol	3,06
2	73f		Ol	0,35
3	77b		Ol	1,92
4	77i		Ol	1,42
5	78b		Ol	1,88
6	82f		Ol	0,54
7	82k		Ol	0,77
8	83b		Ol	3,39
9	84f		Ol	1,66
10	86b		Ol	1,85
11	87b		Ol	3,74
12	96j		Lł	1,43
13	159b		Ol	0,44
14	326g		Ol	0,39
15	326j		Ol	0,66
16	97l	Kąty Węgierskie	BMw	0,66
17	103f		LMw	0,48
18	105h		Ol	0,75
19	109d		Ol	0,09
20	116f		Ol	1,17
21	255b	Bagno	Ol	0,33
22	317d		Ol	1,40
Razem				28,38
Ogółem N-ctwo				28,38

*grunty objęte szczególnymi formami ochrony nie w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody

6.6.3. Ekosystemy wodno-błotne

Śródleśne bagna, urządzenia wodne, stawy i jeziora stanowiące oddzielne wydzielenia to nieużytki urozmaicające biologicznie otaczające drzewostany - występują na powierzchni 79,16 ha. Wymienione niżej poddziały stanowią miejsca rozrodu i bytowania wielu gatunków zwierząt, a ponadto korzystnie zmieniają stosunki wodne w otaczającym je środowisku. W związku z tym, że wokół tych miejsc obserwujemy znaczne zróżnicowanie florystyczne i faunistyczne - miejsce te nie powinny być odwadniane.

Wykaz bagien i oczek, zbiorników wodnych i stawów rybnych

Lp.	Lokalizacja		Opis obiektu	Pow. ha
	Oddz. Poddz.	Leśnictwo		
1	2	3	4	5
Obwód Jabłonna				
1	1d	Białobrzegi	Urządzenie wodne – teren z wodą stojącą, na obrzeżach zadrz. So, Brz 50 lat, Ol 30 lat	2,50
2	2d		Bagno	0,08
3	6a		Bagno, zadrz. Brz, Oś 35 lat, Brz 25 lat	1,04
4	6b		Bagno	0,12
5	6d		Bagno, zadrz. Brz 25 lat	0,62
6	11f		Bagno, zadrz. Brz 30 lat, So, Oś 20 lat	0,73
7	18d		Jezioro	2,75
8	19g		Jezioro, zadrz. Brz 30 lat, Ol, Oś 20 lat	5,48
9	20d		Jezioro, zadrz. Brz 30 lat, Ol, Oś 20 lat	2,97
10	21h		Bagno, zadrz. Wb, Ol 30 lat, So, Brz 75 lat	0,46
11	33c		Bagno	0,84
12	43b		Bagno, zadrz. Brz, Ol 65 lat, Oś 45 lat	1,30
13	50g		Bagno	0,20
14	52h		Bagno	0,06
15	58d		Oczka wodne	0,04
16	65n		Bagno, zadrz. Ol, Db, So 60 lat	0,62
17	332n		Bagno	0,15
18	78a	Poniatów	Bagno	0,28
19	93b		Jezioro	1,09
20	94b		Bagno, zadrz. Ol 55 lat, zakrz. czm 11 lat	0,37
21	95b		Bagno, zadrz. Ol, Js, Czm 40 lat	0,57
22	95d		Bagno, zadrz. Ol, Czm 50 lat	0,41
23	95h		Bagno, zadrz. Ol 65 lat, zakrz. Wb, Ol 11 lat	1,27
24	151k		Bagno, zadrz. Db 50 lat, zakrz. Brz, Oś 11 lat	1,36

Lp.	Lokalizacja		Opis obiektu	Pow. ha	
	Oddz. Poddz.	Leśnictwo			
1	2	3	4	5	
25	156g		Bagno, zadrz. So 45 lat, Brz 60 lat, Brz, Oś 15 lat	0,74	
26	157f		Bagno, zadrz. So, Brz 55 lat, Db 30 lat, Brz, So 10 lat	0,48	
27	158c		Bagno, zadrz. Brz, So, Db 55 lat	0,74	
28	160b		Bagno, zadrz. Brz, Ol 55 lat, zakrz. Brz, Wb 11 lat	1,96	
29	161b		Bagno, zadrz. Brz, Ol 10 lat, Ol, Brz, So 25 lat	2,35	
30	163c		Bagno, zadrz. Brz, Ol 50 lat, zakrz. Wb, Brz 11 lat	0,58	
21	164f		Bagno, zadrz. Brz 50 lat, Wb 11 lat	2,94	
32	165c		Bagno, zadrz. So, Brz 25 lat,	0,98	
33	165Ad		Bagno, zadrz. So, Brz, Ol 50 lat, So 20 lat	1,16	
34	166a		2 bagna	0,08	
35	326a		Bagno	0,25	
36	326b		Bagno	0,25	
37	97b		Kąty Węgierskie	Urządzenie wodne	0,73
38	97Ab			Bagno	0,20
39	98a			Bagno	0,10
40	107g			2 oczka wodne	0,48
41	105d			Bagno	0,13
42	114a			Bagno	0,26
43	132Bc			Bagno	0,21
44	174j		Bagno	Bagno	0,69
45	174k	Bagno		0,40	
46	262b	Bagno		0,06	
47	278b	Bagno, zadrz. Brz 20 lat		0,50	
48	293a	Bagno		0,10	
49	299f	Bagno		9,24	
50	300c	Bagno		0,23	
51	307k	Urządzenie wodne		0,12	
52	317d	Bagno		0,22	
53	319f	Oczko wodne		0,01	
54	324d	Bagno		0,17	
55	325An	Bagno, zadrz. Ol 25 lat, Ol 15 lat		2,97	
56	187b	Bukowiec		Bagno, zadrz. Oś 20 lat	0,28
57	187c		Bagno, zadrz. Oś 20 lat	0,30	
58	195c		Bagno, zadrz. Brz 25 lat	1,91	
59	203b		Bagno, zadrz. Brz 35 lat, So, Brz, Oś 8 lat	1,30	
60	223f		Bagno	0,06	
61	232f	Bagno	0,13		
Razem Obręb Jabłonna				58,62	

Lp.	Lokalizacja		Opis obiektu	Pow. ha
	Oddz. Poddz.	Leśnictwo		
1	2	3	4	5
Obręb Pomiechówek				
1	3g	Zegrze	Urządzenie wodne, zadrz. Brz, Oś 30 lat	0,25
2	11d		Bagno	0,06
3	11g		Bagno	0,03
4	20d		Bagno	0,16
5	22f		Bagno, zadrz. Brz 25 lat	0,95
6	23i		Bagno, Brz 20 lat	0,30
7	37h		Bagno	0,15
8	43b		Bagno, zadrz. Ol 20 lat	1,70
9	43c		Bagno	0,05
10	43h		Bagno	0,03
11	46b	Kolonia	Bagno, zadrz. Brz, Oś, Wb, Ol So 20 lat	1,73
12	54g		Bagno	0,09
13	82b		Bagno	0,06
14	88c		Bagno	0,10
15	110h		Bagno, zadrz. Brz, Oś, Ol 20 lat, Db, So 40 lat	0,85
16	80Ad	Pomiechówek	Zbiornik	0,30
17	93a		Bagno	0,18
18	99c		Bagno	0,28
19	104f		Bagno, zadrz. So 60 lat, Ol 10 lat	0,70
20	129b		Bagno	0,10
21	139d		Bagno, zadrz. Wb 80 lat	0,36
22	178a		Bagno	5,90
23	178b		Bagno	2,12
24	178c		Bagno	1,73
25	155k	Szcypiorno	Zbiornik, zadrz. Ol, Wb 30 lat, Ol, Wb 80 lat	1,14
26	169f		Bagno	0,14
27	165c		Bagno	0,08
28	175Ag		Bagno	0,19
29	176a		Bagno	0,04
30	181c		Bagno, Ol 10 lat, Db 15 lat	0,68
31	181f		Bagno	0,09
Razem Obręb Pomiechówek				20,54

7. FORMY DEGRADACJI EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH

Dokonując oceny form degradacji ekosystemów leśnych, na danym obszarze, bierze się pod uwagę: aktualny stan siedliska, borowacenie, monotypizację (ujednolicenie), neofityzację.

Pod pojęciem aktualnego stanu siedliska rozumie się obecną zdolność produkcyjną siedliska, którą ocenia się na podstawie składu i bonitacji drzewostanów, składu gatunkowego runa oraz łatwo zmiennych elementów gleby. Zdolność produkcyjną danego drzewostanu odnosi się do potencjalnych możliwości produkcyjnych siedliska w stanie naturalnym. O możliwościach produkcyjnych siedliska decydują przede wszystkim trwałe elementy gleby: skład granulometryczny, właściwości chemiczne i uwilgotnienie. Zestawienie stanu siedlisk w stanie zbliżonym do naturalnego, zniekształconych i zdegradowanych było możliwe po wykonaniu prac glebowo-siedliskowych. Tabela przedstawiająca szczegółowo powierzchniowy i procentowy udział wyżej wymienionych rodzajów siedlisk zaktualizowana w trakcie prac taksacyjnych została zamieszczona w Programie ochrony przyrody.

7.1. Borowacenie

Borowacenie (borowienie) lub pinetyzacja polega na degeneracji ekosystemów leśnych w wyniku ujemnego działania lub zbyt dużego udziału sosny lub świerka na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów.

Proces pinetyzacji w stopniu słabym obserwuje się na siedliskach: borów mieszanych (gdzie udział sosny w drzewostanie przekracza 80%), lasów mieszanych (gdzie udział sosny lub świerka w drzewostanie zamyka się w granicach 50-80%), lasowych (gdzie udział sosny lub świerka w drzewostanie zamyka się w granicach 10-30%). Proces pinetyzacji w stopniu średnim obserwuje się na siedliskach: lasów mieszanych (gdzie udział sosny lub świerka w drzewostanie przekracza 80%) i lasowych (gdzie udział sosny lub świerka w drzewostanie zamyka się w granicach 30-60%). Pinetyzację w stopniu silnym natomiast wyróżnia się na siedliskach lasowych gdzie udział sosny lub świerka wynosi ponad 60%.

Powierzchnię leśną zalesioną objętą procesem pinetyzacji przedstawia poniższa tabela – wzór nr 22. Powierzchnia ta stanowi 64,73% powierzchni leśnej zalesionej nadleśnictwa.

Wzór nr 22. Zestawienie powierzchni [ha] wg form degradacji lasu – borowacenie.

Obręb, Nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Wiek (lata)			Ogółem	
		do 40	41-80	> 80	ha	%
1	2	3	4	5	6	7
Jabłonna	Brak	123,62	655,13	72,77	851,52	10,82
	Słabe	234,17	1 109,86	584,61	1 928,64	24,52
	Średnie	31,43	281,89	204,47	517,79	6,58
	Mocne	12,73	123,36	5,35	141,44	1,80
	Razem	401,95	2 170,24	867,20	3 439,39	43,72

Obręb, Nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Wiek (lata)			Ogółem	
		do 40	41-80	> 80	ha	%
1	2	3	4	5	6	7
Pomiechówek	Brak	43,53	279,76	94,19	417,48	5,31
	Słabe	91,16	831,44	275,72	1 198,32	15,23
	Średnie	56,48	1 234,43	409,39	1 700,30	21,61
	Mocne	20,78	634,35	456,68	1 111,81	14,13
	Razem	211,95	2 979,98	1 235,98	4 427,91	56,28
Nadleśnictwo	Brak	167,15	934,89	166,96	1 269,00	16,13
	Słabe	325,33	1 941,30	860,33	3 126,96	39,75
	Średnie	87,91	1 516,32	613,86	2 218,09	28,19
	Mocne	33,51	757,71	462,03	1 253,25	15,93
	Ogółem	613,90	5 150,22	2 103,18	7 867,30	100,00

Proces borowacenia występuje łącznie na 7 867, 30 ha powierzchni drzewostanów, tj 64,74% powierzchni leśnej nadleśnictwa. Z danych zamieszczonych w tabeli wynika, że na 16,13% analizowanych drzewostanów, borowacenie nie występuje, a na 39,75% powierzchni drzewostanów występuje borowacenie w stopniu słabym. Borowacenie w stopniu średnim pojawia się na 28,19% omawianej powierzchni, a w stopniu mocnym na 15,93%.

7.2. Monotypizacja

Monotypizacja jest to jednogatunkowe i jednowiekowe ujednolicenie drzewostanów, będące jedną z głównych form degradacji ekosystemów leśnych. Monotypizację wyróżnia się wtedy, gdy drzewostany jednogatunkowe i jednowiekowe występują w zwartych kompleksach (ok. 100 ha). Badając stopień monotypizacji, bierze się pod uwagę kompleksy o powierzchni ponad 200 ha, z uwzględnieniem podziału na klasy wieku. Przy klasyfikowaniu do poszczególnych stopni monotypizacji, przyjmuje się następujące kryteria (za instrukcją u.l.):

- monotypizacja częściowa występuje wtedy, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi w granicach 50-80%,
- monotypizacja pełna występuje, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi ponad 80%. Pod kątem monotypizacji były rozpatrywane wszystkie kompleksy leśne nadleśnictwa, których powierzchnia przekraczała 200 ha. Każdy kompleks leśny rozpatrywany był osobno.

W żadnym obrębie drzewostany w jednej klasie wieku nie stanowiły nawet 50% powierzchni poszczególnych rozpatrywanych kompleksów leśnych, w związku z tym proces monotypizacji w badanych drzewostanach nie zaznacza się nawet w stopniu częściowym.

Patrząc ogólnie na drzewostany nadleśnictwa należy stwierdzić, że mimo dominacji w tych drzewostanach sosny, są one dość mocno zróżnicowane wiekowo, dlatego proces monotypizacji na tym obszarze nie zaznacza się w ogóle.

7.3. Neofityzacja

Neofityzacja jest to proces wnikania do drzewostanów gatunków obcego pochodzenia. Proces ten może być wywołany sztucznie – przez sadzenie bądź naturalnie – przez samoistne rozsiewanie się tych gatunków.

Poniższe zestawienie obrazuje wielkość rozprzestrzenienia się poszczególnych gatunków obcych i wynika z sumy powierzchni pododdziałów w których te gatunki występują w drzewostanie lub zadrzewieniu.

Wykaz gatunków obcych występujących na terenie Nadleśnictwa Jabłonna.

Obręb, Nadleśnic- two	Gatunek obcy
1	2
Jabłonna	Sosna Banksa (<i>Pinus banksiana</i>)
	Sosna czarna (<i>Pinus nigra</i>)
	Sosna smołowa (<i>Pinus rigida</i>)
	Dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>)
	Robinia akacjowa (<i>Robinia pseudoacacia</i>)
	Topola (<i>Populus sp.</i>) – oprócz gatunków rodzimych
	Kasztanowiec biały (<i>Aesculus hippocastanum</i>)
	Klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>)
	Orzech czarny (<i>Juglans nigra</i>)
	Czeremcha amerykańska (<i>Prunus serotina</i>)
Pomiechó- wek	Sosna Banksa (<i>Pinus banksiana</i>)
	Sosna czarna (<i>Pinus nigra</i>)
	Sosna smołowa (<i>Pinus rigida</i>)
	Sosna wejmutka (<i>Pinus strobus</i>)
	Daglezja zielona (<i>Pseudotsuga taxifolia</i>)
	Dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>)
	Robinia akacjowa (<i>Robinia pseudoacacia</i>)
	Topola (<i>Populus sp.</i>) – oprócz gatunków rodzimych
	Kasztanowiec biały (<i>Aesculus hippocastanum</i>)
	Klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>)
	Morwa biała (<i>Morwa alba</i>)
	Orzech czarny (<i>Juglans nigra</i>)
Jesion amerykański (<i>Fraxinus americana</i>)	
Czeremcha amerykańska (<i>Prunus serotina</i>)	

Obręb, Nadleśnic- two	Gatunek obcy
1	2
Nadleś- nictwo	Sosna Banksa (<i>Pinus banksiana</i>)
	Sosna czarna (<i>Pinus nigra</i>)
	Sosna smołowa (<i>Pinus rigida</i>)
	Sosna wejmutka (<i>Pinus strobus</i>)
	Daglezja zielona (<i>Pseudotsuga taxifolia</i>)
	Dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>)
	Robinia akacjowa (<i>Robinia pseudoacacia</i>)
	Topola (<i>Populus sp.</i>) – oprócz gatunków rodzimych
	Kasztanowiec biały (<i>Aesculus hippocastanum</i>)
	Klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>)
	Orzech czarny (<i>Juglans nigra</i>)
	Morwa biała (<i>Morwa alba</i>)
	Jesion amerykański (<i>Fraxinus americana</i>)
	Czeremcha amerykańska (<i>Prunus serotina</i>)

Wymienione gatunki obce w zdecydowanej większości przypadków występują pojedynczo lub sporadycznie.

Z wymienionych w powyższej tabeli gatunków obcych w Obrębie Jabłonna sosna, banka i smołowa oraz dąb czerwony i robinia akacjowa są gatunkami panującymi w drzewostanach na powierzchni 20,43 ha, natomiast w Obrębie Pomiechówek gatunkami panującymi na powierzchni 4,09 ha są dąb czerwony i robinia akacjowa.

Robinia akacjowa jest gatunkiem sztucznie użyźniającym, na krótki okres czasu siedlisko (powoduje to opad liści na zielono). Podczas prac hodowlanych należy wycinać wszystkie odrosty, jak również wycinać pojedyncze dęby czerwone rosnące na lepszych siedliskach, zwłaszcza w miejscach gdzie ten gatunek może być konkurencją dla rodzimych dębów.

Obecność dębu czerwonego trzeba tłumaczyć podsadzaniem go na uboższych siedliskach w celu poprawienia ich żyzności w wyniku opadu liści. Dużym problemem jest występowanie bardzo ekspansywnego gatunku, jakim jest klon jesionolistny. Gatunek ten w ramach prac pielęgnacyjnych powinien być usuwany.

8. INNE WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE

8.1. Parki podworskie

Na terenie o małej lesistości stare założenia parkowe urozmaicają monotony krajobraz wiejski, stanowią spuściznę historyczną i kulturową danego obszaru. Parki otaczają często

dziewiętnastowieczne i starsze zabudowania dworskie i pałacowe w różnym stanie technicznym. Starodrzew parków w większości przypadków stanowią stare, cenne przyrodniczo gatunki drzew. Niektóre z tych drzew są pomnikami przyrody. Jak wspomniano większość parków dokumentuje się dworskim pochodzeniem i do dzisiaj tworzy zespoły dworsko – parkowe, jednak część posiada obecnie statut parków gminnych lub miejskich. Stan ich zagospodarowania jest jednak różny, znaczna część tych parków jest zaniedbana i jedynie ich fragmenty świadczą o dawnej ich świetności.

Wykaz parków podworskich, obejmuje nie tylko parki wpisane do rejestru zabytków i będące w ewidencji konserwatorskiej, ale również inne parki leżące w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, często bardzo zniszczone.

Wykaz parków w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa

Lp.	Miejscowość	Rodzaj ochrony Nr rejestru	Ogólny opis obiektu
1	2	3	4
POWIAT LEGIONOWSKI			
Miasto Legionowo			
1	Legionowo		Zespół willowo-parkowy „Kozłówka” przy ul. Smreka, willa z ok. 1885 r. i park krajobrazowy, Ogród z pomnikiem przyrody przy ul. Kolejowej 94
Gmina wiejska Jabłonna			
2	Jabłonna	Rejestr zabytków nr 1035/210 z dnia 21.11.1959 r.	Zespół pałacowo-parkowy w Jabłonie przy ul. Modlińskiej 105 z 1827 r. o pow 38,00 ha, park krajobrazowy o dużej wartości przyrodniczej, z romantycznymi budowlami.
Gmina wiejska Nieporęt			
3	Nieporęt	Rejestr zabytków nr 1066/673	Zadrzewienie na terenie cmentarza przykościelnego z pomnikową lipą drobnolistną
Gmina miejsko-wiejska Serock			
4	Jadwisin		Zespół parkowy o pow. 3,00 ha, związany z dawną podchorążówką carską, historyczny układ kompozycyjny przekształcony
5	Jadwisin	Rejestr zabytków nr 1039/305	Zespół dworsko-parkowy typu krajobrazowego o pow 7,00 ha, ogród ozdobny z XIX w. z zachowanym starodrzewiem, położony na wysokiej skarpie
6	Zegrzynek		Zespół dworsko-parkowy Szaniawskich z 1 poł. XIX w., dwór spalono w 1977 r.
Gmina wiejska Wieliszew			
7	Góra	Rejestr zabytków	Zespół pałacowo-parkowy pozostałość parku z XVIII w.

Lp.	Miejscowość	Rodzaj ochrony Nr rejestru	Ogólny opis obiektu
1	2	3	4
POWIAT NOWODWORSKI			
Miasto Nowy Dwór Mazowiecki			
8	Nowy Dwór Mazowiecki	Rejestr zabytków nr 1068/117	Zadrzewienie wokół kościoła p.w. św. Michała Archanioła
Gmina wiejska Leoncin			
9	Stanisławów		Zieleń otaczająca cerkiew
Gmina wiejska Pomiechówek			
10	Pomiechówek	Rejestr zabytków nr 1083/675	Cmentarz kościelny kościoła p.w. św. Anny
Gmina miejsko-wiejska Zakroczym			
11	Trębki		Pozostałość parku dworskiego
12	Zakroczym	Rejestr zabytków nr 1121/140 Rejestr zabytków nr 1122/144	Zadrzewienie wokół kościoła p.w. św. Wawrzyńca Zadrzewienie wokół kościoła p.w. św. Podwyższenia Świętego Krzyża
POWIAT SOCHACZEWSKI			
Gmina wiejska Brochów			
13	Brochów		Park dworski typu krajobrazowego z pocz. XX w. o pow. 6,50 ha
14	Tułowice	Rejestr zabytków nr 1112/284	Park zabytkowy typu krajobrazowego z drugiej połowy XIX w.
POWIAT WARSZAWSKI			
Dzielnica Warszawa Białołęka			
15	Białołęka	Ochrona konserwatora przyrody	Park Henrykowski Dolny pow. 4,32 ha, Park Henrykowski Górny pow. 3,00 ha, Zieleniec ul. Picassa pow. 3,29 ha, Zieleniec ul. Botewa/Talarowa pow. 0,51 ha, Zieleniec przy Ratuszu ul. Modlińska/Światowida pow. 0,46 ha
16	Buchnik	Rejestr zabytków	Park dworski przy ul. Stasinek 9c
17	Buchnik	Rejestr zabytków	Park krajobrazowy ul. Dębowa 12
18	Białołęka	Rejestr zabytków	Założenie parkowo-pałacowe ul. Mehoffera 2
19	Choszczówka	Rejestr zabytków	Park leśny
20	Białołęka Dworska	Rejestr zabytków	Park leśny
21	Tarchomin		Zespół pałacowo-parkowy
Dzielnica Warszawa Targówek			
22	Targówek	- - - - - -	Park Bródnowski pow. 25,4 ha, Park Wiecheckiego-Wiecha pow. 5,80 ha, Zieleniec Siarczana ul. Zabraniecka/Siarczana pow. 1,15 ha, Zieleniec Wysockiego ul. Wysockiego pow. 0,82 ha, Zieleniec Blokowa (Dom Kultury) ul. Radzymińska/Blokowa pow. 0,32 ha, Zieleniec ul. Smoleńska/Węgrowska pow. 0,03 ha

Lp.	Miejscowość	Rodzaj ochrony Nr rejestru	Ogólny opis obiektu
1	2	3	4
POWIAT WARSZAWSKI-ZACHODNI			
Gmina wiejska Stare Babice			
23	Lipków	Rejestr zabytków nr 1057/48 Rejestr zabytków nr 1058/375	Zespół dworsko-parkowy, krajobrazowy park dworski z XVIII w. o pow. 11,60 ha, Drzewostan otaczający kościół p.w. św. Rocha
24	Zielonki	Rejestr zabytków nr 1124/501	Zespół pałacowo-parkowy, geometryczny z poł. XVIII w. park pałacowy z częścią krajobrazową, pow. 8,32 ha, w tym 1,32 ha wód

Szczegółowy wykaz gatunków drzew, które są pomnikami przyrody, występującymi w wymienionych powyżej parkach, zawarty został w tabeli Wzór nr 5a w części tabelarycznej niniejszego opracowania. Poza gatunkami rodzimego pochodzenia w wymienionych parkach występuje szereg gatunków drzew obcego pochodzenia, nie tylko często spotykanych takich jak: kasztanowiec, ale również wiele rzadkich gatunków i odmian roślin drzewiastych.

8.2. Obiekty archeologiczne

Obszar zasięgu terytorialnego nadleśnictwa jest bardzo zasobny w obiekty cenne pod względem historycznym i kulturowym, będące relikdami przeszłości tych ziem.

Rejestrację stanowisk archeologicznych na omawianym terenie przeprowadzono podczas badań powierzchniowych w systemie Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP), przeprowadzonych w latach 1980-1986. Wszystkie zaewidencjonowane stanowiska podlegają ochronie prawnej.

Na omawianym terenie odkryto ślady osadnictwa niemal wszystkich okresów rozwoju różnych kultur osadniczych, najważniejsze z nich wymieniono poniżej.

Wykaz ważniejszych stanowisk archeologicznych

Lp.	Miejscowość	Rodzaj i opis obiektu
1	2	3
POWIAT LEGIONOWSKI		
Gmina wiejska Jabłonna		
1	Boża Wola	Kopiec ziemny nr ewid. 53-64/52
Gmina miejsko-wiejska Serock		
2	Serock	Grodzisko Barbarka – wczesnośredniowieczne z XI – XII w. otoczone wałem i parowami
3	Jadwisin	Ślady osadnictwa od II w.p.n.e do III w. n.e.
Gmina wiejska Wieliszew		
4	Kałuszyn	Ślady osadnictwa z okresu kultury halsztackiej
5	Komornica	Liczne stanowiska archeologiczne kultury komornickiej sprzed

Lp.	Miejscowość	Rodzaj i opis obiektu
1	2	3
		8000 lat (odkryto m in. narzędzia krzemienne)
6	Krubin	Ślady osadnictwa sięgające 3 tys. lat p.n.e., poprzez IVw. n.e. do okresu wczesnośredniowiecznego w ewidencji konserwatorskiej
7	Łajski	Ślady osadnictwa z okresu kultury halsztackiej
8	Olszewica Stara	Ślady osadnictwa z okresu kultury halsztackiej
9	Skrzeszew	Ślady osadnictwa z okresu kultury halsztackiej
10	Wieliszew	Na tzw. Górze Sztachera mezolityczne obozowisko otwarte z pozostałościami osadnictwa myśliwych i rybaków sprzed 7 tys. lat (m. in. liczne narzędzia krzemienne i groby kloszowe)
POWIAT NOWODWORSKI		
Gmina wiejska Leoncin		
11	Zamczysko	Grodzisko wczesnośredniowieczne
Gmina miejsko-wiejska Zakroczym		
12	Zakroczym	Wczesnośredniowieczne grodzisko „Czubajka” i resztki zamku
POWIAT WARSZAWSKI		
Dzielnica Warszawa Targówek		
13	Lasek Bródnowski	Pozostałości wczesnopiastowskiego grodziska istniejącego od XI w.
POWIAT WARSZAWSKI-ZACHODNI		
Gmina wiejska Stare Babice		
14	Babice	Na górze przy ul.T. Kutrzeby Grób z młodszej epoki kamienia (neolitu), Cmentarzysko kultury jaworskiej (grobow jamowych), Cmentarzysko kultury wejcherowsko-krotoszyńskiej (grobow kloszowych), Ślady osad. kultury łużyckiej (epoki brązu i wczesnej epoki żelaza)
POWIAT WOŁOMIŃSKI		
Gmina miejsko-wiejska Radzymin		
15	Arciechów	Ślady osad z okresu mezolitu

8.3. Obiekty kultury materialnej

W granicach terytorialnego zasięgu nadleśnictwa znajdują się cenne budowle architektoniczne z różnych epok, reprezentujące różne kategorie funkcjonalne i style.

Na opisywanym terenie zachowały się do dzisiaj nie tylko budowle sakralne, ale również stare dworki szlacheckie i założenia pałacowe.

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz najważniejszych obiektów kultury materialnej, w tym najbardziej cennych obiektów zabytkowych budownictwa drewnianego, tj. najbardziej „związanego z lasami”, znajdujących się w granicach terytorialnego zasięgu nadleśnictwa.

Wykaz ważniejszych obiektów kultury materialnej

Lp.	Miejscowość	Rodzaj i opis obiektu
1	2	3
POWIAT LEGIONOWSKI		
Miasto Legionowo		
1	Legionowo	Drewniany budynek koszar przy ul. Zegrzyńskiej, w rejestrze zabytków od 1999 r., Kompleks eklektycznych budynków koszarowych dawnego garnizonu carskiego z 1897 r., z czerwonej cegły (kantyna wojskowa – w rejestrze zabytków), Willa „Bratki” przy ul. Mickiewicza 23, siedziba Muzeum Historycznego Legionowa Willa „Kozłówka”
Gmina wiejska Jabłonna		
2	Boża Wola	Domek Dróżnika z II ćwierćwiecza XIX w. Ruiny fortu Twierdzy Modlin z 1912 r.
3	Chotomów	Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP z XIV w., przebudowany w latach 1861-65 w stylu neogotyckim, z bramą-dzwonnicą z XIX w.- wpisany do rejestru zabytków
4	Jabłonna	Kościół p.w. NMP z plebanią i ogrodzeniem – wpisany do rejestru zabytków, Budynki przy ul. Modlińskiej 78,95,103 i ul Parkowej 15, 15a – wpisane do rejestru zabytków, Zabudowania gospodarcze z murem Zakładu Doświadczalnego PAN – wpisane do rejestru zabytków, Barokowo-klasycystyczny pałac prymasa Michała Poniatowskiego z lat 1775-1779, przebudowany w 1837 r, spalony w 1944 r., po wojnie odbudowany – obecnie ośrodek PAN, Dawny Zajazd nazywany Starą Karczmą z końca XVIII w . Poczta z pocz. XIX w., Fortyfikacje niemieckie z 1943-1944 r. na zakolu Wisły na płn.-zach. od parku,
5	Suchocin	Fort – wpisany do rejestru zabytków
Gmina wiejska Nieporęt		
6	Beniaminów	Fort z 1907 r., Koszary szyjowe z ponad 20 półkoliście sklepieniami izbami
7	Nieporęt	Barokowy kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP z lat 1651-1696 z zachowanym murowanym portalem z herbem Wazów, Barokowa dzwonnica z XVII w. (brama triumfalna)
8	Zegrze	Pałac Radziwiłłów z końca XIX wieku – obecnie ośrodek wypoczynkowy PAP
Gmina miejsko-wiejska Serock		
8	Borowa Góra - Jadwisin	Obserwatorium astronomiczne z 1 poł. XX w.
9	Dębe	Fort z 1904 r., zachowane pomieszczenia koszar szyjkowych i fosy, wewnątrz fortu zadrzewione samosiewem
10	Jadwisin	Neorenesansowy pałacyk z końca XIX w.

Lp.	Miejscowość	Rodzaj i opis obiektu
1	2	3
11	Serock	Dawny zajazd (poczta) przy ul. Pułtuskiej z 1 poł. XIX w przebudowany w 2 poł. XIX i XX w., obejmuje dwa budynki połączone murem, Zespół kościoła parafialnego: Kościół murowany, orientowany, późnogotycki z XVI w. p.w. Zwiastowania NMP, wokół starodrzew, Plebania murowana 2 kondygnacyjna z XIX/XX w., Pozostałości twierdzy i wałów, zbudowane w latach 1807/1808 jako część trójkąta obronnego, rozbudowane w latach 1882-1890 Budynek mieszkalny z przełomu XIX i XX w. położony przy ulicy Pułtuskiej, Remiza Strażacka z I połowy XIX w., Budynki mieszkalne położone przy ulicy Zakroczymskiej z XIX i XX w.
12	Wola Kiełpińska	Neorenesansowy, jednonawowy kościół z lat 1895-99 ufundowany przez Radziwiłłów
13	L-ctwo Zegrze	Północna fortyfikacja z XIX wieku przy trasie Zegrze-Serock
Gmina wiejska Wieliszew		
13	Góra	Zespół pałacowo-parkowy w ewidencji konserwatorskiej: Ruiny pałacu w stylu klasycystycznym z XVIII w., Klasycystyczna oficyna z XVIII w., Kuznia z XVIII w., Spichlerz z XVIII w
14	Janówek	„Grupa forteczna Janówek”, porośnięty lasem zespół trzech fortów wchodzących w skład umocnień Twierdzy Modlin, obiekty ceglano ziemne z lat 1883-1888, obiekty żelbetonowe z lat 1912-1915 w ewidencji konserwatorskiej
15	Olszewnica Nowa	Przydrożna kapliczka z XIX w. w ewidencji konserwatorskiej
16	Wieliszew	Klasycystyczna kaplica na cmentarzu parafialnym z 1834 r., fund. Marii Gautier Dom mieszkalny z XIX w., Organistówka z końca XIX w. Cmentarz pamiątkowy (pozostałości rosyjskiego cmentarza Twierdza Zegrze z przełomu XIX i XX w.
POWIAT NOWODWORSKI		
Miasto Nowy Dwór Mazowiecki		
17	Nowy Dwór Mazowiecki	Klasycystyczny kościół p.w. św. Michała Archanioła z 1792 r., z wyposażeniem późnobarokowym, Kościół ewangelicki z I poł. XIX w., Ruiny neorenesansowego spichlerza z 1844 r. na Wyspie Szwedzkiej
18	Modlin-Twierdza	Wielokrotnie rozbudowywany zespół umocnień, budowana od 1806 r. jako cytadela bastionowa wojsk napoleońskich, broniona w latach 1813, 1831, 1915, 1920, 1939
Gmina wiejska Czosnów		
19	Cząstków Mazowiecki	„Wieś olęderska” założona w XVII-XVIII w.
20	Czczotek	Obiekty założenia fortyfikacyjnego Twierdzy Modlin
21	Czosnów	Obiekty założenia fortyfikacyjnego Twierdzy Modlin
22	Cybulice Małe	Obiekty założenia fortyfikacyjnego Twierdzy Modlin

Lp.	Miejscowość	Rodzaj i opis obiektu
1	2	3
23	Kazuń Nowy	„Wieś olęderska” założona w XVII-XVIII w., Obiekty założenia fortyfikacyjnego Twierdzy Modlin
24	Kazuń Polski	Obiekty założenia fortyfikacyjnego Twierdzy Modlin
25	Łomna	Kościół i założenia podworskie
26	Sady	„Wieś olęderska” założona w XVII-XVIII w.
Gmina wiejska Leoncin		
27	Gniewniewice Nowe	„Wieś olęderska” założona w XVII-XVIII w.
28	Leoncin	Neogotycki, murowany kościół parafialny p.w. św. Małgorzty z bramą wejściową cmentarza kościelnego z lat 1881-1885, Kaplica cmentarna przeniesiona z Głuska, zbudowana jako dziękczynienie za zwycięstwo Stanisława Czarnieckiego nad Szwedami.
29	Nowiny	Kościół parafialny – sanktuarium Matki Boskiej Radosnej Opiekunki przyrody
30	Secymin Nowy	„Wieś olęderska” założona w XVII-XVIII w., Kościół ewangelicko-augsburski p.w. Narodzenia NMP od 1923 r. służący parafii rzymsko-katolickiej
31	Wilków Nowy	„Wieś olęderska” założona w XVII-XVIII w.
Gmina wiejska Pomiechówek		
32	Nowy Modlin	Fort
33	Podbrody	Fort
34	L-ctwo Pomiechówek oddz. 139c	2 studnie pocarskie - wyjście z fortów Modlińskich - częściowo zasypane
35	L-ctwo Pomiechówek oddz. 80A, 94	Teren JW. Na terenie pozostałości bunkrów z okresu I wojny światowej
36	Pomiechówek	Gotycki kościół parafialny p.w. św. Anny Sendek z 1415 r., po przebudowie w XVI w. barokowy, wieża z 1783 r. Fort III twierdzy Modlin – areszt gestapo podczas okupacji
37	Stanisławów	Kościół parafialny z 1415 r., Cerkiew prawosławna z 1844 r.
Gmina miejsko-wiejska Zakroczym		
38	Błogosławie	Fort
39	Henrysin	Fort
40	Strubiny	Fort
41	Swobodnia	Fort
42	Wólka Smoszevska	Fort
43	Trębki	Zespół dworski
44	Zakroczym	Późnogotycki kościół p.w. Podniesienia Krzyża Św. (z poł. XVI w.) odbudowany w 1949 r., Barokowy kościół p.w. św. Wawrzyńca z 1714 r i klasztor oo. Kapucynów z lat 1757-.1765, klasycystyczne bramy, Fort I Zakroczym (1883-1888), „Góra Zamkowa” z budynkiem dworu z XIX w na piwnicach z XV w.
POWIAT SOCHACZEWSKI		
Gmina wiejska Brochów		
45	Brochów	Kościół gotycko-renesansowy, murowany, parafialny p.w. św. Rocha i Jana Chrzciciela z lat 1551-1561, przebudowany w 1665 r., wokół kościoła mur obronny z bastcjami z XVII w., Dzwonnica z XIX w.

Lp.	Miejscowość	Rodzaj i opis obiektu
1	2	3
46	Tułowice	Klasykistyczny dwór z 1800 r. proj. Hilarego Spiłkowskiego, Powozownia z kolekcją powozów z XIX w.
POWIAT WARSZAWSKI		
Dzielnica Warszawa Białoleka		
47	Buchnik	Budynek mieszkalny przy ul. Dębowej
48	Białoleka	Założenie parkowo-pałacowe ul Mehoffera 2
49	Grodzisk	Kościół parafialny p.w. św. Michała Archaniola, modrzewiowy z 1534 r.
50	Płudy	Kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP z lat 1908-1913 (neogotyck nadwisiański)
51	Tarchomin	Kościół parafialny p.w. św. Jakuba (gotyk mazowiecki z początku XVI w.), Zespół pałacowo-parkowy składający się z XVIII- wiecznego dworu i pałacu z pocz. XIX w.
Dzielnica Warszawa Targówek		
52	Cmentarz Bródnowski	Drewniany kościół p.w. św. Wincentego a Paulo z XIX w.
53	Lasek Bródnowski	Fort Lewicpol – jeden z fortów Twierdzy Warszawa
54	Targówek Fabryczny	Kościół Zmartwychwstania Pańskiego
55	Targówek	Drewniany budynek Paprockiego ul. Biruty 18
POWIAT WARSZAWSKI-ZACHODNI		
Gmina wiejska Izabelin		
56	Izabelin	Drewniany kościół p.w. św. Franciszka z 1952 r., rzeźby późnogotyckie
57	Laski	Kaplica p.w. Matki Bożej Anielskiej z 1925 r.
58	Leszno	Barokowy pałac Łuszczewskich z 1, poł. XVIII w., Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela z lat 1894-1898 projektu Józefa Piusa Dziekońskiego, Starokatolicki kościół Mariawitów p.w. św. Jana Chrzciciela, Cukrownia Michałów i Oddział Instytutu Przemysłu Cukrowniczego
59	Zaborów	Kościół p.w. św. Anny z 1791 r. (nr rej 1119/499/62 z 23.03.1962), Zespół pałacowy Goldstandów z 2. poł. XIX w. (nr rej. 1118/500/62 z 23.03.1962: pałac i park), Zespół folwarczny z przełomu XIX/XX w. (nr rej. 1600-A z 29.11.1995: oficyna, wozownia, spichrz, stodoła, obora, dom mieszkalny), Zespół szkolny (nr rej.2-A z 25.10.2000: stara szkoła z 1850 r., nowa szkoła z 1935 r., ogród szkolny i ogrodzenie)
Gmina miejsko-wiejska Łomianki		
60	Łomianki	Kościół p.w. św. Małgorzaty w stylu neobarokowym z 1929 r., od lat 80-tych XX w. zamknięty niszczeje
Gmina wiejska Stare Babice		
61	Borzęcin Duży	Kościół p.w. św. Wincentego z Ferrary z 1855 r., trzynawowy z dwoma wieżami i wyposażeniem późnoklasykistycznym, Klasykistyczna kaplica cmentarna
62	Blizne Jasińskiego	Czworak przy ul. Warszawskiej

Lp.	Miejscowość	Rodzaj i opis obiektu
1	2	3
63	Lipków	Kościół p.w. św. Rocha z 1792 r. wraz z cmentarzem przykościelnym i bramą, Zespół dworsko-parkowy, w tym: dwór Paschalisa z 1792 r. odbudowany w 1957 r.– obecnie plebania, oficyna dworska
64	Stare Babice	Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP z lat 1889-1902, wieża z 1926 r. barokowa fasada z 1728 r., Plebania kościoła
65	Zielonki	Zespół pałacowo-parkowy, w tym: pałac
POWIAT WOŁOMIŃSKI		
Gmina miejsko-wiejska Radzymin		
66	Radzymin	Kościół klasycystyczny z lat 1779-1780 wraz z wolno stojącą dzwonnica, plebania z połowy XVIII wieku, Budynek d. szkoły elementarnej i przytułku dla ubogich z 1779 r., Dawny neoklasycystyczny szpital wojskowy z 1843 r., Szkoła późnoklasycystyczna z lat 1843-44, Cmentarz Poległych (tzw. „nowy cmentarz”) z 1912 r. z mogiłami żołnierzy poległych w walkach w koło Radzymina w roku 1920, 1939 i 1944, Cmentarz z 1779 r. (tzw. „stary cmentarz”), Pozostałości parku typu krajobrazowego z XVIII w. wraz z dawnym domem administratora parku (tzw. „dworkiem”).

Na terenie Leśnictw: Bagno, Białobrzegi, Bukowiec i Kąty Węgierskie, zlokalizowana jest płatanina okopów strzeleckich z okresu II wojny Światowej.

Przez tereny Leśnictw: Poniatów i Kolonia przebiega nasyp kolejowy po wąskotorowej linii kolejowej Warszawa-Gdańska – Nasielsk z nielicznymi elementami infrastruktury inżynierskiej. Ciekawostką jest to, że linia ta działała tylko przez okres kilku miesięcy 1939 r. (od wiosny do września, do czasu wysadzenia w powietrze mostu na Narwi).

8.4. Miejsca pamięci narodowej

Teren zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Jabłonna był od wieków miejscem wielu konfliktów zbrojnych poczynając od wojen z Krzyżakami, którzy w roku 1331 najechali i zniszczyli Goszczanów, przez potop szwedzki, wojny napoleońskie, a kończąc na powstaniu styczniowym, pierwszej i drugiej wojnie światowej. Miejsca tych walk pozostały nie tylko w pamięci ludzkiej, ale zostały również upamiętnione w terenie pomnikami i tablicami pamiątkowymi. Jeżeli chodzi natomiast o ostatnie z tych konfliktów tj. powstanie styczniowe oraz pierwszą i drugą wojnę światową miejscami pamięci narodowej są również miejsca pochówku i cmentarze wojenne.

Wykaz ważniejszych miejsc pamięci narodowej

Lp.	Miejscowość (Obręb, oddz.)	Rodzaj i opis obiektu
1	2	3
POWIAT LEGIONOWO		
Gmina wiejska Jabłonna		
1	Legionowo	Cmentarz „kolejowy” położony przy wiadukcie kolejowym z grobami o napisach rosyjskich Pomnik Polski Walczącej
2	Chotomów	Pomnik upamiętniający por. Stefana Krasieńskiego „Kacpra”, Pomnik pomordowanych w Lasach Chotomowskich
3	Jabłonna	Pomnik poległych w latach 1939-1945, Pomnik Armii Krajowej
4	L-ctwo Bukowiec, oddz. 177d	Grób nieznanymi żołnierzy z II wojny światowej
5	L-ctwo Bukowiec, oddz. 186d	Grób nieznanymi żołnierzy z II wojny światowej
6	L-ctwo Bukowiec, oddz. 195h	Grób nieznanymi żołnierzy z II wojny światowej
7	L-ctwo Bagno, oddz. 274b	Miejsce stracenia mieszkańców wsi Chotomów w czasie II wojny światowej
8	L-ctwo Bagno, oddz. 298m	Obelisk upamiętniający miejsce straceń Polaków w czasie II wojny światowej
Gmina wiejska Nieporęt		
9	Białobrzegi	Pomnik Strzelców Kaniowskich – odsłonięty 14 września 1926 r dla upamiętnienia Bitwy Warszawskiej zwanej „Cudem nad Wisłą”
10	Nieporęt	Pomnik por. Stefana Pogonowskiego i żołnierzy poległych 12 sierpnia 1920 r. w wojnie polsko-bolszewickiej Figura Matki Boskiej Pocieszycielki Strapionych z 1863 r.
11	L-ctwo Białobrzegi 61f, 66g	Miejsce pochówku rozstrzelanych żołnierzy niemieckich i radzieckich w końcowym okresie działań wojennych
12	L-ctwo Białobrzegi oddz. 34a	Stary cmentarz żydowski, po II wojnie światowej przeniesiony poza obszar leśny (grunty przyległe)
13	L-ctwo Białobrzegi oddz. 44d	Pomnik upamiętniający miejsce straceń z okresu II wojny światowej
14	L-ctwo Białobrzegi oddz. 329d	Tablica upamiętniająca miejsce straceń mieszkańców wsi Wolica z okresu II wojny światowej
15	L-ctwo Kąty Wę- gierskie, oddz. 103d	Grób nieznanymi żołnierzy z II wojny światowej
16	L-ctwo Kąty Wę- gierskie, oddz.105a	Grób nieznanymi żołnierzy z II wojny światowej
17	L-ctwo Kąty Wę- gierskie, oddz. 119h	Pomnik poświęcony rozstrzelanym w czasie II wojny światowej działaczom Armii Krajowej
18	L-ctwo Kąty Wę- gierskie, oddz. 129a	Grób nieznanymi żołnierzy z II wojny światowej
19	L-ctwo Kąty Wę- gierskie, oddz. 130b	Grób nieznanymi żołnierzy z II wojny światowej
20	L-ctwo Kąty Wę- gierskie, oddz. 132Aa	Cmentarz poniemiecki
21	L-ctwo Kąty Węgier skie, oddz. 135j	Cmentarz żydowski – tablice nagrobne częściowo zniszczone

Lp.	Miejscowość (Obręb, oddz.)	Rodzaj i opis obiektu
1	2	3
Gmina miejsko-wiejska Serock		
22	Serock	Cmentarz parafialny rzym.-katolicki wpisany do rejestru zabytków
22	Serock	Pozostałości cmentarza żydowskiego (zabezpieczona część macew)
Gmina wiejska Wieliszew		
23	Michałów-Regnów	Cmentarz, pomnik I wojny światowej
24	Wieliszew	Na cmentarzu grób i pomnik 300 żołnierzy polskich z 5 DP poległych 13 września 1939 r. w obronie linii Narwi na odcinku Dębe – Izbica, Pozostałość rosyjskiego cmentarza wojskowego Twierdzy Zegrze z przełomu XIX i XX w., użytkowany również przez osoby cywilne
25	Wólka Radzymińska	Pomnik obrońców z 1920 r
26	Olszewnica Nowa	Kapliczka przydrożna z XIXw.
POWIAT NOWODWORSKI		
Miasto Nowy Dwór Mazowiecki		
27	Nowy Dwór Mazowiecki	Obelisk ku czci ofiar II wojny światowej
28	Nowy Dwór Mazowiecki	Zdewastowany cmentarz żydowski o pow. 3,50 ha między ul.Przytorową i Akacją
29	Modlin Twierdza	Pomnik obrońców twierdzy w miejscu oporu oddziałów powstańczych z 1830 r, oraz w wojnie obronnej Polski 1939 r.
30	Modlin	Cmentarz, pomnik I wojny światowej
Gmina wiejska Leoncin		
31	Górki	Mogiła nieznanego żołnierza AK zastrzelonego przez własowców w 1944 r., Pomnik upamiętniający setki poległych i pomordowanych mieszkańców okolicznych wiosek w czasie Powstania Styczniowego 1863 r.
32	Leoncin	Na cmentarzu parafialnym groby żołnierzy z 1939 r.
33	Sycemin-Nowiny	Drewniany kościół ewangelicko-augsburski p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny.
Gmina wiejska Pomiechówek		
34	Brody	Cmentarz, pomnik I wojny światowej
35	L-ctwo Pomiechówek, oddz. 125h	Krzyż drewniany upamiętniający śmierć nieznanego żołnierza
36	L-ctwo Pomiechówek, oddz. 136c	Pomnik lotników poległych w czasie katastrofy lotniczej samolotu ISKRA w 1996 roku
Gmina miejsko-wiejska Zakroczym		
37	Zakroczym	„Latarnia” pomnik ku czci powstańców z 1831, 1863 roku oraz poległych w latach 1939-1945
POWIAT SOCHACZEWSKI		
Gmina wiejska Brochów		
38	Brochów	Cmentarz, pomnik I wojny światowej
39	Tułowice	Kamień z tablicą pamiątkową w miejscu śmierci gen. Bryg. Stanisława Grzmot-Skotnickiego, poległego 19 września 1939 r.
POWIAT WARSZAWSKI		
Dzielnica Warszawa Białoleka		
40	Tarchomin	Cmentarz parafialny z dużym udziałem zadrzewień

Lp.	Miejscowość (Obręb, oddz.)	Rodzaj i opis obiektu
1	2	3
Dzielnica Warszawa Targówek		
41	Cmentarz Bródnowski	Założony w 1884 r. – jedna z największych nekropolii w Europie (135 ha powierzchni, ponad milion pochowanych osób)
42	Targówek	Cmentarz żydowski założony w 1780 r, zniszczony w czasie II wojny światowej
43	Targówek	Nagrobek Michała Walemburga z 1708 r. przy ul. Malborskiej – pozostałość po cmentarzu epidemicznym
POWIAT WARSZAWSKI-ZACHODNI		
Gmina wiejska Izabelin		
44	Laski	Cmentarz wojenny przy ul. 3-go Maja – pomnik mauzoleum 720 żołnierzy Września oraz partyzantów AK
45	Laski	Zabytkowy przedwojenny cmentarz w Zakładzie dla Niewidomych
46	Truskaw	Pomnik poświęcony: „Żołnierzom Wojska Polskiego, partyzantom grupy Kampinos Armia Krajowa, żołnierzom dywersji poległym w Puszczy Kampinoskiej, mieszkańcom Truskawia i wsi okolicznych, rozstrzelanych, spalonych żywcem, zamęczonych w obozach hitlerowskich w latach 1939-1945. Pomnik ten poświęca społeczeństwo i towarzysze broni. Sierpień 1971 r.”
Gmina miejsko-wiejska Łomianki		
47	Dąbrowa Leśna	Pomnik pamięci żołnierzy Kompanii Młodzieżowej poległych w Powstaniu Warszawskim i Ułanów Jazłowieckich poległych w 1939 r. w Dąbrowie Leśnej
48	Kielpin	Na cmentarzu wojskowym kwatery 2500 żołnierzy WP Armii „Poznań” i „Pomorze” poległych we wrześniu 1939 r., centralnym punkcie obelisk, na końcu alei pomnik upamiętniający 105 żołnierzy 14 Pułku Ułanów Jazłowieckich poległych pod Wólką Węglową, Pomnik Pilotów Amerykańskich poległych 14 września 1944 r. niosąc pomoc powstańczej Warszawie
Gmina wiejska Stare Babice		
49	Stare Babice	Cmentarz wojenny
50	Borzęcin Duży	Cmentarz z drzewostanem
POWIAT WOŁOMIŃSKI		
Gmina miejsko-wiejska Radzymin		
51	Radzymin	Cmentarz żołnierzy polskich poległych w czasie bitwy warszawskiej z sierpnia 1920 r.

9. ZAGROŻENIA

Stan zdrowotny lasu uwarunkowany jest szeregiem czynników, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które oddziałują na drzewostany. Wszystkie czynniki oddziałujące na środowisko leśne, można podzielić na trzy podstawowe grupy tj. czynniki: biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne.

Do zagrożeń biotycznych zaliczamy: gradacje owadów leśnych, działanie patogenicznych grzybów, szkody wywołane przez zwierzynę łowną i gryzonie.

Do zagrożeń abiotycznych zaliczamy szereg czynników, związanych z warunkami

klimatycznymi, panującymi na danym terenie. Najważniejszych z nich to występowanie: niskich i wysokich temperatur, silnych wiatrów i huraganów, nadmiernych lub niedostatecznych opadów atmosferycznych, niekorzystnych właściwości gleb.

Zagrożenia antropogeniczne wynikają z ujemnego wpływu działalności człowieka na środowisko. Do najważniejszych z nich zalicza się: emisje przemysłowe związków szkodliwych do atmosfery (są to m.in.: związki siarki, azotu, opady pyłów zawieszonych w powietrzu), emisje spalin samochodowych powodujące szkody w lasach położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych, zanieczyszczenie wód i lokalne zmiany stosunków wodnych zaśmiecanie terenów leśnych oraz umyślne i nieumyślne wzniesienie pożarów. Specyficzną szkodą powstałą jeszcze w czasie II wojny światowej, a występującą w starych drzewostanach są ich uszkodzenia powstałe w skutek postrzeleń poszczególnych drzew w czasie walk prowadzonych na tym terenie.

W związku z brakiem odpowiedniego Zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, odnośnie aktualizacji stref uszkodzeń (§ 10 ust.6 Instrukcji u.l.), uszkodzenia wynikające z oddziaływania przemysłu nie zostały określone.

9.1. Zagrożenia biotyczne

W drzewostanach, głównie na gruntach porolnych występuje potencjalne zagrożenie powodowane występowaniem huby korzeniowej i opieńki miodowej. Powierzchnia drzewostanów na gruntach porolnych wynosi 3 183,18 ha, w tym w Obrębie Jabłonna 1 984,21ha, a w Obrębie Pomiechówek 1 198,97 ha. Drzewostany na gruntach porolnych stanowią 25,89% powierzchni wszystkich drzewostanów w nadleśnictwie. Zaewidencjonowane szkody od grzybów występują w drzewostanach na powierzchni 2 719,72 ha. Uszkodzenia w 2 stopniu uszkodzeń wystąpiły na powierzchni 16,90 ha.

W minionym okresie gospodarczym, nie odnotowano w lasach nadleśnictwa dużego zagrożenia od szkodników pierwotnych. Szkody od owadów, w trakcie prac taksacyjnych, stwierdzono na powierzchni 1 972,20 ha w tym szkód od 26 do 60% na powierzchni 16,90 ha.

Nadleśnictwo corocznie prowadzi monitoring liczebności występowania brudnicy mniszki układając pułapki feromonowe i prowadzi kontrolę lotu samic oraz przeprowadza jesienne poszukiwania szkodników pierwotnych sosny.

Zgryzanie młodych sadzonek drzew liściastych przez zwierzynę łowną nie jest problemem na skalę gospodarczą na terenie nadleśnictwa. Zinwentaryzowana w roku 2008 powierzchnia zgryzanych upraw i młodników wyniosła 67,03 ha, w tym uszkodzenia

w 2 stopniu zostały zaewidencjonowane na powierzchni 6,85 ha. Najbardziej narażone na zgryzanie powierzchnie zostały grodzone siatką. W ubiegłym okresie gospodarczym (w latach 1999 – 2008) siatką grodzone było 103,72 ha.

Na terenie nadleśnictwa obserwuje się tendencję wzrostową powierzchni zgryzanych upraw i spalowanych młodników.

9.2. Zagrożenia abiotyczne

Ocieplenie klimatu, jak również suche wiosny i lata w ostatnim okresie mają bardzo negatywny wpływ na las, a szczególnie na udatność zakładanych upraw. Także gwałtowne wiatry powodują znaczne zniszczenia w drzewostanach.

Ponadto do czynników mogących powodować uszkodzenia abiotyczne zaliczyć należy różne formy opadów atmosferycznych:

- gwałtowne i długotrwałe opady deszczu, w tym opady powodujące powodzie i podtopienia,
- opady mokrego śniegu w postaci okiści powodującej śniegołomy i śniegowąły,
- grad powodujący szkody głównie w szkółkach i uprawach,
- gołoledź powodująca szkody podobne do powodowanych przez okiść.

Wystąpienie szkód powodowanych przez czynniki abiotyczne jest nieprzewidywalne. Skuteczne zapobieganie tym zjawiskom można jedynie w wyniku odpowiednich działań gospodarczych, które określone są w rozdz. 21. części III Instrukcji ochrony lasu.

Z grupy zagrożeń abiotycznych na terenie Nadleśnictwa Jabłonna największe znaczenie mają: gwałtownie wiejące wiatry oraz okiść (powodujące powstawanie wiatrołomów i śniegołomów) a także wczesne i późne przymrozki. Znaczące dla trwałości lasów są także występujące okresowo stany suszy fizjologicznej, związane z obserwowanym od wielu lat obniżaniem się opadów atmosferycznych, w połączeniu z występowaniem wysokich temperatur.

9.3. Zagrożenia antropogeniczne

Kolejną grupą zagrożeń są czynniki antropogeniczne: zanieczyszczenie powietrza i wód, niewłaściwa gospodarka odpadami, zagrożenia związane z infrastrukturą komunikacyjną oraz zagrożenie pożarowe.

9.3.1. Zanieczyszczenia powietrza i gospodarka odpadami

Główne zagrożenie dla stanu zdrowotnego lasu stanowią substancje emitowane w procesie spalania paliw, w tym zanieczyszczenia pochodzące ze środków transportu.

Badania prowadzone przez WIOŚ w Warszawie, pozwalają ocenić jako dobrą jakość powietrza w zasięgu Nadleśnictwa Jabłonna. Jak wynika z „Raportu o rocznej jakości powietrza w województwie mazowieckim w 2007 roku”, stężenia głównych substancji zanieczyszczających powietrze (SO₂, NO₂, pył zawieszony PM 10) odnotowane w punktach pomiarowych: Legionowa, Nowego Dworu Mazowieckiego i Warszawy (dzielnice: Targówek i Białołęka), mieszczą się w dopuszczalnych normach określonych Rozporządzeniem Nr 796 Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. (Dz. U. Nr 87/2002).

Poniżej przedstawiono odnotowane w 2007 r. średnioroczne stężenia głównych zanieczyszczeń powietrza oraz dopuszczalne normy (w µg/m³).

Rodzaj substancji	Stacja pomiarowa					Dopuszczalne stężenie
	Legionowo ul. Zegrzyńska	Legionowo ul. Broniewskiego	Nowy Dwór Mazowiecki	Warszawa Targówek	Warszawa ul. Tolstoja	
1	2	3	4	5	6	7
SO ₂	35,0	*	*	38,3	*	40
NO ₂	20,8	*	*	29,2	*	40
PM 10	20,6	20,0	20,1	30,2	30,8	40

* pomiar nie był prowadzony

Wśród zanieczyszczeń emitowanych przez środki transportowe należy wymienić: tlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory (alifatyczne i aromatyczne), dwutlenek siarki, związki ołowiu i kadmu oraz zanieczyszczenia pyłowe. Spalaniu paliw w silnikach pojazdów towarzyszy także powstawanie ozonu (O₃), absorbującego światło słoneczne w górnych warstwach atmosfery.

Gospodarka odpadami na obszarze zasięgu terytorialnego nadleśnictwa polega głównie na gromadzeniu ich na składowiskach. Negatywny wpływ składowisk (wydzielanie biogazu, odcieki wysypiskowe, szpecenie krajobrazu), jest w zasadzie ograniczony do ich najbliższego otoczenia. Istniejące składowiska zlokalizowane są w bliskiej odległości od kompleksów leśnych nadleśnictwa, w związku, z czym ich wpływ na stan zdrowotny lasów jest znaczący. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa czynne są następujące czynne składowiska odpadów:

- składowisko odpadów komunalnych w m. Dębe (powiat legionowski),
- składowisko odpadów stałych w m. Zakroczym (powiat nowodworski),
- składowisko odpadów w m. Jaskółowo (powiat nowodworski),

- składowisko odpadów balastowych „Radiowo” w m. Kludyn (powiat warszawski zachodni),

W m. St. Warszawa, w Dzielnicy Targówek zlokalizowana jest spalarnia stałych odpadów komunalnych.

Znacznym problemem są natomiast nielegalne wysypiska śmieci oraz zaśmiecanie lasu przy drogach publicznych i parkingach leśnych. Zaśmiecanie lasu stwierdzone na 276,25 ha - wzrasta w okresie letnim, kiedy to nasila się penetracja obszarów leśnych przez okoliczną ludność.

Zagrożenia związane z infrastrukturą komunikacyjną (poza opisaną wcześniej emisją szkodliwych substancji), polegają na emisji hałasu i wibracji, tworzeniu barier ekologicznych oraz zmianie naturalnego charakteru krajobrazu. Główne szlaki komunikacyjne, przebiegające przez obszar Nadleśnictwa Jabłonna zostały przedstawione w rozdziale „Charakterystyka warunków ekonomicznych nadleśnictwa”.

Z zagrożeń antropogenicznych należy również wymienić postrzelane drzewostany w okresie II wojny światowej, których powierzchnia wynosi ok. 655,00 ha.

Skutkiem szkodliwego oddziaływania na lasy, omawianych zanieczyszczeń powietrza jest obniżenie naturalnej odporności drzewostanów na czynniki wtórne, takie jak gradacje owadów czy występowanie grzybów pasożytniczych.

9.3.2. Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych

Czystość wód uwarunkowana jest przede wszystkim ilością i jakością przedostających się do nich ścieków oraz stanem sieci kanalizacyjnej i funkcjonowaniem oczyszczalni ścieków. Według „Raportu o stanie środowiska województwa Mazowieckiego w roku 2007”, na obszarze nadleśnictwa, badaniem objęto następujące rzeki: Bug, Narew, Nasielna, Jezioro Zegrzyńskie, Wisła, Wkra, Kanał Żerański. Wody tych rzek zostały zaszeregowane do IV klasy czystości, o czym zdecydowały zanieczyszczenia mikrobiologiczne (liczba bakterii grupy coli i liczba bakterii coli typu kałowego), wskaźniki biogenne (azot Kjeldahala, azotany, fosforany, fosfor ogólny) oraz selen i barwa. Zanieczyszczenia prowadzone przez wody powierzchniowe infiltrują w głąb gleby zanieczyszczając wody podziemne. Dotyczy to w szczególności wód pierwszego poziomu wodonośnego. Głębsze poziomy, dzięki dobrej izolacji warstw trudno przepuszczalnych, charakteryzują się korzystnymi parametrami czystości.

Wody powierzchniowe płynące

Głównymi czynnikami powodującymi degradację wód powierzchniowych na omawianym terenie są ścieki powstające w miastach, osiedlach i zakładach przemysłowych oraz ścieki z obszarów wiejskich odprowadzane bezpośrednio do rzek. Znacznym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są ścieki z terenów wsi posiadających instalacje wodociągowe, nie posiadające sieci kanalizacyjnej.

Źródłem zanieczyszczeń obszarowych są również nawozy mineralne i organiczne oraz środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie z najmniejbezpiecznymi zanieczyszczeniami pochodzącymi z tych źródeł, jakimi są związki biogenne i pestycydy.

Lokalizację tych punktów oraz sumaryczne wyniki badań czystości przedstawia poniższe zestawienie.

Nr punktu	Nazwa rzeki	Położenie punktu pomiarowego	Klasyfikacja ogólna
1	2	3	4
Powiat legionowski			
6	Wisła	Dzieskanów Polski	NON
7	Wisła	powyżej ujścia Narwi - most	NON
80	Narew	powyżej ujścia Bugu	III
81	Jezioro Zegrzyńskie	Białobrzegi	III
82	Narew (Jezioro Zegrzyńskie)	Zegrze - most	III
83	Narew	poniżej zapory	NON
84	Narew	powyżej ujścia do Wisły	III
101	Bug	powyżej ujścia do Jeziora Zegrzyńskiego	III
116	Kanał Żerański	Nieporęt – ujście do Narwi	NON
Powiat nowodworski			
	Kanał Łasica	Aleksandrów	brak danych
	Narew	Nowy Dwór Maz.	IV
	Nasielna	Cieksyn	brak danych
	Wisła	Kazuń	V
	Wkra	Pomiechówek	IV
	Wkra	Borkowo	brak danych

Celem monitoringu wód powierzchniowych jest wspomaganie procesów zarządzania zasobami wodnymi oraz ich ochrona. Wyniki badań w ramach monitoringu określają jakość powierzchniowych wód płynących w skali pięciostopniowej; klasy I -V.

Głównymi czynnikami decydującymi o klasyfikacji rzek były: wskaźniki tlenowe, biogenne i mikrobiologiczne (liczba bakterii grupy coli i liczba bakterii grupy coli typu kałowego) oraz barwa.

Monitoring wód powierzchniowych przeprowadzony w wyżej wymienionych punktach kontrolno-pomiarowych określa te wody jako nieprzydatne dla bytowania ryb w warunkach naturalnych.

Wody powierzchniowe Jeziora Zegrzyńskiego przy ujęciu dla Wodociągu Północnego badane są przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Warszawie. W wyniku przeprowadzanych badań, można stwierdzić, że jakość wód systematycznie się pogarsza od 1985 roku. Spowodowane jest to zanieczyszczeniami obszarowymi i turystyczno-rekreacyjnym wykorzystaniem zbiornika. Dla powstrzymania procesów eutrofizacji Jeziora Zegrzyńskiego wskazane jest podjęcie działań w celu jego rewitalizacji poprzez ograniczenie emisji ścieków, budowę oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji deszczowej.

Wody podziemne

Wody podziemne służą głównie zaspakajaniu potrzeb komunalnych i przemysłu rolno-spożywczego. W ostatnich latach notuje się spadek spożycia wód podziemnych.

Podstawowym źródłem zwykłych wód podziemnych są opady atmosferyczne, z których część (ok. 17%) infiltruje do ziemi i tworzy zbiorniki wód podziemnych o zróżnicowanej zasobności i wartości gospodarczej.

Wody podziemne są w znacznie mniejszym stopniu narażone na degradację niż wody powierzchniowe. Wynika to z faktu, że są lepiej chronione przed bezpośrednimi wpływami z powierzchni przez glebę i strefę aeracji ponad poziom zwierciadła wody. Fakt, że wody te pochodzą z powierzchni terenu tj. infiltracji opadów atmosferycznych powoduje, że noszą one zanieczyszczenia typowe dla zagospodarowania terenu, np. obszarów składowisk odpadów, obszarów upraw rolniczych czy aglomeracji miejsko-przemysłowych.

Najbardziej narażonymi na zanieczyszczenia są wody gruntowe występujące najpłycej i nie izolowane od powierzchni utworami trudno przepuszczalnymi, intensywnie zasilane przez infiltrujące opady atmosferyczne. Przeważająca część studni kopanych na terenach wiejskich ujmuje wody gruntowe złej jakości chemicznej i bakteriologicznej.

9.3.3. Gospodarka ściekami bytowymi oraz odpadami komunalnymi i przemysłowymi

W październiku 2003 roku opracowany został projekt „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych”. W projekcie tym określone zostały zgodnie z ustawą Prawo Wodne (Dz. U. 2001, nr 115, poz 1229) przedsięwzięcia z zakresu budowy, rozbudowy lub modernizacji sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków komunalnych.

Pierwszym widocznym skutkiem oddziaływania ścieków na wody powierzchniowe są zmiany biologiczne. Zmiany te polegają na wyniszczeniu organizmów charakterystycznych dla wód czystych i pojawieniu się w ich miejsce innych, typowych dla wód zanieczyszczonych. Niekiedy toksyczne oddziaływanie substancji zawartych w ściekach powoduje całkowite wyniszczenie żywych organizmów.

Najbardziej istotnym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych są ścieki komunalne z sieci kanalizacji miejskiej i wiejskiej.. Poza siecią oczyszczalni pewna część ścieków komunalnych jest niestety odprowadzana bezpośrednio do wód w stanie nieoczyszczonym.

Na terenie zasięgu terytorialnego nadleśnictwa zlokalizowanych jest siedemnaście oczyszczalni ścieków odprowadzających powyżej 100 m³/dobę i wszystkie jak cały omawiany teren leżą w zlewni rzeki Wisły. Wymienione w poniższym wykazie oczyszczalnie ścieków położone są w powiecie legionowskim i nowodworskim

Wykaz oczyszczalni ścieków

Nazwa obiektu	Rodzaj oczyszczalni	Gmina	Ilość ścieków m ³ /dobę
1	2	4	5
Skierdy	HYDRO-CENTRUM	Jabłonna	90
Warszawa Białoleka- oczyszczalnia „Czajka”	biologiczna	Legionowo	400 000
Nieporęt	BIOKON	Nieporęt	422
Rembelszczyzna	BIOBLOK	Nieporęt	50
Białobrzegi	Mikroreaktor	Nieporęt	41
	mechaniczno - biologiczna		860
Michałów - Grabina	MULTIREAKTOR II	Nieporęt	115
Janówek	mechaniczno - biologiczna	Wieliszew	380
Wola Kiełpińska	mechaniczno - biologiczna	Serock	15
Góra	Miniblok 6	Wieliszew	12
	Miniblok 9		44

Nazwa obiektu	Rodzaj oczyszczalni	Gmina	Ilość ścieków m ³ /dobę
1	2	4	5
Orzechowo, oczyszczalnia Dębe	biologiczna	Pomiechówek	5000
Gminna oczyszczalnia ścieków w Czosnowie	biologiczna	Czosnów	570
Wojskowy Rejonowy Zarząd Kwaterunkowo – Budowlany w Kazuniu	biologiczna	Czosnów	600
Gminna oczyszczalnia ścieków w Michałowie	biologiczna	Leoncin	214
Zakład Budżetowy Wodociągów i Kanalizacji w Nowym Dworze Maz.	biologiczna	Nowy Dwór Mazowiecki	7000
Reckitt Benckiser S.A. w Nowym Dworze Maz.	biologiczna	Nowy Dwór Mazowiecki	114,7
Wojskowa Agencja Mieszkaniowa w Nowym Dworze Maz.	biologiczna	Nowy Dwór Mazowiecki	770
Hydrobudowa 1 – Nowy Dwór Maz.	biologiczna	Nowy Dwór Mazowiecki	205
Gminna Oczyszczalnia Ścieków „Mewa” w Brodach Nowych	biologiczna	Pomiechówek	300
Ośrodek Szkoleniowy NIK w Głowicach	biologiczna	Pomiechówek	50
Wojskowy Rejonowy Zarząd Kwaterunkowy w Warszawie, Kompleks Brody	biologiczna	Pomiechówek	32
Spółdzielnia Mieszkaniowa Nowy Modlin,	biologiczna	Pomiechówek	9
PERN „Przyjaźń”, osiedle mieszkaniowe w Orzechowie Nowym	biologiczna	Pomiechówek	1,5
Gminna oczyszczalnia ścieków w Zakroczymiu	biologiczna	Zakroczym	1750
Statoil Polska, stacja benzynowa w Zakroczymiu	biologiczna	Zakroczym	14,7
Zakład Szkoleniowo-Produkcyjny w Smoszewie	biologiczna	Zakroczym	120
Ośrodek Kolonijno- Rekreacyjny w Szczypiornie	biologiczna	Zakroczym	160

Gospodarka odpadami komunalnymi sprowadza się do ich unieszkodliwiania przez składowanie na wysypiskach.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa zlokalizowane jest składowisko eksploatowane, w Dębem, obsługujące cały powiat legionowski o powierzchni 1,20 ha. Monitoring składowiska obejmuje ścieki wysypiskowe i wody podziemne. Składowisko eksploatowane jest od roku 1996.

Na terenie powiatu nowodworskiego znajdują się dwa czynne składowiska odpadów

innych niż niebezpieczne i obojętne – w gminie Zakroczym (planowany rok zamknięcia – 2010) i w Jaskółowie położonym na terenie gminy Nasielsk.

9.3.4. Dzikie wysypiska na terenie nadleśnictwa

Największe zagrożenie dla środowiska stanowią dzikie wysypiska zlokalizowane w miejscach do tego nieprzeznaczonych, najczęściej zlokalizowane są one na terenach leśnych wzdłuż dróg. Na tego rodzaju obiekty najczęściej trafiają odpady komunalne z osiedli wiejskich. Wysypiska te prowadzą do degradacji środowiska przez skażenie gleby i wody, a jednocześnie obniżają walory krajobrazowe terenu.

W przypadku zlokalizowania dzikich wysypisk są one zgłaszane do Posterunku Straży Leśnej. Gdy sprawcy wyrzucania śmieci nie zostaną wykryci, wysypiska są uprzątane na bieżąco przez nadleśnictwo.

9.3.5. Inne zagrożenia antropogeniczne

Poza zaśmiecaniem, szkodliwa działalność ludzi na terenie lasu przyjmuje również inne formy. Do takiej zaliczyć należy nadmierne penetrowanie przydrożnej części lasu w czasie odpoczynku podczas podróży, które ma miejsce zgodnie z informacjami leśniczych, w obydwu obrębach przy trasach przebiegających przez obszary lesne Nadleśnictwa Jabłonna.

Potencjalnym miejscem występowania szkód antropogenicznych są również okolice miejsc postoju i parkingów śródleśnych, które zlokalizowane w 28 punktach. W Obrębie Jabłonna miejsca postoju zlokalizowano w oddz.: 2f, 5b, 8f, 14b, 40g, 45n, 51f, 55i, 61a, 70d, 87o, 109m, 178f, 239d, 273b, 300f, 307j, a w Obrębie Pomiechówek w oddz.: 3d, 18h, 64d, 74g, 90c, 110b, 128b, 137g, 138i, m, 139c. Postępowanie ochronne w drzewostanach narażonych na szkody antropogeniczne, wynikające z negatywnej działalności człowieka, określa rozdz. 22. w części III Instrukcji Ochrony Lasu.

10. PROWADZENIE GOSPODARKI LEŚNEJ OPARTEJ NA PODSTAWACH EKOLOGICZNYCH

Krajobraz ekologiczny jaki tworzy obszar zasięgu terytorialnego nadleśnictwa składa się z wielu wzajemnie powiązanych ze sobą ekosystemów. Na omawianym terenie wyróżnia się następujące ekosystemy: wód płynących i stojących, leśne, zaroślowe, polne, łąkowe i pastwiskowe oraz miejsko-przemysłowe. Zajmowanie gruntów na potrzeby rolnictwa, przemysłu, budownictwa zarówno wiejskiego jak i miejskiego oraz na związaną z nim infrastrukturę powoduje ograniczenie powierzchni i izolację poszczególnych naturalnych

ekosystemów. Z kolei izolacja ekosystemów powoduje spadek różnorodności biologicznej na ich terenie, w tym zmniejszanie liczebności poszczególnych gatunków roślin i zwierząt, i w konsekwencji nawet ich wymieranie.

Wskazaniem jest w ramach planowania przestrzennego w poszczególnych gminach przeciwdziałanie fragmentaryzacji środowiska naturalnego w drodze stwarzania połączeń pomiędzy poszczególnymi naturalnymi ekosystemami.

Na omawianym terenie, największy obszar cennych ekosystemów tworzą ekosystemy leśne. Znaczącym ekosystemem zbliżonym do naturalnego jest ekosystem wód stojących Jeziora Zegrzyńskiego. Również zmiana intensywnej gospodarki na wielu obszarach łąk i pastwisk na gospodarkę ekstensywną, sprzyja korzystnym zmianom, stwarzając warunki życia i rozwoju wielu gatunków roślin i zwierząt uprzednio wyniszczonych.

Poszczególne cenne ekosystemy mogą tworzyć: biocentra, obszary rdzeniowe, wyspy ekologiczne, strefy ekotonowe, korytarze i bariery ekologiczne.

Zaplanowane zadania gospodarcze na siedliskach cennych przyrodniczo nie spowodują obniżenia wartości przyrodniczych tych siedlisk. Na siedliskach tych w starszych drzewostanach zaprojektowano rębnie częściowe, w młodszych cięcia pielęgnacyjne. Zaprojektowane zadania gospodarcze nie pogorszą stanu tych siedlisk i warunków bytowania występujących tutaj gatunków roślin i zwierząt.

Wzdłuż utwardzonych dróg oraz przy granicy polno-leśnej projektując rębnie zupełne wyznaczono ekotony o szerokości od 20 do 50 m.

Przedmiot różnorodności biologicznej w lasach i zasady jej ochrony w praktyce leśnej określa rozdz. 9. części III Instrukcji Ochrony Lasu z 2004 r.

Wyróżnia się trzy poziomy różnorodności: wewnątrzgatunkową (genetyczną), międzygatunkową (ekosystemów) i ponadgatunkową (krajobrazów).

Na poziomie genetycznym największą rolę odgrywa zachowanie puli genowej gatunków użytkowanych gospodarczo. Na poziomie ekosystemów wyróżnić można wiele grup gatunków wymagających szczególnej ochrony, należą do nich przede wszystkim gatunki użytkowane gospodarczo np. gatunki lasotwórcze drzew. Ostatni z poziomów różnorodności obejmuje różnorodność ekosystemów oraz ich układów.

Najważniejszym instrumentem, w gospodarce leśnej nadleśnictwa, który kształtuje różnorodność biologiczną, jest hodowla lasu zgodna z Zasadami hodowli lasu z 2002 r. oraz

ustalenia niniejszego Programu ochrony przyrody.

Zwiększanie różnorodności biologicznej obszarów leśnych, tworzących biocentra, można osiągnąć poprzez, przebudowę monokultur na żyźniejszych siedliskach, poprawę struktury pionowej lub wprowadzanie gatunków liściastych pod okap litych drzewostanów sosnowych. Prace te należy wykonywać w trakcie użytkowania lasu i przebudowy drzewostanów o składzie niezgodnym z gospodarczym typem drzewostanu.

Zwiększenie udziału gatunków liściastych jest dla ekosystemów leśnych ważnym czynnikiem stabilizującym i zwiększającym ich naturalną odporność biologiczną. Zabiegi te powodują również zwiększenie różnorodności gatunkowej wśród ptaków i owadów.

Należy podkreślić, że ekosystem, w którym występuje wiele gatunków organizmów żywych jest w większym stopniu samowystarczalny i niezależny ekologicznie.

10.1. Ochrona siedlisk przyrodniczych

Ochrona siedlisk przyrodniczych wynika z potrzeb ochrony i utrzymania ich walorów przyrodniczych. Każde siedlisko potrzebuje innej ochrony. Jest to istotne z punktu widzenia utrzymania zróżnicowania biologicznego.

Na terenie nadleśnictwa zinwentaryzowano 11 typów siedlisk przyrodniczych: 5 leśnych i 6 nieleśnych.

9170 - grąd środkowoeuropejski

Najpowszechniej występujące siedlisko leśne, z listy siedlisk przyrodniczych zamieszczonych w Załączniku I DS. Na ogół mocno zniekształcone przez pinetyzację lub nadmierny rozwój jednego gatunku, nawet liściastego. W przypadku grądów najwłaściwszym postępowaniem będzie stopniowa eliminacja sosny z drzewostanów, zwłaszcza w trakcie użytkowania rębego (wyłącznie rębiami złożonymi, najlepiej stopniowymi), a później w trakcie odnowienia. Przy odnawianiu należy stosować jak największą ilość gatunków odpowiednich dla grądów: lipy drobnolistnej, dębu szypułkowego, klona pospolitego, w miejscach wilgotniejszych jesionu i wiązu. Głównym gatunkiem drugiego piętra powinien stanowić grab, który jest gatunkiem na tyle ekspansywnym, że nie ma potrzeby jego sztucznego wprowadzania.

Natomiast powinno się ograniczyć usuwanie graba z drzewostanów młodszych klas wieku. Jako stały i niezmiernie ważny składnik grądów powinien on stale występować w płacie. Dobrym podejściem w stosunku do grądów będzie odejście od schematycznych gospo-

darczych typów drzewostanów na korzyść drzewostanów wielogatunkowych o różnym stopniu mieszania poszczególnych gatunków oraz wykorzystanie w większym stopniu gatunków takich jak grab, lipa, klon.

91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

Łągi są zagrożone dwoma czynnikami:

- przesuszeniem siedliska, a zwłaszcza brakiem zalewów,
- brakiem jesionu, który jako gatunek współpanujący powinien tworzyć drzewostany.

W celu ochrony siedliska przede wszystkim należy zadbać o właściwe nawodnienie siedlisk łągowych, a zwłaszcza obecność wiosennych zalewów. Nie powinno się pogłębiać istniejących rowów. Należałoby również rozważyć możliwość zbudowania zastawek na większych ciekach, w celu zatrzymania wiosennego spływu wód.

91F0 - łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe

Podstawą ochrony powinna być przede wszystkim ochrona warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, w tym ochrona warunków wodnych. Oznacza to konieczność zachowania reżimu okresowych zalewów wodami rzecznyymi. Przy zachowaniu warunków siedliskowych lasy tego typu są prawdopodobnie trwałe i odnawiają się spontanicznie, utrzymując się w swoim typie, mimo że odnowienia nie są równomiernie przestrzenne i mogą nie wydawać się zadawalające według kryteriów hodowli lasu. Docelowe składy powinny być dostosowane do lokalnych warunków kombinacją dębu, wiązu i jesionu.

91I0 - ciepłolubne dąbrowy

Siedliska stopniowo zanikające z krajobrazu leśnego, w wyniku zaniechania pewnych specyficznych zabiegów, takich jak wypas. Odnalezione na terenie nadleśnictwa płaty świetlistej dąbrowy powinno się objąć ochroną czynną polegającą na usuwaniu zarastającego podszyciu i niedopuszczaniu do silniejszego zwarcia drzewostanu. Jako dość ciekawy obiekt w nadleśnictwie, obszar ten powinien zostać wyłączony z użytkowania rębego, natomiast powinno się wykonywać cięcia o niskiej intensywności zmierzające do stopniowego rozluźnienia zwarcia drzew (np. usuwając sosnę). Podobnymi zabiegami można również objąć płaty siedlisk zbliżonych do świetlistej dąbrowy.

91T0 - sosnowy bór chrobotkowy

Siedliska przyrodnicze, również o charakterze antropogenicznym, mające raczej przejściowy charakter. Uznawane obecnie, jako degeneracyjne formy boru świeżego. Ich ochrona w zasadzie polega na utrzymywaniu siedliska w miarę nienaruszonej postaci. Przede wszystkim

kim należy unikać zabiegów powodujących eutrofizację siedliska, a więc fitomelioracji, podsadzeń, wprowadzania podszytów itp., jako z natury oligotroficzne ekosystemy, bory chrobotkowe powinny zachowywać swoje ubogie środowisko. Należy również odstąpić od zabiegów silnie uszkadzających glebę. Nie jest zalecane użytkowanie rębne, a w wyjątkowych przypadkach powinno się stosować rębnię V lub zabiegami trzebieżowymi utrzymywać stale niskie zwarcie drzewostanu. Jest to istotny czynnik dla utrzymania wysokiego pokrycia chrobotkami, które w wyniku zacinienia zanikają.

2330 - śródlądowe wydmy z murawami napiaskowymi

Murawy na wydmach są wrażliwe na różne formy presji rekreacyjnej, w szczególności na wydeptywanie oraz na nadmierne zasypywanie, odwadnianie czy zarastanie roślinnością drzewiastą.

Dla najlepiej zachowanych muraw należy rozważyć ich ochronę w formie użytku ekologicznego z zakazem jego zalesiania oraz stosowaniem aktywnych form ochrony polegającej na zahamowaniu sukcesji naturalnej poprzez usuwanie pojawiających się siewek, nalotów, bądź podrostów gatunków drzewiastych i krzewiastych. Zabiegi te powinno przeprowadzać się w okresie zimowym, celem ochrony roślinności murawowej oraz wierzchniej warstwy gleby.

3150 - starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne

Zarządzanie siedliskiem wymaga działań na poziomie całego obszaru wodnego. Ochroną powinien być objęty cały obszar siedliska wraz z roślinnością brzegową i szuwarową a także strefą brzegową. Ważnym zagadnieniem jest utrzymanie odpowiedniego poziomu wody, co w znacznym stopniu spowoduje ograniczenia zamulania zbiornika oraz spowolni rozwój heliofilów – roślin bagiennych, które rosną częściowo zanurzone w wodzie, a zakaz stosowania rębni zupełnych w najbliższym otoczeniu zbiornika, ograniczy wzrost eutrofizacji jego wód.

3160 -naturalne zbiorniki wodne

Jeziora te wykazują dużą wrażliwość na wszelkie zmiany w otaczającym je terenie. Szczególnie dotyczy to sąsiadujących z nimi torfowisk. Zmiany stosunków wodnych, obniżenie poziomu wód gruntowych czy osuszenie torfowisk lub trwałe obniżenie poziomu wód zbiornika czy też stosowanie rębni zupełnych w jego otoczeniu, może spowodować trwałą degradację tych jezior.

Ochrona zbiorników polegać będzie na utrzymaniu stabilnego i optymalnego poziomu wody w jeziorze, oraz zachowanie zgodnego z siedliskiem składu gatunkowego otaczających go drzewostanów i zaprzestanie stosowania rębni zupełnych.

4030 - suche wrzosowiska

Najważniejszymi czynnikami potrzebnymi do utrzymania w dobrym stanie tego siedliska są duże wymagania dotyczące dostępu światła, wzrost trofi oraz uwilgotnienia gleby. Siedliska te nie wymagają ochrony czynnej. Widne obrzeża lasów stanowią dla niego stabilne warunki i są gwarancją utrzymania jego trwałości. Utrzymanie zaś pełnej zmienności wrzosowiska wymaga jednak ochrony czynnej, polegającej na niedopuszczeniu do jego zaciemnienia poprzez odsłanianie miejsc bezpośrednio przyległych do siedliska. Konieczne jest więc okresowe wycinanie drzew i krzewów pojawiających się w miejscach, które mogłyby ocieniać wrzosowisko.

6510 - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie

Łąki te cechuje duża wrażliwość na zmiany żyzności, wilgotności i pH gleby - wymagają one objęcia ich ochroną czynną. W ramach tej ochrony dopuszcza się koszenie łąk (nie więcej niż dwa razy w roku), należy zakazać intensywnego wypasania, a ewentualne nawożenie powinno być umiarkowane.

7140 - torfowiska przejściowe i trzęsawiska

Siedlisko to jest bardzo wrażliwe na zmiany stosunków wodnych i troficznych oraz na wydeptywanie, zanieczyszczenia chemiczne a także zmiany odczynu pH. Optymalnym sposobem ochrony jest utrzymanie odpowiedniego, naturalnego poziomu wód - w wypadku ich obniżenia, powinno się dążyć do przywrócenia poziomu wody do jego optymalnego stanu poprzez zasypywanie rowów czy budowanie zastawek. W obszarach leśnych bezwzględnie powinno zrezygnować z prowadzenia rębni zupełnej, składowania gałęzi, odpadów bytowych i śmieci.

10.2. Ochrona gatunkowa roślin

Wykaz chronionych gatunków występujących w obszarze terytorialnego zasięgu nadleśnictwa

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kategoria zagrożenia		Klasa czę- stości	Występowanie	Źródło in- formacji
		P.C.K.	P.CZ.L			
Objęte ścisłą ochroną						
Grzyby						
1	Szmaciak gałęzisty <i>Sparassis crispa</i>			rzadki	stare drzewostany sosnowe	N-ctwo
2	Sromotnik bezwstydnny <i>Phallus impudicus</i>			rzadko	las liściaste	N-ctwo
Rośliny naczyniowe						
1	Lilia złotogłów <i>Lilium martagon</i>			rzadko	ciepłe grądy	N-ctwo
2	Gnieźnik leśny <i>Neottia nidis-avis</i>		VU	pojedyn- czo	las liściaste	N-ctwo
3	Mącznica lekarska <i>Arctostaphylos uva-ursi</i>			licznie	wrzosowiska, bory	N-ctwo
4	Orlik pospolity <i>Aquilegia vulgaris</i>			b. rzadko	ciepłe grądy i dą- browy	N-ctwo
5	Paprotka zwyczajna <i>Polypodium vulgare</i>			b. rzadko	różne siedliska, od borów sosnowych po grądy	N-ctwo
6	Skrzyp zimowy <i>Equisetum hyemale</i>			b. rzadko	miejsca wilgotne, zaciemnione	N-ctwo
7	Podkolan biały <i>Platanthera bifolia</i>			rzadko	grądy i dąbrowy	N-ctwo
8	Przylaszczka pospolita <i>Hepatica nobilis</i>			często	bory mieszane i lasy liściaste	N-ctwo
9	Miodownik melisowaty <i>Melittis melissophyllum</i>			dość czę- sty	widne lasy liściaste	N-ctwo
10	Wawrzynek wilczełyko <i>Daphne mezereum</i>			b. rzadko	wilgotne lasy	N-ctwo
11	Wiciokrzew pomorski <i>Lonicera periclymenum</i>			b. rzadko	las wilgotne i łągi	N-ctwo
12	Widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>			b. rzadko	wilgotne bory i bory mieszane	N-ctwo
13	Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>			rzadko	bory sosnowe	N-ctwo
14	Widłak spłaszczony <i>Lycopodium complana- tum</i>			rzadki	na rozproszonych stanowiskach	N-ctwo
15	Widłak wroniec <i>Lycopodium selago</i>		V	b. rzadko	w drzewostanie olszowo-sosnowym	N-ctwo
Objęte ochroną częściową						
Porosty						
1	Chrobotek leśny <i>Cladonia arbuscula</i>			często	bory suche	N-ctwo
2	Chrobotek reniferowy <i>Cladonia rangiferina</i>			często	bory suche	N-ctwo

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kategoria zagrożenia		Klasa częstości	Występowanie	Źródło informacji
		P.C.K.	P.CZ.L			
3	Płucnica islandzka <i>Cetraria islandica</i>	V		często	bory suche	N-ctwo
Mszaki						
1	Torfowce rodzaj <i>Sphagnum sp.</i>			rzadko	wilgotne i podmokłe lasy	N-ctwo
Rośliny naczyniowe						
1	Barwinek pospolity <i>Vinca minor</i>			b. rzadko	grądy, miejsca ruderalne	N-ctwo
2	Bluszcz pospolity <i>Hedera helix</i>			b. rzadko	grądy	N-ctwo
3	Grażel żółty <i>Nuphar lutea</i>			b. rzadko	zbiorniki wodne	N-ctwo
4	Grzybień białe <i>Nymphaea alba</i>			b. rzadko	zbiorniki wodne	N-ctwo
5	Kocanki piaskowe <i>Helichrysum arenarium</i>			często	murawy napiaskowe	N-ctwo
6	Konwalia majowa <i>Convallaria majalis</i>			często	bory mieszane	N-ctwo
7	Kopytnik pospolity <i>Asarum europaeum</i>			b. rzadko	lasy liściaste	N-ctwo
8	Kruszyna pospolita <i>Frangula alnus</i>			pospolicie	bory mieszane, olsy	N-ctwo
9	Naparstnica zwyczajna <i>Digitalis grandiflora</i>			b. rzadko	świetliste lasy	N-ctwo
10	Pierwiosnka lekarska <i>Primula veris</i>			b. rzadko	dąbrowy, grądy	N-ctwo
11	Przytulia wonna <i>Galium odoratum</i>			często	lasy liściaste	N-ctwo
12	Rokitnik pospolity <i>Hippophae rhamnoides</i>			grupami	tereny suche, piaszczyste	N-ctwo
13	Pierwiosnek lekarski <i>Primula veris</i>			rzadko	Suche, nasłonecznione miejsca	N-ctwo
14	Turówka leśna <i>Hierochloe australis</i>		V	rzadko	murawy i łąki świeże	N-ctwo

Kategorie zagrożenia wg Czerwonej listy roślin i grzybów Polski (2006) (P.CZ.L):

V – gatunki narażone na wyginięcie, które mogą stać się wymierającymi, jeśli nie zostaną usunięte czynniki zagrożenia,

VU gatunki - gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie

Kategoria zagrożenia wg IUNC

P.C.K. – Polska Czerwona Księga.

10.3. Użytkowanie lasu

W toku prac urzędzeniowych do użytkowania zrębami zupełnymi zakwalifikowano drzewostany na powierzchni manipulacyjnej wynoszącej 360,73 ha, rębnie częściowozaplanowano na powierzchni 820,75 ha.

Użytkowanie rębnią Ib prowadzone będzie w gospodarstwie zrębowym oraz gospodarstwie specjalnym, zaś rębnie częściowe stosowane będą w gospodarstwie przrębnowo-zrębowym, ochronnym i specjalnym..

Przy wykonywaniu zrębów zupełnych należy przestrzegać następujących zasad, wynikających z przyjętego modelu prowadzenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych:

- na powierzchniach zrębowych należy pozostawiać pojedyncze egzemplarze starych drzew jako miejsca bytowania pożytecznej fauny drobnych zwierząt, ekotony i biogrupy zgodnie z zasadami hodowli i instrukcją ochrony lasu oraz niniejszym programem,
- oprócz wyżej wymienionych drzew należy pozostawić kępy około 30–40 sztuk drzew wraz z istniejącym wokół nich podszytem,
- w trakcie prowadzenia rębni należy dążyć do pozostawienia istniejącego młodego pokolenia, składającego się z gatunków zgodnych z siedliskiem.

Na siedliskach borowych należy wprowadzać, do składu gatunkowego uprawy, gatunki pełniące rolę domieszek fitomelioracyjnych, tj. brzozę, dąb, jarzębinę, olszę szarą i inne.

Szczegółowe zasady pozostawiania wysp starodrzewia (biogrup) na zrębach reguluje rozdz. 12. Instrukcji ochrony lasu z 2004 r., część III – Ocena zagrożenia, profilaktyka i metody ochrony lasu oraz Zasady Hodowli Lasu.

Przyjęte kierunki zmian w polskim leśnictwie, w tym również w Nadleśnictwie Jabłonna, polegające m.in. na zmniejszaniu w drzewostanach gatunków iglastych – zwłaszcza na siedliskach bogatych - winny być realizowane w szerszym niż dotąd zakresie, zwłaszcza wykorzystując wyniki prac glebowo–siedliskowych. Monokultury sosnowe, zwłaszcza na bogatych siedliskach, będą zastępowane drzewostanami mieszanymi lub liściastymi, poprzez zagospodarowanie ich rębniami złożonymi, co pozwoli również na wzbogacenie struktury pionowej drzewostanów i wzrost udziału drzewostanów piętrowych.

10.4. Przebudowa drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym z gospodarczym typem drzewostanu

W skali nadleśnictwa powierzchnia drzewostanów o składzie niezgodnym z gospodarczym typem drzewostanu obejmuje 422,86 ha, co stanowi 3,48% powierzchni wszystkich drzewostanów nadleśnictwa.

Pod względem żyzności (troficzności) siedlisk, udział powierzchniowy i procentowy, omawianych drzewostanów przedstawia się jak niżej:

Grupy troficzne siedlisk	Obręb Jabłonna		Obręb Pomiechówek		Razem	
	ha	%	ha	%	ha	%
1	2	3	4	5	6	7
Bory	15,08	15,60			15,08	3,57
Bory mieszane	12,18	12,60			12,18	2,88
Lasy mieszane	43,44	44,92	52,46	16,08	95,90	22,68
Lasy	26,00	26,88	259,60	79,60	285,60	67,54
Lasy łęgowe			14,10	4,32	14,10	3,33
Razem	96,70	100,00	326,16	100,00	422,86	100,00

Pod względem wilgotnościowym siedlisk układ drzewostanów niezgodnych z typem gospodarczym drzewostanu przedstawia się następująco:

Grupy wilgotnościowe siedlisk	Obręb Jabłonna		Obręb Pomiechówek		Razem	
	ha	%	ha	%	ha	%
1	2	3	4	5	6	7
Świeże	56,56	58,49	293,37	89,95	349,93	82,75
Wilgotne	40,14	41,51	32,79	10,05	72,93	17,25
Razem	96,70	100,00	326,16	100,00	422,86	100,00

Ujawnienie drzewostanów niezgodnych z typem gospodarczym drzewostanu nastąpiło w wyniku prac glebowo-siedliskowych. Ujawniono, że siedliska są żyzniejsze niż dotąd sądzono, stąd nastąpiły istotne korekty obowiązujących gospodarczych typów drzewostanu, wynikających na poszczególnych siedliskach z wariantów uwilgotnienia i żyzności gleb. Przyjęte gospodarcze typy drzewostanów częściowo odbiegają od przyjętych w poprzednim planie urządzania lasu.

Sposoby przebudowy drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym uzależnione są od wieku tych drzewostanów. Szczegółowo sposób przebudowy tych drzewostanów omówiony jest w rozdziale 6 Zasad Hodowli Lasu z 2002 roku.

Drzewostany przewidziane, w wykazie cięć rębnych, do przebudowy w drodze użytkowania rębego obejmują łącznie w nadleśnictwie 40,21 ha (obręb Jabłonna - 7,60 ha, Obręb Pomiechówek – 32,61 ha). Przeważająca część tych drzewostanów użytkowana będzie rębiami częściowymi (IIIa, IIIb i IVd), a okres ich przebudowy, w zależności od siedliskowego typu lasu i przyjętego rodzaju rębni, trwał będzie od 5 do 20 lat.

Drzewostany młodszych klas wieku zwłaszcza na siedliskach borów mieszanych i lasów należy przebudowywać w drodze cięć o charakterze przekształceniowym.

Wprowadzanie podsadzeń produkcyjnych ma na celu zmianę obecnego składu drzewostanów. Podsadzenia projektowane są na powierzchni 2,50 ha w tym: w Obrębie Jabłonna 2,00 ha oraz 0,50 ha w Obrębie Pomiechówek.

10.5. Wyspy ekologiczne

Wyspy ekologiczne to najczęściej niewielkie powierzchnie leśne, zadrzewienia śródpolne, naturalne lub zbliżone do naturalnych łąki i pastwiska położone wśród gruntów o odmiennym zniekształconym lub przekształconym ekosystemie (głównie wśród pól uprawnych). Obszar ich, o wyraźnie mniejszym promieniu oddziaływania w porównaniu do biocentrów, współtworzy mozaikowość krajobrazu, zwiększa różnorodność biologiczną, zmniejsza izolację i oddziałują stabilizująco na tereny sąsiednie.

Największe skupienie niewielkich kompleksów leśnych leżących w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, występuje w jego południowej części.

Zalesienia są główną formą zagospodarowania gleb użytków rolnych niskiej jakości, których rolnicze wykorzystanie ze względu na niekorzystne uwarunkowania przyrodnicze jest ekonomicznie nieuzasadnione. Zalesienia zwykle zwiększają również różnorodność biologiczną. W wyniku zalesień powstają nowe wyspy ekologiczne, a przy większych zalesionych powierzchniach powstaną nowe biocentra. Należy przy tym jednak zwrócić szczególną uwagę na rodzaj użytku i jego charakter. Czasami mogą to być cenne łąki lub inne obszary, które w żadnym wypadku nie powinny być zalesiane.

10.6. Zalesienia

Krajowy Program Zwiększania Lesistości (KPZL) opracowany został przez Ministerstwo Środowiska w roku 2003 w oparciu o prace badawczą pt. „Modyfikacja krajowego programu zwiększania lesistości” wykonaną przez IBL w latach 2000 – 2002.

W Programie tym przewidywane są zalesienia zarówno na gruntach państwowych jak i niepaństwowych. Zadania z zakresu hodowli lasu przewidują w bieżącym okresie gospodarczym zalesienia gruntów nieleśnych na gruntach Nadleśnictwa Jabłonna, na powierzchni 0,24 ha.

W skład sektora niepaństwowego mogą wchodzić grunty należące do indywidualnych właścicieli, a także grunty gminne i spółdzielcze.

Podstawą modelu przestrzennego zwiększenia lesistości kraju są opracowania wykonane na ten temat w Zakładzie Ekonomiki i Polityki Leśnej IBL w latach 2000 – 2001.

W omawianym KPZL zastosowano wielokierunkową metodę oceny preferencji zalesieniowych na podstawie wymienionych poniżej dwunastu cech:

1. udział gleb najsłabszych w powierzchni użytków rolnych (%)
2. jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tj. przydatność dla rolnictwa według punktacji Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (IUNG) (pkt),
3. rzeźba terenu (pkt),
4. występowanie stepowienia (ha),
5. zagrożenie erozją wodną powierzchniową (ha),
6. podaż gruntów do zalesienia według badań ankietowych w gminach (ha),
7. lesistość (%),
8. udział łąk i pastwisk w powierzchni gminy (%),
9. stopień zwiększenia lesistości ze względu na potrzeby ochrony przyrody (%),
10. ważniejsze wododziały (ha),
11. zlewnie chronione (ha),
12. ochrona wód podziemnych (ha).

Problematyka zalesień została ujęta w art. 16 ust. 1 Ustawy z dnia 27. marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717).

10.7. Kształtowanie strefy ekotonowej

Strefy ekotonowe (ekotony) charakteryzują się zwykle liniowym kształtem. Obszary te są obszarami przejściowymi między dwoma lub większą ilością ekosystemów i charakteryzują się wzrostem zróżnicowania gatunków i zagęszczenia osobników oraz obecnością gatunków ekosystemów sąsiednich. Celem tworzenia stref ekotonowych jest intensyfikacja wymiany biologicznej między ekosystemami i stabilizacja ekologiczna krajobrazu.

Wprowadzanie biologicznego wzbogacenia obrzeży lasu i kształtowanie stref ekotonowych należy oprzeć na wskazaniach zawartych w rozdz. 11. części III Instrukcji ochrony lasu z 2004 r, w dziale B – Profilaktyka w ochronie lasu.

Leśna strefa ekotonowa spełnia trzy podstawowe funkcje: ochronne, biologiczne i społeczne, które szczegółowo określone są w ww. rozdz. 11 Instrukcji ochrony lasu z 2004 r.

Z punktu widzenia zespołów roślinnych, dobrze wykształcona strefa ekotonowa powinna składać się z pięciu biocenoz, a mianowicie:

- lasu,
- welonu pnączowego (tylko na żyznych siedliskach),
- oszyjka krzewiastego (pas krzewów na skraju zbiorowisk leśnych, reprezentujący fazy regeneracyjne lasu, znajdujący się pod okapem drzewostanu),
- okrajka ziołoroślowego (pas krzewinek i ziołorośli z zanikającym wpływem drzewostanu),
- nieleśnego zbiorowiska wielkopowierzchniowego.

Dla potrzeb hodowli lasu należy rozróżnić zewnętrzne i wewnętrzne strefy ekotonowe:

zewnętrzne strefy ekotonowe zlokalizowane są na granicach kompleksów leśnych z terenami otwartymi (np. grunty rolne, tereny urbanistyczne, przemysłowe), szlakami komunikacyjnymi (szosy, linie kolejowe), z szerokimi liniami energetycznymi, dużymi ciekami wodnymi,

wewnętrzne strefy ekotonowe zlokalizowane są w obrębie kompleksów leśnych, wzdłuż dróg leśnych, linii podziału powierzchniowego, małych cieków wodnych.

Przy kształtowaniu stref ekotonowych należy kierować się następującymi zasadami:

- wykorzystywać wyłącznie gatunki drzew i krzewów rodzimego pochodzenia, dostosowane do lokalnych warunków siedliskowych,
- przestrzegać odpowiedniej więźby i formy zmieszania,
- wykorzystywać odnowienia naturalne,
- strefy ekotonowe na powierzchniach pożębowych powinny być kształtowane równocześnie z powstającymi drzewostanami, równocześnie należy zadbać o to, aby nie dopuścić do negatywnego wpływu ściany strefy drzewiastej na graniczące z nią uprawy leśne (ocienienie, wytwarzanie rozległych systemów korzeniowych).
- kształtować strefy ekotonowe o strukturze piętrowej.

Dobór gatunków drzew i krzewów do stref ekotonowych powinien wynikać z właściwości siedliska.

Na siedliskach boru świeżego proponuje się wprowadzanie: żarnowca miotlastego (*Sarothamnus scoparius*), jałowca pospolitego (*Juniperus communis*), jarząbu pospolitego

(*Sorbus aucuparia*), kruszyny pospolitej (*Frangula alnus*) i rokitnika pospolitego (*Hippophae rhamnoides*).

Na siedliskach boru wilgotnego wskazane jest wprowadzanie: jarząbu pospolitego (*Sorbus aucuparia*), kruszyny pospolitej (*Frangula alnus*), wierzby iwy (*Salix caprea*), wierzby uszatej (*Salix aurita*), wierzby szarej (*Salix cinerea*), wierzby rokity (*Salix rosmarinifolia*) oraz brzozy niskiej (*Betula humilis*) i brzozy karłowatej (*Betula nana*).

Gatunki proponowane do wprowadzenia na siedliskach boru mieszanego świeżego i wilgotnego oraz lasu mieszanego świeżego i wilgotnego, poza wymienionymi powyżej dla siedlisk boru suchego i wilgotnego, obejmują: szakłak pospolity (*Rhamnus cathartica*), derenia świdwy (*Cornus sanguinea*), wiśnia karłowata (*Cerasus fruticosa*), śliwa tarnina (*Prunus spinosa*), ligustr pospolity (*Ligustrum vulgare*), berberys zwyczajny (*Berberis vulgaris*), leszczyna pospolita (*Corylus avellana*), trzmielina brodawkowata (*Evonymus verrucosa*), grusza pospolita (*Pyrus communis*), jabłoń dzika (*Malus sylvestris*), głóg jednoszyjkowy (*Crataegus monogyna*), głóg dwuszyjkowy (*Crataegus laevigata*), głóg wielkoowocowy (*Crataegus x macrocarpa*), róża dzika (*Rosa canina*) i wierzba iwa (*Salix caprea*).

Na siedliskach boru mieszanego bagiennego i lasu mieszanego bagiennego należy wprowadzać kruszynę pospolitą (*Frangula alnus*) oraz wierzby uszatą (*Salix aurita*) i szarą (*Salix cinerea*).

Strefy ekotonowe położone na siedliskach lasów świeżych i wilgotnych należy kształtować z gatunków przewidzianych dla borowych i lasowych mieszanych siedlisk świeżych i wilgotnych wzbogaconych o: trzmielinę zwyczajną (*Evonymus europaea*), wiciokrzew suchodrzew (*Lonicera xylosteum*), wawrzynek wilczelyko (*Daphne mezereum*), kalinę koralową (*Viburnum opulus*), bez czarny (*Sambucus nigra*) i czeremchę zwyczajną (*Padus avium*).

Na siedlisku olsu przewiduje się wprowadzanie: kruszyny pospolitej (*Frangula alnus*), brzozy niskiej (*Betula humilis*) i brzozy karłowatej (*Betula nana*) oraz wierzby uszatej (*Salix aurita*), szarej (*Salix cinerea*) i wierzby rokity (*Salix rosmarinifolia*).

Strefa ekotonowa na siedlisku olsu jesionowego powinna się składać z: wierzby szarej (*Salix cinerea*), kruszyny pospolitej (*Frangula alnus*), bzu czarnego (*Sambucus nigra*), derenia świdwa (*Cornus sanguinea*), czeremchy zwyczajnej (*Padus avium*), trzmieliny zwyczajnej (*Evonymus europaea*), róży dzikiej (*Rosa canina*), głogu jednoszyjkowego

(*Crataegus monogyna*), głogu dwuszyjkowego (*Crataegus laevigata*) i głogu wielkoowocowego (*Crataegus xmacrocarpa*).

10.8. Korytarze i węzły ekologiczne

Korytarze ekologiczne to obszary łączące różne jednostki krajobrazu i wyróżniające się od otaczającego tła. Pod względem struktury można wyróżnić korytarze liniowe, pasowe i sieciowe. Pochodzenie i charakter korytarzy ekologicznych może być reliktowy, antropogeniczny lub środowiskowy, a ich podstawowym celem jest zmniejszenie stopnia izolacji oddzielnych elementów krajobrazu i ułatwienie przemieszczania się pomiędzy nimi.

Struktury ekologiczne takie jak korytarze ekologiczne mogą spełniać równocześnie swoją funkcję dla jednych gatunków stanowiąc dla innych barierę ekologiczną.

Dzięki korytarzom ekologicznym i obszarom węzłowym populacje wielu gatunków zwierząt mogą migrować i kontaktować się ze sobą. Korytarze i węzły ekologiczne tworzą naturalny system powiązań przyrodniczych wielkoobszarowych form ochrony przyrody.

Naturalnymi korytarzami ekologicznymi są np. doliny rzeczne i kompleksy leśne. Doliny rzeczne są najmniej zmienionymi przyrodniczo obszarami występującymi wśród krajobrazu kulturowego, rolniczego i miejskiego, najczęściej są zadrzewione i zakrzewione lub przynajmniej porośnięte wysoką, dziko rosnącą roślinnością zielną. Stanowią ostoje dla różnych grup zwierząt, a dla niektórych gatunków są wręcz jedynymi możliwymi ostojami wykorzystywanymi przez nie jako naturalne „osłony” podczas wędrówek. Korytarze ekologiczne posiadają różną rangę. Duże, szerokie doliny rzeczne, które posiadają naturalnie zarośnięte i wykształcone brzegi, stanowią korytarze ekologiczne o charakterze ponadregionalnym lub wręcz krajowym. Łączą one ważne przyrodniczo tereny często znacznie od siebie oddalone. Mniejsze rzeki i ciek wodne tworzą sieć regionalnych korytarzy ekologicznych, które skupiają miejscowe populacje. Natomiast bardzo małe ciek wodne, płynące w niedużych naturalnych dolinach, bądź wręcz w zarośniętych rowach melioracyjnych, tworzą korytarze o znaczeniu lokalnym. Bardzo często właśnie te najmniejsze, zarastające (często sztuczne) ciągi wodne, tworzące swoistą sieć wśród terenów uprawnych, stanowią ważne ekologicznie miejsca rozrodu, bytowania lub przemieszczania się wielu gatunków zwierząt. Korytarze ekologiczne różnej rangi są z sobą połączone i tworzą swoistą sieć obszarów ważnych ekologicznie. Miejsca połączeń tych jednostek tworzą tzw. węzły ekologiczne.

Doliny większych rzek, które spełniają rolę korytarzy ekologicznych, powinny być dostatecznie chronione, w tym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązuje na ich terenie zakaz zabudowy, zmiany stosunków wodnych bez operatu wodnoprawnego oraz zakaz grodzenia i parcelacji. Te mniejsze, lokalne korytarze są różnie traktowane przez miejscową ludność. Są one często zasypywane, zanieczyszczane ściekami bytowymi, bądź odpadami stałymi. Często zdarza się, że roślinność krzewiasta, która rośnie wzdłuż nich, jest wycinana.

Wspomniane cieką zbierają wody z całej sieci cieków i rowów melioracyjnych usytuowanych wśród pól i wraz z ich najbliższym otoczeniem (kępami roślinności szuwarowej, zakrzywieniami, itp.) są cennym urozmaiceniem krajobrazu rolniczego, dając schronienie wielu gatunkom roślin i zwierząt.

Wzdłuż mniejszych lub większych cieków wodnych, lub w dolinnych obniżeniach terenu, nie należy budować ogrodzeń, wznosić budynków mieszkalnych oraz wycinać istniejących zakrzewień i zadrzewień. Konieczna jest również kontrola przyrzecznych, prywatnych lasów olszowych, która powinna zapobiegać ich wycinaniu lub nadmiernemu przeredzaniu. Ponadto należy przeciwdziałać niekontrolowanym modernizacjom rowów melioracyjnych, co powoduje zniszczenie równowagi ekologicznej panującej w danym cieku oraz w jego najbliższym sąsiedztwie.

Najważniejszym korytarzem ekologicznym na omawianym terenie jest dolina Wisły wraz z terasami zalewowymi. Jest to ciąg o znaczeniu krajowym, który wchodzi w skład obszaru węzłowego w ramach europejskiej sieci ECONET. Podobne znaczenie ma korytarz ekologiczny wzdłuż rzeki Narwi.

SIEĆ ECONET-PL

Kraje Unii Europejskiej dążąc do współpracy w zakresie ochrony przyrody utworzyły w 1992 r. Europejską Sieć Ekologiczną EECONET (European Ecological Network). Jest to spójny przestrzennie i funkcjonalnie system obszarów o wysokich walorach przyrodniczych. Sieć ma sprzyjać integracji działań poświęconych ochronie różnorodności biologicznej i krajobrazowej Europy (Liro 1998).

Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET POLSKA jest próbą zmierzającą do poszerzenia sieci EECONET na kraje Europy Wschodniej i Centralnej oraz realizacji zaleceń Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUNC). Koncepcja ta nie ma umocowania prawnego, a jest tylko zbiorem pewnych wytycznych.

Sieć ECONET PL podobnie jak i sieć EECONET tworzą:

- obszary węzłowe (biocentra i strefy buforowe),
- korytarze ekologiczne,
- obszary wymagające unaturalnienia.

Obszary węzłowe wyróżniają się z otoczenia bogactwem różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Często tworzą ważne ostoje dla gatunków rodzimych i wędrownych, w tym wielu rzadkich i zagrożonych wyginięciem.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Jabłonna występuje fragment obszaru węzłowego, oznaczonego 20 M – Puszczy Kampinoskiej. Jest to obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym, obejmujący dolinę rzeki Bug.

Kraje Unii Europejskiej dążąc do współpracy w zakresie ochrony przyrody utworzyły w 1992 r. Europejską Sieć Ekologiczną EECONET (European Ecological Network). Jest to spójny przestrzennie i funkcjonalnie system obszarów o wysokich walorach przyrodniczych. Sieć ma sprzyjać integracji działań poświęconych ochronie różnorodności biologicznej i krajobrazowej Europy (Liro 1998).

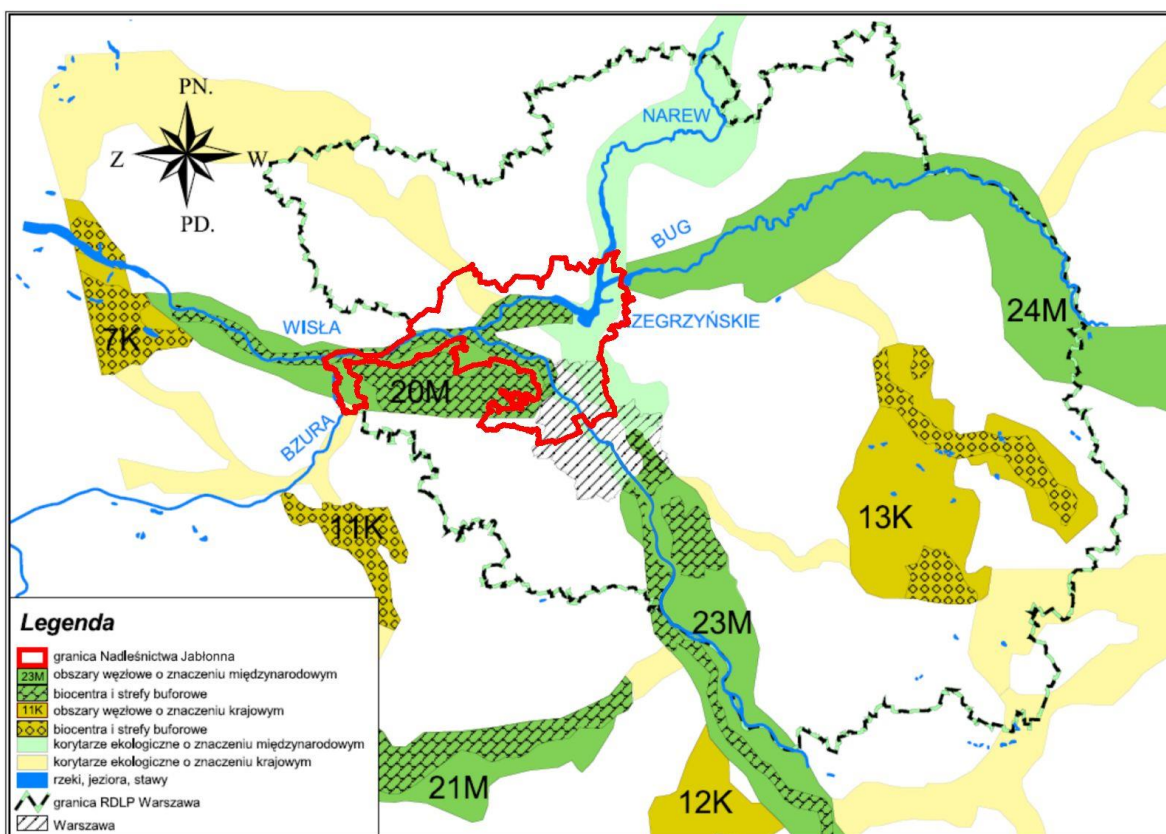
Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET POLSKA jest próbą zmierzającą do poszerzenia sieci EECONET na kraje Europy Wschodniej i Centralnej oraz realizacji zaleceń Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUNC). Koncepcja ta nie ma umocowania prawnego, a jest tylko zbiorem pewnych wytycznych.

Sieć ECONET PL podobnie jak i sieć EECONET tworzą:

- obszary węzłowe (biocentra i strefy buforowe),
- korytarze ekologiczne,
- obszary wymagające unaturalnienia.

Obszary węzłowe wyróżniają się z otoczenia bogactwem różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Często tworzą ważne ostoje dla gatunków rodzimych i wędrownych, w tym wielu rzadkich i zagrożonych wyginięciem.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Jabłonna występuje fragment obszaru węzłowego, oznaczonego 20 M - Puszczy Kampinoskiej. Jest to obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym oraz korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

Korytarzem ekologicznym o znaczeniu regionalnym jest ciąg łączący Puszcę Kampinoską przez dolinę Wisły, Lasy Buchnika i Lasy Legionowskie z lasami nad rzeką Strugą. Drugim regionalnym korytarzem ekologicznym o znaczeniu regionalnym, w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, jest ciąg powiązany z doliną rzeki Wkry.

Do korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym należy zaliczyć sieć dolinek stanowiące przeważnie otwarte tereny zielone.

W przypadku planowania nowej infrastruktury komunikacyjnej przez teren korytarzy ekologicznych konieczna jest budowa przepustów, które gwarantują swobodne poruszanie się zwierzyny grubej.

10.9. Bariery ekologiczne

Bariery ekologiczne są strukturami rozdzielającymi różne ekosystemy i mające charakter naturalny (cieki wodne) lub antropogeniczny (drogi, linie kolejowe, linie energetyczne, obszary zabudowane). Bariery ekologiczne zwiększają stopień izolacji poszczególnych ekosystemów stwarzając funkcje filtracyjne w przepływie biologicznym. W zależności od usytuowania w stosunku do kierunku tego przepływu mogą być poprzeczne lub podłużne.

Najbardziej typowym przykładem antropogenicznej bariery ekologicznej są drogi. Istnieje konieczność pomagania zwierzętom w bezpiecznym pokonywaniu przeszkód.

W celu ułatwienia migracji płazom i gadom należy budować różnego rodzaju przepusty pod drogami, aby umożliwić tym zwierzętom dotarcie np. do łągowisk. Dla tych zwierząt przeszkodą nie do pokonania może być również betonowy płot. W celu postawienia murowanego płotu potrzebne jest zezwolenie władz gminnych, wskazane jest, aby gminne komórki wydające takie dokumenty zwracały uwagę inwestorom na konieczność stosowania pewnego rodzaju rozszczelnień w najbardziej przyziemnej części płotu.

Płazy wychodzą na drogi asfaltowe nie tylko z potrzeby szukania dogodnych warunków do rozmnażania. Dzieje się tak również dlatego, że zwierzęta te wychodząc na drogi ogrzewają ciała (asfalt jest dobrym kumulatorem ciepła, które oddaje w nocy). Dostyc powszechną praktyką w krajach zachodnich jest stawianie specjalnych zapór wzdłuż ruchliwych traktów komunikacyjnych, blokujących wyjście zwierząt na ruchliwe drogi.

W celu ułatwienia ssakom pokonania barier ekologicznych jakie stworzą autostrady i drogi szybkiego ruchu koniecznym będzie budowa przejść nadziemnych i podziemnych.

Głównymi szlakami komunikacyjnymi, o dużym natężeniu ruchu, przebiegającymi przez obszar zasięgu terytorialnego nadleśnictwa i tworzącymi obecnie bariery ekologiczne są drogi krajowe i wojewódzkie na podanych poniżej odcinkach.

Drogi krajowe:

nr 7 Warszawa - Czosnów – Zakroczym - Kroczewo,

nr 62 Czerwińsk nad Wisłą - Wygoda Smoszewska – Zakroczym, - Pomiechówek – Serock.

Drogi wojewódzkie:

nr 575 Kazuń Nowy. – Grochale - Nowy Secemin - Kamion,

nr 579 Kazuń – Julinek - Leszno,

nr 580 Sochaczew- Kampinos - Leszno,

nr 621 Dębe – Wieliszew,

nr 630 Nowy Dwór Mazowiecki – Skierdy – Jabłonna,

nr 631 Nowy Dwór Mazowiecki – Nieporęt – Zielonka,

nr 632 Legionowo – Marki,

nr 633 Nieporęt – Białoleka,

nr 705 Sochaczew – Śladów,

nr 724 Bemowo – Marki.

Wszystkie drogi przechodzące przez lasy nadleśnictwa i stanowiące bariery ekologiczne zostały uwidocznione na załączonej mapie.

11. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU TWORZENIE NOWYCH FORM OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU

11. 1. Projektowane rezerwaty (poza terenami Lasów Państwowych)

11.1.1. Wyspy Smoszewskie

Teren projektowanego rezerwatu obejmuje około 11,5 km odcinek Wisły od wsi Mochty w dół rzeki i położony na granicy zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Jabłonna. Teren ten obejmuje obszar około 655,00 ha w gminach Zakroczym i Leoncin. Koryto rzeki na tym odcinku Wisły pocięte jest na wiele odnóg tworzących wyspy, na których rozwijają się zbiorowiska aluwialne o różnym stopniu sukcesji. Najbardziej rozwinięte są zbiorowiska wierzb krzaczastych złożonych z wierzb trójpręcikowych i wiciowych. Wśród awiofauny najliczniej występuje rybitwa białoczerna i zwyczajna, oraz mewa pospolita oraz rzadkie zalatujące ptaki takie jak bąk, rybołów, sieweczka obrożna, batalion czy kulik wielki.

11.1.2. Kępa Kikolska

Teren tego projektowanego rezerwatu obejmuje powierzchnię około 12 ha na lewym brzegu rzeki Narwi w okolicach wsi Czarnowo. Obszar ten stanowi taras zalewowy Narwi, ograniczony od południa wałem przeciwpowodziowym, i jest porośnięty lasem wierzbowo-topolowym ze słabo wykształconą warstwą krzewów. Na terenie tego projektowanego rezerwatu występuje jedna z najliczniejszych kolonii lęgowych czapli siwej w województwie mazowieckim.

11.1.3. Parowy Zakroczymskie

Teren przyszłego rezerwatu położony jest na wysokim brzegu Wisły między Zakroczymiem a wsią Smoszewo. W projekcie przewiduje się objęcie ochroną konserwatorską istniejącą tu skarpe i wąwozy erozyjne. Skarpa wiślana o wysokości 25 m tworzy naturalną odkrywkę geologiczną i wraz z sąsiadującymi z nią jarami charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi. Na tym terenie wykształciła się unikatowa roślinność ciepłolubna z bardzo rzadkimi i często chronionymi gatunkami roślin, do których zaliczają się goździki kartuskie i kosmate oraz paprotka zwyczajna.

11.1.4. Kępy Śladowskie

Ten projektowany rezerwat obejmuje 15-to kilometrowy odcinek Wisły od Wyszogrodu w górę rzeki do granicy zasięgu terytorialnego nadleśnictwa. W granicach obiektu leży ok. 955 ha gruntów położonych w gminie Brochów. Wisła tworzy w tym miejscu liczne wyspy i piaszczyste łachy oraz starorzecza. Roślinność wysp najczęściej reprezentuje początkowe stadia sukcesji. Występuje tu zespół terofitów namułkowych oraz zbiorowiska wierzb krzaczastych. Wyspy są miejscem lęgowym mew pospolitych, oraz ptaków z rzędu wróblowatych – remizów, dziwonii, słowików – szarego i rdzawego. Wśród gatunków lęgowych najliczniej występują mewy - pospolita i śmieszka oraz rybitwy – zwyczajna i białoczarna.

11.2. Drzewa zasługujące na ochronę

W granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa (na terenach leśnych i nieleśnych) istnieje wiele egzemplarzy starych drzew, które zasługują na ochronę. Posiadają one duże walory przyrodnicze i krajobrazowe, często podnoszą walory estetyczne krajobrazu wiejskiego.

W poniższej tabeli przedstawiono grupy drzew występujące na gruntach lasów Obrębu Jabłonna, które z racji wymiarów, pokroju, formy występowania, wieku lub innych walorów przyrodniczych proponowane są do objęcia ochroną.

Wykaz drzew i innych obiektów zasługujących na ochronę*

Lp.	Leśnictwo	Oddz., poddz.	Gatunek, wiek	Opis	Uwagi
1	2	3	4	5	6
Obręb Jabłonna					
1	Białobrzegi	15b	So 125 lat	2 kępy starodrzewia o pow. 0,26 ha na uprawie	
2	Białobrzegi	16b	So 125 lat	Kępy starodrzewia o pow. 0,14 ha na uprawie	
3	Białobrzegi	27c	So 140 lat	Kępa starodrzewia o pow. 0,10 ha w młodniku	
4	Białobrzegi	27f	So 140 lat	2 kępy starodrzewia o pow. 0,79 ha na uprawie	
5	Białobrzegi	58i	So 115 lat	2 kępy starodrzewia o pow. 0,52 ha na uprawie	
6	Białobrzegi	71r	So 130 lat	Kępa starodrzewia o pow. 0,15 ha na uprawie	

Lp.	Leśnictwo	Oddz., poddz.	Gatunek, wiek	Opis	Uwagi
1	2	3	4	5	6
7	Kąty Węgierskie	109f	So 115 lat	2 kępy starodrzewia o pow. 0,41 ha na uprawie	
8	Katy Wgierskie	117d	So 120 lat	2 kępy starodrzewia o pow. 0,25 ha w młodniku	
9	Bukowiec	199f	Db 200 lat	Kępa starodrzewia o pow 0,29 ha w młodniku	
10	Bagno	271g	So 100 lat	Kępa starodrzewia o pow 0,30 ha na uprawie	
11	Bagno	272h	So 120	Kępa starodrzewia o pow 0,25 ha na uprawie	
12	Bagno	308b	So, Db 180 lat	Kępa starodrzewia o pow 0,36 ha na uprawie	
13	Bagno	309b	So, Db 180 lat	Kępa starodrzewia o pow 0,36 ha na uprawie	
14	Bagno	314 b	So 135 lat	Kępa starodrzewia o pow 0,45 ha na uprawie	
15	Bagno	315a	So 130 lat	Kępa starodrzewia o pow 0,49 ha na uprawie	
16	Białobrzegi	331g	So 120 lat	Kępa starodrzewia o pow 0,30 ha na uprawie	

** nie są formą ochrony w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody*

12. PROMOCJA I EDUKACJA EKOLOGICZNA

Lasy w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Jabłonna obejmują obszar 20 980,69 ha, a lesistość tego terenu wynosi 18,95 %. Lasy nadleśnictwa są atrakcyjnym miejscem wypoczynku letniego i sobotnio-niedzielnego ludności oraz miejscem pozyskiwania runa leśnego. Przyroda coraz częściej staje się głównym motywem uprawiania turystyki. Poznanie pomników przyrody, czy atrakcyjnych form środowiska przyrodniczego staje się obowiązkowym elementem programów wycieczek zarówno zbiorowych jak i indywidualnych. Rozwój turystyki jest ściśle związany z jakością zasobów przyrodniczych na danym terenie. Wiadomym jest, że lasy uważa się za te zasoby, które w skali kraju i Nadleśnictwa Jabłonna, dzięki racjonalnej gospodarce prowadzonej przez leśników zachowały się stosunkowo najlepiej. Dodatkowym świadectwem dobrego stanu ich zachowania, może być obecność w lasach nadleśnictwa - obszarów Natura 2000. Uznaje się, że turystyka na obszarach Natura 2000 będzie sta-

nowiła ważny dział lokalnej gospodarki. Nie może ona jednak odbywać się kosztem przyrody, zatem będą potrzebne uregulowania zawarte w planie zadań ochronnych lub w planach ochrony tych obszarów. Ewentualne ograniczenia mogą wynikać z troski o zachowanie właściwego stanu ochrony leśnego gatunku lub siedliska przyrodniczego, będącego przedmiotem ochrony.

W ostatnich latach obserwuje się dynamiczny rozwój turystyki i rekreacji w lasach. Proces ten jest bezpośrednio związany ze wzrostem znaczenia społecznych funkcji lasu, w tym funkcji rekreacyjnych edukacyjnych i turystycznych. W przyszłości turystyka i rekreacja może stanowić alternatywne źródło dodatkowych przychodów dla gospodarki leśnej. Produkt turystyczny to kategoria niezwykle złożona. Jednym z najważniejszych elementów budujących go - są walory turystyczne terenu, które są wysoko oceniane przez turystów. Rozwój turystyki i korzyści wynikające z koncentracji ruchu turystycznego mogą wystąpić w miejscach, które będą w stanie zainteresować turystę dzięki odpowiedniemu natężeniu walorów turystycznych. Największym atutem takiego terenu jest jego dzikość, niski stopień przekształcenia przez człowieka, cisza, spokój, piękne krajobrazy, bogata hydrosfera. Obszary leśne położone w zasięgu miast: Warszawy, Legionowa i Nowego Dworu Mazowieckiego podlegają wzmożonej presji wypoczywających, co stwarza konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań w celu ich ochrony. Warunkiem prawidłowego zagospodarowania terenu o funkcji rekreacyjnej jest nie tylko ocena jego przydatności rekreacyjnej ale również rozpoznanie potrzeb wypoczywających.

Drogi odgrywają szczególną rolę w rozwoju turystyki i rekreacji. Zapewniają dostępność obszarów atrakcyjnych turystycznie, umożliwiają turystom zwiedzanie i poznawanie nowych terenów. Drogi, ze względu na swoją funkcję powinny być tak prowadzone żeby przechodziły obok miejsc atrakcyjnych turystycznie oraz nie przyczyniały się do dewastacji krajobrazu, nie powodowały szkód w środowisku. Dlatego też, leśnicy by dostosować się do nowych tendencji, starają się udostępniać lasy społeczeństwu, budując i konserwując obiekty turystyczne tj. parkingi leśne i miejsca na biwaki. Udostępnia się również niektóre drogi leśne, po to by korzystający z lasu mieli do niego ułatwiony dostęp. Jednym z podstawowych warunków umożliwiających pełną realizację niniejszego „Programu ochrony przyrody” jest potrzeba działalności nadleśnictwa w różnych formach informacyjno – dydaktycznych, propagujących ekologiczną świadomość społeczeństwa. Powinno to się odbywać w miarę możliwości finansowych nadleśnictwa poprzez:

- ustawianie tablic objaśniających poszczególne zagadnienia z zakresu ochrony przyrody jak i zagospodarowania lasu,
- wyraźne oznaczenie granic obiektów szczególnie cennych,
- wydawaniu folderów,
- wydawaniu komunikatów w lokalnej prasie, radiu i telewizji oraz na tablicach ogłoszeń i ewentualnie bilbordach,
- unikanie ustawiania znaków zakazu wstępu do miejsc przyrodniczo atrakcyjnych,
- ukierunkowaniu w wybrane punkty, szlaki, rejony ruchu turystycznego poprzez wyznaczenie parkingów, miejsc postoju, ścieżek przyrodniczo – leśnych i odpowiedniego ich zareklamowaniu,
- prezentowaniu walorów lasów nadleśnictwa i zagadnień związanych z ochroną przyrody przez internet,
- organizowaniu lub współorganizowaniu akcji propagujących ochronę środowiska w szkołach oraz akcji zbierania śmieci.

Wiele materiałów turystyczno-krajoznawczych, pomocnych dla lepszego poznania obszaru leżącego w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa wydanych zostało przez oddziały PTTK w Warszawie, Nowym Dworze Mazowieckim i Pułtusku.

12.1. Pieszne szlaki turystyczne

Przez zasięg terytorialny Nadleśnictwa Jabłonna przebiega 11 szlaków turystycznych. Szlaki te o łącznej długości ok. 200 km, wyznaczone zostały przez pracowników PTTK przy współpracy z nadleśnictwem.

12.1.1. Czarny

Czarny szlak turystyczny tzw. „Łącznikowy” prowadzi ze stacji kolejowej w Pomiechówku przez wieś Brody Parcele do Uroczyska Wólka. Długość tego szlaku wynosi ok. 8,0 km. Na terenie kompleksu leśnego łączy się on z zielonym szlakiem zwanym „Przez Lasy Pomiechowskie”.

12.1.2. Czerwony

Przez lasy nadleśnictwa przebiegają trzy szlaki turystyczne oznaczone kolorem czerwonym.

Pierwszy z nich prowadzi od miejscowości Chotomów – ul. Kolejowa – ul. Jesionowa – Góry Chotomowskie – wieś Trzciany – Janówek II – Boża Wola. Szlak w dużej mierze przebiega przez teren lasów Nadleśnictwa Jabłonna, w tym przez rezerwat Jabłonna. Trasa szlaku będzie po piaszczystym, lekko pagórkowatym terenie i nadaje się zarówno na wycieczki piesze, jak i rowerowe. Szlak drugi, prowadzi przez lasy nadleśnictw Drewnica i Jabłonna a następnie będzie z Rembertowa do Nieporętu i dalej przez Wieliszew, Lasy Chotomskie, Suchocin do Modlina. Jest to fragment Podwarszawskiego Szlaku Okrężnego. Fragmenty tej trasy będą po pozostałościach puszczy rozciągającej się jeszcze w XVII w. wzdłuż rzeki Wisły. Szlak trzeci oznaczony tym kolorem będzie z Brodów Warszawskich przez Gosławicę, Błędówko i dalej przez lasy w okolicy Błogosławia i Szczypiorna do miejsca znanego jako Młynarka.

12.1.3. Niebieski

Jeden z najbardziej atrakcyjnych szlaków o charakterze ponadregionalnym prowadzi z Nieporętu przez Zegrze, Poddębe, Skrzyszew, Łąki Kałuszyńskie, rezerwat „Kępa Kikolska”, Góra, Janówek, Lasy Chotomskie, rezerwat „Jabłonna”, Jabłonnę i Lasy Legionowskie do Warszawy - Choszczówki. Trasa ta prowadzi brzegiem Jeziora Zegrzyńskiego, rozległymi łąkami, a także przez trzy kompleksy leśne. W czasie przemarszu można podglądać czaple, kormorany, podziwiać starodrzewia sosnowe w rezerwach przyrody, jak również zabytki architektury – pałac w Jabłonie czy pozostałości fortów obronnych w okolicach Modlina.

Drugi szlak prowadzi od strony Choszczówki - ul Szkolna - ul. Modlińska - ul. Wałową – szlak przekracza drogę nr 630 - gdzie jest połączony ze szlakiem czerwonym. Podobnie jak szlak czerwony w przeważającej części przebiega przez tereny leśne, pagórkowate i piaszczyste, charakterystyczne dla tego regionu. Trzecim szlakiem przebiegającym na omawianym terenie jest szlak będący z Cieksyna do Pomiechówka. Prowadzi on przez wsie Lelewo, Zaborze, Gosławicę do Młynarki.

12.1.4. Zielony

Szlak ten zwany „Przez Lasy Pomiechowskie” prowadzi ze wsi Poddębe przez Orzechowo, Wójtostwo, Uroczyska: Wólka, Brody Warszawskie, „Młynarkę” i „Kosewko” i dalej przez Szczypiorno, Las Błogosławie, Wolę Błędowską, Nowe Wrony do wsi Zaręby.

12.1.5. Żółty

Pierwszy szlak prowadzi z Warszawy Choszczówki przez wsie Józefów i Węgierskie Kąty na stację PKP Nieporęt. Trasa ta prowadzi przez lasy legionowskie i nieporęckie, a jej

największymi atrakcjami są pomniki przyrody rosnące w Józefowie. Drugi szlak oznaczony tym kolorem przebiega od Pomiechówka przez rezerwat Pomiechówek, „Młynarkę” do Goławic. Ostatni, trzeci szlak prowadzi z Zegrzynka przez rezerwat „Wąwóz Szaniawskiego”, Serock, Karolino, Wola Smolana, Rezerwat Zegrze, Jachrankę do wsi Poddębe.

12.2. Rowerowe szlaki turystyczne

W roku 2004 powstało „Studium sieci dydaktycznych tras rowerowych na terenie powiatu legionowskiego”. Natomiast o turystyce rowerowej można mówić dopiero od roku 2005, kiedy to na podstawie studium powstały pierwsze szlaki do uprawiania turystyki rowerowej. Ich prekursorami były gminy Serock i Nieporęt. Obecnie przez omawiany teren przebiega 13 profesjonalnie zaprojektowanych i oznakowanych szlaków rowerowych różniących się charakterem, rangą i parametrami fizycznymi. Ich łączna długość wynosi ok. 351 km.

12.2.1. Trasa Liwecka (VM - L, oznakowana kolorem niebieskim)

Rowerowy szlak turystyczny „Trasa Liwecka” o długości ok. 8,7 km, prowadzi z Nieporętu przez Białobrzegi i Rynie do mostu na rzece Rządzy w miejscowości Siwek. W lasach leśnictwa Białobrzegi przebiega ona przez oddz.: 21, 33, 13, 12, 7, 3. Trasa ta umożliwia obserwację Jeziora Zegrzyńskiego, wyspy Euzebia i ujście rzeki Rządzy. Znacznym uatrakcyjnieniem szlaku, jest możliwość skorzystania z kąpieli - słonecznych i wodnych na plaży w okolicach Rynii oraz poznawanie uroków różnowiekowych borów sosnowych.

12.2.2. Trasa Nadwiślańska Prawobrzeżna (oznakowana kolorem niebieskim)

Trasa o długości ok. 14,4 km prowadzi wzdłuż wału przeciwpowodziowego Wisły. Jej początek usytuowany został w pobliżu piaskarni, około 1 km na południe od zespołu pałacowo – parkowego w Jabłonie. Szlak prowadzi do granicy z powiatem nowodworskim. W czasie przejazdu można zwiedzić XVIII-to wieczny pałac Poniatowskiego wraz z otaczającym go parkiem. Niezaprzeczalnym walorem trasy jest możliwość obserwowania z wysokiego wału przeciwpowodziowego naturalnych form przyrodniczych. Również, ze względu na istniejące tu doskonałe warunki lęgowe, istnieje możliwość podpatrywania życia rzadkich i chronionych gatunków ptaków.

12.2.3. Trasa Narwiańska (oznakowana kolorem czerwonym)

Trasa składająca się z dwóch odcinków z Kobiątki do Nieporętu o długości około 8,5 km oraz z Zegrza Południowego do Gąsiorowa przez Borową Górę, Serock i Łachę o długości 16,5 km. Szlak ten prowadzi nad akwenami wodnymi – Kanałem Żerańskim, Jeziorom Zegrzyńskim i nad rzeką Narwią. Na trasie, miejscami wartymi uwagi jest rejon zabytkowego

fortu Zegrze, most na Narwi oraz w Serocku: pozostałości wałów obronnych z okresu Napoleona, grodzisko Barbarka, czy gład narzutowy – granitognejs.

12.2.4. Trasa Pułtuska (VM – P, oznakowana kolorem czarnym)

Szlak prowadzący ze stacji kolejowej PKP Warszawa Choszczówka przez Legionowo, Skrzyszew, Dębe, Izbicę i Guty do Zabłocia ma długość ok. 32,3 km. Jest to szlak biegnący w dużej części drogami asfaltowymi przechodzącymi przez lasy legionowskie i serockie (w obrębie Jabłonna w oddz.: 240, 233, 225, 218, 219, 221, 203, 195, 186, 178, 163, 159, 155, 150, 146, 139, 140, 141, 89, 80, 75, 327, a w obrębie Pomiechówek w oddz. 19, 18, 29, 38, 37, 36, 35, 34, 33, 31, 42, 45, 44) oraz dolinę Narwi. Jest to typowy szlak krajoznawczo-przyrodniczy, pozwalający na poznanie rezerwatów: Bukowiec Jabłonnowski i Zegrze, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Dębe oraz porównania borów sosnowych rosnących na ubogich utworach piaszczystych (okolice Legionowa) z lasami serockimi występującymi na glebach gliniasto-żwirowych.

12.2.5. Trasa Obwodowa (VM – O, oznakowana kolorem zielonym)

Ten szlak rowerowy o długości 22,5 km, prowadzi z Zegrza Południowego przez Dębe, Sikory do wsi Góra. Przez las przebiega w oddz.: 96, 91, 94, 327, 326, 73 należących do leśnictwa Poniatów. Trasa ta wiedzie w pobliżu rezerwatu „Wieliszewskie Łęgi”. W czasie wycieczki można oglądać efekty działalności bobrów przy ujściu Kanału Komornickiego do Narwi czy poznać zaporę wodną w Dębem a także podziwiać rozległy krajobraz Łąk Krubińskich. Na końcu szlaku, we wsi Góra można zwiedzać ruiny pałacu, kuźni czy spichlerza oraz obejrzeć cztery pomnikowe dęby szypułkowe.

12.2.6. Szlak Nieporęcki (L - 05, oznakowany kolorem żółtym)

Trasa o długości 42 km, której początek został umiejscowiony w Nieporęciu, na pl. Wolności prowadzi przez Białobrzegi, Rynię, Siwek, Beniaminów, Dąbkowiznę, Wólkę Radzymińską, Izabelin, Lasy Drewnickie, wałem wzdłuż rzeki Czarnej do Klonowej i dalej przez Lasy Nieporęckie z powrotem do Nieporętu. Przez lasy Nadleśnictwa Jabłonna przebiega w oddz.: 33, 21, 13, 12, 7, 3, 1, 4, 5, 8, 15, 26, 28, 29, 45, 52, 60, 61, 67, 71, 127A. Szlak, dzięki krętemu przebiegowi, pozwala poznać atrakcyjne miejsca gminy Nieporęt, do których na pewno zaliczać się będzie fort Beniaminów, czy łąki porastające torfowiska w południowej części gminy. Nie wolno również przegapić wspaniałego pomnika przyrody, jakim jest dąb „Jan Kazimierz”.

12.2.7. Szlak Południowy (L - 06, oznakowany kolorem zielonym)

Najdłuższy szlak rowerowy w okolicach Jeziora Zegrzyńskiego prowadzi ze stacji PKP Legionowo do Nieporętu i dalej poprzez Wólkę Radzymińską, Zamostki Wólczańskie, Kobiałkę do stacji PKP Warszawa Choszczówka i z powrotem poprzez Jabłonna, Rajszew, Chotomów do Legionowa. Na terenie obrębu Jabłonna, trasa ta przebiega przez oddz.: 227A, 204, 205, 209, 208, 216, 217, 224, 232, 239, 240, 233, 225, 226, 219, 308, 309, 316, 312, 313, 314, 315, 303, 287, 272, 264, 122, 114, 113, 112, 111, 110, 109, 69, 98, 67. Poruszając się tym szlakiem, poznaje się najciekawsze miejsca położone w gminach Nieporęt i Jabłonna. Zasadnicze punkty szlaku to: Jabłonna z zabytkowym zespołem pałacowo-parkowym czy punkty widokowe na kładce nad kanałem Żerańskim czy na wydmach w okolicach Józefowa. Warto również zwrócić uwagę na pomniki poświęcone Strzelcom Kaniowskim w Zamostkach Wólczańskich i żołnierzom Armii Krajowej w Legionowie oraz zwiedzić rezerwaty „Puszcza Słupecka” i „Jabłonna”.

12.2.8. Szlak Serocki (oznakowany kolorem żółtym)

Ta trasa rowerowa o długości 35,5 km prowadzi ze Serocka przez rezerwaty „Wąwóz Szaniawskiego” i „Zegrze” oraz wsie Skubianka, Moczydło i Wierzbica z powrotem do Serocka. Trasa zróżnicowana pod względem poznawczym – w części północno-zachodniej dominuje charakter przyrodniczy, natomiast część wschodnia i południowa szlaku prowadzi przez tereny ze śladami bytowania naszych przodków. Atrakcyjne miejsce, na które warto zwrócić uwagę to stromy, pocięty jarami brzeg Jeziora Zegrzyńskiego, grodzisko „Barbarkę”, zespół pałacowo-parkowy w Jadwisinie, ruiny dworku Szaniawskich czy miejsca lęgowe ptaków nad jeziorem Chojno.

12.2.9. Szlak Wieliszewski (L - 01, oznaczony kolorem czerwonym)

Szlak o długości 45,7 km prowadzi z Wieliszewa przez wsie Kwietniówka, Łajski, uroczyska Poniatów i Bagno do stacji PKP Janówek i dalej przez Krubin, Łąki Krubińskie, Sikory i Poddębnie do Wieliszewa. Na długości ok. 10,5 km, droga biegnie przez las w oddz.: 136, 135, 133, 82, 95, 94, 94A, 246-251, 255, 165A, 155-158, 150,146, 139. Trasa ta prowadzi przez nadnarwiańskie łąki i okoliczne lasy i zahacza przez pozostałości budownictwa obronnego Fortu Janówek.

12.2.10. Szlak po Łachach (wschodni) (L - 04, oznaczony znakami niebieskimi)

Długość tego szlaku wynosi 18,3 km. Biegnie on z miejscowości Łacha przez Gąsiorowo, Tusin, Nową Wieś, Kanię Polską i z powrotem do Łachy. Jest to szlak przyrodniczy, który przebiega przez nadnarwiańskie i nadbużańskie łąki.

12.2.11. Szlak Zachodni (oznakowany kolorem żółtym)

Jest to drugi szlak rowerowy przebiegający w gminie Wieliszew, który prowadzi ze stacji PKP Janówek przez wsie Góra, Krubin, Klucz, Topolina, Kolonia Skrzyszew, Chotomów i z powrotem na stację PKP. Szlak ten przebiega również przez dwa uroczyska leśne - „Kałużyn” i „Szybalin”. Miejscem godnym polecenia jest wieś Góra ze swoimi zabytkami - spichlerzem, klasycystyczną oficyną i kuźnią z XVIII w. czy ruinami pałacu i pozostałości parku z XVIII.

12.2.12 Szlak krosowy (oznakowany kolorem czerwonym)

Krótki, przełajowy szlak rowerowy liczący ok. 12,2 km prowadzi z okolic rezerwatu „Jabłonna” przez Lasy Chotomskie, Trzciany i Skierdy do wału przeciwpowodziowego i jest alternatywą dla Trasy Nadwiślańskiej. Na początku trasy można zwiedzać okazałą dąbrowę i stare drzewostany sosnowe z kobiercami konwalii majowej. W dalszej części szlak staje się bardziej atrakcyjny dla kolarzy przełajowych, którzy mają wyraźnie oznaczone w terenie dwie pętle ze stromymi zjazdami i podjazdami. W lasach obrębu Jabłonna szlak wiedzie przez oddz. 309, 308, 280 – 294, 319.

12.2.13 Szlak Drugiej Linii Obrony (oznakowany kolorem czerwonym)

Szlak ten o długości ok. 25 km, przebiega w okolicach Radzymina i wiedzie przez Rejentówkę, Borki, Beniaminów, Wólkę Radzymińską, Sieraków, Słupno i Cegielnię oraz przez oddz.: 71, 67, 61,60, 52, 45, 27, 26, 25, 24, 38, 37, 36, 35 obrębu Jabłonna. Najważniejsze miejsca na trasie to fort w Beniaminowie, pomnik żołnierzy 28 pułku Strzelców Kaniowskich oraz Grób Nieznanych Żołnierzy i pomnik Tadeusza Kościuszki w Radzyminie. W terenach leśnych szlak prowadzi przez różnowiekowe drzewostany sosnowe położone na borach i borach mieszanych.

Przebieg tras wszystkich wymienionych szlaków turystycznych przedstawiony został na mapie ochrony przyrody.

12.3. Obiekty edukacji przyrodniczo-leśnej

Edukacja ekologiczna jest formą ochrony środowiska i przyrody. Aby żyć w harmonii z naturą, należy ją poznać i doświadczyć, czyli edukować siebie oraz innych. Świadomość ekologiczna jest jedną z najważniejszych barier cywilizacyjnych społeczeństw Europy Zachodniej i Wschodniej. Aktualny jest podział Europy na czystą i brudną, a przyczyną takiego stanu rzeczy jest różnica w sposobie edukacji społecznej i ekologicznej. Znaczne zubożenie ludności polskiej sprawia, realną groźbę braku realizacji przedsięwzięć mających chronić środowisko przyrodnicze. Trzeba to zmienić, dlatego niezbędnym jest wpajanie zasad ekologicznych. Ścieżki przyrodnicze stwarzają najlepszą możliwość poznania przyrody i aktywnego wypoczynku. Ścieżki edukacyjne są nowoczesną oraz bardzo atrakcyjną formą edukacji biologicznej i ekologicznej, a jej zadaniem jest prezentacja wpływu człowieka na przyrodę, w tym pracy leśnika, na funkcjonowanie biocenoz leśnych i innych.

Edukacja leśna na omawianym terenie prowadzona jest głównie dla dzieci i młodzieży. Prowadzona jest w szkołach i przedszkolach, gdzie zapraszani przez nauczycieli i wychowawców leśnicy w czasie prelekcji i pogadarek, pokazują przyniesione z sobą eksponaty leśne i różnego rodzaju materiały dydaktyczne.

W ramach omawianej działalności edukacyjnej organizowane są lekcje terenowe na ścieżkach edukacyjnych, oraz imprezy takie jak „Sprzątanie Świata” czy „Dzień Ziemi”. Działalność edukacyjna prowadzona jest na terenie trzech, omówionych poniżej, ścieżek dydaktycznych położonych na gruntach nadleśnictwa.

12.3.1. Ścieżka dydaktyczna „Skierdy”

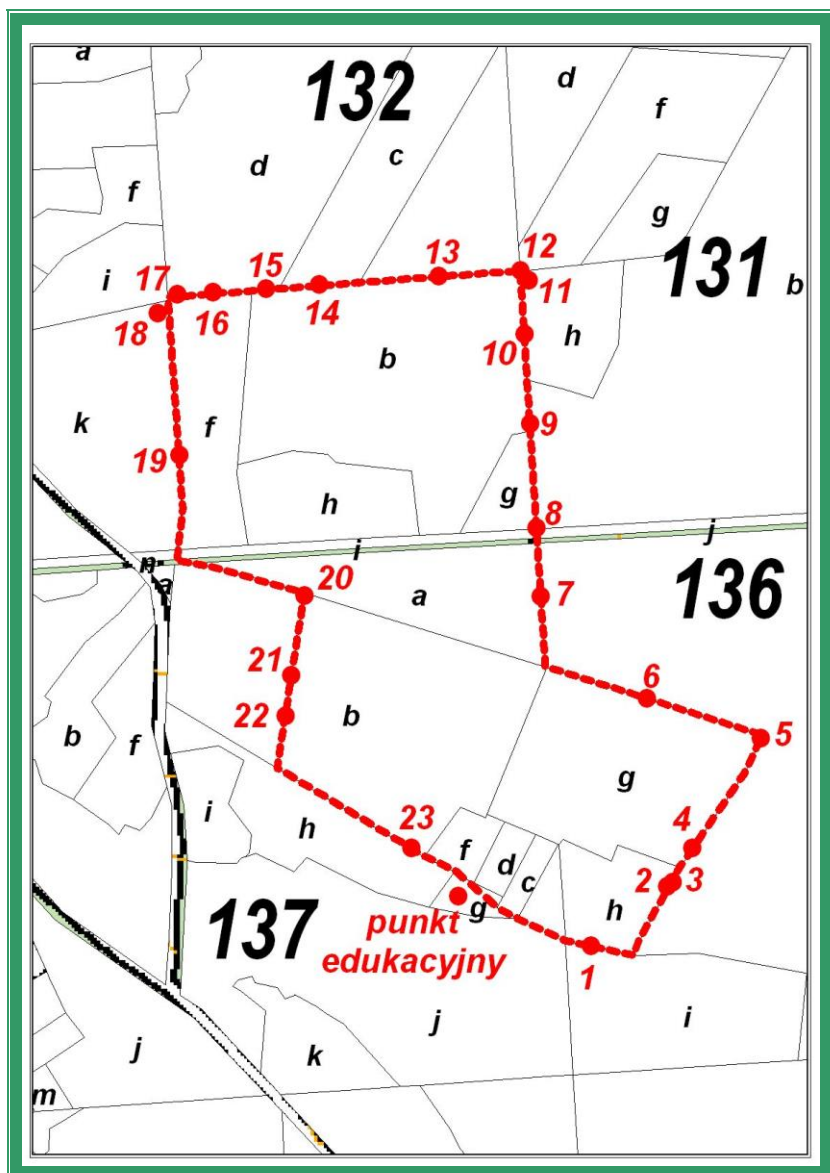
Ważnym punktem edukacji leśnej są lekcje prowadzone w leśnej szkółce w Skierdach. Znajduje się tam sala wyposażona w sprzęt audio-video, mikroskopy, preparaty oraz materiały dydaktyczne - gabloty z owadami, nasionami drzew czy próbkami drewna. Dużym zainteresowaniem cieszy się także leśna szkółka kontenerowa, w której można zapoznać się z cyklem produkcyjnym sadzonek drzew leśnych.

Nowym obiektem edycji leśnej jest budynek starej kancelarii leśnictwa szkółkarskiego w Skierdach, tzw. edukacyjna izba leśna, w której zgromadzono stare narzędzia i przedmioty związane z leśnictwem, a także dokumenty i zdjęcia archiwalne Nadleśnictwa Jabłonna.

12.3.2. Leśna ścieżka dydaktyczna „Pomiechówek”

W roku 1996 Nadleśnictwo Jabłonna wraz z Urzędem Gminy Pomiechówek utworzyło leśną ścieżkę dydaktyczną, położoną w leśnictwie Pomiechówek. Ścieżka zaczynająca się ok. 400 m. od stacji kolejowej w Pomiechówku, i na długości ok. 4 km przebiega przez najciekawsze fragmenty lasów pomiechowskich. Na długości ok. 1km, ścieżka została przystosowana do poruszania się wózkim inwalidzkim. Na trasie ścieżki zostały ustawione 23 tablice informujące (na poniższej mapce tablice te zostały zaznaczone czerwonymi punktami wraz z podaniem ich numeru). Tablice te przedstawiają:

1. okaz dęba,
2. ptasią stołówkę,
3. skrzydlatych mieszkańców lasu,
4. ogon samolotu jako pomnik wypadku lotniczego,
5. układ piętrowy lasu,
6. cele i formy ochrony przyrody,
7. drewno jako produkt doskonały,
8. gospodarczy drzewostan nasienny,
9. zagrożenia lasu,
10. kolonijne występowanie mrówek,
11. ogień w lesie,
12. drzewo dziuplaste wraz z opisem gatunku,
13. pułapki feromonowe,
14. fazy życia lasu,
15. murszejące drzewo,
16. okaz świerka pospolitego,
17. dokarmianie zwierzyny,
18. okaz dęba czerwonego,
19. gatunki grzybów,
20. sukcesję ekologiczną,
21. las naturalny i las sztuczny,
22. przesyłkę specjalną,
23. płazy i gady

Leśna ścieżka dydaktyczna „Pomiechówek”

12.3.3. Ścieżka edukacyjna „Droga Zgubka”

Bardzo ciekawym elementem edukacji, adresowanym do dzieci w wieku 4-10 lat, jest ścieżka edukacyjna „Droga Zgubka”. Ścieżka ta zlokalizowana jest w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, na terenie Lasu Bemowo, w Babcich Starych pomiędzy ulicami gen. Wł. Sikorskiego i Na Skraju, na tyłach Cmentarza Wojskowego. Celem wytyczenia ścieżki, było przybliżenie zagadnień związanych z poznaniem podstawowych zasad bezpieczeństwa w lesie. Dzieci nie zawsze zdają sobie sprawę z tego, że się zgubiły i ta sytuacja może grozić różnymi niebezpieczeństwami. Ścieżka ma na celu nauczenie najmłodszych kilku praktycznych umiejętności na wypadek zagubienia się w lesie. Informacje, przedstawione są na tablicach ustawionych na ośmiu przystankach trasy ścieżki, mogą zapobiec tragedii

i sprawić, że zaginięcie będzie jedynie nieprzyjemnym przeżyciem. Długość ścieżki przystosowanej dla potrzeb osób niepełnosprawnych, wynosi 500 m.

Ścieżka powstała w roku 2004 na bazie programu „Bezpieczne życie”, wprowadzanego w Polsce od 1999 r., za sprawą instruktorów Szwedzkiej Ligi Obrony Cywilnej

12.4. Zagospodarowanie turystyczne

W ciągu ostatnich lat obserwuje się wzrost zapotrzebowania na turystykę na obszarach wiejskich. Decydujący wpływ na rozwój turystyki ma bogactwa naturalne tych terenów – lasy, rzeki i malownicze krajobrazy oraz istniejąca infrastruktura turystyczna.

Rozwój turystyki na takich terenach niesie za sobą pewne zagrożenia, dlatego powinien dokonywać się w zgodzie ze środowiskiem, winien być w pewnym stopniu zaplanowany i mieć zrównoważony charakter. Istotnym warunkiem rozwoju takiej turystyki, szczególnie na obszarach cennych przyrodniczo jest zastąpienie lub zmniejszenie przewagi turystyki pobytowej typu zbiorowego na rzecz kameralnych form turystyki aktywnej oraz wydłużanie sezonu turystycznego

Podstawą rozwoju turystycznego jest bogactwo przyrodnicze, dobra kultury i inne unikalne wytwory działalności człowieka, które stanowią jej trzon i warunkują program zagospodarowania turystycznego.

Głównym celem strategii rozwoju turystycznego musi być zatem turystyka nie zagrażająca środowisku, co możliwe jest wówczas, gdy zostaną opracowane jej podstawowe założenia.

Zagospodarowanie turystyczne zostało zobrazowane na mapie walorów turystycznych.

12.5. Parkingi śródleśne i miejsca postojowe

W celu umożliwienia aktywnego wypoczynku w lasach nadleśnictwa, w większości kompleksów leśnych są zorganizowane miejsca parkingowe oznaczone tablicami. Na parkingach i wielu miejscach postoju umieszczono tablice informacyjne, ławki, stoliki i inne niezbędne do wypoczynku urządzenia. Konieczna jest stała kontrola stanu technicznego tych urządzeń oraz regularne opróżnianie śmietników, znajdujących się na terenach parkingowych.

Szczegółową lokalizację miejsc postojowych na gruntach Nadleśnictwa Jabłonna przedstawiono poniżej:

Parkingi śródleśne i miejsca postoju

Lp.	Nazwa	Obręb	Leśnictwo	Oddz.
1	2	3	4	5
1	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Białobrzegi	2f
2	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Białobrzegi	5b
3	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Białobrzegi	8f
4	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Białobrzegi	14b
5	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Białobrzegi	40g
6	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Białobrzegi	45n
7	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Białobrzegi	51f
8	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Białobrzegi	55i
9	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Białobrzegi	61a
10	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Białobrzegi	70d
11	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Poniatów	87o
12	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Kąty Węgierskie	109m
13	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Bukowiec	178f
14	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Bukowiec	239d
15	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Bagno	273b
16	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Bagno	300f
17	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Jabłonna	Bagno	307j
18	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Pomiechówek	Zegrze	3d
19	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Pomiechówek	Zegrze	18h
20	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Pomiechówek	Kolonia	64d
21	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Pomiechówek	Kolonia	74g
22	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Pomiechówek	Kolonia	90c
23	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Pomiechówek	Kolonia	110b
24	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Pomiechówek	Pomiechówek	128b
25	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Pomiechówek	Pomiechówek	137g

Lp.	Nazwa	Obręb	Leśnictwo	Oddz.
1	2	3	4	5
26	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Pomiechówek	Pomiechówek	138i
27	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Pomiechówek	Pomiechówek	138m
28	Miejsce postojowe wraz z parkingiem	Pomiechówek	Pomiechówek	139c

Dalej załączono 10 wolnych stron na kronikę, gdzie należy odnotowywać wydarzenia takie jak: pożary, huragany, drastyczne zmiany czystości wód płynących i inne wydarzenia mające wpływ na warunki przyrodnicze omawianego obszaru. W kronice należy również zapisywać działania Nadleśnictwa Jabłonna mające na celu poprawę istniejącego stanu przyrody. Wszystkie informacje zawarte w kronice wykorzystane będą przy opracowaniu aktualizacji niniejszego Programu ochrony przyrody.

Opracował

.....
inż. Sławomir Długosz

Kierownik Pracowni UL

.....
inż. Eugeniusz Hoć

Dyrektor BULiGL O/Warszawa

.....
mgr inż. Wiesław Łosiński

.

WYKAZY

Wykaz drzewostanów stuletnich i starszych wg stanu na 01. 01. 2009 r.

Lp.	Leśnictwo	Oddz., poddz.	Pow. (ha)	Gatunek panujący	Wiek	Udział	Typ siedliskowy lasu
1	2	3	4	5	6	7	8
Obręb Jabłonna							
1	Białobrzegi	4b	6,67	SO	100	10	BŚW
2		4c	6,17	SO	100	10	BŚW
3		9b	8,14	SO	100	10	BŚW
4		11c	11,46	SO	115	10	BMŚW
5		12g	5,84	SO	110	10	BMŚW
6		12i	3,70	SO	110	10	BŚW
7		15c	11,62	SO	125	9	BMŚW
8		15d	5,82	SO	125	8	BMŚW
9		16c	10,11	SO	125	10	BŚW
10		16d	2,48	SO	125	10	BMŚW
11		16f	4,26	SO	125	10	BMŚW
12		17b	8,68	SO	125	10	BŚW
13		17c	4,30	SO	125	10	BMŚW
14		17d	3,41	SO	125	10	BŚW
15		17f	1,99	SO	125	10	BŚW
16		17g	2,00	SO	125	7	BMŚW
17		18c	5,51	SO	120	10	BMŚW
18		18h	5,50	SO	120	10	BŚW
19		18j	4,77	SO	120	9	BMŚW
20		19c	1,03	SO	105	7	BMŚW
21		20k	0,75	SO	105	10	BŚW
22		21a	2,11	SO	120	7	BMŚW
23		27d	3,73	SO	140	7	BMŚW
24		27g	2,97	SO	140	6	BMŚW
25		28f	2,16	SO	140	6	BMŚW
26		29d	5,23	SO	140	8	BMŚW
27		29f	5,97	SO	140	10	BMŚW
28		30d	1,09	SO	105	10	BŚW
29		30f	3,26	SO	125	10	BMŚW
30		33i	2,73	SO	105	10	BŚW
31		48c	7,28	SO	105	10	BMŚW
32		48d	3,19	SO	120	7	LMŚW
33		48f	4,47	SO	105	10	BŚW
34		48h	7,85	SO	120	6	LMŚW
35		48i	5,86	SO	105	10	BMŚW
36		50j	1,53	SO	120	10	BMŚW
37		55h	0,85	SO	100	10	BMŚW
38		56c	3,79	SO	120	9	BMŚW
39		57d	11,22	SO	100	10	BMŚW
40		58a	5,42	SO	115	10	BŚW
41		58d	7,54	SO	110	10	BMŚW
42		58f	1,36	SO	120	10	LMW

Lp.	Leśnictwo	Oddz., poddz.	Pow. (ha)	Gatunek panujący	Wiek	Udział	Typ siedliskowy lasu
1	2	3	4	5	6	7	8
43		58g	3,25	SO	120	10	LMŚW
44		58h	6,55	SO	120	6	LMŚW
45		59c	9,13	SO	128	5	BMŚW
46		59j	6,13	SO	128	5	BMŚW
47		62f	1,87	SO	110	9	BMŚW
48		62h	0,40	SO	110	10	BŚW
49		63b	5,53	SO	100	10	BMŚW
50		64c	5,00	SO	110	6	LMŚW
51		64m	1,66	SO	110	10	BŚW
52		66f	3,39	SO	110	10	BMŚW
53		67b	3,73	SO	125	10	BMŚW
54		68b	5,92	SO	115	10	BMŚW
55		68c	4,17	SO	115	10	BŚW
56		68h	3,93	SO	115	8	BMŚW
57		332b	1,39	DB		135	5
Razem			265,87				
1	Poniatów	89d	1,32	KL	110	4	LMW
2		171a	2,32	SO	105	10	BŚW
3		171h	2,26	SO	105	4	LMW
4		171i	4,17	SO	105	10	BŚW
5		171j	1,69	SO	105	9	LMŚW
6		171k	3,68	SO	105	5	LMŚW
7		172d	10,41	SO	105	9	BMŚW
Razem			25,85	x	x	x	x
1	Kąty Węgierskie	97g	1,84	SO	103	10	BŚW
2		97h	3,29	SO	110	10	BMŚW
3		97j	4,92	SO	110	9	BŚW
4		98c	4,24	SO	105	10	BŚW
5		99b	1,27	SO	100	10	BŚW
6		100a	1,55	SO	105	10	BŚW
7		100j	2,03	SO	100	5	BŚW
8		103b	8,37	SO	115	10	BMŚW
9		104b	19,99	SO	115	10	BMŚW
10		110a	5,36	SO	115	10	BŚW
11		111a	7,09	SO	110	10	BMŚW
12		112f	9,34	SO	105	10	BMŚW
13		118b	6,43	SO	125	8	BMŚW
14		118d	5,83	SO	125	8	BMŚW
15		119c	3,27	SO	115	9	BŚW
16		119d	5,51	SO	115	9	BMŚW
17		119k	2,72	SO	115	9	BMŚW
18		120a	8,48	SO	100	10	BMŚW
19		120d	9,93	SO	100	10	BŚW
20		121b	13,95	SO	105	10	BMŚW
21		124c	9,00	SO	125	10	BMŚW
22		124f	4,62	SO	120	10	BŚW
23		125d	6,65	SO	125	10	BMŚW
24		125i	10,87	SO	125	9	BŚW
25		125l	3,76	SO	125	10	BŚW

Lp.	Leśnictwo	Oddz., poddz.	Pow. (ha)	Gatunek panujący	Wiek	Udział	Typ siedliskowy lasu
1	2	3	4	5	6	7	8
26		128b	3,31	SO	125	10	BŚW
Razem			163,62	x	x	x	x
1	Bagno	174f	1,35	DB	150	8	LMŚW
2		244Cd	1,62	SO	120	7	LMŚW
3		263d	1,23	SO	125	10	BŚW
4		271h	7,71	SO	120	10	BMŚW
5		271i	2,17	SO	120	8	BŚW
6		271j	1,89	SO	100	10	LMŚW
7		271l	7,32	SO	120	10	LMŚW
8		271m	11,41	SO	120	10	LMŚW
9		272a	2,87	SO	120	10	BŚW
10		272c	4,25	SO	115	9	BMŚW
11		272f	7,75	SO	120	10	LMŚW
12		273b	16,46	SO	100	10	BŚW
13		274c	1,56	SO	105	10	BŚW
14		274d	1,16	SO	100	10	BŚW
15		277b	8,42	SO	105	10	BMŚW
16		284k	10,44	SO	138	9	LMŚW
17		285b	11,73	SO	140	10	LMŚW
18		285c	6,95	SO	140	10	LMŚW
19		286b	4,77	SO	135	8	LMŚW
20		286c	16,21	SO	135	10	LMŚW
21		286h	3,00	SO	135	10	LMŚW
22		287b	18,47	SO	130	10	BMŚW
23		288a	12,44	SO	120	9	BMŚW
24		288b	0,93	SO	100	10	BMŚW
25		288d	5,42	SO	120	10	LMŚW
26		289b	4,52	SO	120	10	BMŚW
27		289f	7,87	SO	120	10	BMŚW
28		290c	1,71	SO	125	10	BMŚW
29		297g	2,25	SO	100	9	LŚW
30		297j	1,96	DB	145	5	LMW
31		298l	2,64	SO	150	7	BMŚW
38		300a	4,69	SO	140	7	LMŚW
33		300d	1,88	SO	140	9	BMŚW
34		300f	2,84	SO	140	8	LMW
35		301b	11,49	SO	130	10	LMŚW
36		301c	4,31	SO	130	10	BMŚW
37		301d	1,35	DB	130	9	LMW
38		302a	16,98	SO	130	9	LMŚW
38		302f	5,47	SO	130	10	BMŚW
39		303c	5,17	SO	150	9	LMŚW
40		303d	4,04	SO	150	7	LMŚW
41		304a	13,5	SO	120	9	LMŚW
42		305a	8,48	SO	120	10	BMŚW
43		305b	4,97	SO	120	6	LŚW
44		305d	2,10	SO	120	6	BMŚW
45		306a	8,44	SO	120	9	BMŚW
46	306h	5,03	SO	120	9	LMŚW	

Lp.	Leśnictwo	Oddz., poddz.	Pow. (ha)	Gatunek panujący	Wiek	Udział	Typ siedliskowy lasu
1	2	3	4	5	6	7	8
47		307j	3,07	DB	125	5	LŚW
48		309b	9,69	SO	175	6	LMŚW
49		310g	4,79	SO	150	6	LMŚW
50		311d	2,00	SO	150	10	BMŚW
51		311f	1,52	SO	150	9	LMŚW
52		314f	2,05	SO	135	10	BŚW
53		315c	7,07	SO	130	9	BMŚW
54		315d	2,63	SO	130	6	LMW
55		316a	12,26	SO	150	5	LŚW
56		316b	2,13	SO	100	10	LŚW
57		323i	0,96	SO	115	5	LŚW
58		324b	12,77	DB	180	10	LŚW
Razem			350,16	x	x	x	x
1	Bukowiec	177d	6,06	SO	125	9	BŚW
2		186f	4,54	SO	115	10	BŚW
3		187g	2,16	SO	120	9	BŚW
4		193b	2,47	SO	115	10	BŚW
5		194a	9,86	SO	110	9	BŚW
6		195a	4,28	SO	115	10	BŚW
7		195h	3,81	SO	115	8	BMŚW
8		202c	9,84	SO	105	8	BŚW
9		212a	17,48	SO	115	10	BMŚW
10		219b	5,20	SO	115	10	BMŚW
11		219g	4,86	SO	115	8	BMŚW
12		226a	2,97	SO	108	7	BŚW
13		233c	3,08	SO	120	10	BMŚW
14		234c	9,02	SO	105	8	BMŚW
15		243d	2,40	DB	170	7	LMŚW
16		243f	0,97	DB	160	5	BMŚW
17		243h	1,63	DB	170	10	LMŚW
18		243i	0,61	DB	110	6	BMŚW
19		243j	0,50	DB	170	9	LMŚW
20		243l	1,36	DB	170	10	LMŚW
21		243n	0,50	DB	160	4	BMŚW
22		244b	9,40	GB	107	6	LMŚW
23		244b	9,40	DB	170	10	LMŚW
Razem			112,40	x	x	x	x
Ogółem Obręb Jabłonna			917,90	x	x	x	x
Obręb Pomiechówek							
1	Zegrze	13a	15,03	DB	105	6	LŚW
2		13f	8,02	DB	180	4	LŚW
3		19d	7,67	SO	105	4	LŚW
4		19f	8,09	SO	105	3	LŚW
5		22i	2,58	DB	145	3	LŚW
6		26b	2,89	DB	120	3	LŚW
7		27c	12,40	DB	190	6	LŚW
8		27h	5,48	DB	120	4	LMŚW
9		28c	12,93	SO	120	7	LMŚW
10		28f	11,93	SO	180	4	LMŚW
11		29c	7,30	SO	170	7	LMŚW
12		29h	9,17	DB	130	6	LMŚW
13		32d	2,79	DB	150	5	LŚW
Razem			106,28	x	x	x	x

Lp.	Leśnictwo	Oddz., poddz.	Pow. (ha)	Gatunek panujący	Wiek	Udział	Typ siedliskowy lasu
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Kolonia	67h	1,69	SO	100	7	LMŚW
2		68a	0,52	SO	100	10	LMŚW
3		68c	19,42	SO	100	10	LŚW
4		68g	0,82	SO	100	10	LMŚW
5		87a	17,57	SO	100	8	LMŚW
6		106c	5,63	SO	100	10	LŚW
7		107b	23,16	SO	100	8	LMŚW
Razem			68,81	x	x	x	x
1	Pomiechówek	79Aj	2,76	SO	120	5	LMŚW
2		79An	2,66	SO	125	5	BMŚW
3		80Ag	12,94	DB	150	3	LŚW
4		80Ah	1,83	SO	115	7	LŚW
5		80Al	1,26	SO	115	7	LMŚW
6		80Am	2,68	SO	115	8	LMŚW
7		80An	8,68	SO	115	6	LMŚW
8		80Ao	1,92	SO	115	7	LMŚW
9		80Ar	7,15	SO	120	7	LMŚW
10		96a	4,00	SO	115	10	BMŚW
11		96c	1,83	SO	110	8	LMŚW
12		96d	7,94	SO	125	10	LŚW
13		97h	7,23	SO	140	7	LŚW
14		97i	1,72	SO	105	10	LŚW
15		97j	1,32	SO	100	10	LMŚW
16		97k	5,22	SO	105	6	LŚW
17		98b	9,51	DB	150	6	LŚW
18		98d	7,54	SO	105	7	LŚW
19		99c	30,54	SO	100	7	LŚW
20		99d	1,20	BRZ	100	5	LŚW
21		100f	2,88	SO	180	5	LŚW
22		123b	2,24	SO	130	6	LMŚW
23		124c	13,02	DB	150	6	LŚW
24		124d	2,51	SO	150	7	LŚW
25		125a	9,00	SO	110	7	LŚW
26		125d	3,33	DB	160	7	LŚW
27		125i	19,42	SO	110	7	LŚW
28		131f	4,04	SO	135	6	LŚW
29		132d	7,60	SO	160	6	LŚW
Razem			183,97	x	x	x	x
1	Szczypiorno	155c	3,34	SO	130	10	BŚW
2		156d	5,19	SO	130	8	LŚW
3		157d	4,13	SO	105	10	LMŚW
4		158a	13,74	SO	100	9	LŚW
5		158d	0,50	SO	105	9	LŚW
6		159g	4,33	SO	130	7	LŚW
7		160c	16,91	SO	100	10	LMŚW
8		160d	4,78	SO	100	10	BMŚW
9		161b	10,66	SO	105	10	LŚW
10		161c	8,06	SO	105	10	LMŚW
11		162b	9,68	SO	100	10	LMŚW
12		165a	19,75	SO	110	10	LŚW

Lp.	Leśnictwo	Oddz., poddz.	Pow. (ha)	Gatunek panujący	Wiek	Udział	Typ siedliskowy lasu
1	2	3	4	5	6	7	8
13		165c	7,85	SO	110	10	LŚW
14		165d	0,29	SO	110	10	LŚW
15		166a	2,05	SO	110	10	LŚW
16		166b	12,92	SO	110	10	LŚW
17		166c	6,17	SO	110	10	LŚW
18		167c	4,11	SO	130	6	LŚW
19		168b	7,01	SO	105	10	LŚW
20		169a	4,52	SO	100	10	LŚW
21		179b	4,92	SO	105	10	LMŚW
22		179g	3,52	SO	105	10	LŚW
23		180a	8,63	SO	110	10	LŚW
24		180b	10,86	SO	110	10	LŚW
25		183a	17,18	SO	105	10	LŚW
Razem			191,10	x	x	x	x
Ogółem Obręb Pomiechówek			550,16	x	x	x	x
Łącznie nadleśnictwo			1468,06	x	x	x	x

Wzór nr 5a. Wykaz istniejących pomników przyrody w granicach terytorialnego zasięgu nadleśnictwa

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
POWIAT LEGIONOWSKI															
Miasto Legionowo															
1	759	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 4 z dnia 29.04.1980 r. poz. 12			Legionowo, ul. Graniczna 4	Dbś	200	315	20						
2	1015	Dz. Urz. woj. stoł. w-wskiego nr 8 z dnia 15.05.1985 r. poz. 96			Legionowo, ul. Kolejowa 1	Dbś	200	290	20						
3	723	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 8 z dnia 01.07.1979 r. poz. 42			Legionowo, ul. Sobieskiego 55	Dbś		260	25						
4					Legionowo, na skraju lasu		Grupa drzew 2 buki pospolite obw.: 200, 185 cm, wys. 16 m								
Gmina Jabłonna															
5	343	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 19 z dnia 15.11.1976 r. poz. 105			Boża Wola, na skraju lasu	Lpd	150-200	340	30						
6	228	Dz. Urz. W.R.N. w W-wie nr 6 z dnia 28.08.1973 r. poz. 331		224c	Buchnik, Obr. Jabłonna, l-ctwo Bukowiec		Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 463 cm, wys. 30 m.								
7	934	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 31.03.1983 r. poz. 22			Dąbrowa Chotomska, ul. Lipowa	Dbś		480	26						
8	139	Dz. Urz. W.R.N. w W-wie nr 4 z dnia 30.08.1957 r. poz. 18			Jabłonna, ul. Piaskowa 12		Grupa drzew 2 dęby szypułkowe								

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
9	140	Dz. Urz. W.R.N. w W-wie nr 4 z dnia 30.08.1957 r. poz. 17		242a	L-ctwo Bukowiec	Dbś	250	445	27						„Maurycy”
10	1063	Dz. Urz. woj. st. w-wskiego nr 1 z dnia 02.02.1987 r. poz. nr 18			Jabłonna, ul. Listopadowa 27, park wiejski dz. 367	Grupa drzew 5 dębów szypułkowych obw.: 305, 315, 315, 340, 375 cm, wys. 15-20 m.									
11	658	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 12 z dnia 28.10.1978 r. poz. 68			Jabłonna, park PAN	Lpd	200	250	18						
12	830	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 3 z dnia 28.06.1981 r. poz. 15			Jabłonna, łąka, teren PAN	Wbb		650	20						
13	1001	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 8 z dnia 15.05.1985 r. poz. 96			Jabłonna, park PAN (kwatery D)	Grupa drzew 2 wiąz szypułkowe obw.: 320, 400, cm, wys. 20, 30 m, wierzba biała obw. 325 cm, wys. 30 m.									
14	621	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 26.06.1978 r. poz. 29			Jabłonna, park PAN (kwatery D)	Gb		245	22						
15	620	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 26.06.1978 r. poz. 29			Jabłonna, park PAN (kwatery E)	Grupa drzew 2 topole białe obw.: 870, 400+450 cm, wys. 36 m.									
16	618	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 26.06.1978 r. poz. 29			Jabłonna, park PAN (kwatery F)	Grupa drzew dąb szypułkowy obw. 410 cm, wys. 25 m, lipa drobnolistna obw. 305 cm, wys. 20 m.									
17	617	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 26.06.1978 r. poz. 29			Jabłonna, park PAN (kwatery G)	Grupa drzew 7 dębów szypułkowych obw. 335-410 cm, wys. 22-28 m, 3 topole białe obw. 485-520 cm, wys. 34-35 m, klon pospolity obw. 380 cm, wys. 22 m, wiąz szypułkowy obw. 380 cm, wys. 25 m.									

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
18	622	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 26.06.1978 r. poz. 29			Jabłonna, park PAN (kwatery E i H)	Grupa drzew 3 graby pospolite obw.: 190, 185, 185 cm, wys. 20 m.									
19	619	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 26.06.1978 r. poz. 29			Jabłonna, park PAN (kwatery H)	Wzs		375	22						„Pepi”
20	1002	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 15.05.1985 r. poz. 96			Jabłonna, park PAN (kwatery H)	Js		330	20						
21	1003	Dz. U. woj. st. w-wskiego nr 8 z dnia 15.05.1985 r. poz. nr 96			Jabłonna, park PAN (kwatery J)	Mdp		375	22						2md
22	615	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 26.06.1978 r. poz. 29			Jabłonna park PAN (kwatery J)	Lpd		410	25						
23	657	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 22 z dnia 28.10.1978 r. poz. 69			Jabłonna, park PAN (kwatery K)	Wzs	150	310	22						
24	614	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 26.06.1978 r. poz. 29			Jabłonna, park PAN (kwatery K)	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 510, 410 cm, wys. 25, 30 m, modrzew polski obw. 310 cm, wys. 30 m, iglicznia trójcieniowa obw. 350 cm, wys. 22 m.									
25	613	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 26.06.1978 r. poz. 29			Jabłonna, park PAN (kwatery L)	Grupa drzew 2 modrzewie polskie obw. 375, 320 cm, wys. 30,20 m, 4 dęby szypułkowe obw. 330, 520, 510, 450 cm, wys. 25, 20, 20, 28 m.									
26	659	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 12 z dnia 28.10.1978 r. poz. 68			Jabłonna, park PAN (kwatery Ł)	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe wiek 200 lat, obw. 300, 280 cm, wys. 28 m.									

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
27	616	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 26.06.1978 r. poz. 29			Jabłonna, park PAN (kwatery Ł)	Grupa drzew 10 dębów szypułkowych obw. 415, 400, 365, 360, 355, 335, 330, 330, 320, 310 cm wys. 22-30 m, lipa drobnolistna obw. 350 cm, wys. 25 m.									
28	1004	Dz. U. woj. st. w-wskiego nr 8 z dnia 15.05.1985 r. poz. nr 96			Jabłonna, park PAN (kwatery Ł)	Dbs		300	25						
29	612	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 26.06.1978 r. poz. 29			Jabłonna, park PAN (kwatery M)	Grupa drzew 3 lipy drobnolistne obw.: 505, 365, 360 cm, wys. 18, 15, 25 m, 2 modrzewie polskie obw. 330, 270 cm, wys. 28, 25 m.									
30	1005	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 8 z dnia 15.05.1985 r. poz. 96			Jabłonna, park PAN (kwatery P)	Grupa drzew jesion wyniosły obw. 270 cm, wys. 26 m, 2 klony pospolite obw.: 270, 280 cm, wys. 23 m.									
31	1106	Dz. Urz. woj. st. w-wskiego nr 23 z dnia 21.10.1988 r. poz. nr 252		309b	Jabłonna, Obr. Jabłonna, Uroczysko Bagno	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe wiek 200-300 lat, obw.: 410, 280 cm, wys. 26, 25 m.									
32	504	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 30.07.1977 r. poz. 45			Jabłonna, ul. Modlińska	Dbs		340	22						
33	331	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 15 z dnia 09.07.1976 r. poz. 75			Jabłonna-Buchnik, ul. Wczasowa 7	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 360, 340+350 cm, wys. 28 m.									
34	330	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 15 z dnia 09.07.1976 r. poz. 75			Jabłonna-Buchnik, ul. Wczasowa 9	Grupa drzew 3 dęby szypułkowe wiek 250 lat, obw.: 380, 350, 345 cm, wys. 28 m.									
35	502	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 30.07.1977 r. poz. 45			Jabłonna, ul. Wczasowa	Dbs		400	22						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
36		Uchwała Nr XXXIX/337/2005 R. Gm. Jabłonna z 29.06.2005			Dąbrowa Chotowska dz. ew. nr 32/1	Grupa drzew 15 kasztanowców białych obw. 100- 220 cm,									
37	559	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 29.12.1977 r. poz. 86		178a	Jabłonna	Grupa drzew 2 buki zwyczajne – obw. 190, 200 cm, wys. 16 m (jeden Bk złamany)									
38	885	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 28.06.1982 r. poz. 30			Skierdy, na pastwisku	Db		500	22						
Gmina Nieporęt															
39	549	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 10 z dnia 30.10.1977 r. poz. 68			Nieporęt, obok kościoła	Lpd		460	18						
237	21	Dz. Urz. Woj. warszawskiego\8/29.02.1996r. Poz. 69		199Ad	Leśnictwo Bukowiec	Grupa drzew 3 dęby szypułkowe 320 cm 15m.									
40	1284	Dz. Urz. woj. warszawskiego nr 8 z dnia 22.03.1996r. poz. 69			Nieporęt, Plac Wolności 2 dz.128/2	Db		350	16						
41	462	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 4 z dnia 20.05.1977 r. poz. 34		199f	L-ctwo Bukowiec	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 320-360 cm, wys. 18 m									
42	558	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 29.12.1977r. poz. 86		109i	L-ctwo Kąty Węgierskie	So		330	18						
43	592	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 31.01.1978r. poz. 4		110f	L-ctwo Kąty Węgierskie	Grupa drzew 2 sosny pospolite (2 i 3 pnie) obw. 120-320 cm, wys. 18 m									

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
44	819	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 30.01.1981 r. poz. 4			Białobrzegi, w sąsiedztwie budynku nr18	Dbs		400	20						
45	821	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 30.01.1981 r. poz. 4			Białobrzegi, koło sklepu GS	Dbs		320	18						
46	1283	Dz. Urz. woj. warszawskiego nr 8 z dnia 22.03.1996r. poz. 69			Białobrzegi, Hotel Mazowsze	Dbs		400	17						
47	1285	Dz. Urz. woj. warszawskiego nr 8 z dnia 22.03.1996r			Białobrzegi, przy drodze do cmentarza wojskowego	Grupa drzew 5 dębów szypułkowych obw.: 300, 310, 320, 330, 350 cm, wys. 16 m.									
48	1286	Dz. Urz. woj. warszawskiego nr 8 z dnia 22.03.1996r.			Białobrzegi, przy drodze do Rynii na przeciwko szkoły podstawowej	Dbs		340	17						
49	243	Dz. Urz. W.R.N. w W-wie nr 13 z dnia 28.06.1974 r. poz. 150			Józefów, w pobliżu drogi Legionowo-Struga	Dbs		380	24						
50	392	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 20 z dnia 20.10.1976 r. poz. 100			Józefów, obok zabudowań	Lpd		420	18						
51	393	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 20 z dnia 20.10.1976 r. poz. 110			Józefów, na działce rolnej, obok szkoły	Lpd		440	15						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
52	395	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 20 z dnia 20.10.1976 r. poz. 110			Józefów, obok szkoły	Jał		30 30	7						
53	394	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 20 z dnia 20.10.1976 r. poz. 110			Wólka Radzyńska na działce rolnej	Dbś		480	22						„Jan Kazimierz”
Gmina Serock															
54	253	Dz. Urz. W.R.N. w W-wie nr 19 z dnia 01.10.1974 r. poz. 239			Jadwisin, przy drodze do rez. Wąwóz Szaniawskiego	Js		290	20						
55	254	Dz. Urz. W.R.N. w W-wie nr 19 z dnia 01.10.1974 r. poz. 240			Jadwisin, przy drodze do rez. Wąwóz Szaniawskiego	So		250	25						
56	674	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 14.11.1978 r. poz. 72			Wola Kiełpińska parafia rzym.-kat.	Dbś	150	340	22						
57	1077	Dz. Urz. woj. st. w-wskiego nr 1 z dnia 02.02.1987 r. poz. nr 17			Zegrze Północne na skarpie Jeziora Zegrzyńskiego	Dbś		510	23						
58	1117	Dz. Urz. woj. st. w-wskiego nr 24 z dnia 17.11.1988 r. poz. nr 264			Kania Nowa, przy drodze przez wieś	Dbś		270	28						
59	328	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 15 z dnia 09.07.1976 r. poz. 75			Serock, na skarpi Narwi	Grupa drzew 5 dębów szypułkowych wiek 200 lat, obw.: 400, 360, 300, 280, 270cm, wys. 25 m.									

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
60	329	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 15 z dnia 09.07.1976 r. poz. 75			Serock, na skarpie Narwi	Grupa drzew 2 sosny pospolite wiek 180-250 lat, obw.: 300, 255 cm, wys. 22 m.									
61	774	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 25.08.1976 r. poz. 49			Serock, na skarpie przy ul Radzymińskiej 11	Grupa drzew 2 jesiony wyniosłe obw.: 280, 300 cm, wys. 20m.									
62	342	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 19 z dnia 15.09.1976 r. poz. 105			Dębe, Centrum Szkolenia Kadr Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Grupa drzew 3 dęby szypułkowe obw. 300 – 420 cm, wys. 18 - 20 m									
63	255	Dz. Urz. W.R.N. w W-wie nr 19 z dnia 01.10.1974 r. poz. 241			Jadwisin, Zakład Doświadczalny Ziemiaka	Grupa drzew 4 lipy drobnolistne obw. 370 -550 cm, wys. 18 – 20 m									
64	425	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 31.01.1977 r. poz. 6			Jadwisin, Zakład Doświadczalny Ziemiaka	Grupa drzew 2 sosny pospolite obw. 230 – 310 cm, wys. 18 – 20 m									
65	256	Dz. Urz. W.R.N. w W-wie nr 19 z dnia 01.10.1974 r. poz. 242			Jadwisin, Rezerwat Wąwóz Szaniawskiego	Grupa drzew 4 sosny pospolite obw. 270 – 300 cm, wys. 20 – 25 m, 12 dębów szypułkowych obw. 290 – 410 cm, wys. 20 – 25 m									
66	413	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 22 z dnia 20.12.1976 r. poz. 125			Karlino, działka p. Ciuraja	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 280 – 330 cm, wys. 20 m									
67	675	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 14.11.1978 r. poz. 72			Wola Kiełpińska, parafia rzym.-kat.	Grupa drzew 8 dębów szypułkowych obw. 250 – 330 cm, wys. 22 m									

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi	
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
68	441	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 31.01.1977 r. poz. 6			Zegrze Północne na skarpie Narwi, ośrodek wypoczynkowy PAP	Grupa drzew 6 dębów szypułkowych wiek 200-400 lat, obw.: 520, 500, 450, 390, 380, 310 cm, wys.: 23, 23, 22, 23, 25, 25 m.										
69	443	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 31.01.1977 r. poz. 6			Zegrze Północne na skarpie Narwi, ośrodek wypoczynkowy PAP	Grupa drzew 2 żywotniki zachodnie wiek 80 lat, obw.: 110, 90 cm, wys. 12 m.										
70	1312	Dz. Urz. woj. st. w-wskiego nr 44 z dnia 31.12.1996 r. poz. 453			Zegrze Północne na skarpie Narwi, ośrodek wypoczynkowy PAP	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw.: 325, 360 cm, wys. 20 m, lipa drobnolistna obw. 335 cm, wys. 20 m.										
71	442	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 31.01.1977 r. poz. 6			Zegrze Północne na skarpie Narwi, ośrodek wypoczynkowy PAP	Lpd	120	325	22							Stan zły
72	1017	Dz. Urz. woj. st. w-wskiego nr 8 z dnia 15.05.1985 r. poz. 98			Zegrze Północne skrzyżowanie dróg Warszawa-Ostrołęka	Grupa drzew 4 lipy drobnolistne obw.: 330, 340, 355, 390 cm, wys. 20 m.										
73	1116	Dz. Urz. woj. st. w-wskiego nr 24 z dnia 17.11.1988 r. poz. 264			Karlino, działka p. Kowalskiego	Grupa drzew 3 dęby szypułkowe obw. 270 – 370 cm, wys. 30 m										
74	580	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 22 z dnia 20.12.1976 r. poz. 125			Dębe, działka p. Łęczyńskiego	Wiśnia ptasia		280	10							

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
75	257	Dz. Urz. W.R.N. w W-wie nr 19 z dnia 01.10.1974 r. poz. 110			Serock, Ośrodek Wypoczynkowy URM	So		240	23						
76	412	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 22 z dnia 20.12.1976 r. poz. 125			Karolino działka p. Ciuraja	Lpd		330	22						„Karolina”
77	415	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 22 z dnia 20.12.1976 r. poz. 125			Karolino, działka p. Zalewskiego	Dbś		320	22						
78	770	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 11 z dnia 31.07.1980 r. poz. 41			Karolino, granica działek p. Czarneckiego i p. Dąbrowskiej	Dbś		400	15						
79	924	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 31.03.1983 r. poz. 22			Karolino, działka p. Gierka	Dbś		250	24						
80	414	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 22 z dnia 20.12.1976 r. poz. 125			Karolino, działka p. Krzyczkowskiego			Grupa drzew 2 sosny pospolite obw. 250 cm, wys. 20 m, dąb szypułkowy 280 cm, wys. 20 m							
81	1016	Dz. Urz. woj. st. w-wskiego nr 8 z dnia 15.05.1985 r. poz. 96			Łacha, działka p. Aniszewskiego			Grupa drzew 2 lipy drobnolistne obw. 300 – 320 cm, wys. 30 m							
82	724	Dz. Urz. woj. st. w-wskiego nr 9 z dnia 15.08.1979 r. poz. 48			Serock, na zieleńcu			Głaz narzutowy granitognejs obw. 750 cm, wys. 1,2 m.							

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
83	1018	Dz. Urz. woj. st. w-wskiego nr 9 z dnia 15.08.1979 r. poz. 48			Karolino, na skraju lasu przy szosie Warszawa-Serock										
84	1060	Dz. Urz. woj. st. w-wskiego nr 1 z dnia 02.02.1987 r. poz. 17			Jadwisin, przy wjeździe do rezerwatu Wąwóz Szaniawskiego										
85	527	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 7 z dnia 15.09.1977 r. poz. 105			Wyspa na rzece Narwi pomiędzy wsiami Wierzbi-ca i Gąsiorowo										
Gmina Wieliszew															
86	186	Dz. Urz. W.R.N. w. W-wie nr 182 z dnia 19.10. 1972 r poz. nr 338			Góra	Dbs		340	20						
87	346	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 19 z dnia 15.09. 1976 r. poz. nr 105		89b	Komornica	Lpd		3,50	20						
88	345	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 19 z dnia 15.09. 1976 r. poz. nr 105			Olszewnica Nowa	Dbs		3,00	25						
89	186	Dz. Urz. W.R.N. w. W-wie nr 182 z dnia 19.10. 1972 r poz. nr 338			Góra	Dbs		360	23						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
90	187	Dz. Urz. W.R.N. w. W-wie nr 182 z dnia 19.10. 1972 r poz. nr 339			Góra, Park PAN	Db		490	25						
91	166	Dz. Urz. W.R.N. w. W-wie nr 2 z dnia 20.02. 1962 r poz. nr 24			Góra, Park PAN	Db		360	17						
92	1007	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 8 z dnia 15.05. 1985 r. poz. nr 96			Sikory	Grupa drzew Topola biała zrosnięta szczył korzeniowa z wiązem polnym, wierzba biała									
93	1007	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 8 z dnia 15.05. 1985 r. poz. nr 96			Sikory	Tpb		480	18						
94	547	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 10 z dnia 30.10. 1977 r. poz. nr 68			Poddębnie działka p. H.Kuszczaka	Db		330	25						„Olszanka”
95	396	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 20 z dnia 20.10. 1976 r. poz. nr 110		142	Kałużyn, na skraju lasu, obok drogi	Db		340	20						
96	397	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 20 z dnia 20.10. 1976 r. poz. nr 110		142	Kałużyn, na skraju lasu, obok drogi	Db		320	17						
97	398	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 20 z dnia 20.10. 1976 r. poz. nr 110		142b	Kałużyn	Db		300	18						„Dąb Chrobrego”
98	399	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 20 z dnia 20.10. 1976 r. poz. nr 110		89b	Komornica	Db	210	370	25						„Poniatowski”

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
99	546	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 10 z dnia 30.10. 1977 r. poz. nr 68			Wieliszew, działka p. Bławata	Grupa drzew 2 jesiony wyniosłe wiek 150-200 lat, obw.: 350, 330 cm, wys. 18 m.									
100	550	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 10 z dnia 30.10. 1977 r. poz. nr 68			Wieliszew, działka p. Snopka	Lpd	200	460	16						
101	548	Dz. Urz. R.N. M. st. W-wy nr 10 z dnia 30.10. 1977 r. poz. nr 68			Wieliszew, 200 m na wschód od zabudowań wsi	Tpc	200	560	16						
102	217	Dz. U. Woj. Mazowieckiego nr 32 z dnia 2.02.2004 r. poz. 981			Poddębnie, działka p. Matysiuk, dwa pnie	Jał.	120	53 56	6						
POWIAT NOWODWORSKI															
Miasto Nowy Dwór Mazowiecki															
103	230	Dz. Urz. WRN w W-wie nr 21 z dnia 27.12.1973 r. poz. 505			Modlin przy moście na Narwi	Tpc		520	16						
104	344	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 19 z dnia 15.09.1976 r. poz. 105			Nowy Dwór Mazowiecki, ul. Paderewskiego 4	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 270-370 cm, wys. 18-25 m.									
105	416	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 22 z dnia 20.12.1976 r. poz. 125			Nowy Dwór Mazowiecki, ul. Łączna 24	Dbs		430	20						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
106	540	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 10 z dnia 30.10.1977 r. poz. 68			Nowy Dwór Mazowiecki, ul. S. Czarnckiego, na granicy miasta	Tpb		560	27						
107	1078	Dz. Urz. woj. stoł. nr 1 z dnia 02.02.1987 r. poz. 18			Nowy Dwór Mazowiecki, Twierdza Modlin	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 290-320 cm, wys. 20-26 m.									
108	1079	Dz. Urz. woj. stoł. nr 1 z dnia 02.02.1987 r. poz. 18			Nowy Dwór Mazowiecki, Twierdza Modlin obok cmentarza	Tpb		510	30						
109	1100	Dz. Urz. woj. stoł. nr 23 z dnia 21.12.1988 r. poz. 252			Nowy Dwór Mazowiecki, na pastwisku	Db		380	22						
Gmina Czosnów															
110	588	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 31.01.1978 r. poz. 5			Brzozówka – na granicy działek panów Małkińskiego i Świątkowskiego	Db		280	18						
111	590	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 12 z dnia 28.10.1978 r. poz. 68			Kazuń Polski – na drodze do Zakładu Doświadczalnego PAN	Lpd		410	15						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
112	589	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 31.01.1978 r. poz. 5			Kazuń Polski – teren Zakładu Doświadczalnego PAN	Dbs		290	20						
113	660	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 12 z dnia 28.10.1978 r. poz. 68			Kazuń Polski – na łące p. Burzyńskiej	Dbs		500	20						
114	831	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 3 z dnia 28.03.1981 r. poz. 15			Kazuń Polski – obok siedziby Zakładu Doświadczalnego PAN	Dbs		320	18						
115	591	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 31.01.1978 r. poz. 4			Kazuń Polski – przy drodze polnej	Tpb		430	30						
116	662	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 12 z dnia 28.10.1978 r. poz. 68			Kazuń Bielany – obok kościoła	Grupa drzew 2 modrzewie europejskie obw. 210, 250 cm, wys. 25 m									
117	661	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 12 z dnia 28.10.1978 r. poz. 68			Łomna, przy drodze Czosnków – Łomianki	Md		210	18						
Gmina Leoncin															
118	100	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy z dnia 21.10.1975 r. poz. 91			Leoncin	Dbs		380	20						
Gmina Pomiechówek															

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
119	348	Dz. Urz. R. N. m. st. W-wy nr 19 z dnia 15.09.1976r. poz. 105			Pomieczówek ul. Nasielska obok przystanku PKS, na brzegu Narwi	So		210	16						
120	349	Dz. Urz. R. N. m.st. W-wy nr 19 z dnia 15.09.1976 r. poz. 105			Czarnowo-Borek na brzegu Narwi	Tpb		500	35						
121	350	Dz. Urz. R. N. m.st. W-wy nr 19 z dnia 15.09.1976 r. poz. 105			Kikoły na działce leśnej	Db		410	22						„Piotr”
122	351	Dz. Urz. R. N. m. st. W-wy nr 19 z dnia 15.09.1976r. poz. 105			Kikoły, obok zabudowań	Db		400	25						„Paweł”
123	765	Dz. Urz. R. N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 02.06.1980r. poz. 19			Kikoły, na działce rolnej	Db		390	20						
124	766	Dz. Urz. R. N. m.st. W-wy nr 6 z dnia 02.06.1980r. poz. 19			Kikoły, na działce rolnej	Tpb		380	24						
125	767	Dz. Urz. R. N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 02.06.1980r. poz. 19			Kikoły, na działce rolnej	Db		370	23						
126	776	Dz. Urz. R. N. m.st. W-wy nr 13 z dnia 25.08.1980r. poz. 49			Kikoły, na działce rolnej	Db		360	20						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
127	782	Dz. Urz. R. N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 25.08.1980r. poz. 49			Kikoły, na działce rolnej	Dbs		440	22						
128	393	Dz. Urz. m. st. W-wy nr 20 z dnia 20.10.1976r. poz. 110		100d	Kosewko, przy drodze Pomiechówek-Kosewko	Głaz narzutowy gniejs biotytowy obw. 600 cm, wys. 0,6 m									
129	886	Dz. Urz. R. N. m.st. W-wy nr 6 z dnia 28.06.1982r. poz. 30		155m	Szcypiorno, obok leśniczówki	Js		310	28						
130		Dz. Urz. Woj. Maz. nr 216 z dnia 8.10.2001		49a	l-ctwo Kolonia	Lpd Dbb		410 470	30 26						
Miasto i gmina Zakroczym															
131	582	Dz. Urz. R. N. m.st. W-wy nr 1 z dnia 31.01.1978r. poz. 4			Zakroczym, ul. Duchowizna przy bramie do ogrodów działkowych	Dbs		340	20						
132	583	Dz. Urz. R. N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 31.01.1978r. poz. 4			Zakroczym, ul. Warszawska 7	Dbs		250	20						
133	987	Dz. Urz. woj. stoł. nr 1 z dnia 31.01.1985 r. poz. 5			Zakroczym, ul. Duchowizna, podwórko gospodarskie	Dbs		290	20						
134	1058	Dz. Urz. woj. stoł. nr 1 z dnia 02.02.1987 r. poz. 18			Zakroczym, na skarpie wiślanej	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 290-300 cm, wys. 20-23 m									

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
135	970	Dz. Urz. R. N. m.st. W-wy nr 9 z dnia 23.05.1984r. poz. 37			Smoszewo, na skarpie wiślanej, na terenie Państwowego Zakładu Głuchych	Dbs		610	23						
136	971	Dz. Urz. R. N. m. st. W-wy nr 9 z dnia 23.05.1984r. poz. 37			Błogosławice, na granicy ze wsią Folbogi Borowe	Dbs		390	22						
137	783	Dz. Urz. R. N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 25.08.1980r. poz. 49			Trębki, resztki parku zabytkowego	Dbs		300	20						
138	835	Dz. Urz. R. N. m. st. W-wy nr 4 z dnia 28.03.1981r. poz. 14			Trębki Nowe, przy drodze do Emolinka	Głaz narzutowy granit obw. 480 cm wys. 0,9 m									
139	988	Dz. Urz. woj stoł. nr 1 z dnia 31.01.1985 r. poz. 5			Mochty, na podwórku gospodarstwa	Dbs		420	22						
POWIAT SOCHACZEWSKI															
Gmina Brochów															
140	792	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 25.08.1980r. poz. 49			Tułowice, park zabytkowy	Dbs		280	20						
141	1118	Dz. Urz. woj. stoł. nr 24 z dnia 17.11.1988 r. poz. 264			Janowo	Dbs		280	23						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
141	797	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 30.01.1981r. poz. 44			Kromów, cmentarz kościelny	Dbś	200	330	18						
142	798	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 30.01.1981r. poz. 44			Brochów, park zabytkowy	Grupa drzew dąb szypułkowy obw. 340 cm, wys. 23 m, jesion wyniosły obw. 350 cm, wys. 25 m, lipa drobnolistna obw. 470 cm, wys. 23 m, wiąz szypułkowy obw. 330 cm, wys. 25 m									
143	790	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 25.08.1980r. poz. 49			Janów, osiedle Janówek	Dbś		460	22						
145	791	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 25.08.1980r. poz. 49			Janów, osiedle Dębiny	Dbś		340	20						
146	122	Dz. Urz. R.. N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 06.01.1976r. poz. 7			Kromów, między wałem powodziowym a Wisłą	Dbś		550	25						Dąb Nadwiślański
147	123	Dz. Urz. R.. N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 06.01.1976r. poz. 7			Kromów, między wałem powodziowym a Wisłą	Tpc		780	32						
148	124	Dz. Urz. R..N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 06.01.1976r. poz. 7			Kromów, przy wałe przeciw powodziowym	Dbś		330	18						
149	125	Dz. Urz. R.. N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 06.01.1976r. poz. 7			Kromów, działka leśna	Jał.		63	5						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
150	141	Dz. Urz. WRN w W-wie nr 5 z dnia 10.11.1957 r. poz. 36			Przęsławice, (dwa pnie)	Dbś		375 257	20 20						
151	666	Dz. Urz. WRN w W-wie nr 12 z dnia 28.10.1978 r. poz. 68			Przęsławice, na polu ornym	Dbś		360	20						
152	668	Dz. Urz. WRN w W-wie nr 12 z dnia 28.10.1978 r. poz. 68			Śladów, na polu ornym	Dbś		420	25						
153	669	Dz. Urz. WRN w W-wie nr 12 z dnia 28.10.1978 r. poz. 68			Śladów, obok budynku mieszkalnego	Dbś		450	25						
154	670	Dz. Urz. WRN w W-wie nr 12 z dnia 28.10.1978 r. poz. 68			Śladów, obok budynku mieszkalnego	Dbś		290	20						
155	667	Dz. Urz. WRN w W-wie n. 12 z dnia 28.10.1978 r. poz. 68			Śladów, obok budynku mieszkalnego	Dbś		600	18						
156	120	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 06.01.1976r. poz. 7			Śladów, po południowej stronie szosy Kromów-Śladów	Dbś		430	20						
157	121	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 06.01.1976r. poz. 7			Śladów, po południowej stronie szosy Kromów-Śladów	Tpc		620	30						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
158	949	Dz. Urz. woj. stoł. nr 1 z dnia 31.01.1985 r. poz. 5			Śladów. na działce rolnej p. Janickiego	Dbs		520	26						
159	950	Dz. Urz. woj. stoł. nr 1 z dnia 31.01.1985 r. poz. 5			Śladów - obok zabudowań p. Piaseczyńskiej	So		210	11						
POWIAT WARSZAWSKI															
Gmina Warszawa-Białoleka															
160		Dz. Urz. woj. stoł. nr 42/73			Białoleka, ul. Modlińska 199										
161		Dz. Urz. woj. stoł. nr 43/73			Białoleka, Park Wiśniewo										
162		Dz. Urz. woj. stoł. 514/77			Białoleka, ul. Leśnej Polanki										
163		Dz. Urz. woj. stoł. 679/78			Warszawa, ul Szynowa 35	Dbs		310	18						
164		Dz. Urz. woj. stoł. 39/73			Tarchomin, zaplecze posesji, przy ul. Ceramicznej 1										
165		Dz. Urz. woj. stoł. 39/73			Seminarium Duchowne – teren zabytkowego parku, ul. Mehoffera 2										

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
167		Dz. Urz. woj. stoł. 40/73			Seminarium Duchowne – teren zabytkowego parku, ul. Mehoffera 2	Dbs		510	21						
168		Dz. Urz. woj. stoł. 41/173			Seminarium Duchowne – teren zabytkowego parku, ul. Mehoffera 2	Lpd		400	22						
169		Dz. Urz. woj. stoł. 735/79			Seminarium Duchowne – teren zabytkowego parku, ul. Mehoffera 2	Głaz narzutowy, granit szary z wyglądem lodowcowymi									
170		Dz. Urz. woj. stoł. 17/221/95			Tarchomin, os. Płudy, obok posesji przy ul. Szynowej 35	Dbs		18	310						
Gmina Warszaw-Bemowo															

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
171	203	Dz. U. woj. Maz. Nr 17 z dnia 28.07.2004 r.			Osiedle Boernerowo, ul. Grotowska 15	Dbs	290	443	20						
172	203	Dz. U. woj. Maz. Nr 17 z dnia 28.07.2004 r.			ul. Szeligowska 11	Ksz	90	285	18						
173	203	Dz. U. woj. Maz. Nr 17 z dnia 28.07.2004 r.			Osiedle Boernerowo, ul. Grotowska 15	Dbs	270	415	22						
174	933				Ośrodek CWKS „Legia” – Forty Bema	Gb		215	18						Drzewa Księżnej Izabeli
175	932				Ośrodek CWKS „Legia” – Forty Bema	Grupa drzew 7 grabów pospolitych									Drzewa Księżnej Izabeli
176	932				Ośrodek CWKS „Legia” – Forty Bema	Grupa drzew 5 lip drobnolistnych, obw. 280 - 460 cm, wys. 20 – 30 m									Drzewa Księżnej Izabeli
177	933				Ośrodek CWKS „Legia” – Forty Bema	Gb		170	16						Drzewa Księżnej Izabeli
178					Ośrodek CWKS „Legia” – Forty Bema	Tpc		bd	bd						Drzewa Księżnej Izabeli
179	464				ul. Mory	Grupa drzew tworząca aleję 85 lip drobnolistnych, wiek 100 lat, obw. 150- 250 cm, wys. 12 – 15 m									
180	173	Dz. U. 52/173 z dnia 9.10.1997 r.			Osiedle Boernerowo, Park leśny, w pobliżu posesji na ul. Grotowskiej 13	So		257	21						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
181	849				Osiedle Lazurowa, ul Siemiatycka 1	głaz narzutowy – granit średnioziarnisty									
182	850				Osiedle Lazurowa, ul Siemiatycka 1	głaz narzutowy – granit średnioziarnisty z wyglądami lodowcowymi									
183	851				Osiedle Lazurowa, ul Siemiatycka 1	głaz narzutowy - granit szary, średnioziarnisty z wyglądami lodowcowymi									
184	852				Osiedle Lazurowa, ul. Rozłogi4	głaz narzutowy - granit szary, różnoziarnisty z wyglądami lodowcowymi									

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi.
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
POWIAT WARSZAWSKI ZACHODNI															
Gmina Izabelin															
185	1109	Dz. Urz. woj. stoł. nr 23 z dnia 21.10.1988 r. poz. 252			Izabeli, ul Sienkiewicza 65	Dbs		330	25						
186	1119	Dz. Urz. woj. stoł. nr 24 z dnia 17.11.1988 r. poz. 264			Izabelin, w pobliżu budynku mieszkalnego przy ul. Sienkiewicza 65	Dbs		310 330	18 20						
Gmina Łomianki															
187	1025	Dz. Urz. woj. stoł. nr 19 z dnia 19.12.1985 r. poz. 171			Dąbrowa, wzdłuż ul. Lipowej	Aleja 45 lip drobnolistnych obw. 110-220 cm, wys. 12-15 m.									
188	1026	Dz. Urz. woj. stoł. nr 19 z dnia 19.12.1985 r. poz. 171			Dąbrowa, ul. Dolna 20	Dbs		320	17						
189	1027	Dz. Urz. woj. stoł. nr 19 z dnia 19.12.1985 r. poz. 171			Dąbrowa, ul. Zachodnia	Dbs		370	18						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu						Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi.	
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*						Wiek (lata)	Obw. (cm)		
1	2	3	4	5	6	7						8	9	10	
190	1028	Dz. Urz. woj. stoł. nr 19 z dnia 19.12.1985 r. poz. 171			Dąbrowa Leśna, wzdłuż ul. Partyzantów	Aleja 29 dębów szypułkowych obw. 160-280cm, wys. 16-18 m.									
191	1029	Dz. Urz. woj. stoł. nr 19 z dnia 19.12.1985 r. poz. 171			Dąbrowa Leśna ul. Wesoła 8	Db		320	20						
192	1030	Dz. Urz. woj. stoł. nr 19 z dnia 19.12.1985 r. poz. 171			Kępa Kiełpińska – na pastwisku pomiędzy wałem przeciwpowodziowym, a brzegiem Wisły	Grupa drzew 16 topoli czarnych, 2 topole kanadyjskie obw. 330-600 cm, wys. 20-30 m.									
193	1031	Dz. Urz. woj. stoł. nr 19 z dnia 19.12.1985 r. poz. 171			Łomianki - Popowo przy drodze na południowym krańcu starorzecza	Topola kanadyjska		420	25						
Gmina Stare Babice															
194	799	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 30.01.1981. poz. 4			Stare Babice - cmentarz	Lpd		360	18						
195	566	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z Dn. 29.12.1977 r. poz. 86			Stare Babice, skrzyżowanie ulic 3 Maja i Tetmajera	Db		250	17						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi.
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
196	832	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 3 z dnia 28.03.1981 r poz. 15			Stare Babice, przy drodze Laski – Klau-dyn	Dbs		330	28						
197	449	Dz. Urz. R.N. m.st. W-wy nr 3 z dnia 31.03.1977r. poz. 25			Laski, obok cmentarza	Brzc		110	15						
198	678	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z Dn.14.11.1978 r. poz. 72			Zielonki, park wiejski	Js	100-120	350	25						
199	725	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 8 z dn 01.07.1979 r. poz. 42			Zielonki, park wiejski	Dbs		300	18						
200	1167	Dz. Urz. woj. stoł. nr 7 z dnia 05.06.1991 r. poz. 50			Koczargi Stare	Lpd		340	18						
POWIAT WOŁOMIŃSKI															
Gmina Radzymin															
201	818	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 1 z dnia 30.01.1981r. poz. 4		332b	Arciechów, były majątek Wincentów			Grupa drzew 7 dębów szypułkowych obw. 270-530 cm, wys. 23 m							

		Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy z dnia 30.01.1980r. poz. 4		332N	Leśnictwo Białobrzegi	Grupa drzew – 1 dąb szypułkowy, 1 lipa drobnolistna, 2 wiązy szypułkowe – pierśnica od 265 do 525 wys. 23 m									
Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi.
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
202	973	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 23.04.1984r. poz. 37			Arciechów 1, w pobliżu zabudowań	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 270-280 cm, wys. 25 m									
203	972	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 23.04.1984r. poz. 37			Arciechów 7, w pobliżu zabudowań	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 320-350 cm, wys. 25-27 m									
204	974	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 23.04.1984r. poz. 37			Arciechów, na pastwisku	Grupa drzew 3 dęby szypułkowe obw. 290-410 cm, wys. 25-27 m									
205	975	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 23.04.1984r. poz. 37			Arciechów, na drodze polnej	Dbś		420	27						
206	366	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 19 z dnia 15.09.1976r. poz. 105			Dąbrowa, dolina rzeki Bug	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 480-550 cm, wys. 25 m									

207	367	Dz. Urz. R.N. m.st. W-wy nr 19 z dnia 15.09.1976r. poz. 105			Dąbrowa, dolina rzeki Bug, na działce rolnej	Dbs		360	24						
Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
208	368	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 19 z dnia 15.09.1976r. poz. 105			Dąbrowa, dolina rzeki Bug	Dbs		510	25						
209	1020	Dz. Urz. woj. stoł. nr 8 z dnia 15.05.1985r. poz. 96			Dąbrowa, dolina rzeki Bug, na łące	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 380-430 cm, wys. 20-26 m									
210	953	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 20 z dnia 01.12.1983r. poz. 77			Wolica 3, obok przystanku PKS	Lpd		310	20						
211	954	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 20 z dnia 01.12.1983r. poz. 77			Załużbice Stare, na skraju lasu	Dbs		360	22						
212	955	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 20 z dnia 01.12.1983r. poz. 77			Załużbice Stare, na skraju lasu	Grupa drzew 3 dęby szypułkowe obw. 320-400 cm, wys. 22-24 m									

213	956	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 20 z dnia 01.12.1983r. poz. 77		Załużbice Stare, na skraju lasu	Grupa drzew 3 dęby szypułkowe obw. 290-490 cm, wys. 24 m			
-----	-----	--	--	------------------------------------	---	--	--	--

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi.
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
214	957	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 20 z dnia 01.12.1983r. poz. 77			Załużbice Stare, na terenie obejścia gospodarskiego	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 250-290 cm, wys. 22-26 m									
215	958	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 20 z dnia 01.12.1983r. poz. 77			Załużbice Stare, na polu ornym	Dbs		300	22						
216	959	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 20 z dnia 01.12.1983r. poz. 77			Załużbice Stare, na polu ornym	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 360-400, wys. 22-25									
217	976	Dz. Urz. R.N. m.st. W-wy nr 9 z dnia 23.05.1984r. poz. 37			Załużbice Stare, na polu ornym	Dbs		350	21						
218	977	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 9 z dnia 23.05.1984r. poz. 37			Załużbice Stare, na polu ornym	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 280-340 cm, wys. 25 m									
219	978	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 9 z dnia 23.05.1984r. poz. 37			Załużbice Stare, na miedzy polami ornym	Dbs		310	20						

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi.
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
220	979	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 9 z dnia 23.05.1984r. poz. 37			j.w.	Dbs		280	20						
221	980	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 9 z dnia 23.05.1984r. poz. 37			j.w.	Dbs		320	23						
222	1021	Dz. Urz. woj. stoł. nr 8 z dnia 15.05.1985r. poz. 96			Załubice Stare, na łące	Dbs		320	26						
223	1022	Dz. Urz. woj. stoł. nr 8 z dnia 15.05.1985r. poz. 96			Załubice Stare, na skraju pastwiska	Dbs		320	23						
224	954	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 6 z dnia 31.03.1983r. poz. 22			Karolino, na skraju działki leśnej	Dbs		250	24						
225	1018	Dz. Urz. woj. stoł. nr 2 z dnia 26.02.1985r. poz. 11			Karolino, przy zabudowaniach	Głaz narzutowy granit różowy – rapakiwi obw. 660 cm, wys. 0,9 m									

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi.
				Oddz., Poddz.	Wieś, obręb, leśnictwo, lokalizacja	Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)	Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
226	1116	Dz. Urz. woj. stoł. nr 24 z dnia 17.11.1988r. poz. 264			Karolino, na miedzy pomiędzy polami ornymi										
227	1016	Dz. Urz. woj. stoł. nr 8 z dnia 15.05.1985r. poz. 96			Łacha, na działce rekreacyjnej										
228	674	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 14.11.1978r. poz. 72			Wola Kiełpińska, na granicy ogrodu plebani	Dbs		340	22						
229	675	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 14.11.1978r. poz. 72			Wola Kiełpińska, obok kościoła										
230	1117	Dz. Urz. woj. stoł. nr 24 z dnia 17.1.1988r. poz. 264			Kania Nowa, przy głównej drodze przez wieś	Dbs		270	28						
231	441	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 31.01.1977r. poz. 6			Zegrze Północne, Ośrodek PAN										

Lp.	Nr rej. woj.	Nr zarządzenia, data	Dz. Urz. Woj. Poz.	Położenie		Opis obiektu							Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		
						Rodzaj*	Wiek (lata)	Obw. (cm)	Wys. (m)	Stan zdrowotny	Zagrożenia	Pow. (ha)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
233	443	Dz. Urz. R.N. m. st. W-wy nr 13 z dnia 31.01.1977r. poz. 6			jw.	Grupa drzew 2 żywotniki zachodnie obw. 90-110 cm, wys. 12 m									
234	1017	Dz. Urz. woj. stoł. nr 8 z dnia 15.05.1985r. poz. 98			Zegrze Północne, przy skrzyżowaniu dróg Warszawa-Ostrołęka-Dębe	Grupa drzew 4 lipy drobnolistne obw. 300-390 cm, wys. 20 m									
235	1077	Dz. Urz. Woj. Stoł. nr 8 z dnia 15.05.1985r. poz. 98			Zegrze Północne, na skarpie Jeziora Zegrzyńskiego	Dbs		510	23						
236	1312	Dz. Urz. woj. stoł. nr 44 z dnia 31.12.1996r. poz. 453			Zegrze Północne, Ośrodek PAP	Grupa drzew 2 dęby szypułkowe obw. 325-360 cm, wys. 20 m, lipa drobnolistna obw. 335 cm, wys. 20m									

*skrót gatunki drzew wymienionych w kolumnie 7:

Bk – buk pospolity (*Fagus silvatica* L.)

Brzb – brzoza brodawkowata (*Betula pendula* ROTH)

Dbb – dąb bezszypułkowy (*Quercus petraea* (MATT. LIEBL.)

Dbs – dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.)

Gb – grab pospolity (*Carpinus betulus* L.)

Js – jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior* L.)

Jw – klon jawor (*Acer pseudoplatanus* L.)

Kl – klon pospolity (*Acer platanoides* L.)

Ksz – kasztanowiec zwyczajny (*Aesculus hippocastanum* L.)
Lpd – lipa drobnolistna (*Tilia cordata* MILL.)
Lps – lipa szerokolistna (*Tilia platyphyllos* SCOP.)
Ol – olsza czarna (*Alnus incana* L.)
So – sosna zwyczajna (*Pinus silvestris* L.)
Soc – sosna czarna (*Pinus nigra* J.F.ARNOLD)
Sow – sosna wejmutka (*Pinus strobus* L.)
Św – świerk pospolity (*Picea abies* (L.) H.KARST.)
Tpb – topola biała (białodrzew) (*Populus alba* L.)
Tpc – topola czarna
Wz – wiąz szypułkowy (limak) (*Ulmus laevis* PALL.)

14. LITERATURA

1. Amman G. 1997, Rośliny runa, MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
2. Atlas opadów atmosferycznych w Polsce 1891 – 1930. 1953, opracowanie Wiszniewski W, Wydawnictwo Komunikacyjne Warszawa.
3. Głowaciński Z. (red.) 2001, Polska Czerwona Księga Zwierząt - Kręgowce, PWRiL, Warszawa.
4. Głowaciński Z., Nowacki J. (red.) 2004, Polska Czerwona Księga Zwierząt - Bezkręgowce, Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie & Akademia Rolnicza im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu.
5. Gromadzki M., Gromadzka J., Sikora A., Wieloch M. 2002, Wielkość populacji i trendy liczebności wybranych gatunków ptaków lęgowych w Polsce w latach 1991-2002., ZO PAN, Gdańsk.
6. Gumińska B., Wojewoda W. 1988, Grzyby i ich oznaczanie, PWRiL, Warszawa.
7. Instrukcja ochrony lasu 2004, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa.
8. Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie, 1996, Praca zbiorowa, Warszawa, MOŚZNiL.
9. Instrukcja urządzania lasu, 2003, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa.
10. Jędrzejewski W., Nowak S., Kurek R., Mysłajek R., Stachura K. 2004, Zwierzęta a drogi, Metody ograniczenia negatywnego wpływu dróg na populacje dzikich zwierząt, Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk, Białowieża.
11. Kaźmierczakowa R., Zarzycki K. (red.) 2001, Polska czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Instytut Botaniki PAN im. W.Szafera, Kraków.
12. Kondracki J. 2002, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa.
13. Krajowy Program Zwiększenia Lesistości, Aktualizacja 2003 r., Ministerstwo Środowiska. Warszawa, maj 2003 r.
14. Makatsch W. 1966, Wir bestimmen die Vogel Europas, Neumann Verlag, Leipzig.
15. Matuszkiewicz W. 1984, Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski, PWN, Warszawa.

16. Ochyra R., Szmajda P. 1978, Synonimy i właściwe nazwy mszaków.
17. Piękoś-Mirkowa H., Mirek Z., 2003: Flora Polski. Rośliny chronione. MULTICO Oficyna Wydawnicza. Warszawa.
18. Problematyka zagospodarowania turystycznego w lasach. Postępy techniki w leśnictwie nr 78. 2001, praca zbiorowa, Wydawnictwo Świat, Warszawa.
19. Problemy realizacji proekologicznego modelu leśnictwa metodami aktywnej gospodarki leśnej, praca zbiorowa, Katedra Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Wydziału Leśnego SGGW w Warszawie. Warszawa 1996.
20. Proekologiczny model leśnictwa, Wybrane zagadnienia. 26-27 wrzesień 2001 r., Leśny Zakład Doświadczalny SGGW, Rogów 2001.
21. Program ochrony środowiska dla gminy Jabłonna na lata 2004-2011, Jabłonna marzec 2005.
22. Program ochrony środowiska dla gminy Wieliszew, Przedsiębiorstwo Geologiczne „POLGEOL” S.A. Warszawa, lipiec 2004.
23. Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Serock, Przedsiębiorstwo Geologiczne „POLGEOL” S.A., Warszawa 2004,
24. Program ochrony środowiska dla powiatu legionowskiego, Przedsiębiorstwo Geologiczne „POLGEOL” S.A. 03-908 Warszawa ul. Berezyńska 39, Warszawa 2003.
25. Program ochrony środowiska dla powiatu nowodworskiego, Przedsiębiorstwo Geologiczne „POLGEOL” S.A. 03-908 Warszawa ul. Berezyńska 39, Warszawa 2004.
26. Program ochrony środowiska dla powiatu nowodworskiego na lata 2008-2011 aktualizacja (projekt), Przedsiębiorstwo Geologiczne „POLGEOL” S.A. 03-908 Warszawa ul. Berezyńska 39, Warszawa 2007.
27. Program ochrony środowiska dla powiatu nowodworskiego na lata 2008-2011 aktualizacja (projekt), Przedsiębiorstwo Geologiczne „POLGEOL” S.A. 03-908 Warszawa ul. Berezyńska 39, Warszawa 2007.
28. Program ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego na lata 2004-2011 (projekt), Wołomin 2004,
29. Przyczynki do klimatologii Polski za okres 1899-1930. 1953, opracowanie Wiszniewski W., Wydawnictwo Komunikacyjne Warszawa.
30. Pullin A.S. Biologiczne podstawy ochrony przyrody. PAN Warszawa 2004.

31. Różnorodność biologiczna Polski, praca zbiorowa pod redakcją Andrzejewskiego R. i Weigle A. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska, Warszawa 2003.
32. Rostański J., Seidl O. 1962, Przewodnik do oznaczania roślin, PWRiL, Warszawa.
33. Siedliskowe podstawy hodowli lasu, Załącznik do Zasad hodowli lasu, 2004, praca zbiorowa, Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, Warszawa.
34. Szafer Wł., Kulczyński St., Pawłowski B. 1976, Rośliny polskie, PWN, Warszawa.
35. Województwo mazowieckie, Mapa administracyjno-turystyczna, Wydawnictwo BiK, Piła 2004.
36. Wyniki inwentaryzacji gniazd bocianów białych w powiecie legionowskim w 2004 roku, Muzeum i Instytut Zoologii PAN w Warszawie, Warszawa listopad 2004.
37. Zasady hodowli lasu obowiązujące w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe, praca zbiorowa, Warszawa 2002.

15. KRONIKA